

RONALD KOEMAN

VOORWOORD JOHAN CRUIJFF

RONALD KOEMAN

Met 193 doelpunten is Ronald Koeman de meest productieve verdediger aller tijden. De libero met

het daverende afstandsschot vergaarde roem bij Ajax, PSV, Feyenoord, Oranje en vooral Barcelona. In 1997 zweeg *Het Kanon*. Hij werd trainer. Ook in dat metier laat Koeman zich niet onbetuigd. In 2011 keerde hij terug in De Kuip en daarmee schreef Koeman opnieuw geschiedenis: niemand anders was zowel speler als hoofdtrainer van Ajax, PSV én Feyenoord, de traditionele top drie in Nederland. In zijn vijftigste levensjaar blikt Koeman met auteur Bert Nederlof terug op zijn rijke carrière. Verder ontsluit dit boek ook Koemans privéleven, dat in 2010 een dramatische wending nam. Johan Crujff, leermeester, voorbeeld en vriend, schreef het voorwoord.

BERT NEDERLOF

ePUB

voetbal
INTERNATIONAL

Ronald Koeman

BERT NEDERLOF

RONALD KOEMAN

voetbal
INTERNATIONAL

Inhoud

Voorwoord Johan Cruijff

Inleiding

De Wijert

Helpman en GRC

Vedette van FC Groningen

Bartina

Beschoten in militaire dienst

Moeizaam begin bij Ajax

De invloed van Johan Cruijff

De rel rond Ruud Gullit

De eerste Europa Cup

Het fenomeen Romário

Ongelukkige start bij Barcelona

De tweede Europa Cup

Na vier titels toch teleurstellend afscheid

Het gemiste EK van 1984 en het WK van 1986

De Europese titel met Oranje

Het rampzalige WK van 1990

De laatste toernooien met Oranje

Toch naar een Nederlandse club: Feyenoord

Het afscheid in De Kuip

Debbie, Tim en Ronald junior

Assistent van Guus Hiddink

Terug in Barcelona

Hoofdtrainer van Vitesse

Onverwacht naar Ajax

Kampioen met Ajax, ondanks alles

De clash met Louis van Gaal

Europees succesvol met Benfica

Rumoerige start in Eindhoven

De bizarre titel met PSV

De ontspoorde trein van Valencia

Een jaar sabbatical

Na vijf maanden ontslag bij AZ

Onverwacht trainer van Feyenoord

Succes in De Kuip

De trainersvisie

Statistieken

Dankwoord

Voorwoord Johan Crujff

Nadat ik een jaar bij Feyenoord had gespeeld en daarna een jaar niks had gedaan, werd ik in 1985 technisch directeur bij Ajax. Ik mocht me namelijk nog geen trainer noemen omdat ik het vereiste diploma niet had. Met Tonnie Bruins Slot, Spitz Kohn en Cor van der Hart had Ajax trouwens al drie gediplomeerde trainers in dienst. Ronald Koeman speelde op dat moment al twee jaar bij Ajax. Ik kende hem als voetballer al vrij goed en zag in hem meteen een libero. In de twee jaar daarvóór speelde hij vooral op het middenveld.

Ajax had een heel goed en vooral heel jong elftal, waarin Ronald uitstekend paste. Wie zo'n goede lange pass had als Ronald – waardoor hij meteen de voorhoede kon bereiken – en ook nog zo'n inzicht, móést wel libero worden. Bovendien bracht hij rust in de opbouw en dat had dit jonge team nou net nodig.

Ronald mocht zelf bepalen wanneer hij vóór of achter zijn verdediging ging spelen. In het kader van iemands ontwikkeling moet hij dat zelf aanvoelen en ervaren. Dat is hem uitstekend gelukt: Ronalds inzicht werd zelfs zijn handelsmerk. Daar zijn trouwens wel heel wat discussies aan voorafgegaan. Dan dacht Ronald al dat hij het kon en dan zei ik weer wat hij nog fout deed. Soms ging hij daar weer tegenin; het waren mooie momenten. Op een gegeven moment riep hij zelfs dat ik 'nou eens mijn kop moest houden'. Dat vond ik wel leuk. Ik kon me best voorstellen dat hij dat eeuwige gezeur van mij weleens zat was.

Dat inzicht was een extreme kwaliteit, maar Ronald kon ook goed organiseren, mensen sturen. Het is ook logisch dat je dat kunt als je inzicht hebt. Op den duur wist hij precies wanneer hij kon doorschuiven naar het middenveld en zelfs nog verder, voor dat enorme schot van hem. Hij heeft als libero natuurlijk niet voor niks zo veel doelpunten gemaakt. Waar sta ik, hoe kan ik tegenstanders buitenspel zetten – een aanvallende handeling, vind ik –, Ronald beheerste het allemaal, zeker toen hij later bij Barcelona speelde. Ronald had ook een goede inspeelpass. Zijn passes waren een zekerheid en ook aan zijn vrije trappen en penalty's mankeerde niets. Hij scoorde als libero niet voor niks zo veel, ook bij het Nederlands elftal.

Ronald was natuurlijk niet snel en niet sterk in de een-tegen-eenduels. Dan moet je dat ondervangen met andere kwaliteiten om je heen. Dat lukte hem vooral bij Barcelona aardig. Daar speelden we vaak met drie verdedigers, van wie Ronald er één was, en daarvóór speelde Pep Guardiola, die eigenlijk ook geen verdediger was. Ronald was ook geen *verdedigende* verdediger, veel meer een *voetballende* verdediger.

Jammer dat Ronald al vertrok bij Ajax nadat ik hem één seizoen had meegemaakt. Ajax had financiële problemen, ik wilde daarop inspelen door de salarissen aan te passen. Ik wilde dat de spelers bij winst hogere premies zouden krijgen en een lager vast salaris. De zaakwaarnemers van Ronald waren het daar geloof ik niet mee eens. Daarom ging hij naar PSV. Maar het respect voor hem heb ik altijd gehouden, anders had ik Ronald later ook niet naar Barcelona gehaald. Daar kon hij rustig opbouwen door bijvoorbeeld Eusebio of

Guardiola in te spelen, maar evengoed meteen te passen op Stoitchkov voorin.

In Barcelona hebben we nog jarenlang naast elkaar gewoond. Als burens leer je elkaar ook privé kennen. Ik vond Ronald een bijzonder aardig mens en ook onze vrouwen konden goed met elkaar opschieten. Ik heb zijn kinderen van dichtbij zien opgroeien in Barcelona. De families trokken met elkaar op.

Als je als voetballer inzicht hebt en je kunt redelijk trainingen geven, dan moet het heel raar lopen wil je geen goede trainer worden. Zo ging het met Ronald dus ook. Hij kan goed coachen en zit bij Feyenoord nu in dezelfde situatie als ik indertijd bij het jonge Ajax. Het positiespel beheerst hij natuurlijk uitstekend en Ronald moet constant corrigeren. Dat deed ik dus ook bij hem in de tijd van Ajax. Voor een trainer zijn dat juist de leukste dingen. Maar ik heb nooit iemand de schuld gegeven van fouten. Barcelona heeft zich onder Rijkaard en later Guardiola een gigantische status aangemeten. Als Ronald zich als trainer zo blijft ontwikkelen, waarom zou hij daar dan ook geen trainer kunnen worden?

JOHAN CRUIJFF

Inleiding

In zijn rijke carrière als speler en trainer staat het leven van Ronald Koeman vanaf zijn peutertijd in het teken van voetbal. Hij kwam in zijn profcarrière tot 533 competitiewedstrijden en 78 interlands waarin hij samenspeelde met honderden ploeggenoten en tegen evenzovele tegenstanders. Ronald speelde zes jaar bij het Barcelona van Johan Cruyff. Hij is bovendien de enige persoon die niet alleen uitkwam voor de drie Nederlandse topclubs Ajax, Feyenoord en PSV, maar er ook trainer was. De libero kreeg als speler te maken met vele trainers en als coach met ontelbare spelers. Als inleiding op deze biografie somt Ronald Koeman het beste uit zijn prachtige carrière op.

ALS SPELER

Beste elftal

Het team met de beste spelers met wie Ronald speelt van 1980 tot 1997 ziet er als volgt uit: in het doel Hans van Breukelen (PSV en Oranje); achterin Erik Gerets (PSV), Ivan Nielsen (PSV), Frank Rijkaard (Ajax en Oranje) en Frank de Boer (Oranje); op het middenveld Pep Guardiola (Barcelona), Michael Laudrup (Barcelona) en Søren Lerby (PSV); voorin Ruud Gullit (Oranje), Marco van Basten (Ajax en Oranje) en Hristo Stoitchkov (Barcelona). Op de reservebank zitten zijn broer Erwin (FC Groningen en Oranje), Andoni Zubizarreta (Barcelona), José Bakero (Barcelona), Ronald Spelbos (Ajax en Oranje), Romário (Barcelona), Jan Wouters (Oranje) en Dennis Bergkamp (Oranje).

‘Dit is natuurlijk een fantastisch elftal, waarbij ik ook heb geprobeerd een balans te vinden. Zo zou Romário ook een plaats in de basis kunnen krijgen, maar ik vond Marco van Basten als spits net iets beter. En ik kan Romário toch moeilijk linksback laten spelen. Laudrup had ik nog wel op een andere plaats kunnen zetten – die speelde als middenvelder én als aanvaller fantastisch. Søren heb ik opgesteld vooral vanwege zijn gif en zijn over-mijn-lijkmentaliteit, zowel in trainingen als in wedstrijden. Ik heb een grote reservebank met onder anderen mijn broer. Maar ik denk dat hij het niet erg vindt net achter Frank de Boer te komen.’

‘Van Basten vond ik completer dan Romário, die vooral een uitstekende afmaker was. Na het WK 1994 vond ik Romário trouwens wat minder worden. Dat begon al toen hij te laat uit Brazilië terugkwam voor de voorbereiding met Barcelona. Toen was meneer nog voetvolley aan het spelen op het strand van Copacabana. Ik vind discipline buiten het veld ook belangrijk. Daar was Romário natuurlijk niet zo sterk in.’

‘Als keeper vond ik ook Piet Schrijvers heel goed, maar hem maakte ik pas in zijn nadagen mee toen hij al over zijn hoogtepunt heen was. Bij de reserves zit Spelbos omdat hij een echte verdediger was. Ivan Nielsen was in dat opzicht nog net iets beter dan Spelbos. Tegenwoordig zie je dat soort voetballers vrijwel niet meer, al zijn het toch types die een elftal nodig heeft. Zeker in Nederland vinden wij het in onze opleiding ontzettend belangrijk dat een verdediger kan *meevoetballen*. Dat gaat ten koste van het pure verdedigen. We zijn niet meer duelsterk en hebben ook geen lengte meer. Dat zag je dit seizoen bijvoorbeeld haarscherp bij Ajax-Borussia Dortmund. Ajax kwam gewoon fysiek en snelheid tekort. Eriksen en Götze hebben dezelfde leeftijd, maar wát een verschil als voetballer.’

‘Bij de keuze voor dit team speelt ook een beetje mee of ik de spelers mocht of niet. Met al deze jongens kon ik goed opschieten en ik heb ook nog contact met ze. Met Stoitchkov had ik een haat-liefdeverhouding. Hij was een geweldige voetballer met wie ik een klik had in de passing. Op sommige andere spelers kon je je pass niet kwijt, op Hristo altijd. Buiten het veld hadden we weleens ruzie, maar ook met hem heb ik nog weleens contact.’

Beste trainer

‘Johan Crujff natuurlijk. Ik heb hem een jaar meegemaakt bij Ajax en zes jaar bij Barcelona. Dankzij hem heb ik als voetballer geleerd wat de laatste stap naar de top inhoudt. Hij kon ook fantastisch details aangeven waardoor ik mezelf kon ontwikkelen. Johan dacht altijd aanvallend, soms extreem. We speelden met Barcelona vaak met maar drie verdedigers en soms met niet één echte verdediger. Af en toe was het dan ook een beetje té aanvallend. Als trainer denk ook ik aanvallend, ik ga altijd uit van balbezit, maar ik schroom niet weleens een aanpassing te doen. Ik blijf in ieder geval voorstander van de Hollandse School.’

Beste ploeggenoot

‘Marco van Basten. Een complete spits, een fantastische speler. Hij had niet alleen geweldige individuele acties in huis, maar was ook balvast, scoorde vaak, gebruikte zijn lichaam goed en was bovendien een teamspeler, veel meer dan bijvoorbeeld Romário.’

Beste tegenstander

‘De Mexicaan Hugo Sánchez van Real Madrid. Hij was niet alleen een fantastische voetballer, maar kon ook gemeen zijn. Daarbij was Sánchez slim. Hij kon je net even tegen de hakken aantikken waardoor je uit balans raakte. Maar Sánchez was vooral een geweldige afmaker. Ik had veel moeite met hem in zijn Real-tijd.’

Beste bondscoach

‘Rinus Michels, ondanks een aantal akkefietjes die ik met hem heb gehad. Die man had zó’n enorme persoonlijkheid... Hij creëerde afstand met de spelers en boezemde zelfs een beetje angst in. In de latere fase van zijn bondscoachschap was Michels wat prettiger in de omgang, wat menselijker.’

Beste wedstrijd

‘Op 29 september 1993: Barcelona-Dinamo Kiev, 4-1. In Kiev hadden we met 3-1 verloren, maar thuis speelden we een *perfect game*. En vergis je niet, dat was het Dinamo Kiev in zijn beste tijd.’

Beste interland

‘Duitsland-Nederland op 21 juni 1988, de halve finale van het EK. Door de voorgeschiedenis was dat een bijzondere wedstrijd waarin ikzelf ook nog een penalty benutte. De belangrijkste strafschop uit mijn carrière.’

Beste scheidsrechter

‘Mario van der Ende. Ik vond hem niet alleen een goede scheidsrechter, maar je kon ook iets

tegen hem zeggen. Hij accepteerde het meestal ook als je kwaad op hem werd en ging daar heel goed mee om. Bovendien vond ik Van der Ende een aardige vent. Ook als coach vond ik het altijd prettig hem als scheidsrechter te hebben.'

Beste bobo

'Jorien van den Herik. Ik vond hem bij Feyenoord een uitstekende voorzitter. Hij was ook een correcte vent. In mijn Feyenoord-tijd als speler woonden we dicht bij elkaar in België en hadden regelmatig contact. Ik ben ook eens op zijn zeiljacht in Italië geweest.'

Hoogtepunt

'De Europa Cup-finale op 20 mei 1992 tussen Barcelona en Sampdoria. Die wedstrijd had alles: we speelden goed, ik maakte in de verlenging de enige goal en de sfeer op Wembley was werkelijk fantastisch. Het was de eerste Europa Cup I voor Barcelona. Dat alles bij elkaar maakte het heel speciaal. Het winnen van het EK van 1988 was een ander hoogtepunt.'

ALS TRAINER

Beste elftal

Het beste team met spelers die Ronald als hoofdtrainer vanaf 1999 meemaakte, ziet er als volgt uit: in het doel Heurelho Gomes (PSV); achter Hatem Trabelsi (Ajax), Alex (PSV), Cristian Chivu (Ajax) en Maxwell (Ajax); op het middenveld Jordy Clasie (Feyenoord), Wesley Sneijder (Ajax) en Phillip Cocu (PSV); voorin Jefferson Farfán (PSV), Zlatan Ibrahimovic (Ajax) en David Villa (Valencia). Wisselers zijn Maarten Stekelenburg (Ajax), Luísão (Benfica), Rafael van der Vaart (Ajax), Simão (Benfica), David Silva (Valencia), Pierre van Hooijdonk (Feyenoord) en Theo Janssen (Vitesse).

'Gomes had onder mij bij PSV een fantastische periode. Later bij Tottenham Hotspur is het wat minder geworden. De defensie spreekt voor zich: stuk voor stuk fantastische spelers. Op mijn middenveld heb ik Clasie staan omdat hij zich eerst bij Excelsior en later bij Feyenoord heel goed heeft ontwikkeld. Hij is bij Feyenoord inmiddels een belangrijke pion. Jordy ziet het goed, ook bij het druk zetten naar voren toe. En hij staat overal voor open, net als nog een aantal van die jonge gasten bij Feyenoord. Heerlijk om mee te werken. Sneijder en Cocu zijn sowieso mijn eerste keus voor het middenveld in mijn beste elftal.'

'Farfán vond ik een prima flankspeler met scorend vermogen, een goeie voorzet en vrije trap. Bij Schalke speelt hij nu ook sterk, hoewel hij daar problemen heeft gekend. Die heb ik bij PSV niet met hem gehad. Villa heb ik bij Valencia meegemaakt, net als Silva die ik in dit team als reserve heb, een fantastische speler. Villa speelt nu bij Barcelona en Silva bij Manchester City. Ibrahimovic is natuurlijk dé spits, geen twijfel mogelijk.'

'Ook van dit team heb ik geprobeerd een uitgebalanceerd geheel te maken. Daarom staat Van der Vaart niet op het middenveld. Ik vind hem nog steeds een uitstekende speler, maar bij Ajax liet ik hem ook lang niet altijd op één middenveld spelen met Sneijder.'

Beste speler

'Dat zijn er eigenlijk twee: Phillip Cocu en Cristian Chivu. Bij Ajax was Chivu al een

fantastische prof. Hij had een enorme persoonlijkheid en was de enige die Ibrahimovic kon aanpakken. Chivu maakte zo af en toe ook zijn foutjes, maar dat had vooral met zijn concentratie te maken. Bij Ajax heeft hij zich goed ontwikkeld en ging hij steeds minder foutjes maken.'

'Cocu was bij PSV voor mij het perfecte verlengstuk in het veld. Hij was tactisch goed en slim. Je kon allerlei dingen met hem bespreken en hij kon dingen veranderen in het veld. Logisch dat hij trainer is geworden. Phillip durfde in de groep ook spelers terecht te wijzen. Zo ging Afellay eens geweldig tekeer tegen Reiziger omdat die de bal niet naar Afellay speelde. Toen greep Phillip in en zei tegen Ibi dat hij het wél tegen iemand had met een enorme staat van dienst, terwijl Afellay zelf alles nog moest bewijzen. Hij moest eens even normaal doen van Cocu. Dat was tekenend voor Phillip.'

Beste collega

'Frank de Boer. Hij doet het knap met Ajax, is correct en heeft altijd een duidelijk verhaal. Als de tegenstander beter is, dan zegt hij dat gewoon. Ik ben ook buiten het veld goed met Frank. We eten weleens met elkaar en hebben dezelfde zaakwaarnemer: Guido Albers.'

Beste wedstrijd

'De achtste finale in de Champions League op 9 maart 2005: Liverpool-Benfica 0-2. We speelden met Benfica fantastisch op Anfield en gingen door de uitslag naar de kwartfinale. Daarin verloren we jammer genoeg van Barcelona (0-0 en 0-2), maar dat was geen schande.'

Hoogtepunt

'Het kampioenschap van PSV in 2007 op de laatste speeldag. Vanuit het niets werden we ineens kampioen. Een week eerder maakte FC Utrecht vlak voor tijd 1-1 tegen ons waardoor we niet alles meer in eigen hand hadden. AZ en Ajax stonden er daardoor beter voor. Maar AZ verloor verrassend van Excelsior met 3-2 en Ajax maakte één goal te weinig tegen Willem II: 0-2. Wij wonnen thuis met 5-1 van Vitesse en hadden daardoor qua doelsaldo een verschil met Ajax van één doelpunt. Dat was een bizar slot waardoor de blijdschap onbeschrijfelijk was.'

De Wijert

In de zomer van 1963 strijkt een uit Zaandam afkomstig jong gezin neer in de Groningse wijk De Wijert. Martin Koeman, 24 jaar, betreft met zijn vrouw Marijke (21) en hun twee zoontjes, Erwin (bijna twee jaar) en Ronald (ruim drie maanden), een flat op twee hoog in de De Genestetstraat, nummer 54. Martin is semiprofvoetballer en is verkast van het Amsterdamse Blauw-Wit naar GVAV, de voorloper van FC Groningen. Met de transfer is een bedrag gemoeid van negentigduizend gulden (ruim veertigduizend euro), in die tijd een behoorlijke som. Martin is dan ook een alom gewaardeerde, tweebenige centrale verdediger die zelfs één keer, op 12 april 1964, het Nederlands elftal zal halen. Tegen Oostenrijk wordt het die dag 1-1.

Ook Feyenoord en ADO zijn geïnteresseerd, maar Koeman kiest voor GVAV. Martin, anno 2013: ‘Het was een gevoelsmatige keuze. Het gesprek met voorzitter Jan Hekman van GVAV sprak me het meest aan. Het klikte meteen.’

Voor hetzelfde geld was het gezin Koeman dus in Rotterdam of Den Haag terechtgekomen, maar het wordt Groningen. De Wijert is in 1963 een nieuwe wijk met veel jonge gezinnen. Ze worden snel in de buurt opgenomen. Martin: ‘Er woonden veel spelers en oud-spelers van GVAV bij ons in de buurt, zoals Johnny de Grooth, Ferry Petterson, Dick van Vlierden, Dick Bosschieter, Pierke Alma, Rikkert La Crois en Henk Meuken.’

Marijke: ‘Ik had geen moment met aanpassingsproblemen te maken. Ik kwam uit een gezin met wat oudere ouders. Ik had twee zussen die zestien en negentien jaar ouder waren. Ik was een beetje een eenling. Daardoor had ik ook niet veel moeite om afscheid te nemen van Zaandam. Op mijn achttiende was ik al met Martin getrouwd.’

De eerste jeugdherinneringen van Erwin en Ronald hebben als vanzelfsprekend alles te maken met voetbal. Erwin: ‘Het eerste wat ik nog weet is dat we altijd op straat voetbalden. Ik was toen een jaar of vijf. We deden dat elk moment buiten schooltijd, tot vervelens toe. We hadden niets anders. In onze straat woonden dus ook bekende voetballers van GVAV. Het was een echte voetbalbuurt. Ronald en ik zaten op dezelfde lagere school, de Brederoschool, ook in De Wijert.’

Ronald: ‘Tussen de middag aten we meestal warm, maar ’s avonds wilden we niet stoppen met voetballen om te eten. Dan gooide onze moeder boterhammen vanaf het balkon naar beneden. Je propte die in je mond en ging verder. We speelden constant wedstrijdjes met kinderen uit de buurt De Wijert met allemaal veldjes tussen flats in. Het was een leuke nieuwe wijk met veel kinderen. Wij woonden twee hoog in een flat van drie verdiepingen. We voetbalden tegen garagedeuren aan en gebruikten bestaande paaltjes als doelen. Soms, bijvoorbeeld als de kinderen uit de buurt met vakantie waren, voetbalden we met z’n tweeën, een-tegen-een.’

Marijke: ‘Ze waren met geen mogelijkheid boven te krijgen. Het was echt verschrikkelijk. Als ze ’s avonds dan eindelijk boven kwamen, zagen ze er niet uit. Vaak zaten ze helemaal

onder de drek en moesten ze zich al voor de deur uitkleden. Het maakte voor hen allemaal niks uit. Ik kreeg ook veel klachten uit de buurt. Dan was hun bal afgepakt en moest ik weer naar de burens of ze die alsjeblieft terug mochten hebben. Dat lukte ook altijd. Ik had die twee totaal niet in de hand. Ze sliepen samen op één slaapkamer. Op vrijdagavond stonden hun voetbaltassen al klaar en op zaterdagmorgen ging de hele familie naar het voetbalveld. Ik was er bijna altijd bij, vond het echt leuk en was ook best fanatiek. De tegenstanders hadden het altijd gemunt op de Koemannetjes en dan liet ik me wel horen.'

Ook tijdens hun eigen vakanties staat het voetbal centraal, weet Ronald nog: 'Zo gingen we regelmatig naar een huisje van een tante in Heiloo. Dat was bij de start van de voorbereiding op het nieuwe voetbalseizoen, als de clubs weer gaan trainen. Erwin en ik gingen dan 's ochtends al kijken naar de training van AZ waar Hugo Hovenkamp speelde. Die kenden we uit zijn tijd bij FC Groningen. Dan fietsten we elke dag naar De Alkmaarderhout om AZ te zien trainen. Tussen de middag gingen we even terug naar het huisje en daarna fietsten we weer naar Alkmaar. Zo brachten wij onze vakanties door.'

Bij GVAV verdient Koeman senior tienduizend gulden bruto per jaar. Dat is een vast salaris, premies krijgt hij niet. Hij ontvangt verder alleen een paar tientjes per week voor het bezoeken van de trainingen. Naast het voetbal werkt Martin als slager, zo'n vijftig uur per week. Wat zijn salaris in de slagerij was, weet Martin niet meer. 'Ik weet wél dat Erwin en Ronald niets tekort zijn gekomen. Na de vakanties in Heiloo, toen de jongens wat groter waren, zijn we bijvoorbeeld ook geregeld met de auto naar Benidorm geweest.'

Erwin: 'We kregen dan wel niet álles wat we wilden, maar eigenlijk kwamen we inderdaad niets tekort. Als we maar genoeg spullen hadden om te voetballen. En die kregen we allemaal van onze ouders.'

Ronald: 'Het was nooit moeilijk voor de verjaardagen van Erwin en mij cadeautjes te verzinnen. Als het maar met voetbal te maken had. Meestal kregen we voetbalschoenen of trainingspakken of ballen, noem maar op.'

Martin werkt keihard in de slagerij en traint dagelijks aan het eind van de dag bij GVAV. 'Alle spelers werkten er in die tijd bij. Het was een hard bestaan, maar je wist niet beter. Zelfs Piet Fransen, onze sterspeler, werkte de hele dag met zijn melkkar van de SRV. Alleen Ajax en Feyenoord trinden om een uur of drie, wij meestal om zes uur. Dan vertrok je met de fiets naar de training. Ik hield het makkelijk vol, ook doordat ik niet rookte en niet dronk. Hooguit op zondagavond ging je op stap. Voor de rest trainde en werkte je alleen maar. Toen ik nog bij het Nederlands elftal zat, begon ik 's morgens om zes uur in de slagerij, om twaalf uur ging ik met de trein naar de centrale training in Zeist en dan was ik 's avonds laat weer thuis.'

Erwin: 'We zagen hem het meest als hijzelf op zondag moest voetballen in Het Oosterpark. Dan waren Ronald en ik achter de omheining naast het veld ook altijd bezig met een bal. Soms keken de toeschouwers meer naar ons dan naar de wedstrijd. Doordat onze vader in een slagerij werkte, aten we veel en goed vlees. Daar heeft Ronald misschien wel die enorme dijen aan overgehouden. Van die *entrecote-dijen*...!'

Ronald: 'Zelfs op vakanties nam mijn vader vlees mee. Gehaktballen in blik. Vlees was bij ons een belangrijk onderdeel van het eten. Maar die dijen had ik natuurlijk van mezelf, daar ben ik mee geboren. Ik heb er nooit specifieke krachttraining voor gedaan. Toen ik bij Barcelona speelde, werkte daar een speciale fitnessstrainer die met geblesseerde spelers aan de slag ging. Ik had in 1990 een achillespees afgescheurd en was er zes maanden uit. In dat traject deed ik wel veel aan krachttraining. Dan zat ik op zo'n ouderwets apparaat waarmee je met je benen gewichten omhoog moest drukken. Die man werd gek van me, want in de laatste fase van mijn revalidatie had ik alle gewichten omhoog met mijn bovenbenen. In september 2012 liep ik hem weer eens tegen het lijf en begon hij er meteen weer over. Er was volgens hem nooit meer iemand na mij geweest die al die gewichten omhoog kreeg.'

In hun jeugd jaren is Ronald de ondeugendste van de twee: 'Ik haalde meer kattenkwaad uit. Ik nam weleens stiekem wat mee bij Jamin bijvoorbeeld. Of we namen kratten met lege flessen aan de achterkant bij Albert Heijn weg en leverden die aan de voorkant weer in voor het statiegeld. Dat viel nooit op. Totdat ik een krat met lege flesjes koffiemelk inleverde. Toen mijn moeder twee dagen later boodschappen kwam doen, vonden ze dat bij ons kennelijk wel érg veel koffie werd gedronken...! Onze moeder zei dat wij helemaal niet zo veel koffie dronken; daardoor viel ik alsnog door de mand.'

Marijke: 'De details weet ik niet meer, maar ik herinner me wel dat er ineens politie voor de deur stond. Ronald was weer eens bezig geweest. Streng was ik niet voor de jongens. Integendeel. Ze leefden alleen maar voor hun sport. Mooier kun je het toch niet hebben?'

De twee broertjes trekken dag en nacht met elkaar op. Een ruzietje op zijn tijd is dan ook onvermijdelijk. Erwin: 'We tafeltennisten regelmatig en boven stond bij ons een biljartje waarop we vaak speelden. Ronald was bloedfanatiek en wilde hoe dan ook altijd winnen. Als ik niet won, interesseerde me dat niet zo veel. Dan werd Ronald weer kwaad en kwam hij weleens met een biljartkeu achter me aan.'

Ronald: 'Als ik verloren had, en Erwin maakte daar een hatelijke opmerking over, dan was ik woest en kreeg ik een waas voor mijn ogen. En als Erwin verloor, riep-ie vaak dat hij me had laten winnen. Dat vond ik helemaal verschrikkelijk.'

Marijke: 'Als Erwin Ronald *Rooie* noemde, werd Ronald helemáál woest. Erwin kon Ronald ook zo lekker sarren.'

Helpman en GRC

De broertjes worden al snel lid van Helpman, de dichtstbijzijnde amateurclub waar veel vriendjes voetballen. In die tijd handhaaft de KNVB de leeftijdsgrens voor pupillen nog niet zo strikt, waardoor Erwin en Ronald samen in één elftalletje spelen. Altijd op het middenveld. Al snel blijkt dat Helpman twee enorme talenten in huis heeft. De broertjes, van wie Erwin wat aanvullender speelt dan Ronald, maken ieder vele tientallen doelpunten per seizoen.

Elk elftalletje waarin de broertjes samenspelen, wordt met een straatlengte voorsprong kampioen. Aanvankelijk zien kenners in Erwin het grootste talent.

Erwin: ‘Dat kwam waarschijnlijk doordat ik anderhalf jaar ouder ben dan Ronald. Mijn talent kwam wat eerder aan de oppervlakte dan bij Ronald, maar bij de club hadden ze het nooit over *Erwin en Ronald*, maar over *de Koemannen*. Natuurlijk zag onze vader ook wel dat hij twee talentvolle zoons had, maar hij zorgde er wél voor dat we met beide benen op de grond bleven. Na een wedstrijd vertelde hij eerst wat we allemaal verkeerd hadden gedaan.’

Erwin is tien en Ronald acht als de laatste laat weten dat hij liever voor GRC gaat spelen. Dat is ook een club niet ver van De Wijert, maar de faciliteiten zijn er beter dan bij Helpman. Zo organiseert GRC tijdens de wintermaanden allerlei activiteiten voor de jeugdleden. Bij Helpman ligt in die periode alles stil. Erwin: ‘Ik wilde helemaal niet weg bij Helpman, maar Ronald bleef maar aandringen. Op een gegeven moment heeft onze vader gezegd: “Óf alle twee naar GRC, óf geen van beiden.” Toen ben ik ook maar naar GRC gegaan, hoewel met tegenzin aanvankelijk.’

De overgang van de twee Koemannetjes zorgt voor een relletje in de Groninger amateurwereld. Volgens hardnekkige geruchten zouden de broertjes van GRC trainingspakken, voetbalschoenen en een financiële vergoeding hebben gekregen en de familie zelfs een kleuren-tv. Allemaal onzin, zeggen de broers anno 2013, maar het rumoer rond de twee was wel tekenend. Martin: ‘Dat gerucht werd verspreid bij Helpman, maar het sloeg nergens op. We kregen helemaal niks.’

Bij GRC is Ger van Gelder hun jeugdtrainer. Hij zou een belangrijke rol spelen in hun ontwikkeling. Volgens Erwin en Ronald was Van Gelder zijn tijd ver vooruit en trainde hij welhaast op professionele wijze. Erwin: ‘We hadden toen al het idee dat we in een soort systeem speelden. Ger gaf ons simpele opdrachten mee, en we trinden vrij intensief. Hij hield ook alles bij in een multomap.’

Ronald: ‘Dankzij al zijn contacten zorgde Ger voor leuke toernooitjes. Dat hadden we bij Helpman allemaal niet. Ger trainde ook vaker dan andere trainers van amateurclubs. Ik heb veel van hem geleerd.’

Van Gelder, anno 2013 technisch manager van GRC, herinnert zich de begintijd van de Koemannetjes nog goed: ‘Dat Erwin en Ronald talenten waren zag iedereen, maar wat mij ook opviel was dat ze openstonden voor een, zeg maar, wat professionelere opstelling. We trinden bijvoorbeeld al drie keer per week. Dat was al heel wat voor die tijd. Daarnaast probeerde ik een fysieke grondslag te leggen; ik gaf één keer per maand een duurloop van drie

kwartier. Dat vonden ze niet leuk, maar ze liepen altijd mee. Ze misten sowieso geen training. Toen al had Ronald dat enorme schot. Hij scoorde soms van dertig meter afstand. Ronald speelde wat zakelijker dan Erwin. Dat verklaart wellicht waarom hij 'internationaler' is geworden dan zijn broer. Dat zie je zelfs terug in hun trainerscarrière.'

'Ronald was wat lossier dan Erwin', vervolgt Van Gelder. 'Hij lustte 'm ook eerder dan Erwin, als je begrijpt wat ik bedoel. Het is wel gebeurd dat Martin 's nachts zat te wachten tot Ronald thuiskwam. Als-ie dan om vijf uur arriveerde, zei Ronald alleen maar: "Ha, pa". Erwin en Ronald waren twee toffe kerels en heel prettige mensen. Ik vind het mooi dat we voetbalvrienden zijn gebleven.'

Op jonge leeftijd hebben de broertjes al de grootste moeite met verliezen, hoewel dat slechts een hoogst enkele keer voorkomt. Ronald kan extreem slecht tegen zijn verlies. In het boek *Koeman & Koeman* uit 1988 vertelt Peter Visser, destijds bevriend met de twee: 'We speelden eens tegen een elftal met jongens die drie jaar ouder waren dan wij. Ze waren stukken groter en sterker. Aan alle kanten werden we voorbijgelopen. Ronald en ik konden dat niet accepteren. Toen we met vier, vijf doelpunten verschil achterstonden zijn we – met de duim in de mond – in de middencirkel gaan zitten. Uiteindelijk nam de scheidsrechter ons maar mee naar de kleedkamer.'

In 1973 verhuist de familie Koeman naar Haren en betreft er een rijtjeshuis. De broertjes zijn daar niet echt blij mee. Erwin: 'Het was een half uur fietsen naar de training van GRC, twee, drie keer in de week, weer of geen weer. Maar we gingen altijd, want we wilden geen training missen. Dat kun je je nu niet meer voorstellen: je laat je zoon van twaalf, dertien niet alleen zo'n eind fietsen in het donker, in weer en wind. Maar wij deden het, net als onze vriendjes. We wisten niet beter. Het heeft ons mentaal gesterkt in het verdere leven. Ronald en ik zaten in Haren op dezelfde mavo. Maar door al dat voetballen ging dat niet best. Ik heb er vijf jaar over gedaan en Ronald zelfs zeven jaar.'

Ronald: 'Het interesseerde me gewoon niet. Ik kon me moeilijk concentreren, dacht alleen maar aan voetballen. Eigenlijk was ik erdoor geobsedeerd.'

Martin: 'Natuurlijk heb ik Ronald gestimuleerd om beter zijn best te gaan doen op school. Het hielp alleen niks. Dan kun je wel straffen, maar het kon hem allemaal niks schelen. Ronald vroeg zich altijd af wat hij nou eigenlijk op school moest doen. Hij zou toch profvoetballer worden. Dat wist hij gewoon zeker. Hij was intelligent genoeg. In Barcelona sprak hij al snel vloeiend Spaans. Ronald redde zich overal.'

Ronald heeft in die jeugdperiode ook meer bravoure dan Erwin, die zich herinnert dat zijn broertje al op jonge leeftijd soms stiekem rookt. 'Hij ging ook op zijn vijftiende, zestiende al naar de disco. Dan kwam hij met drank op thuis. Ik had daar allemaal geen behoefte aan. Misschien was ik wat serieuzer. Daarbij speelde ik in die tijd op een wat hoger niveau dan Ronald die op de mavo een paar keer bleef zitten. Daardoor had hij wat meer vrije tijd dan ik en besteedde die aan dat soort dingen.'

Volgens vrienden en kennissen lijkt de gevoelige Erwin het meest op zijn moeder en de meedogenloze Ronald op zijn vader. Erwin: 'Buiten het veld was ik exact hetzelfde als mijn moeder: de rust zelve. Maar erbinnen absoluut niet. Dan kon ook ik meedogenloos zijn.'

Misschien chargeer ik, maar dan kreeg ik een waas voor mijn ogen. Net als Ronald wilde ik hoe dan ook winnen. Ronald had dat alleen wat eerder dan ik.'

Ronald: 'Ik ben een kopie van mijn vader. Mensen zeggen dat ik op precies dezelfde manier loop en kijk. Emmy, de vrouw van Erwin, zegt altijd als ze mij ziet: "Kijk nou, daar loopt Martin". Net als mijn vader was ik stevig en niet snel. Ook qua karakter lijken we wel op elkaar, hoewel hij meer bescheiden is dan ik. Hij bleef altijd op de achtergrond.'

Martin: 'Qua postuur lijken Ronald en ik zeker op elkaar. We waren allebei wat stijf, veel meer dan Erwin. Onze startsnelheid was niet geweldig, maar door ons inzicht handhaafden wij ons toch. Ronald stond altijd op de goede plaats.'

Marijke: 'Al lijkt Erwin meer op mij, toch heeft hij ook karaktertrekken van zijn vader. Erwin is bijvoorbeeld net zo fanatiek. Het gekke is dat veel mensen dat niet zien, maar Ronald is sociaal dan Erwin, zeker naarmate hij ouder werd. Ronald was wel een echt bravouremannetje.' Als Erwin veertien jaar is en naar de A1 van GRC verkast, blijft Ronald achter in de C1. Voor het eerst zijn hun wegen gescheiden, maar ze spelen nog wel samen in Groningse en landelijke jeugdelftallen. Daardoor komen ze ook in beeld bij clubs buiten Groningen. Erwin: 'Op een gegeven moment had FC Twente belangstelling voor ons. Hun scout Arend van der Wel wilde graag dat de hele familie naar Enschede zou verhuizen. Mijn vader zou er zelfs werk kunnen krijgen. Maar die vond het veel te vroeg. We waren pas een jaar of dertien, veertien.'

Martin: 'Voor hun leeftijd speelden ze al geweldig. Toen ze een jaar of dertien waren heb ik weleens gezegd: *Als die twee geen betaald voetballer worden, dan weet ik het niet meer.* We konden ook met z'n allen naar PSV, dat voor mij werk zou regelen. Maar we wilden niet naar Eindhoven verhuizen.'

Al op vroege leeftijd heeft Ronald een geweldige pegel in zijn rechterbeen. Martin heeft wel een idee hoe dat zo gekomen is: 'Ik trainde regelmatig voor mezelf in de bossen bij Haren. Dan ging ik een stuk lopen en ik nam de jongens mee. Ik zette ze ergens af bij een veldje met twee doelen en daar gingen zij een balletje trappen. Vanaf vijf meter, tien meter, vijftien meter, enzovoorts. Tot aan veertig meter. En alles met de wreef, hè? Ik denk toch dat Ronald mede daardoor zijn traptechniek heeft ontwikkeld. Ik legde vroeger trouwens ook makkelijk een bal over veertig meter op een stropdas. Rechts of links schieten maakte me niks uit. Erwin was links en Ronald rechts. Erwin was ook een wat mooiere voetballer dan Ronald, die robuuster was dan Erwin. Bovendien: waar Erwin drie handelingen voor nodig had, daar deed Ronald het liever in één keer.'

Ronald: 'In de voorbereiding op het seizoen gingen Erwin en ik vaak mee naar de training van GVAV. Dan stonden wij op het veld naast het trainingsveld constant een balletje naar elkaar te schieten. Dan Erwin in het doel, dan ik weer. Daar is onze trap geperfectioneerd. Want vergis je niet, ook Erwin had een heel goede trap.'

In die periode denkt Martin er nog geen moment aan dat Erwin en Ronald zo'n ongelooflijk indrukwekkende voetbaltoekomst tegemoet gaan. 'Dat kwam pas nadat ze in het Nederlands elftal gingen spelen. Toen ging ik pas denken dat ze weleens heel ver konden komen.'

Tijdens het seizoen 1977/78 is Martin Koeman hoofdtrainer van GRC. Hij wil de amper zestienjarige Erwin in het eerste elftal opstellen, maar stuit op veel verzet. Hem wordt 'kinderarbeid' verweten en Martin wordt zelfs uitgescholden voor 'jeugdmoordenaar'. Koeman senior krijgt toch zijn zin, waardoor Erwin op 27 november 1977 zijn debuut maakt in het eerste elftal van de eersteklasser. Aan het eind van dat seizoen zal Erwin naar FC Groningen vertrekken.

Als Ronald vijftien, zestien is, heeft hij af en toe al een vriendinnetje en gaat hij geregeld uit. Ook in dat opzicht is hij brutaler dan zijn broer: 'Ik weet nog goed dat ik op een vrijdagavond eens te laat thuiskwam. Toen had mijn vader de trainer al gebeld dat ik de volgende dag niet kwam voetballen omdat ik te laat thuis was. Dat was de ergste straf die ik me kon voorstellen.'

Doordat drie van de vier leden van het gezin alleen maar voor voetbal leven, heeft Marijke het moeilijk. Ze krijgt zelfs een depressie: Martin: 'Marijke stond altijd voor ons klaar. Het eten was altijd perfect, alle dagen. Ze cijferde zich helemaal weg. Misschien heeft ze daar later last van gekregen.'

Ronald: 'Het feit dat we alle drie altijd maar met voetbal bezig waren, zal daar best mee te maken hebben gehad. In die tijd realiseerden we ons dat helemaal niet. Nu gaat mijn vrouw Bartina weleens winkelen met onze dochter Debbie. Maar mijn moeder had geen dochter, kon nooit eens dat soort leuke dingen doen. Als ik met haar een broek ging kopen, dan wilde ik weer zo snel mogelijk voetballen. Gelukkig hebben we nog altijd een uitstekende relatie met haar. Ze logeert regelmatig bij Erwin of mij. Haar zeventigste verjaardag in 2012 hebben we met de hele familie in het Spaanse S'Agaró gevierd. Dat vond ze heel leuk.'

Erwin: 'Wij hadden helemaal niet in de gaten dat ze depressief werd. Ze stond altijd voor ons klaar, we hadden altijd gezond eten op tijd, ze draaide al die wassen, noem maar op. Achteraf kan ik me voorstellen dat sommige perioden voor mijn moeder moeilijk waren.'

Marijke zelf: 'Die depressie kwam zeker niet doordat ik met drie voetbalfanaten samenwoonde. Ze waren alle drie wel heel vaak niet thuis. Daardoor voelde ik me weleens eenzaam, zeker toen Erwin op zijn zeventiende al naar PSV ging. Dat vond ik verschrikkelijk. Op een gegeven moment ben ik inderdaad depressief geworden, maar dat kwam vooral doordat ik met mezelf in de knoop lag. Ik was op zoek naar mezelf. Maar ik heb me eraan ontworsteld en was en ben nog steeds een ontzettend trotse moeder. We gaan vaak naar RKC waar Erwin trainer is en naar Feyenoord, de club van Ronald.'

In 1983 scheiden Martin en Marijke Koeman, maar anno 2013 hebben ze nog een goed contact. Martin is hertrouwd, Marijke heeft vanaf 1994 een levenspartner.

Erwin en Ronald hebben nog altijd een zwak voor GRC. Begin 2011 openen ze bijvoorbeeld de nieuwe kantine van de club. Ze komen hun jeugdtrainer Ger van Gelder weer eens tegen, nog altijd actief bij de club. Erwin: 'Dat was weer een heel gezellige dag. We hebben onder meer herinneringen met Ger opgehaald.'

Vedette van FC Groningen

Aan het eind van het seizoen 1978/79, op het moment dat Erwin alweer naar PSV vertrekt, gaat ook Ronald naar FC Groningen. Hij komt voorlopig te spelen in het C-team, destijds het tweede elftal.

Ronald: 'Henk Nienhuis was trainer van dat team. Een bloedfanatieke, leuke man. Als we scoorden, liep hij juichend het veld in. We speelden altijd op zaterdagmiddag op een bijveld van Het Oosterpark. Daar stonden vaak 1500 mensen langs het veld. Een leuke tijd.'

Met grote regelmaat is Ronald uitbinker, het liefst zou hij dan ook snel naar het eerste elftal promoveren. Maar zijn geduld wordt op de proef gesteld. Pas in het volgende seizoen mag Ronald deel uitmaken van de A-selectie. Hij verwacht meteen basisspeler te worden, maar trainer Theo Verlangen houdt de tiener voorsnog op de bank. Ronald stapt daarop naar de coach en wil weten wanneer hij eindelijk zijn kans eens krijgt.

Ronald: 'Ik was wel zo eigenwijs dat ik vond dat ik in het eerste moest spelen. Daar heb ik wel een paar aanvaringen met Verlangen over gehad.'

Verlangen: 'Ik had in 1979 en 1980 een uitstekende selectie en vooral een prima middenveld met onder anderen Henk Veldmate, Jan van Dijk en Theo Keukens. We werden in de eerste divisie glansrijk kampioen. Ronald was gewoon wat te ongeduldig. Maar ik vind het wél mooi dat uiteindelijk zowel Erwin als Ronald onder mij heeft gedebuteerd in het betaalde voetbal.'

Op 21 september 1980 maakt de zeventienjarige Ronald zijn debuut als invaller bij FC Groningen-NEC (2-0). Een kwartier voor tijd komt hij het veld in voor Sip Bloemberg. Maar de weken erop zit Ronald tot zijn ergernis weer op de bank. Tot hij op 26 oktober een kans krijgt als basisspeler tegen Feyenoord omdat Henk Veldmate is geblesseerd.

Ronald: 'Op vrijdagavond belde Verlangen. Ik zou in de basis starten. Feyenoord-thuis! Dat was natuurlijk fantastisch. Het werd 0-0 en ik speelde best goed tegen René Notten.'

Maar de week erop zet Verlangen de boze tiener opnieuw in de dug-out. Ronald noemt Verlangen 'een klootzak' en krijgt daarvoor een boete.

Ronald: 'Dat weet ik niet meer. Ik was in die tijd nogal brutaal en zal het dan ook best gezegd hebben.'

In *Voetbal International* zegt Ronald in 1982 over dat incident: 'Verlangen bleef maar zeiken over mijn gewicht, maar ik woog net als vorig jaar en nu gewoon 78 kilo. Daar heb ik weleens genoeg van en daarom heb ik hem een klootzak genoemd. Daarom zette hij me op de tribune, een beetje kinderachtig.'

Verlangen in 2013: 'De details herinner ik me niet meer. Hij had wel een keer een grote mond tegen me en toen heb ik hem even op de tribune gezet. Ik vond Ronald inderdaad te zwaar en dat heb ik hem ook herhaaldelijk verteld. Zijn vetpercentage was te hoog. Dat bleek uit metingen van de medische staf. Ronald was een beetje makkelijk, misschien té makkelijk. Het is hem allemaal komen aanwaaien. Hij had nogal makkelijke eetgewoontes. Ronald kwam bijvoorbeeld graag in de snackbar van Sip Bloemberg. Ik heb ook eens een aanvaring

met zijn pa gehad. Die zag Ronald liever als libero, maar daar vond ik hem nog te jong voor. Ik vond dat hij zich beter kon ontwikkelen op het middenveld. Hij kon altijd nog libero worden en dat is later dus ook gebeurd.'

Verlangen herinnert zich een anekdote over het eetgedrag van Ronald. 'Op weg naar uitwedstrijden dronken we vaak koffie in wegrestaurant Nulde. En bij de koffie namen we altijd appelgebak, maar op gezag van de medische staf zónder slagroom. Op een dag kwam ik als laatste het restaurant in en daar zaten die gasten allemaal met een lik slagroom op de appeltaart. Ik denk dat Ronald daarachter zat.'

Ronald: 'Nee, dat was een idee van Peter Houtman. Wel vond ik het flauwekul dat we geen slagroom mochten hebben. Dat at ik thuis ook. Verlangen begon steeds weer over mijn gewicht. Ik had vrienden in het C-team die in ons internaat zaten en zij aten allemaal in de zaak van Theo Huizinga, onze teammanager. Dat eetcafé was vernoemd naar Sip Bloemberg. Daar zat ik dus ook vaak. Mijn vetgehalte is altijd hoog geweest, zelfs toen ik later bij Barcelona speelde. Ik had meestal een vetgehalte van ongeveer zestien procent. Dat was inderdaad te hoog, maar ik vind dat je toch vooral naar het rendement van een speler moet kijken. En dat was bij mij wel in orde. Ik heb altijd een strijd tegen dat vetpercentage gevoerd.'

Oud-elftalleider Theo Huizinga lepelt een anekdote op met Peter Houtman en Ronald in de hoofdrol. 'Op een dag stonden Peter en Ronald te plassen in de douche. Verlangen zag dat en riep meteen: "Vijfhonderd gulden boete!" Waarop Ronald reageerde: "Maak er maar duizend van. Dan kan ik nog een keer". Ach, Ronald was pas een jaar of zeventien. Later is hij een stuk verstandiger geworden.'

Ook aan de kaarttafel blijkt Ronald trouwens een talent. Goed kaarten leerde hij in zijn stamcafé 't *Luifeltje* in Haren. Op weg naar een uitwedstrijd vraagt hij te mogen meedoen aan een spelletje poker. Verlangen en de spelers gniffelen aanvankelijk om het zeventienjarig brutaaltje, maar tot hun verbazing wint Ronald wel de pot. Later zal hij de slimste kaarter van FC Groningen blijken.

'Eerst was het klaverjassen, vaak met mijn vader. Hij heeft het me geleerd. Later kaartte en dobbelde ik vooral in 't *Luifeltje*. Ik kon aardig kaarten en dat bleek bij Groningen van pas te komen. Later werd het pokersen, onder meer bij het Nederlands elftal. Dat ging soms om flinke bedragen.'

Martin: 'Ook typerend voor Ronald was dat hij bij Groningen meteen de strafschoppen opeiste. Tot zijn komst in het eerste nam Peter Houtman die voor zijn rekening, maar Ronald zei meteen dat hij dat voortaan wel zou doen. En hij schoot ze er altijd in.'

Ronald is net achttien als hij zijn rijbewijs haalt en koopt van zijn voetbalsalaris zijn eerste auto: 'Een Toyota Celica, een sportief model. Na anderhalve week reed ik hem al in puin. De auto was iets te snel voor mijn jeugdige onbezonnenheid.'

Ondanks hun aanvaringen heeft Ronald een zwak voor Verlangen. 'Theo was bloedfanatiek en had humor. Zijn trainingen waren soms bijzonder. Op het veld waren geen lijnen gekalkt. Verlangen had een veld gemaakt met linten die met haakjes vastzaten. Als je met je schoen onder zo'n lint kwam, lag je op je snuiter. En dat gebeurde weleens. Om de sprongkracht te

trainen, had Verlangen ook bijzondere oefeningen. Maar ze waren wel leuk. Vooral de ochtendtrainingen, als we met de fullprofs traiden. Dat waren er meestal maar drie of vier. Dan hadden we de grootste lol. Hij heeft het al met al ook heel goed gedaan bij Groningen. Hij probeerde mij met beide voetjes op de grond te houden. Daar heb ik nu als trainer meer begrip voor. Ik maak dat nu zelf ook mee met sommige jongens.'

Toch nam Verlangen af en toe een eigenaardige beslissing, weet Ronald. 'We moesten uit tegen AZ. Verlangen schreef tien namen op het bord en zei dat de elfde naam afhankelijk was van de staat van het veld. Als het een hard veld was, zou Veldmate spelen; was het een zacht veld, dan zou ik spelen. Waar gáát dit over, vroeg ik me af. Uiteindelijk speelde Veldmate.'

Op 6 juni 1981 spelen Erwin en Ronald voor het eerst tégen elkaar, tijdens FC Groningen-PSV. De club van Ronald is in degradatiegevaar, maar door goals van Jan van Dijk en Peter Houtman wordt het 2-0. Ronald Koeman is een van de beste spelers. Een domper na zijn debuutseizoen is dat Ronald op de mavo voor aardrijkskunde en Engels een herexamen moet afleggen. Daarvoor slaagt hij uiteindelijk overigens wel.

In de aanloop naar het seizoen 1981/82 loopt het van geen kant bij FC Groningen. De ploeg verliest een oefenduel met Veendam zelfs met 3-0. Intussen ligt Ronald, die nog altijd geen vaste basisplaats heeft, weer eens overhoop met Verlangen. Aanvankelijk weigert Ronald dan ook bij FC Groningen te blijven en pas na een langdurig gesprek met Verlangen klaart de lucht op tussen de twee.

Verlangen: 'Dat specifieke gesprek kan ik me ook niet meer herinneren. Ik weet wél dat we regelmatig lange gesprekken hadden en daar was pa Koeman meestal bij. Die wist als trainer natuurlijk van de hoed en de rand. Hij wilde bijvoorbeeld niet dat Ronald een contract tekende. Wel ging hij akkoord met een bepaald transferbedrag. Heel slim natuurlijk, want anders zat Ronald aan Groningen vast. Ik heb nog wél tegen voorzitter Renze de Vries gezegd dat Ronald moest blijven, anders zou ik weggaan. Daar heeft Renze ook voor gezorgd.'

Op 2 mei 1982 is Ronald tijdens FC Groningen-PSV (4-0) volgens de media de uitbinker. Hij scoort twee keer. Gelukkig voor PSV'er Erwin, die enkele maanden later zou terugkeren bij FC Groningen, is hij reserve. In *Koeman & Koeman* onthult Erwin: 'Toen het 1-0 werd, veerde ik automatisch iets op. Tja, je zit toch in Het Oosterpark. Bij Ronalds tweede goal kon ik het niet laten en moest ik lachen. En nadat het 4-0 was geworden, durfde ik bijna niet opzij te kijken. Tenslotte was ik nog altijd PSV'er.' Aan het eind van het seizoen 1981/82 wordt Ronald met ruime voorsprong gekozen tot Voetballer van het Jaar van FC Groningen.

In een interview met *Voetbal International* in 1982 geeft Ronald nog eens de verschillen aan met zijn broer Erwin. Hij slaat een tikje door in zijn jeugdige bravoure: 'Ik laat alles over me heen komen, Erwin trekt zich elk wissewasje aan. Hij liet zich bijvoorbeeld achteruit zetten door Huub Stevens, een veel mindere voetballer dan hij. Nou, dat zou mij nooit gebeuren. Ik zou niet weten wat mij uit mijn evenwicht moet halen. De nacht voordat ik tegen Cruiff moest spelen, sliep ik bijvoorbeeld als een blok. Ik wil er altijd het mooist uitzien van allemaal. Zie ik in de stad iemand met een mooi shirt, dan koop ik meteen een nóg opvallender shirt. Iemand stevig dollen vind ik ook leuk, niet kwetsen. Daar houd ik niet van. Ik wil nou eenmaal de populaire jongen uithangen. Ik vind het schitterend als ze zeggen: die Koeman heeft schijt aan de hele wereld.'

En: ‘Ik heb nu twee keer tegen PSV gespeeld. Als je ziet wat een niveau daar rondloopt... Niet omdat hij mijn broer is, maar Erwin had daar makkelijk in mee kunnen komen. Maar je denkt toch niet dat een René van de Kerkhof de bal inleverde bij een broekie uit Groningen? In het begin had ik dat probleem bij Groningen ook. Bij mij, dat jonge lefgozertje, leverden ze ook geen bal in. Toevallig presteerde ik en toen moesten ze wel. En nu krijg ik die ballen dan, volop. Het middenveld zat vorig seizoen goed in elkaar met Keukens en Van Dijk die ieder tien kilometer per wedstrijd voor mij liepen. Dan ben je wel verplicht te presteren.’

Na dat interview krijgt hij weer eens een reprimande van Verlangen. Ronald zal in de loop der jaren aanzienlijk genuanceerder overkomen in interviews.

Als Erwin na zijn driejarige avontuur bij PSV medio 1982 terugkeert bij FC Groningen, speelt hij één seizoen samen op het middenveld met Ronald. Dat jaar, met Theo Keukens of Jan van Dijk als derde middenvelder, bezit de club misschien wel de sterkste middenlinie uit de clubgeschiedenis.

Verlangen: ‘We hadden meestal een middenveld met de drie K’s: Koeman, Koeman en Keukens. Erwin was de meest technische van de drie. Hij was dus linksbenig, maar dat was Keukens ook. Ik had Erwin dan ook weleens in het midden, maar daar stond Ronald soms ook. Ronald had geen groot loopvermogen, zoals Keukens, maar wel die enorme knal. We hadden een prima elftal met overal driehoekjes op het veld. Ik heb een geweldige tijd meegemaakt met die gasten. Erwin en Ronald waren dat seizoen topscorer. Als middenvelders, hè. Ronald had niet alleen een geweldige pegel in zijn rechterpoot, maar kon ook heel aardig koppen.’

Ronald: ‘Het was een fantastisch seizoen, vooral voor Erwin en mij. Een Joegoslaaf, een zekere Pap, had een Joegoslavisch restaurant en riep elke thuiswedstrijd de Man of the Match uit. De winnaar mocht op zondagavond met twee personen eten in zijn restaurant. De ene week zat Erwin er en de andere week ik.’

Op 23 januari 1983 speelt FC Groningen een van de meest legendarische wedstrijden uit de clubgeschiedenis. Bij Ajax in De Meer wordt het 5-5 met onder meer een benutte penalty van Ronald en een schitterende goal van Ron Jans. Ook Erwin staat in de basis tegen een ploeg met sterren als Johan Crujff, Søren Lerby, Jesper Olsen, Frank Rijkaard, Piet Schrijvers en Wim Kieft. Ronald: ‘Van die wedstrijd heeft FC Groningen meteen een videoband laten maken. Je speelt natuurlijk ook nooit meer 5-5 bij Ajax.’

Verlangen: ‘We stonden al snel met 2-0 achter. Het publiek begon al “tien, tien!” te roepen. Toen het vlak voor tijd 5-3 werd, riep Hugo Walker op tv dat het nu gebeurd was. ’s Avonds kregen we op tv als amusementswaarde een tien met een griffel.’

In *de Volkskrant* is Jan Mulder razend enthousiast over de kwaliteiten van Ronald. Aan het eind van het seizoen 1982/83 staan de geïnteresseerde clubs in de rij voor de twintigjarige Ronald. Hij kiest voor Ajax.

Ronald: ‘Het waren altijd spectaculaire wedstrijden tussen Groningen en Ajax. Een jaar eerder kreeg ik in Het Oosterpark tegen Ajax een geweldige elleboog van Lerby. We stonden

met 2-1 voor en ik had twee goals gemaakt. We kregen een corner en ik wilde naar de eerste paal lopen toen Lerby me die *keek* gaf... Ik lag meteen plat. Ik was totaal van de wereld en moest worden gewisseld. Ajax won met 2-3. In die wedstrijd had ik ook een mooi moment. Crujff wilde me in de middencirkel passeren. Maar ik trapte niet in zijn schijnbeweging en nam hem zó de bal af. Dat vond-ie geloof ik niet leuk.'

In het seizoen 1982/83, als de twee samen op het middenveld spelen in de eredivisie, beleven Erwin en Ronald een merkwaardige ervaring. In de kwartfinale van de KNVB-beker verliest FC Groningen de uitwedstrijd tegen PSV met 2-0. In haar oneindige wijsheid heeft de KNVB bepaald dat er dit seizoen een verlenging volgt wanneer de teams elk één wedstrijd hebben gewonnen. Dus wie thuis met 1-0 wint en de return met 8-0 verliest, heeft toch recht op een verlenging. Na de 2-0 nederlaag in Eindhoven is Groningen in de terugwedstrijd oppermachtig, maar als het team op een 2-0 voorsprong komt, neemt het gas terug. In de verlenging vallen geen doelpunten, waarna PSV het duel beslist met strafschoppen.

Ronald: 'We hadden thuis met 5-0 kunnen winnen, zó goed waren we die dag. Maar we wilden geen extra energie verspillen voor de verlenging. PSV bleef met hangen en wurgen overeind in de verlenging en redde het met strafschoppen. Ik weet niet wie voor dat seizoen die regel bedacht, maar hij had in elk geval geen verstand van voetbal.' De regel zou de KNVB dan ook nooit meer hanteren.

Medio 1983 vertrekt Ronald met opgeheven hoofd bij FC Groningen. Mede dankzij hem weet de club voor het eerst in de geschiedenis Europees voetbal af te dwingen door de competitiewedstrijd tegen FC Twente op 7 mei 1983 met liefst 6-1 te winnen. Ronald maakt in dat duel één goal, net als Erwin. Tot die wedstrijd maken FC Groningen-fans Ronald herhaaldelijk uit voor verrader, maar na de glorieuze winst op FC Twente dragen ze hem weer op handen.

Ronald: 'Ik was een jongen van de stad. Dan vergeven ze je sneller iets. FC Groningen was ook echt mijn club.'

Verlangen: 'FC Twente kreeg alle hoeken van het veld te zien en Ronald speelde geweldig... In die tijd traiden we 's morgens maar met een paar man, want ze waren bijna allemaal semiprof. De Koemannetjes waren er altijd, net als Bud Brocken en Peter Houtman. Toch liepen ze nooit naast hun schoenen. Ik zorgde ook wel voor discipline. Dat had ik bij Feyenoord van Vujadin Boskov geleerd. Ik introduceerde krachttraining en liet in Het Oosterpark een krachthonk maken. Verder liet ik de medische ruimte volledig vernieuwen en trok ik een specifieke looptrainer aan, Jaap Smit. Daar hebben de Koemannetjes allemaal profijt van gehad.'

Tussen 1983 en 1985 komt Erwin zijn broer regelmatig tegen als opponent. Een van die ontmoetingen is Ajax-FC Groningen op 2 oktober 1983 (1-1). Ronald speelt voor Ajax. Erwin: 'Iedereen heeft het nóg over die overtreding van Ronald op mij. Ik was iets te snel voor hem en ik kreeg een schop van achteren. Daar kreeg Ronald een gele kaart voor. Mensen spraken er schande van, maar dat soort dingen hoort er bij. Of ik het nou was die doorbrak of een ander, dat interesseerde Ronald niet. Ik nam het hem ook absoluut niet kwalijk. Heel veel

later, toen we allebei in onze nadagen waren – hij bij Feyenoord, ik bij FC Groningen – hebben we ook nog zo'n akkefietje gehad. Maar dat waren de enige keren dat we botsten.'

Ronald mist in dat eerste onderlinge duel ook nog een strafschoep, de eerste keer dat hem dat in het betaalde voetbal overkomt. 'Het stond 0-1. Bij mijn aanloop siste Erwin: "Je mist 'm". En dat gebeurde ook. Erwin kon behoorlijk irritant zijn. Vlak voor tijd maakte Van Basten gelukkig alsnog 1-1.'

Verlangen had nooit verwacht dat de broers ook uitstekende trainers zouden worden. 'Ik zag dat gewoon niet in ze. Een goede voetballer is nog geen goede trainer. Een matige voetballer kan wél een goede trainer zijn. Dat heeft te maken met overbrengen, observeren, zie je alles, kun je omgaan met mensen, noem maar op. Mijn trainer Cor van der Hart zag dat wel in me en adviseerde me trainer te worden.'

Na hun jaren bij FC Groningen beleeft Ronald de mooiste loopbaan van de twee broers bij clubs als Ajax, Barcelona en Feye-noord. Toch is Erwin geen moment jaloers geweest. 'Ik vind dat ik ook een geweldige carrière achter de rug heb. Ik heb veel mee-gemaakt wat Ronald niet heeft meegemaakt, zoals het winnen van de Europa Cup II met KV Mechelen in 1988. Bij het hoogtepunt van Ronald was ik aanwezig, de Europa Cup-finale in 1992 op Wembley tussen Barcelona en Sampdoria. Ik zat met Bobby Robson en een paar PSV'ers ter hoogte van de middenlijn. In de verlenging maakte Ronald met een schitterende vrije trap de enige goal. Ik vond het geweldig en was enorm trots op hem. Ik had moeite mijn tranen te bedwingen. Maar ik had mijn carrière toch niet willen inruilen voor de zijne. Voor de mensen heeft Ronald meer bereikt dan ik. Prima toch? We zien elkaar nog regelmatig en hebben veel telefonisch contact. Onze zonen gaan veel met elkaar om, ze gaan regelmatig stappen en dergelijke. Ronald is niet alleen mijn broer, maar ook mijn beste vriend. En dat zal hij altijd blijven.'

Bartina

Op 30 januari 1961 wordt Bartina Boddeveld geboren in Groningen. Twee jaar later volgt een zusje, Henriët. De twee beleven een prettige jeugd in de binnenstad van Groningen. Vader is vertegenwoordiger in schoenen, moeder regelt het huishouden. Bartina: 'Mijn vader had een passie voor schoenen en heeft dat op mij overgebracht. Ik volgde cursussen om een eigen bedrijf in schoenen te kunnen beginnen. Eerst ging ik in een winkel in Groningen werken en later in Haren. Dat eigen bedrijf is er nooit gekomen doordat ik Ronald ontmoette.'

In de weekends trekt het gezin Boddeveld naar de caravan op een camping in het Drentse Hooghalen. 'Daar kwamen we zó vaak dat we ook in het donker elke boom en elk paadje wisten te vinden. Op vrijdagavond gingen we ernaartoe, op zondagavond weer terug naar huis. Onze ouders lieten ons ook daar helemaal los. Mijn zusje en ik beleefden er een fantastische tijd. Nu nóg krijg ik de kriebels als ik een camping zie. Henriët en ik zijn in de zomer met onze ouders ook eens met de caravan naar het Gardameer in Italië geweest. Daar zou ik weleens naar terug willen. Ik zou graag weer 'ns willen kamperen, maar dat zit er met Ronald niet in. We logeren nu alleen nog in luxe hotels.'

De ouders van Bartina en Henriët geven hun dochters een vrije opvoeding. 'Mijn vader en moeder waren druk met zichzelf; ze hadden een leuke kring vrienden met wie ze veel omgingen. Ze hielden van gezelligheid en klaverjasten bijvoorbeeld vaak. Mijn zusje en ik konden zo lekker onze eigen gang gaan. Ik ging vaak op stap en had geregeld een vriendje. We hebben echt alles uit onze jeugd gehaald wat erin zat. We zijn, net als bij Ronald thuis, niet religieus opgevoed. Ronald en ik geloven trouwens wel dat er 'iets' is, maar ik ga eigenlijk alleen naar de kerk om een kaarsje aan te steken.'

Bartina weet in die tijd niks van voetbal, maar is wel een sport-fanaat. Ze is een talentvolle zwemster. 'Elke ochtend voor schooltijd lag ik al om zes uur in het zwembad. Het had met dat zwemmen best iets kunnen worden. In Amsterdam of Eindhoven was ik ongetwijfeld beter begeleid geweest, maar ik woonde in Groningen – daar telde zwemmen niet zo. Ik won veel medailles, maar niet op landelijk niveau. Dat haalde ik niet. Mijn ouders stimuleerden het ook niet. Mijn vader werd er gek van als hij weer eens naar het zwembad moest. Dat vond ik wel jammer. Ik heb daarna nog aan waterpolo gedaan, maar toen ik met Ronald ging samenwonen ben ik ook daarmee gestopt.'

In 1981 ontmoeten de twee elkaar voor het eerst in 't *Luifeltje*, Ronalds stamcafé in Haren. 'In die periode werkte ik al in de schoenenwinkel in Haren. In de zaak in Groningen had ik het enorm naar mijn zin gehad en werkte of mijn leven ervan afhing. Het was zo'n ouderwetse winkel waar de schoenen niet in rekken stonden. Als mensen zwarte schoenen wilden, dan ging ik naar achteren en haalde daar zes paar zwarte schoenen waaruit ze konden kiezen. Heel gemoedelijk ging dat met bijvoorbeeld oude dametjes met steunzolen. De tweede zaak in Haren liep wat minder. Op een gegeven moment is die opgedoekt.'

Maar voor die tijd ontmoet ze Ronald. 'Af en toe zag ik een jongen met een lichtblauw jack op een oranje racefiets voorbij komen. Hij had zo'n lief koppie. Later zag ik hem in een kroeg in de buurt van die winkel. Ik durfde er niet alleen naar binnen, daar was ik te

verlegen voor. Café-eigenaar Fedde Blomsma was een vriend van Ronald. Hij kwam weleens bij me in de schoenenwinkel en nam me op een dag mee. 't *Luifeltje* was zo'n kroeg met Perzische kleedjes op de tafeltjes en altijd dezelfde oude mannetjes aan de bar. Daar leerde ik Ronald dus kennen. Hij was er altijd met Erwin en wat vrienden.'

In 1981 woont de twintigjarige Bartina al samen met een vriendin in een flatje in de Groningse wijk Beijum en gaat ze regelmatig naar 't *Luifeltje*. 'Ik was gek van muziek, van The Osmonds en Mud tot David Bowie, heel breed. Maar van voetbal wist ik niks, ik was ook nog nooit in een stadion geweest. Toen ik Ronald leerde kennen kwam ik in een andere wereld. Op een gegeven moment nam hij me mee naar Het Oosterpark. Een openbaring. Ik kwam ook in het spelershome. Heel gezellig.'

Ronald: 'De enige speler die zij kende was Ruud Krol. Dat vond ze wel een lekker ding.'

Bartina: 'Met mijn ouders was ik eens op vakantie in Spanje. We zaten er in een restaurant waar toevallig ook Ruud Krol zat. Behalve Johan Crujff en Sjaak Swart was Krol de enige voetballer die ik zou herkennen.'

Na een aantal maanden gaat de verkering uit. Bartina: 'Bij FC Groningen was Ronald vooral met zichzelf bezig, hij was nogal egoïstisch. Op een dag had hij twee meisjes uitgenodigd, ik hing er een beetje bij. Ronald was in het begin een koele kikker, hij nam onze relatie niet zo serieus. En altijd maar dat voetballen. Ik dacht: dit is het niet, en vond dat hij meer voor mij moest gaan. Daarom heb ik het uitgemaakt; ik liet me niet piepelen. Later begreep ik van zijn vader dat hij daar toch kapot van was. Ik heb nog even wat met een andere jongen gehad, maar op het oudejaarsfeest hebben ze ons toch weer gekoppeld. Het is langzaam gegroeid tussen ons, het was geen liefde op het eerste gezicht. "Altijd de boot afhouden", heeft mijn moeder me geleerd. "Dan onthouden mannen je sneller". Daarna werd het tussen Ronald en mij steeds heftiger.'

Als Ronald in 1983 naar Ajax vertrekt, gaat hij met Bartina samenwonen in een flat in Diemen. Een hele overgang. Bartina: 'We hadden in Groningen al even samengewoond in het huis van Ronalds vader. Zijn ouders waren net gescheiden. Ronald had daar veel last van en ik heb toen geprobeerd hem zo veel mogelijk op te vangen. Ik vond het prachtig dat Ronald naar Ajax ging. Ik was met een vriendin al regelmatig wezen stappen in Amsterdam. Gewoon met het autootje ernaartoe. Dat vond ik al geweldig. Bij Ajax werden we opgevangen door jongens als Peter Boeve, Hans Galjé, Keje Molenaar, Jesper Olsen en Jan Mølby. In ons flatgebouw woonden een heleboel spelers van Ajax. Het was erg gezellig.'

Op 27 december 1985 trouwen Bartina en Ronald in Groningen. 'De hele selectie van Ajax was erbij. Die kwamen met een bus. Zó leuk. De plechtigheid op het stadhuis in Groningen was prachtig. Daarna hadden we een receptie en een groot feest. Om twee uur 's nachts stapten we in de Opel van Ronald – drankcontroles had je toen nog niet – en reden we naar een hotel in Beetsterzwaag. Eerst telden we het geld in de enveloppen die we hadden gekregen. Op de kamer hadden we een bed met bruine satijnen lakens. Prachtig. Dat was mijn eerste ervaring met luxe. Daar hadden we de huwelijksnacht, heel romantisch.'

Na drie jaar Amsterdam volgt de transfer naar PSV en Bartina en Ronald verhuizen naar Eindhoven. ‘Ook dat sprak vanzelf – het was tenslotte Ronalds carrière. Als hij zich kon verbeteren, moest hij dat natuurlijk doen. We woonden in een eengezinswoning aan de Duinkerkenlaan. Debbie, onze eerste, is in Diemen verwekt maar op 1 januari 1987 in het ziekenhuis in Eindhoven geboren. Een vreselijk zware bevalling. Het ging allemaal heel langzaam, de weeën begonnen op oudejaarsavond. Op een gegeven moment duwden de zusters op mijn buik om het kind eruit te krijgen.’ s Morgens om half zes werd ze eindelijk geboren. Ik was totaal uitgeput. Eerst had ik nog het idee dat ze dood was, ik dacht dat ze gestikt was. Godzijdank was ze gezond, een wolk van een dochter. Ronald had al die tijd naast mijn bed gezeten.’

Ronald: ‘In het ziekenhuis zat ik naar het vuurwerk te kijken. Dat gaf nog wat afleiding.’

In 1988 zegt Bartina in *Koeman & Koeman*: ‘De Koemannen houden niet van ruzie. Ik probeer het weleens uit te lokken, maar Ronald is niet gauw kwaad te krijgen. Hij houdt ook niet van confrontaties. Hij draait zich dan om en loopt weg. *Laat maar lullen*, denkt hij op zo’n moment. Hij is een binnenvetter en verwerkt alles alleen. Ronald wil ook niet dat je tegen hem gaat zitten zeuren. Zeikerds en klagers, daar heeft hij een afkeer van. Hij houdt ervan met leuke, vriendelijke mensen om te gaan. Als iemand aardig tegen hem doet, is hij in de wolken.’

Bijna 25 jaar later stelt ze dat beeld van Ronald enigszins bij: ‘Tegenwoordig gaat hij lekker in discussie. Hij durft de confrontatie veel meer aan dan vroeger, ook op voetbalgebied. Als je niet moeilijk doet, heb je nooit ruzie met hem. Wij zijn het lang niet altijd eens, maar dat maakt voor ons huwelijk niet uit. Integendeel.’

Medio 1989 volgt de volgende verhuizing, van Eindhoven naar Barcelona. Bartina: ‘Een nóg groter avontuur uiteraard. We keken elkaar aan en gingen ervoor. Beviel het niet, dan zouden we teruggaan. Zo simpel redeneerden we. Ik was nooit eerder in Barcelona geweest, tot begin januari 1989. Toen kreeg Ronald een award van het Spaanse sportblad *Don Balón*, ik geloof dat ze hem uitriepen tot de beste voetballer buiten Spanje. We voelden ons snel thuis in Barcelona. Dat begon al met de woning. Er stond een huis vrij naast dat van Johan en Danny Cruijff. We vroegen eerst of ze het niet vervelend vonden als we burens zouden worden. Ze bleken dat juist leuk te vinden. Danny nam me op sleeptouw, ze was een tweede moeder voor me, nam me mee naar winkels, naar leuke plekjes, noem maar op. Ze was ontzettend lief. Ik wilde zo snel mogelijk Spaans leren. In de supermarkt had ik altijd een Spaans woordenboekje bij me. Ik maakte in het begin veel fouten, maar dat moet je gewoon durven. De vrouw van Michael Laudrup ging ook weleens mee, maar zij was veel meer verlegen. Al met al was het in Barcelona een gezellige, gemoedelijke tijd.’

Hun tweede en derde kind worden in Barcelona geboren, Tim op 19 januari 1990, Ronald junior op 23 mei 1995. Bartina: ‘Dat waren veel prettiger bevallingen dan bij Debbie. Het gebeurde in een privékliniek waar ik als een prinses werd behandeld. De gynaecoloog was een kennis van de familie Cruijff. Na de geboorte van de jongens stond de kamer vol bloemen, met onder andere enorme bloemstukken van de club.’

Ook in Spanje krijgt Ronald geregeld kritiek op zijn gewicht. Bartina leeft met hem mee: ‘We gingen samen op dieet. Voor het WK van 1994 wilde Ronald drie kilo afvallen. We hadden een weegschaal die in het Spaans ‘zei’ hoeveel kilo je woog. Als Ronald daar ’s morgens op stond, ging hij heel hard zingen, zodat je niets hoorde. Ik denk dat hij het zich aantrekt als ze schrijven dat hij een dikke kont heeft. Ach, hij heeft gewoon een figuur dat bij hem past.’

Bartina signaleert nóg een smetje op hun verblijf in Barcelona: ‘Omdat Ronald groot en blond is, was hij populair bij de vrouwen in Barcelona. Dan kwamen ze naar hem toe en vroegen of ze hem mochten zoenen. En dan ging het weer van kus, kus, kus. Inwendig vond ik dat misschien wel irritant. Vroeger was ik heel jaloers, maar daar ben ik overheen gegroeid. Er staan zo veel mooie dingen tegenover, in financieel opzicht bijvoorbeeld. Zo hebben we veel leuke reisjes gemaakt. En alle deuren gaan voor je open met een beroemdheid als man. Maar ik blijf het vervelend vinden dat ik hem soms moet delen.’

De humor van Ronald wordt bij Barcelona niet altijd begrepen, weet Bartina: ‘Mensen die aangekleed bij een zwembad staan, dat kan Ronald niet zien. Die gooit hij erin. Of ze nou dure kleren dragen of niet. Zo gooide hij in Monaco de arts van Barcelona het water in. Iedereen riep: “Ooohhhh!”. Want mensen uit Barcelona hebben niet zoveel humor.’

Al vroeg is Ronald gek op snelle auto’s. In 1994 zegt zijn zaakwaarnemer Ger Lagendijk over die passie: ‘Hij was al een paar jaar gecharmeerd van een Porsche. Ik heb hem er toch maar even op gewezen dat het om economische redenen beter zou zijn er niet zelf eentje te kopen. Hij had al twee auto’s, plus een scooter. Maar op een gegeven moment wilde Ronald toch ook nog die Porsche. Op mijn advies heeft hij toen geen nieuwe aangeschaft, maar een occasion.’

Ronald is nog altijd een Porsche-fan. Anno 2013 rijdt hij privé in een Porsche Panamera.

Aan het eind van het contract met Barcelona in 1995 overweegt het gezin Koeman in de Spaanse stad te blijven wonen, maar uiteindelijk keren ze toch terug naar Nederland. Bartina: ‘We misten de Hollandse gezelligheid. We hebben nog wel een tijd een huis in Barcelona én in Groningen gehad.’

Terug in Nederland gaan de Koemannen wonen in het Belgische dorp Schilde bij Brasschaat. ‘Ronald speelde in die tijd voor Feye-noord. We hadden een huis casco gekocht. Kon ik dat weer helemaal opnieuw inrichten, maar dat vond ik op zich wel leuk. Maar toen we er eenmaal gesetteld waren, vond ik het er wel erg stil. Ronald was meestal in Rotterdam en ik zat daar maar in België. Ik had veel verdriet en zat vaak te huilen. Dat is eigenlijk de enige slechte periode die ik met Ronald heb gehad.’

De familie Koeman vertrekt weer naar Barcelona nadat Ronald is uitgeoetbald en later zijn trainersdiploma’s heeft behaald. Hij assisteert vervolgens tijdens het WK in 1998 bondscoach Guus Hiddink, en daarna bij Barcelona Louis van Gaal. In december 1999 keert het gezin Koeman opnieuw terug naar Nederland, waar Ronald trainer wordt van Vitesse. De woonplaats dit keer: Oosterbeek. Bartina: ‘Ook dat huis heb ik weer helemaal naar mijn zin ingericht.’

In het najaar van 2001 haalt Ajax Ronald naar Amsterdam als trainer, in juni 2002 verhuist het gezin naar Bussum. Daar wonen Ronald, Bartina en Ronald junior nog steeds. Debbie en Tim zijn inmiddels het huis uit. Bartina: 'Ik heb het hier weer enorm naar mijn zin. Vroeger had ik al iets met Bussum. Als kind al. Het tv-kinderprogramma *Stuif es in* kwam bijvoorbeeld uit 't Spant in Bussum. En als ik vroeger met mijn vriendin naar Amsterdam reed, kwamen we er altijd langs. Het deed me gewoon iets. Heel gek. Het is ook leuk wonen in Bussum. We hebben er inmiddels veel vrienden en kennissen.'

Soms moet Bartina van anderen horen wat Ronald als voetballer heeft meegemaakt. 'Zo zaten we eens in een restaurant in Bussum toen Martin van Rooijen, de oud-voorzitter betaald voetbal van de KNVB, binnenkwam. Die vertelde dat Ronald in december 1989 voor de wedstrijd tegen Brazilië in De Kuip aan de koningin werd voorgesteld. Gullit, Rijkaard en Van Basten hadden afgezegd, Ronald was aanvoerder. De koningin zei tegen Ronald: "Jammer hè, dat die drie er niet bij zijn". Ronald antwoordde toen brutaal: "Maar ik ben er toch?" Dat hij dat durfde, hè?'

Bartina is geboren op 30 januari en volgens de astrologie dus een Waterman. De omschrijving van de eigenschappen van de Waterman in het kort:

Wat de Waterman ook doet, hij/zij doet het anders dan anderen. De Waterman beschikt over bijzonder originele en unieke ideeën, hoewel mensen die weleens onrealistisch en wat radicaal vinden. Maar in feite geniet de Waterman ervan als hij/zij wat vreemd wordt gevonden. Ondanks de eigenwijsheid van de Waterman, is hij/zij uitstekend in staat in teamverband te werken. Vrijheid is een belangrijk onderwerp voor de Waterman. Hij/zij houdt er niet van beperkt te worden. Voor de Waterman zijn alle mensen gelijk en hebben zij dezelfde rechten en plichten. Hij/zij heeft veel interesse in de samenleving en onze gezamenlijke toekomst.

Bartina: 'Mooi samengevat. Dat beeld klopt heel aardig, vooral over die vrijheid en de gelijkheid van mensen. Of je nou koningin bent of putjesschepper, dat maakt voor mij geen verschil. Ik denk ook dat ik veel mensenkennis heb.'

Ronald: 'Haar beste eigenschap is dat, waar je haar ook neerzet, ze er alles aan doet zich zo snel mogelijk thuis te voelen en er wat van probeert te maken. Thuis is ze de spil. Ze past zich heel snel aan en ziet in vrijwel alles het positieve. Ze is ook ondernemend. Verder gooit Bartina er alles uit wat haar dwarszit. Aan de ene kant is dat een goede eigenschap, maar soms moet ze ook eens tot tien tellen.'

Ronald is van 21 maart en dus een Ram. De omschrijving van de eigenschappen van de Ram:

De Ram is energiek en geïnspireerd. Hij vindt het moeilijk op anderen te wachten en verliest zijn geduld als de dingen langzamer gaan dan hij/zij wil. Daarom werkt de Ram bij voorkeur in zijn eentje. Hij denkt onafhankelijk en het maakt hem/haar niets uit of anderen het nu wel of niet meer hem/haar eens is. De Ram verzet zich hevig als anderen hun denkwijze aan hem/haar proberen op te leggen. De Ram is graag de eerste die iets doet en neemt daartoe risico's die anderen onverstandig achten. De Ram wordt vrij snel boos, maar blijft niet lang

wrokken. Als de boze bui over is, en dat gaat meestal vrij snel, is hij/zij direct bereid te vergeten en vergeten.

Ronald: 'Ik zie wel raakvlakken, ja. Ik ben vooral behoorlijk eigenwijs en als ik een bepaald doel wil bereiken, schroom ik niet ergens doorheen te gaan. Ongeduldig klopt ook en ik kan inderdaad vrij snel boos worden, maar daar zal ik niet dagenlang mee rond blijven lopen. Ik praat het liever uit.'

En Bartina: 'Vooral dat hij snel zijn geduld verliest klopt helemaal. Ronald is nog steeds wat egoïstisch, maar lang niet meer zo erg als vroeger. Zijn slechtste eigenschap vind ik toch wel dat hij overal hoe dan ook precies op tijd wil zijn. Voor een vrouw is dat best lastig. Daar hebben we weleens woorden over. Waar ik me ook aan erger is dat, als we op stap zijn en het tijd is voor het laatste drankje, hij er nog één neemt. En nóg één. Ronald doet het liefst het licht uit. Dat vind ik als zijn vrouw heel vervelend, want ik ben dan al met de volgende dag bezig. Ronald kan dat helemaal van zich afzetten. Maar voor de rest is hij een rots in de branding, altijd rustig en zelfverzekerd. Ronald heeft overal schijt aan, heerlijk. Hij maakt zich alleen druk over het voetbal. We zijn echt een eenheid met z'n tweetjes. Wat ik ook vervelend vind, is dat hij het liefst de hele week in hetzelfde overhemd loopt. Hij is best wel ijdel, maar zeker geen macho.'

Ronald: 'Ik voel me het prettigst in een spijkerbroek, een hemd en een colbertje. Niet van een specifiek merk, als het maar goeie hemden zijn. Ik wil er wel goed uitzien. Ik ben gek van mooie horloges. Ik heb er zo'n vijftien. Vroeger had ik Swatch-horloges; dan gingen we op reis en de ene keer droeg ik een groene, de andere keer een blauwe, dan weer een gele, noem maar op. Dat waren horloges van 175 gulden, dus dat viel wel mee.'

Frappant is dat de combinatie van een Waterman en een Ram volgens de astrologie een van de beste is die er bestaat. Bartina, lachend: 'Zie je wel! Ik heb in ieder geval de liefste man die er bestaat. Ik ben er wel aan gewend geraakt dat ik 'de vrouw van' ben. Ik hou van Ronald en gun hem zijn succes. Ikzelf zou niet de hele dag herkend willen worden. Ik geniet van dit leven en hoef er niks voor te doen. Ik pik alleen een graantje mee.'

Ronald: 'Misschien hebben we mede zo'n goed huwelijk doordat we, ondanks al het succes, nooit gekke dingen hebben gedaan. Er zijn natuurlijk weleens momenten dat het even wat minder gaat, maar dat komt overal voor. We zijn nog steeds heel gelukkig.'

Qua hobby's en muziek verschillen Bartina en Ronald daaren-tegen aanzienlijk. Bartina: 'Wat muziek betreft verschillen we zelfs totaal. Ik ben gek op Engelstalige muziek, Ronald is meer van André Hazes. Ik ga graag naar het theater, Ronald niet, al zijn we laatst wel naar Edwin Evers geweest. Ronald interesseert zich ook totaal niet voor sommige tv-programma's die ik leuk vind. Ik kijk graag naar informatieve programma's omdat ik elke dag nog wil leren. Ronald kijkt het liefst voetbal en golf. Golf is zijn tweede passie. Als de achtergrond maar groen is, dan is Ronald blij.'

Ronald: 'Ik ben een fan van Tiger Woods. Ik probeer de toernooien waaraan hij meedoet zo goed mogelijk te volgen. Ondanks al zijn escapades vind ik hem nog steeds een fantastische sportman die onder de grootste druk kan presteren. Na al die privétoestanden

heeft hij alweer wat toernooien gewonnen. Als die toernooien 's avonds om tien uur beginnen, blijf ik zitten tot desnoods twee uur in de nacht. Ik speel zelf ook heel graag golf. Ik had al eerder een balletje geslagen, maar in de periode dat ik na AZ en Valencia zo'n anderhalf jaar geen club had, is het een echte hobby geworden. Toen had ik er pas veel tijd voor. Ik heb nu een handicap van 11, 12.'

Ronald voelt zich een echte bourgondiër. 'Ik hou vooral van goed eten met een lekkere wijn. Ik ben liefhebber van de rioja. Daar heb ik ook wel verstand van. Ik kan aangeven welke wijn ik wil en zeker niet wil. Dat is allemaal begonnen in de tijd dat ik bij Barcelona ging spelen. Mijn enige alcoholische drankje tot die tijd was een biertje, maar in Spanje leerde ik wijn drinken. Bij het eten van de spelers stond er altijd een fles wijn op tafel, zelfs als we 's avonds om zes uur moesten spelen. Ik heb het een jaar volgehouden, geen wijn drinken, maar het tweede jaar vond ik het toch wel erg lekker. Wij zien wijn puur als alcohol, daar beschouwen ze wijn als iets lekkers bij het eten. We hebben een prachtig tweede huis in Portugal, maar qua cultuur is en blijft Spanje mijn favoriete land. Ook de mensen spreken me enorm aan. We hebben in totaal een jaar of acht in Barcelona gewoond en als we er komen, voelt het nog steeds als thuiskomen. Het leven is er niet zo geprogrammeerd als hier. 's Middags zie je wel wat er 's avonds op tafel staat. En er is zo veel keuze in eten, er zijn zo veel fantastische visgerechten.'

Ronald heeft toe nu toe financieel aardig geboerd en stond in 1997 met een geschat vermogen van ongeveer tien miljoen euro zelfs even op de 499ste plaats van de *Quote 500*. 'Ik speelde toen nog bij Feyenoord. Voorzitter Jorien van den Herik was op dat moment 500ste. *Dat valt me van je tegen*, zei ik nog.'

De rijkdom heeft hem niet veranderd, vindt Ronald: 'We leven er goed van, ik hoef niet op een prijskaartje te kijken als ik iets mooi vind. En als ik de wijn lekker vind, bestel ik 'm, wat die ook kost. Politiek gezien voelen we ons het meest thuis bij de VVD, maar ik heb mijn afkomst nooit verloochend. Om me heen heb ik mensen wél zien veranderen. Die gingen soms heel gekke dingen doen. Wat de grote spelers allemaal uithalen met privéjets en dergelijke... Daar heb ik moeite mee. Doe toch normaal! Ik maakte in 1998 mee dat ik met Guus Hiddink, wiens assistent ik toen was, op een terras in Monaco zat toen er een limousine kwam aanrijden. En wie stapten daar uit? Kluyvert, Bogarde, Reiziger, Davids en Seedorf. Allemaal in witte smoking en met een enorme sigaar in hun mond. Toen dacht ik: *Waar gaat dit in hemelsnaam over?* Ik zou lekker een taxi pakken. Ze moeten het ook ver van tevoren geregeld hebben, want je kunt niet in vijf minuten een limousine, witte smokings en dikke sigaren regelen. Er is dus een voortraject geweest. Daar begreep ik helemaal niks van. Ik ben er wel gevoelig voor in een mooie auto te rijden, dat is ook een hobby van me; en ik probeer ook leuke vakanties te hebben, maar dit soort rare dingen? Nee.'

In oktober 2010 krijgt het gezin Koeman een enorme klap te verwerken. Bij Bartina wordt borstkanker geconstateerd. Haar wereld stort in. 'Van de ene op de andere dag verandert je leven totaal. Natuurlijk was het vreselijk, aan de andere kant heeft het ook mooie dingen

gebracht.’

‘Ik ging door een hel, ook al doordat ik er erge gewrichtspijnen bij kreeg. Ik was constant bezig met overleven. Ik kon een heleboel dingen niet meer doen, dat vond ik vreselijk. Ik lag als een hoopje ellende boven op bed. Daar had ik veel verdriet van. Moeder de Gans, zoals Debbie me weleens noemt, was er niet. Ronald en de kinderen vingen dat fantastisch op. Ronald heeft bijvoorbeeld leren koken en de kinderen stonden altijd voor me klaar.’

Ronald: ‘In die periode had ik toevallig geen club. Dat kwam dus goed uit. Tot dat moment had Bartina werkelijk alles geregeld in het gezin. Ik was altijd maar met voetbal bezig.’

Bartina: ‘Ik was de manager in huis. Dat doe ik nu dus niet meer, ik ben meer aan mezelf gaan denken. Ik ben egoïstischer en rustiger geworden. Dat is dan nog de positieve kant van het verhaal. Je gaat overal het betrekkelijke van inzien. Vroeger brandde ik soms een kaarsje in de kerk omdat ik hoopte dat Ronalds club zou winnen. Zó erg draaide mijn leven om voetbal. Laatst stak ik een kaarsje aan voor Ronald en de kinderen in de hoop dat ze allemaal gezond blijven. Ik heb een flink aantal chemokuren en bestralingen gehad en ben inmiddels gezond verklaard. Ik moet nog wel elk half jaar op controle. Dat zijn dan weer spannende momenten.’

Ronald: ‘Bartina is ook harder geworden. Van mensen van wie je dat totaal niet verwachtte, hoorde je niets meer nadat Bartina ziek was geworden. En van wie je dat helemaal niet verwachtte, juist wel. Van die eerste groep dachten we meteen: *bekijk het verder maar*. En met die tweede groep hebben we juist een heel goede band gekregen. Zo leer je dus de mensen kennen. Haar ziekte heeft ons nóg dichter bij elkaar gebracht en bovendien een positieve invloed op mijn vak uitgeoefend. Wie vlakbij met zo’n ziekte wordt geconfronteerd, beseft nog eens goed dat voetbal natuurlijk niet het belangrijkste is. Ik ben er waarschijnlijk een betere trainer door geworden. Sindsdien kan ik beter relativieren.’

Behalve de ziekte van Bartina kende het gezin weinig tegen-slagen. Ronald: ‘Los van de situatie van Bartina is ons leven één groot hoogtepunt. Er zijn alleen wel wat goede vrienden overleden. Ger Lagendijk bijvoorbeeld. Ger heeft altijd onze zaken gedaan. Ruim dertig jaar was hij Erwins en mijn begeleider. Zo werd hij op den duur als het ware lid van de familie. We voeren altijd blind op hem in alle mogelijke zaken en zijn *never nooit* door hem belazerd. Met andere makelaars heb ik nooit te maken gehad, ik heb me daar altijd verre van gehouden. Niemand zal ooit kunnen beweren dat ik als trainer invloed had op transfers. Gers dood was een dreun voor ons. Hij overleed in augustus 2010 aan een hartstilstand en was pas 68 jaar. Nu doet Guido Albers van Players United – hij werkte al met Ger samen – onze zaken en ook dat gaat prima’.

Beschoten in militaire dienst

In de herfst van 1982 gaat Ronald in militaire dienst, dan nog een plicht. Hij krijgt zijn opleiding in Nijmegen bij de luchtmacht. 'Ik speelde toen net vast in het eerste van FC Groningen en mocht op dinsdag en donderdag trainen bij het tweede elftal van NEC. Leo Beerendonk was daar trainer, een fanatieke, leuke man. Ik mocht hem wel. Op vrijdagmiddag reed ik weer naar Groningen.'

In *Koeman & Koeman* vertelt Ronald: 'Hartje winter moesten we op bivak. En kóúid dat het was... Drie dagen zat je in een tentje op de hei in de regen en 's nachts vroom het. Wat heb ik daarvan gebaald. Juist in die week gingen de jongens van FC Groningen naar Benidorm en ik kon geen vrij krijgen van dienst. Toen ik na die week terugkwam in Groningen, werd ik er ook behoorlijk mee gepest. Maar tegen Feyenoord speelde ik toch goed, hoewel ik een week lang niet had getraind.'

Aan het eind van de opleiding gaat Ronald met een paar jongens stappen. Ze mogen tot één uur 's nachts wegblijven uit de kazerne, maar arriveren pas om drie uur met een flinke slok op. Uit *Koeman & Koeman*: 'Alles was uiteraard dicht, dus besloten we maar over de hekken te klimmen. Het was pikkedonker. De gasten die wachtlieden hoorden ineens mensen over het hek klimmen en we kregen het erg benauwd. We hoorden ze roepen: "Wie daar!?" Natuurlijk gaven wij geen antwoord en liepen gewoon door. Toen werd er een waarschuwingsschot gelost. En daarna begonnen ze met scherp te schieten. De kogels vlogen ons om de oren. We doken weg en niemand werd geraakt, maar we schrokken ons te pletter.'

Koeman in 2013: 'We hadden ook tot zeven uur kunnen wachten tot de hekken weer opengingen, maar daar hadden we geen zin in. Ik vond het heel vreemd dat die gasten gingen schieten. Wij hadden ook weleens wachtgelopen en als er dan iemand over het hek was geklommen, waren wij echt niet gaan schieten. Dan hadden we die gasten gewoon binnengelaten en het lekker laten uitzoeken. Maar wij kregen straf. Strafcorvee. Op Tweede Kerstdag moest ik wachtlopen. Dat was de dag dat Erwin en ik altijd een zaalvoetbaltoernooi op Texel speelden. Dat ging dus ook de mist in.'

Na zijn opleiding in Nijmegen wordt Ronald overgeplaatst naar de luchthavenbasis in Leeuwarden, als hulpkok. 'Ik moest om half acht 's morgens in Leeuwarden zijn en bleef daar tot half twee 's middags. Dan reed ik naar FC Groningen voor de training van half vier. Dat ging zo een aantal maanden door. Ik kreeg overigens helemaal geen opleiding tot kok. Ik mocht alleen de tafel dekken voor de grote bazen en ook nog zout in de soep gooien, schoonmaken en aardappels schillen. Toch was dat een leuke tijd.'

Op 1 juli 1983 vertrekt Ronald naar Ajax en wordt als militair overgeplaatst naar het sportbureau Crailo in Hilversum. 'Daar moest ik me dagelijks om negen uur 's morgens melden en mocht ik om half tien alweer weg. Dan dronk ik een bak koffie met een sergeant en dat was bijna altijd een voetballiefhebber. Je zat een halfuurtje over Ajax te ouwehoeren en dan ging ik naar De Meer om te trainen.'

Het stelde allemaal niet veel voor, maar toch kijkt Ronald met plezier terug op zijn militaire diensttijd. 'Het was gezellig en af en toe speelde je ook nog een wedstrijdje met het Militair elftal, met jongens als Mario Been, Edwin Gorter, Henk Duut en Gerald Vanenburg. Af en toe moest je wel vreemde dingen doen. Een leeg gebouw bewaken tijdens de bivak bijvoorbeeld; je maakte dan je eigen potje eten en een douche was er niet. Wassen onder de koude kraan dus. Nooit heb ik zo naar een warme douche verlangd. Ik was versteend. Maar toch: het was wel karaktervormend. Het zou voor de huidige generatie niet slecht zijn om zulke dingen ook eens mee te maken.'

Moeizaam begin bij Ajax

Ronalds vertrek medio 1983 naar Ajax zorgt weer eens voor hectische taferelen rond het talent. De onderhandelingen tussen FC Groningen en Ajax verlopen moeizaam. Een kop in *De Telegraaf: Koehandel onder de Martinitoren*. Ook PSV mengt zich namelijk in de strijd om Koeman, wat de situatie er niet overzichtelijker op maakt. Daarbij komt dat FC Groningen-voorzitter Renze de Vries zich tot het uiterste verzet tegen een transfer. Later zwakt hij dat af door te aan te kondigen dat ‘er in elk geval één Koeman in Het Oosterpark blijft.’ Dat zou Erwin zijn. Op de dag dat Ronald zijn jawoord geeft aan Ajax doet PSV nog een ultieme poging. Manager Kees Ploegsma reist spoorlags af naar Groningen om Ronald alsnog over te halen naar Eindhoven te komen. De speler zwicht niet. In *Koeman & Koeman* zegt zijn zaakwaarnemer Gert Lagendijk: ‘Ronald had weliswaar nog niet getekend, maar al wel zijn woord aan Ajax gegeven. Om vijf uur ’s middags reed Ploegsma naar Groningen, maar Ronald hield zich aan het gentlemen’s agreement met Ajax. Het tekent hem dat hij zijn woord niet wilde breken.’

Lagendijk sleept er een aantrekkelijk salaris uit voor zijn pupil. De transfersom is gigantisch: 1.250.000 gulden. Van dat bedrag betaalt FC Groningen zeven ton aan PSV voor de transfer van Erwin, die al door de club was gehuurd. Erwin tekent voor twee jaar bij in Het Oosterpark.

Vader Martin Koeman: ‘Ik meen dat Ger toen voor het eerst bij ons in beeld kwam. Ik kende al wel zijn naam en wist dat hij een goede reputatie had. Op een dag belde hij me op. Of hij Ronald mocht begeleiden. We hebben daarna samen met Ajax gesproken. Daarna is Ger, tot zijn dood in augustus 2010, Ronald en Erwin op een uitstekende manier blijven begeleiden.

Ronald: ‘De onderhandelingen verliepen moeizaam, maar geen moment heb ik getwijfeld of het wel zou rondkomen. Mijn keus stond vast: van kleins af aan was Ajax mijn club. Johan Neeskens was mijn voorbeeld. Bij partijtjes vroeger in de buurt was ik altijd Neeskens. En er speelden begin jaren zeventig natuurlijk nog veel meer grote namen bij Ajax.’

De gesprekken vergen mede zo veel tijd door de slimheid van Renze de Vries, meent Ronald. ‘Renze haalde alles uit de kast. Het definitieve gesprek was in Zwolle. Mijn vader was erbij met Ger Lagendijk en namens Ajax onder anderen voorzitter Ton Harmsen en penningmeester Lou Bartels. Na dat gesprek reed Bartels naar huis en daar bleek zijn vrouw zich te hebben verhangen. Vreselijk... Dat vergeet je natuurlijk nooit meer.’

Als de onderhandelingen dan eindelijk zijn afgerond, betrekken Ronald en Bartina in de zomer van 1983 een flat in Diemen met uitzicht op De Meer, het stadion van Ajax. Ronald: ‘Een grote overgang. Bartina had altijd in Groningen gewerkt, eerst in die schoenenzaak en later in het Academisch Ziekenhuis. Toen het rond was vroeg ik haar heel direct: *Ik ga naar Ajax, ga je met me mee?* Ja dus. In Amsterdam ging ze werken in de bekende schoenenzaak Van Kessel aan de Middenweg. We woonden op een mooie flat aan de Tobias Asserlaan, met veel Ajacieden: Jesper Olsen, Peter Boeve, Hans Galjé, Jan Mølby en later Johnny van ’t Schip. Die jongens vingen ons goed op en Bartina had veel contact met de vriendin van Galjé,

Anja Leeftang, een Volendamse. Ik had het al vrij snel naar mijn zin, hoewel in onze flat werd ingebroken. Er was niet veel gestolen, maar het idee dat er vreemden in je huis waren geweest voelde natuurlijk niet prettig. Ook mijn auto is daar een paar keer opengebroken. Maar dat was geen wereldnieuws in Amsterdam.'

Ronald bereidt zich goed voor op zijn nieuwe werksituatie. Voor het eerst van zijn leven traint hij in zijn vakantie door en de gelouterde Ajacieden, zelden gehinderd door enige bescheidenheid, schudden de hand van een zelfverzekerde nieuweling die niets wegheeft van een Gronings boertje. 'Ik was zelfbewust en overtuigd van mezelf. De bravoure had ik in Amsterdam behouden. Er speelden trouwens meer jongens van ver buiten Amsterdam. Peter Boeve kwam uit Nijmegen, Dick Schoenaker uit de buurt van Wageningen. De ouwe Amsterdamse hap was weg. Lerby kon jonge spelers op de training nog weleens een beuk verkopen, maar ook hij was vertrokken. Samen met mij was de Oostenrijker Felix Gasselich naar Ajax gekomen. Hij kon goed voetballen, maar was alleen een beetje traag. Hij vertrok alweer vrij snel.'

Aad de Mos is de 36-jarige trainer van Ajax. Anno 2013 blikt hij terug: 'Ik had aangedrongen op de komst van Ronald. Ik zag in hem op termijn de opvolger van Ruud Krol als libero. Aanvankelijk speelde Ronald op het middenveld omdat hij daaraan gewend was, maar uiteindelijk is hij toch vooral libero geworden en vormde hij een koppel met Frank Rijkaard. In het begin werd Ronald toch wel gedold in de kleedkamer, hoor. Hij moest wennen aan de hardheid en de humor van de spelers. Maar daar sloeg-ie zich goed doorheen.'

In 1983 ziet De Mos in broer Erwin overigens een nog groter talent: 'Die was toen beter. Bij Ajax vond ik Van Basten, Vanenburg en Rijkaard ook al een stapje verder dan Ronald, maar die achterstand liep hij vrij snel in. Hij keek bijvoorbeeld veel naar de vrije trappen van Vanenburg en op een gegeven moment ging hij die zelf nemen. Die prachtige traptechniek had Ronald toen al en die heeft hij alleen nog maar verder ontwikkeld.'

Keje Molenaar is midden twintig en al drie jaar Ajacied als Ronald arriveert. Hij herinnert zich: 'Ronald had niets van een Gronings boertje, nee. Integendeel. Hij was pas twintig, maar had al uitstraling en trouwens ook een ontzettend leuke vriendin. Vlak dat niet uit, ook dat speelde mee... Ronald zelf was ook bijzonder aardig, ik kon goed met hem opschieten. We gingen regelmatig uit in Volendam. Dat kwam doordat de vriendin van Hans Galjé er vandaan kwam, net als ik. Ronald is een gezelligheidsdier. Hij had zich dan ook snel in de groep genesteld. Echt, een fantastische gozer. Hoewel hij als baby maar drie maanden in Noord-Holland heeft gewoond, heeft hij die typisch nuchtere Noord-Hollandse mentaliteit. Geen poespas. Zijn ouders waren natuurlijk pure Noord-Hollanders.'

Ronald: 'Op maandagavond gingen we met een vast groepje stappen in *La Bastille*, een bekend Amsterdams etablissement. We kwamen meestal via het keukentje binnen, dan hoefden we niet door de drukke voorkant. De vrouwen waren er altijd bij. Meestal waren we met Hans Galjé, Jesper Olsen, Keje Molenaar, Marco van Basten en Johnny van 't Schip. Dan hadden we het enorm naar onze zin.'

Druk ervaart Ronald nauwelijks als hij instapt op het Ajax-niveau. ‘Belangrijke spelers als Crujff, Lerby en Schrijvers waren net weg. Nu waren Dick Schoenaker en Edo Ophof de dertigplussers. Ik had het gevoel dat ik een fantastische stap maakte en me in alle rust kon ontwikkelen. Ik had totaal niet het idee dat het zonder de blikvangers niks zou worden, want grote talenten als Frank Rijkaard, Johnny van ’t Schip en Marco van Basten zaten er nog.’

Meestal is Ronald middenvelder, soms libero. Hij heeft daar moeite mee. ‘Alles was een stap hoger bij Ajax. Alleen al de hogere trainingsintensiteit. Dan heb je zeker een aanpassingsperiode nodig. Ik had het inderdaad moeilijker als libero dan als middenvelder. Ik was het niet gewend. Dat maakte het extra moeilijk. Ik vond dat ik later, als ik wat rijper zou zijn, altijd nog libero kon worden.’

Soms wisselt Ronald ook wel érg veel van positie. ‘Tegen Fortuna Sittard begon ik als libero, tijdens de wedstrijd moest ik naar het middenveld en ik eindigde weer als libero. Dat was wel érg veel van het goede.’

Molenaar: ‘Toch vond ik hem in zijn eerste jaar Ajax al veel meer libero dan middenvelder. Voor de absolute top op het middenveld miste Ronald toch loopvermogen. Hij had al wel inzicht en overzicht, kon organiseren, had die geweldige trap – toen al was Ronald een echte aanvoerder.’

Met Aad de Mos, de nog tamelijk onervaren trainer, kon Ronald het wel vinden. ‘Maar in zijn doen en laten was Aad een beetje Haagse bluf. Zo zat ik in de spelersbus meestal achter hem en dan zei hij weleens tegen mij met zijn hoofd naar achteren aan de raamkant: “Ik word gék van die Boeve”. Op dat moment vroeg ik me af wat ik daar nou mee moest. In mijn tweede seizoen kreeg Aad problemen met Van Basten en Van ’t Schip, met wie hij opzichtig de strijd aanging. Maar in mijn eerste seizoen vond ik het wel aardig gaan met ’m. Misschien kwam dat ook doordat hij enthousiast was over mij. Dat was hij al toen ik nog bij Groningen speelde. Door zijn trainingen ontwikkelde ik me verder; ik begon ook serieuzer voor het voetbal te leven. Ik zocht alleen nog ontspanning als het kon.’

Molenaar daarentegen moet niks hebben van De Mos. In 1984 keert de rechtsback om die reden zelfs terug naar Volendam. ‘Ik had een bloedhekel aan De Mos. Ik weet zeker dat Ronald daar ook zo over dacht, maar dat zal hij nooit zeggen. De Mos deed de raarste dingen. Misschien kon hij niet tegen de druk van het moeten presteren. Jan Mølby en ik mochten aan het eind van het seizoen ineens niet mee op een trainingskamp naar Canada. Jan en ik haatten De Mos werkelijk. Ik ben puur vanwege die vent weggegaan. Achteraf jammer, want nog geen jaar later werd De Mos ontslagen en kwam uitgerekend Crujff als trainer. Hem had ik dolgraag meegemaakt. Het jaar vóór de komst van Ronald had ik met Johan samengespeeld. Dat was al geweldig om mee te maken.’

De Mos over de breuk met Molenaar: ‘Een privékwestie. Daar ga ik nu niet op in.’

In het seizoen 1983/84 beleeft Ajax een moeizame start. In de eerste ronde van het Europa Cup I-toernooi blijkt het spijkerharde Olympiakos Piraeus te sterk (0-0, 0-2 na verlenging). Het is de Europese ontgroening voor Ronald: ‘In Athene was het verschrikkelijk. Ze gebruikten alle middelen om te winnen. En toen bleek dat we tekortkwamen in duelkracht en

slimheid. Olympiakos was daarin opgegroeid, wij waren veel te lief.’

De Mos: ‘Ik vond niet zozeer dat Ajax te lief was. Wij móchten gewoon niet winnen in Athene. De scheidsrechter was ingepakt. Herbert Neumann, die daar toen speelde, heeft me dat later ook verteld. Toch kregen we nog een paar enorme kansen.’

In de competitie speelt Ajax een legendarische wedstrijd die als een van de hoogtepunten uit de clubgeschiedenis geldt: op 11 september 1983 wint de ploeg van De Mos in het Olympisch Stadion met 8-2 van Feyenoord. Ronald is libero, Rijkaard voorstopper. Het wordt de wedstrijd van Jesper Olsen, die bij liefst zes goals is betrokken. Van Basten scoort drie keer.

Ronald: ‘Doordat Johan Crujff bij Feyenoord speelde was deze Klassieker extra beladen. Feyenoord had sowieso al een goed elftal, met onder anderen Hiele, Wijnstekers, Gullit, Houtman, Hoekstra en Jeliaskov. Alleen: die dag lukte alles bij ons. Elke kans werd een goal. We kwamen al vrij snel op 3-0, maar Feyenoord kwam terug tot 3-2 en probeerde gelijk te maken. Daardoor kregen wij veel vrijheid. De poort stond wijd open en Olsen en Van Basten maakten fantastische doelpunten. De ontlading na de wedstrijd was enorm. Onze materiaalman Sjakie Wolfs werd ’s nachts door de politie aangehouden; ik meen omdat hij te hard reed. Hij schold de agenten uit, volgens hem begrepen ze er niets van. Of ze soms niet wisten dat het 8-2 voor Ajax tegen Feyenoord was geworden? Witheet was Sjakie.’

Na de blamage verandert mede op Crujffs gezag de opstelling van Feyenoord. Pierre Vermeulen moet wijken voor Stanley Brard, waarna Feyenoord vrijwel geen wedstrijd meer verliest en *de dubbel* wint. In de derde ronde van het KNVB-bekertoernooi schakelt Feyenoord Ajax uit na een replay (3-2 na 2-2).

Ajax blijft wisselvallig presteren. Na de moeizame 1-1 in De Meer tegen FC Groningen levert de uitwedstrijd weer een 5-1 zege op. Ronald zorgt met twee pegels voor twee doelpunten. Na afloop krijgt Ronald toestemming om in Groningen achter te blijven bij zijn familie.

Ajax finisht als derde in de eredivisie. Ronald krijgt voor het eerst van zijn leven kritiek te verwerken. ‘Daar moest ik even aan wennen. Tot Ajax was alles bij mij van een leien dakje gegaan. Ajax werd veel kritischer benaderd dan FC Groningen waar ik weinig fout kon doen. De derde plaats werd dan ook als een teleurstelling ervaren. Af en toe kwam ik zelfs op de bank terecht. Daar had ik het moeilijk mee, maar ik was toch te nuchter om daar wakker van te liggen.’

In *Voetbal International* zegt Ronald in maart 1984: ‘Eigenlijk hebben we maar twee echt defensief ingestelde spelers: Ophof en Silooy. Voor de rest is iedereen offensief ingesteld. Of ik nu met Molenaar speel, met Rijkaard of Mølby; ze willen allemaal meedoen in de opbouw. Ik heb een wedstrijd met Mølby als voorstopper gespeeld. Ik kan je verzekeren dat dat heel zwaar is. Er moet verdedigende discipline zijn. Laat mij libero spelen met Troost, Wijnstekers en Nielsen, dan is er geen mens die kritiek zal hebben.’

Toch is De Mos op sommige andere spelers kritischer dan op Ronald. ‘Ik denk dat ik zo’n speler was waarvan De Mos hield. Met anderen ging hij de strijd aan. Daar had ik geen last van.’

Het jonge elftal van Ajax is niet in balans. Daarom wordt er voor en tijdens het seizoen 1984/85 ervaring aangetrokken. Eerst komt Ronald Spelbos, in de winterstop volgt de Belg Walter Meeuws. Door de komst van centrale verdediger Spelbos speelt Ronald vrijwel alleen nog op het middenveld, meestal gesecondeerd door Edo Ophof en Dick Schoenaker. In die periode zegt De Mos in *Voetbal International* iets heel anders dan hij in 2013 beweert: 'Ronald is voor het middenveld gekocht. Noodgedwongen heb ik hem vorig jaar als libero moeten inzetten, maar in de nieuwe opzet zal Ronald nog veel waardevoller voor Ajax worden. Hij moet gaan spelen zoals hij bij Groningen deed. Zo zal hij meer gaan scoren.'

Opnieuw sneuvelt Ajax al vroeg in Europa. In de tweede ronde van het UEFA Cup-toernooi tegen Bohemians Praag wint Ajax in eigen huis met 1-0, maar gaat de return met dezelfde cijfers verloren. De wedstrijd is spijkerhard. In de verlenging vallen geen doelpunten, waarna Ajax de strafschoppenserie verliest. Uitgerekend Ronald Spelbos faalt vanaf de stip, en de misser van Dick Schoenaker is fataal. De sfeer in het volgepakte stadionnetje met achttienduizend toeschouwers is macaber.

Ronald: 'Ongelooflijk, wat daar allemaal gebeurde. Je kunt niet bewijzen dat er geslikt werd, maar ik weet het bijna honderd procent zeker. Een zekere Sloup, een middenvelder van wie De Mos had gezegd dat hij "controlerend" speelde en "niet veel liep", holde 120 minuten lang met bolle ogen van voor naar achteren. En als je zag hoe die andere gasten uit hun ogen keken... Dat was echt niet gezond.'

Na afloop zorgt De Mos voor een rel door te verklaren 'dat je met Vanenburg en Rijkaard de oorlog niet wint.' Tijdens dat seizoen blijft de verhouding tussen de trainer en de twee spelers gespannen. De Mos in 2013: 'Ik deed die uitspraak omdat die twee er vóór de verlenging uit wilden. Dat vond ik zwak en daar was ik boos over.'

Over Ronald schrijft *Voetbal International* na de Praagse afgang: 'Sinds zijn vertrek naar De Meer is Koeman nauwelijks nog te herkennen. Zijn flair, zijn bluf – er is niets van over. Koeman bevindt zich in een diep dal, mist elke vorm van vertrouwen dat hij met behulp van zijn coach en medespelers dient te herwinnen. Maar er is nog hoop.'

De reactie van Ronald: 'Daar ben ik het niet mee eens. Ik heb wel degelijk meegebuffeld, meegevochten. Ik ben absoluut geen type dat zijn poten terugtrekt. Ik weet van mezelf dat ik niet ben afgehaakt. Ik ga dat soort confrontaties nooit uit de weg. Ik heb toch bewezen onder spanning te presteren?'

Hij vindt ook dat er te veel wordt gewisseld: 'Als je met 5-2 van Sparta wint en er zitten hier en daar toch nog wat onzekere factoren, dan wordt er meteen geschoven. Ajax moet zich aanpassen aan de tegenstander? Dat is toch onzin. Hebben ze Van Hanegem vroeger weleens rechtshalf gezet omdat hij anders Dick Schoenaker als directe tegenstander kreeg? Daar ligt volgens mij ook het probleem. De grote elftallen van vroeger speelden altijd in dezelfde samenstelling, met af en toe een lichte aanpassing. Laat het team dat punten haalt nou eens een periode staan.'

Ronald en Erwin Koeman zorgen ook nog eens ongewild voor een rel bij Ajax. Ze werken mee aan een grap in het radioprogramma van Frits Barend en Henk van Dorp, die beweren dat nu ook Erwin naar Ajax gaat. Ronald: 'Dat was niet zo slim, iedereen was plotseling in paniek.'

Walter Meeuws blijkt niet zo'n succes. De Belg, al bijna 34 jaar, heeft zijn beste tijd achter de rug. Ronald: 'Toch had Walter het naar zijn zin. Een leuke, rustige Belg. Na een wedstrijd heeft hij nog eens bij ons geslapen. De volgende ochtend zat hij om zeven uur 's morgens al in de leesmap te bladeren. Walter was aangetrokken voor zijn routine, maar was over zijn hoogtepunt heen. Na dat seizoen was hij alweer vrij snel verdwenen bij Ajax.'

In de loop van het seizoen vertroebelen de verhoudingen tussen de spelers en trainer De Mos steeds meer. Van Basten, Vanenburg en Van 't Schip zitten geregeld op de bank en als Ajax op 5 mei 1985 met 1-0 verliest van Haarlem, krijgt De Mos ontslag.

Ronald: 'Er kwam steeds meer kritiek op De Mos. Sommige spelers waren heel uitgesproken, met name Van Basten, Rijkaard en Van 't Schip. De Mos ging daar keihard tegenin. Op de maandag na de nederlaag tegen Haarlem zei De Mos dat we zonder hem maar eens verder moesten praten. Op een gegeven moment werd over hem gestemd. Ik hield me op de vlakte. Wie was ik nou om een trainer weg te sturen? Maar de meesten waren tegen hem. Aanvoerder Dick Schoenaker belde meteen voorzitter Harmsen. Dat betekende het einde van De Mos.'

Spitz Kohn en Tonnie Bruins Slot, de assistenten van De Mos, maken het seizoen af. Ondanks alle problemen wordt Ajax kampioen met zes punten voorsprong op PSV en Feyenoord. Bovendien wint de ploeg de KNVB-beker.

De Mos: 'Het was dus gewoon een goed seizoen, waarin we zeventien wedstrijden ongeslagen bleven. Ik ben ervan overtuigd dat de vervelende situatie aan het eind van het seizoen was ingegeven door Crujff. Die wilde hoe dan ook trainer van Ajax worden en wist hoeveel talent er rondliep. Dat ontslag deed me veel pijn, maar heeft me wel gevormd. Uiteindelijk ben ik toch een bekende trainer geworden.'

Johan Crujff anno 2013: 'Ik zou achter het ontslag van de Mos hebben gezeten? Welnee, joh! Het liep gewoon niet goed bij Ajax en sommige spelers hadden moeite met De Mos. Het is al zo lang geleden dat ik me de details niet herinner, maar ik had er in elk geval niets mee te maken. Voor mij heeft er trouwens nog nooit een trainer weg gehoeven.'

Het seizoen 1984/85 levert nog wel een positieve ontwikkeling op: de doorbraak van Rob de Wit, aan het begin van die voetbaljaargang overgekomen van FC Utrecht. Langzaam maar zeker verovert de linksbuiten een basisplaats.

Ronald: 'Robbie had eigenlijk alles: een ongelooflijke voorzet, een geweldig linkerbeen, hij was sterk in de een-tegen-een en ook nog snel. Hij had veel mogelijkheden. Je weet nooit hoe ver hij was gekomen, als hij in 1986 niet dat herseninfarct kreeg.'

Het verbaast Molenaar niet dat Ronald ook als trainer succes oogst. 'Ik heb altijd geredeneerd: een goede, intelligente voetballer moet ook een goede trainer zijn. Dat dacht ik

ook altijd van Van Basten en Van 't Schip, maar die hebben als trainer weinig geluk gehad. Ik denk dat Ronald als trainer nog heel succesvol zal zijn. Hij leeft kennelijk wél onder een goed gesternte en ik gun hem dat van harte. Hij is bovendien ambitieus, heeft een sterke drive en zal en moet slagen. Wat dat betreft is hij heel anders dan zijn broer. Ook Erwin is een goede trainer, maar ik denk dat hij eerder tevreden is.'

De invloed van Johan Crujff

Aan het begin van het seizoen 1985/86 verandert alles bij Ajax door de komst van Johan Crujff als technisch directeur. Hij mag zich nog geen trainer noemen van de KNVB doordat hij het vereiste diploma niet bezit. Bij Ajax lopen al wel drie gediplomeerde trainers rond: Tonnie Bruins Slot, Spitz Kohn en Cor van der Hart. Meestal leiden zij de trainingen. Crujff loopt daartussendoor en verstrekt voortdurend aanwijzingen. In feite is hij gewoon de trainer.

Ronald wil zich extra goed op het seizoen voorbereiden en denkt een rustige vakantie te hebben op Rhodos met Erwin. Dat valt even tegen. ‘Komen we daar, lijkt het wel of de halve eredivisie op Rhodos zit. René van der Gijp zat bij ons in het hotel, René Eijer, Ton du Chatinier en Willem van Hanegem waren er. Op een gegeven moment kwam ook Wim Kieft binnen. Die had nog even snel geboekt voordat hij terug moest naar Pisa. Een hotel met weinig Nederlanders, had hij gevraagd. Ik zie hem nóg binnenkomen met zijn koffers. Een lekker rustige vakantie...’

Tijdens de voorbereiding zijn de plannen van Crujff onmiddellijk duidelijk. In de eerste oefenwedstrijd tegen een Groningse selectie staat Hans Galjé in het doel, Sonny Silooy, Edo Ophof en Peter Boeve vormen een verdedigingstrio. Ronald Spelbos is langdurig geblesseerd. Ronald Koeman dient zo veel mogelijk vóór die laatste linie te spelen. De enige nieuwe speler is de 34-jarige (!) Arnold Mühren, die regisseur wordt op het middenveld.

Ronald: ‘Ik vond Crujff een grootheid, maar ik had hem nooit ontmoet. Het was spannend om met hem te gaan werken. Hij begon meteen met 3-4-3. Dat ging in het begin heel moeizaam. Volgens Crujff deed ik niks goed en hij had natuurlijk altijd gelijk. Ik was volgens hem steeds te laat, ik moest voortdurend inschuiven en als de bal terugkwam moest ik schieten. Hij wilde in dat systeem vooral mijn schot uitbuiten.’

Crujffs eerste trainingen zijn soms loodzwaar: ‘Soms traiden we op het strand. Dan had je na afloop een paar bénen... Ik was al niet snel op gras, laat staan in dat mulle zand. Ik herinner me een training dat Crujff tegen me blééf zeiken. Het hield niet op. Ik begon gewoon terug te verlangen naar FC Groningen. Ik stond onder hoogspanning. Op een gegeven moment kon ik me niet meer beheersen en riep: *Als je nou verdomme je bek niet houdt!* Het gekke is dat Johan het daarna rustiger aan deed en onze verhouding steeds beter werd. Hij werd opeens milder. Plotseling was alles goed wat ik deed. Hij zei zelfs tegen de anderen: “Kijk eens hoe Ronald traint en speelt”. Kennelijk was die woede-uitbarsting van me de ommekeer.’

Eind augustus, nog tijdens het Amsterdam 710-toernooi, begint het al te lopen. Na afloop van dat toernooi wordt Ronald Koeman uitgeroepen tot beste speler. In het *Het Parool* zegt Ronald: ‘Toen Johan Crujff voor het seizoen uitlegde hoe we gingen spelen, wist ik al dat Frank Rijkaard of ik libero zou worden. Ik werd het dus. Met mij gaat het nu erg goed. Op deze plaats voel ik me nu het best. In het verleden werd ik steeds ergens anders neergezet. Daardoor kwam ik niet in mijn spel. Omdat ik nu een vaste plek heb, kan ik wennen en groeien.’

De krant gaat verder: Tot nu toe gaat het Koeman zo goed af dat hij in geen enkel opzicht meer doet denken aan de karikatuur die hij de afgelopen twee jaar van zichzelf was. In die

periode werd hij weliswaar slechts enkele malen gepasseerd, maar kon hij zelden overtuigen. Voormalig Ajax-trainer Aad de Mos vroeg zich op een gegeven moment zelfs af of hij niet te hoge eisen stelde. Inmiddels heeft Koeman zijn twijfel vervangen door zelfvertrouwen. Van de speler die risicoloos te werk ging, al lang blij was dat hij met korte breedtepasses de verantwoordelijkheid op anderen kon afschuiven en meestal niet behoefde te rekenen op een getourneerde bal, is weinig of niets over.

Koeman zelf weer, opgewekt: 'In het Amsterdam-toernooi heb ik passes gegeven die ik de afgelopen jaren nooit gaf. Ik durf veel meer te doen omdat ik me sterk voel. Omdat ik nu vaak de extra middenvelder ben, zie je nu dat de anderen meer de bal aan mij geven.' In het Amsterdam-toernooi wint Ajax met 2-0 van Hellas Verona en in de finale zelfs met 4-1 van het Braziliaanse Atlético Mineiro na een wervelende voetbalshow.

Ajax heeft dus een uitgebreide trainersstaf met Cruijff, Kohn, Van der Hart en Bruins Slot. Ronald: 'Eigenlijk was Johan nog steeds meer speler dan trainer. Johan hielp in details, besprak bepaalde momenten uit een wedstrijd. De training werd vooral door de andere drie gegeven. Johan deed ook nog wel eens mee in het positieospel. Hij kon het al aardig uitleggen met zijn mond, maar nog veel beter als hij zelf meedeed.'

Ronald heeft geen moeite met de soms cryptische uitspraken van Cruijff: 'Johan dacht ver vooruit en sommigen hadden daar moeite mee. Hij was al twee stappen verder als ik dacht: *Moeten we niet eerst dit en dat doen?* Vanuit zijn ervaring en door zijn verstand van voetbal was hij veel verder dan wij. Ik vond dat erg leerzaam.'

In het eerste seizoen onder Cruijff neemt de spelvreugde zichtbaar toe. De spelers genieten van het door hem gedicteerde frivole voetbal. Aan de andere kant kost het ook punten. Sommige tegenstanders graven zich, tot ergernis van Cruijff, massaal in. 'We moeten toch allemáál het publiek vermaken?' PSV speelt op 28 augustus 1985 bijvoorbeeld uiterst defensief en wint in het Olympisch Stadion met 4-2. Maar wel na een hoogst opwindende wedstrijd. Daarmee onderstreept PSV dat Cruijffs systeem met maar drie echte verdedigers levensgevaarlijk is tegen een sterke counterploeg.

Ronald: 'Toch bleef Johan eraan vasthouden. Toen al vond hij dat voetbal te allen tijde aanvallend en attractief moet zijn, met alle risico's van dien. Ik herinner me maar één wedstrijd waarin Johan wat meer zekerheid inbouwde. Tegen FC Den Bosch uit. We moesten die wedstrijd hoe dan ook winnen omdat we in een moeilijke fase zaten. We wonnen dan ook met 3-0, maar het was wel de enige keer dat Johan concessies deed aan zijn speelwijze.'

Ook in het Europa Cup I-toernooi is Ajax het slachtoffer van een counterploeg. Tegen Porto komt de ploeg van Cruijff in de eerste ronde thuis niet verder dan 0-0, in Portugal wordt het 2-0. Ronald: 'Porto was overigens een erg goede ploeg. Maar inderdaad werden we afgestraft omdat wij de kansrijke momenten niet pakten en zij wel. Die gasten waren zó geslepen en vonden het alleen maar prettig dat wij de bal hadden.'

Soms probeert Cruijff Ronald te prikkelen. Hij degradeert hem een keer naar het tweede elftal en in de uitwedstrijd tegen FC Utrecht (1-0 verlies) neemt hij zelfs een voor de libero denigrerende maatregel. 'Het ging niet best de eerste helft, maar Johan zei niks in de rust. We

gingen daarna het veld weer op en na een minuutje al ging het bordje met mijn rugnummer omhoog. Ik werd gewisseld. Dat vond ik absurd. Hoe pijnlijk kan een wissel zijn? Maar ja, dat was echt iets voor Cruijff. De dinsdag daarna moesten Johnny van 't Schip, die hij ook had aangepakt, en ik in het tweede spelen tegen Feyenoord. Dat accepteerde ik dit keer zonder morren. Ik had ook niet goed gespeeld tegen Utrecht, maar ik begreep op dat moment totaal niet waarom Johan me er niet gewoon in de rust had uitgehaald. Dat heb ik hem ook wel even verteld. Maar ik moet zeggen: hij wist me zelfs toen toch weer van zijn gelijk te overtuigen.'

Eind maart 1986 beleeft Ronald een hectische week. Op vrijdag de 21ste wordt hij 23 jaar en diezelfde dag bereikt hij een akkoord met PSV. Twee dagen later speelt hij de thuiswedstrijd tegen FC Groningen, zijn oude club. Ajax wint met 1-0 met Ronald als aanvoerder. Hij wordt uitgeroepen tot Man van de Wedstrijd. Weer twee dagen later, in de uitwedstrijd tegen Roda JC op dinsdag 25 maart 1986, beleven de Ajacieden echter een nieuw incident met Cruijff. Ajax speelt abominabel slecht, de spelers weten zich geen raad. Edo Ophof gaat daarom naar de zijlijn en vraagt Cruijff om advies. Tot Ophofs verbijstering roept de coach: 'Jullie zoeken het zelf maar uit! Het is een zootje!' Ajax blijft dan ook stuurloos rondzwalken en verliest met 2-1.

In die periode staat dus al vast dat Ronald aan het eind van het seizoen naar PSV vertrekt. 'Het begon met de nieuwe aanbieding van Ajax. Eerst werkte Ajax met vaste contracten zonder premies. Maar Cruijff vond dat helemaal niks. Als je verloor, moest je geen geld verdienen, vond hij. Als je won, mocht je wel geld verdienen. Met andere woorden: Johan wilde naar een salarismodel op premiebasis. Aan mijn contract kon hij in 1985 natuurlijk niks meer doen, dat liep nog een jaar door, maar toen we moesten verlengen was de aanbieding dusdanig dat ik met Ajax kampioen moest worden én de Europa Cup winnen om ongeveer op mijn oude salaris uit te komen. Daar kwamen we dus niet uit. Ik had het gevoel dat Ajax dacht dat ik nergens heen kon. De club kon ongeveer anderhalf miljoen gulden voor me vragen. Maar ik stond sterk. PSV wilde me graag hebben.'

De Eindhovense club toont al maandenlang interesse in de libero, maar wonderwel is die belangstelling volledig buiten de publiciteit gebleven. Het staat inmiddels al lang vast dat ook Gerald Vanenburg naar Eindhoven verhuist, en over die transfer schrijven de media juist uitgebreid.

Ronald: 'Ger Lagendijk en Kees Ploegsma, de manager van PSV, speelden het slim en hielden de onderhandelingen strikt geheim. Op de dag dat ik 23 werd kwam het dus rond. We hadden nogal wat visite in de flat in Diemen. Daarom onderhandelde Ger telefonisch in onze slaapkamer met Ploegsma. Zo kwam het rond. Dat was dus dubbel feest.'

Voor zijn gevoel laat Ajax Ronald wel erg gemakkelijk vertrekken. Ook Cruijff doet weinig moeite Ronald voor de club te behouden. 'Daar was ik wel teleurgesteld over. Ik had toch best een goed seizoen gedraaid. Ik denk dat Ajax het idee had dat ik toch wel zou blijven. Ze redeneerden: dit is ons voorstel, en zo blijft het. Dat was typisch Ajax. Zij voelden zich de

sterkste. Maar wij konden het spel dus ook hard spelen. Cruijff vertelde me nog wel dat er twee, drie spelers bij zouden komen. In elk geval Jan Wouters en mogelijk Adri van Tiggelen. Cruijff zei niet veel nadat ik had besloten te vertrekken. Hij heeft me ook niet gefeliciteerd.'

Cruijff legt in 2013 uit waarom hij zich afzijdig hield: 'Ajax stond er financieel slecht voor. Er moesten spelers worden verkocht. Bovendien moesten de salarissen aangepast worden. Daarom deed ik dat voorstel over het premiestelsel. Ik vond het jammer dat Ronald vertrok, maar ben hem altijd blijven waarderen en respecteren. Niet voor niks heb ik hem drie jaar later naar Barcelona gehaald.'

Ronald maakt het seizoen bij Ajax keurig af door in de KNVB-bekerfinale RBC te verslaan, maar in de eredivisie eindigt Ajax teleurstellend op de tweede plaats achter PSV met een achterstand van liefst acht punten. Ronald: 'PSV was sterk in opkomst en begon Ajax en Feyenoord te overvleugelen.'

In *Voetbal International* blikt Ronald in mei 1986 terug op zijn periode bij Ajax: 'Ik begon als libero, maar later speelde ik linkshalf, midhalf en rechtshalf. Dat ging maar door. Dit seizoen heb ik pas een vaste plaats gekregen en ben ik me ook gaan ontwikkelen.'

Is jouw ontwikkeling de eerste twee jaar bij Ajax gestagneerd?

'Het belangrijkste voor een speler is een vaste plek. Van daaruit krijg je zekerheid, vertrouwen en kun je je pas écht ontwikkelen. Ik wil niet zeggen dat ik niks geleerd heb in die twee jaar, het móeten presteren bijvoorbeeld. Dat viel me nogal tegen. Ten tweede heb ik geleerd meer aan mezelf te denken. Ik kreeg al snel in de gaten dat je een eenling bent bij Ajax. Er denkt niemand voor jou en niemand aan jou. Als je gepasseerd werd, bemoeide niemand zich bijvoorbeeld met je. Je moet het zelf maar uitzoeken. Daar ben ik nogal van geschrokken en ik vind het ook niet juist. Je zou eigenlijk met zijn zestienen moeten presteren, maar de vijf die niet spelen, horen er gewoon niet bij.'

Ben je in die eerste twee jaar aan jezelf gaan twifelen?

'Toch wel, vooral in de wedstrijden rond de Europa Cup tegen Bohemians Praag. Vóór die wedstrijd was ik nog wissel tegen FC Utrecht, tegen Bohemians stond ik in de basis, maar de wedstrijd erop tegen PEC Zwolle was ik weer reserve. Dat kon ik moeilijk verwerken. Toen merkte ik pas goed dat je er helemaal alleen voor stond. Ik kon er alleen thuis over praten. Ik ging me zelfs afvragen of ik wel goed genoeg was voor Ajax. Wel twintig keer heb ik tegen mezelf gezegd dat ik het niet verleerd kon zijn. Uiteindelijk ben ik door die rotperiode heen gekomen. Ik voel me nu heel zeker van mezelf en dat zie je goed terug in het veld. Het laatste half jaar heb ik zelfs vrijwel geen slechte wedstrijden gespeeld.'

Afgelopen seizoen was je eindelijk vaste libero. De tegenstanders gingen daar al snel op inspelen door Ronald Spelbos en niet jou in balbezit te laten komen.

'Tegenstanders gingen met een terugvallende spits spelen die alleen mij maar voor de voeten liep. Houtman deed bijvoorbeeld niet anders. Toen kwamen de problemen. Spelbos liep soms veertig meter met de bal om vervolgens tegen een muur op te lopen. Dat was niet zijn schuld, er waren gewoon te weinig afspeelmogelijkheden. Ze lieten Ronald eigenlijk zakken. Cruijff hamerde daar ook voortdurend op en later ging het wat beter.'

Kun je aangeven wat je dit seizoen specifiek van Cruijff hebt geleerd?

‘Het eerste wat Cruijff zei was dat hij niet de momenten kon bepalen waarop je ervóór of erachter moest spelen. Dat moest ik zelf uitzoeken en dat heeft moeite gekost. In de tweede helft van het seizoen is het steeds beter gegaan. Ik denk dat je het inzicht moet hebben om die momenten te bepalen. Richtlijnen zijn er niet, elke situatie is weer anders. Ik heb het steeds weer uitgetoet en op basis van mijn inzicht kan ik die momenten nu zelf bepalen.’

Je had dit seizoen een van belangrijkste posities in het elftal. Had Cruijff daardoor meer contact met jou?

‘Nee. In de voorbereiding op het seizoen heeft Cruijff in anderhalf uur uitgelegd wat er van ons werd verlangd. Vervolgens werd elke oefenwedstrijd doorgepraat. Dat werd in de competitie voortgezet op vrijdag. Dan praatte hij drie kwartier tot een uur over wat er in de voorgaande wedstrijd allemaal was misgegaan. Altijd in groepsverband, Cruijff nam zelden iemand apart. Steeds weer sprak hij over wanneer we wel en wanneer we niet op buitenspel moesten spelen, wanneer we moesten jagen, enzovoorts. Die zaken werden steeds weer herhaald.’

Werd dat op den duur niet een tikje vervelend?

‘Tja, als er fouten gemaakt blijven worden... Vlak voordat we definitief afhaakten voor het kampioenschap werden die fouten nog steeds gemaakt.’

Cruijff pakte jullie steeds kritischer aan. Naarmate het seizoen vorderde, nam het gemor onder de spelers toe. Sommigen begonnen zich af te zetten tegen zijn eigenzinnigheid.

‘Je kunt de trainer wel de schuld geven, maar in feite stel je toch jezelf op. Cruijff was vanaf het begin erg kritisch op de spelers. Aanvankelijk hield hij die kritiek binnenskamers, later ging hij spelers steeds harder en openlijker aanpakken, zoals mij tijdens de uitwedstrijd tegen Utrecht. En Robbie de Wit werd tegen Fortuna al na twintig minuten gewisseld. Cruijff zoekt het conflict, zo werkt hij nu eenmaal.’

Cruijff wil ook altijd gelijk hebben. Is er wel een echte discussie met Cruijff mogelijk?

‘Jawel, maar ik moet zeggen: Cruijff heeft ook altijd gelijk. Als je denkt dat hij ernaast zat, dan kreeg Cruijff later toch gelijk. In besprekingen wilde hij ook best luisteren, maar het waren altijd dezelfde die hun mond openden: Van Basten, Spelbos, Ophof en ik. Cruijff heeft een visie waarvan hij niet wil afwijken. Daar heeft hij ook recht op, een man met zo veel ervaring, met zo veel kijk op voetbal. Ik was het bijvoorbeeld niet eens met zijn stelling over de zogenoemde drie-man-situatie. Als een speler iemand aanspeelt moet een derde al onderweg zijn om te kaatsen of de bal te laten vallen. Ik wachtte liever op het moment dat ik de bal kreeg. Néé, néé, vond Cruijff, ik moest hoe dan ook in beweging zijn. Dan moet de tweede man mij maar heel zuiver aanspelen. En dat ging inderdaad steeds beter lopen. Kreeg Cruijff toch weer gelijk.’

Stel nou eens dat Ajax en PSV jou exact dezelfde aanbieding hadden gedaan...

Na een korte stilte: ‘Dan had ik tóch voor PSV gekozen. Laten we reël zijn, PSV heeft nou eenmaal meer financiële middelen dan Ajax. Bovendien kreeg ik bij PSV de zekerheid voor een contract voor vier jaar. Aan de ene kant vind ik het jammer dat ik Cruijff maar één jaar

heb meegemaakt, dat meen ik echt. Aan de andere kant: volgend jaar is Crujff misschien weg bij Ajax en PSV bood me nú de mogelijkheid. Misschien zeg ik volgend jaar wel: was nou toch maar bij Ajax gebleven. Want ik heb een heel fijne tijd gehad bij Ajax met een stel toffe gasten in de groep. Ik hoop dan ook van harte dat het Ajax goed zal gaan. En PSV nog beter.'

Het geboortekaartje.

Met grote blijdschap geven wij U kennis van de geboorte van onze zoon en mijn broertje

RONALD

M. Koeman-van der Gaast
M. C. Koeman
Erwin

Zaandam, 21 maart 1963
Westzijde 43

Tijd.: Spes Viva, Oostzijde 111

Erwin bij de wieg van zijn broertje.

Ronald, moeder Marijke en Erwin.

Met Erwin (rechts) op de ezel in 1967.

De broertjes in 1967.

Erwin, Ronald, moeder
Marijke en vader Martin
op vakantie in Benidorm.

Een trotse vader
tussen twee
fanatieke
voetballertjes.

Portret als basisscholer.

Ronald, Martin en Erwin
bladeren in de
Voetbal International.

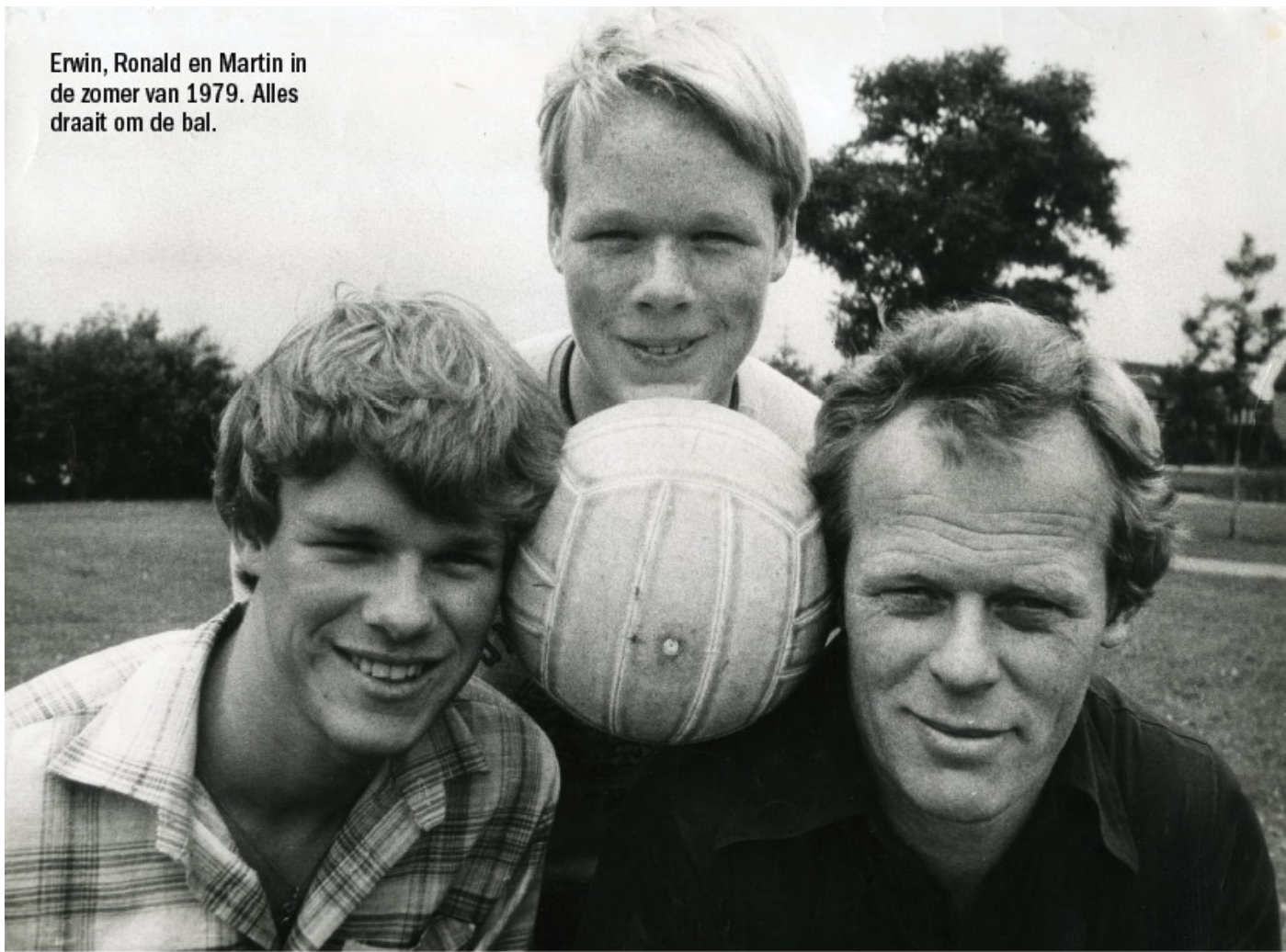

Op de kartbaan.

Als dienstplichtig
soldaat op bivak.

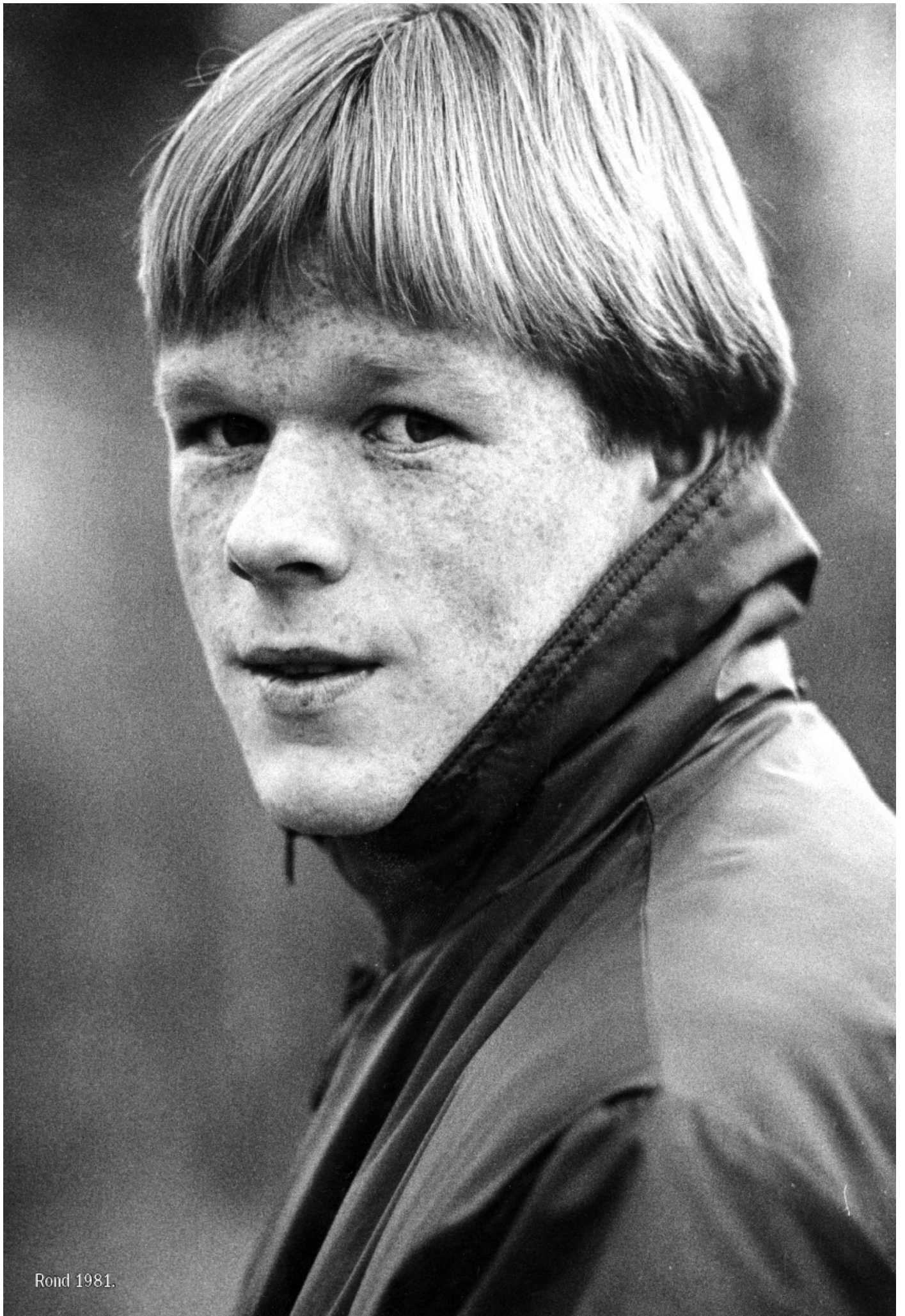

Erwin, Ronald en Martin in de zomer van 1979. Alles draait om de bal.

Na FC Groningen-PSV op 6 juni 1981, de eerste keer dat de broers tegen elkaar spelen. Ronald, een van de beste spelers bij de thuisclub, wint met 2-0.

Rond 1981.

Tijdens Jong Oranje-
Jong Spanje in 1982,
een EK-kwalificatieduel.

2 mei 1982. FC Groningen-PSV
4-0. Ronald haalt uit. Links
René van de Kerkhof, rechts
Huub Stevens. De scheidsrechter
is Henk Weerink.

Supporters feliciteren Ronald met
zijn twee doelpunten tegen PSV.

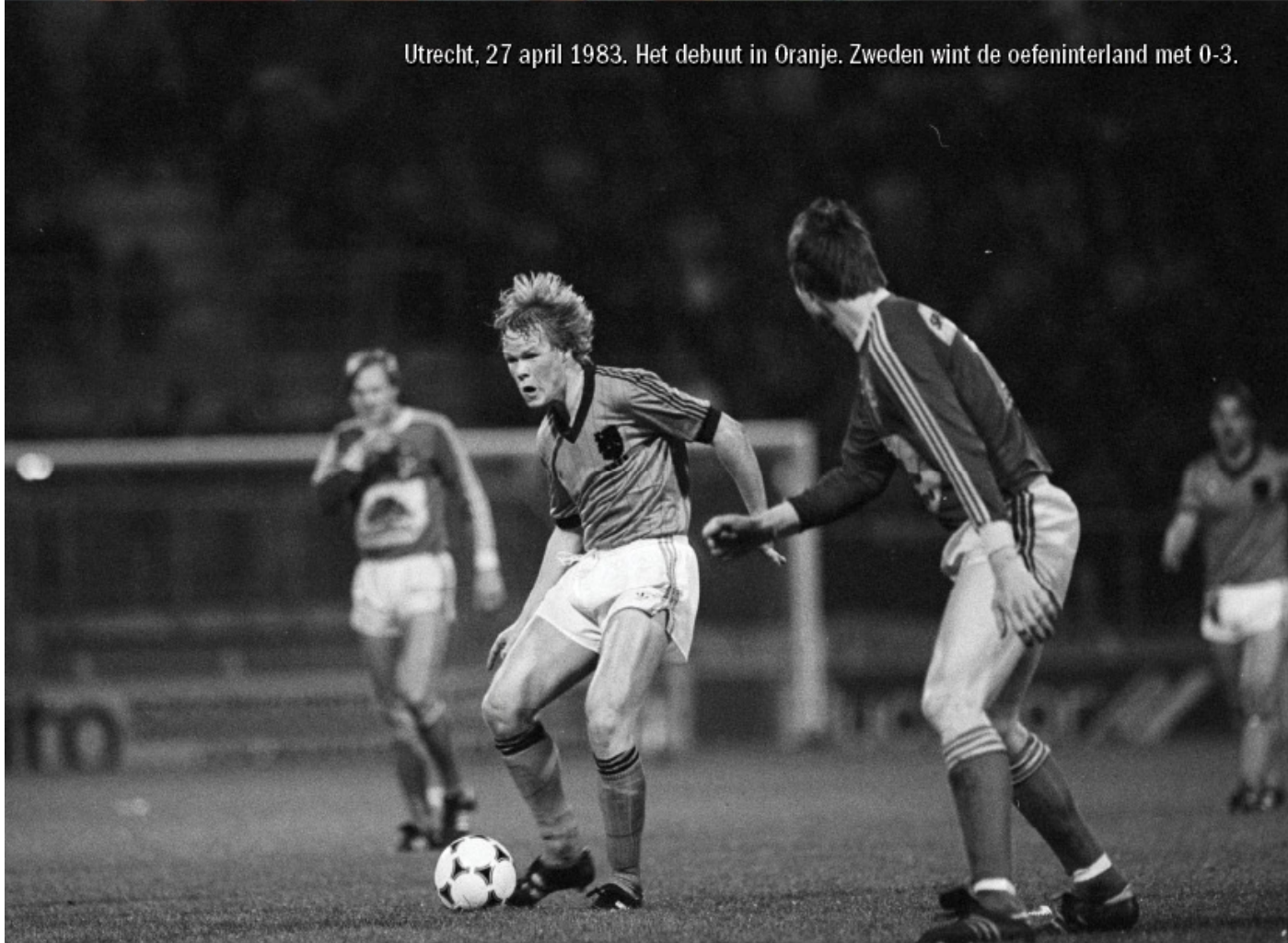

In actie voor FC Groningen in
het seizoen 1982/83.

Toulon, mei 1982. Met Erwin op een vrije middag tijdens het befaamde internationale jeugdtoernooi.

Utrecht, 27 april 1983. Het debuut in Oranje. Zweden wint de oefeninterland met 0-3.

Emmen, zomer 1983. Als kersverse Ajacied in een oefenwedstrijd tegen FC Groningen met Erwin (links) en aanvoerder Karel Hiddink.

Met Bartina in november 1983.

De rel rond Ruud Gullit

Sommige media plaatsen vraagtekens bij de handelwijze van PSV rond Ronalds transfer. Er zijn zelfs verdachtmakingen met termen als ‘onfatsoenlijk’ en ‘onbehoorlijk’, vooral omdat PSV Ajax maandenlang volstrekt in het ongewisse liet over de overgang. Ajax had Ronald ook het liefst aan een buitenlandse club verkocht, want dan had de club twee miljoen gulden aan transfergeld kunnen vragen. PSV weekt Ronald los voor de gelimiteerde som van anderhalf miljoen. Vader Martin Koeman maakt zich nog het meest druk over de aantijgingen: ‘Ze moeten niet zeuren, er is niets onoorbaars aan de handelwijze van PSV.’

Ronald zegt vooral opgelucht te zijn: ‘Ik ben blij dat het zover is. Mijn medespelers bij Ajax hadden alle begrip voor mijn keuze. Toen mijn overgang vaststond hebben ze me nadrukkelijk gefeliciteerd. Of ik straks binnen ben? Over vier jaar ben ik nog pas 27 en als ik dan naar een buitenlandse club ga, misschien wel. Maar eerst vier jaar PSV.’

Met Ronald komen ook Gerald Vanenburg en Ivan Nielsen naar PSV. Vertrokken zijn Ernie Brandts, Piet Wildschut en Ton Lokhoff. PSV, dat met acht punten voorsprong op Ajax kampioen is geworden, lijkt nóg sterker geworden. Hans Kraay sr., technisch directeur en trainer van PSV, had zich sterk gemaakt voor de komst van Ronald. ‘We hebben nu de top drie in huis: Koeman, de goede verdediger, Gullit, de perfecte aanvaller en Vanenburg daartussenin. Je kunt haast niet beter wensen.’

De voorbereiding op het seizoen ziet er bij PSV anders uit dan bij Ajax, merkt Ronald al snel. ‘Het gaat er veel meer ontspannen aan toe dan bij Ajax. Daar werd vanaf de eerste dag zó hard getraind... Hier wordt de zaak rustiger opgebouwd. De sfeer hier spreekt me ook aan. Onder de spelers voel je nadrukkelijk de sfeer van kameraadschap, er is geen sprake van nijd. Er ligt ook minder druk dan bij Ajax, waar je hoe dan ook niet mocht verliezen. En zeker niet twee keer achter elkaar. Hier gaat het allemaal veel gemoedelijker.’

Ronald is dan alleen nog in het ongewisse over de positie die hij straks zal bekleden: ‘Mijn voorkeur is libero, maar als in de voorbereiding blijkt dat ik voor PSV nuttiger ben op het middenveld, dan heb ik daar geen moeite mee. In dat geval wordt Erik Gerets laatste man. Ik zou dan met Michel Valke in het midden gaan spelen, met Frank Arnesen en Gerald Vanenburg aan de zijkanen. Voorin heb je ook veel mogelijkheden met onder anderen René van der Gijp, Ruud Gullit, Hallvar Thoresen en Jurrie Koolhof.’

Tussen Ronald en Kraay klikt het meteen, maar hij merkt ook dat de coach met een merkwaardig probleem kampt. Een kwart eeuw later zegt Ronald: ‘De wisselers moesten zich bij PSV warmlopen in de catacomben, speciaal daarvoor lag daar een stuk tapijt. Kraay zelf ging dan ook even naar binnen. Eerst begreep ik niet waarom. Later hoorde ik dat hij door hyperventilatie de spanning van de wedstrijd niet altijd aankon. Zo kon hij zich dan even terugtrekken, zonder dat het opviel. Dat was natuurlijk vreemd voor een trainer. Maar ik vond Kraay wel een goede oefenmeester met prima oefenstof, en hij was een aardige vent bovendien.’ Kraay heeft wel aanmerkingen op het spel van Ronald: ‘Hij zei dat ik alleen maar een strakke bal kon geven. “Je kunt helemaal geen bal met een boogje geven, gewoon een rustige trap. Dat is soms veel beter”, zei hij. Ik vond het juist een voordeel dat ik een pass altijd strak gaf, Kraay vond van niet. Dat begreep ik niet. Wat wil je nog meer dan een bal

strak op je stropdas krijgen?’

Met René van der Gijp heeft Kraay een aanzienlijk slechtere relatie, wat op een van de trainingsdagen tot een hilarisch moment leidt. ‘Een oefening waarbij René moest voorzetten. Na de voorzet moest-ie weer terug, opnieuw sprinten en weer die voorzet geven. “Nóg een keer, nóg een keer!”, riep Kraay steeds. Op een gegeven moment werd René het zat en zette een grote bek op tegen Kraay. Die stuurde René naar binnen. René riep nog wat hatelijks, waarna Kraay hem achterna stormde. Wij keken hem ademloos na en vroegen ons af: *Wat gebeurt hier?* Op De Herdgang lag een matje voor de kleedkamer. René was al binnen toen Kraay kwam aanlopen en die máákte toch een smak over dat matje... Wij lagen allemaal in een deuk. Van der Gijp maakte Kraay helemaal gek.’

Ronald en Bartina wonen nu in de Eindhovense Duinkerkenlaan in een rijtjeshuis met een flinke tuin. Op 1 januari 1987 wordt hun eerste kind geboren, dochter Debbie. Een prachtig begin van het nieuwe jaar (Ronald: ‘Hoewel het voor Debbie toen ze klein was niet leuk was haar verjaardag op nieuwjaarsdag te moeten vieren’). Bartina heeft een autootje voor zichzelf en Ronald rijdt in een forse Opel. In 1986 zegt hij: ‘Ik ben tevreden met deze auto, maar ik droom ervan eens iets raars te kunnen doen, zoals een Ferrari kopen. Later kan dat misschien ook wel.’ Anno 2013 bestuurt Ronald privé een Porsche Panamera en naar De Kuip een Opel van de Feyenoord-sponsor.

PSV begint niet sterk aan het seizoen 1986/87. Op 31 augustus verliest de ploeg in Amsterdam kansloos met 3-0 van Ajax en in de eerste ronde van het Europa Cup I-toernooi is Bayern München te sterk (0-0, 0-2): ‘Het was in het begin zoeken naar de juiste opstelling. We begonnen met Gullit als libero en mij op het middenveld. Later werd ik libero en speelde Ruud vanuit het midden.’

Maar de ideale formatie lijkt Kraay niet te kunnen vinden. Ronald speelt niet alleen libero, maar ook links- en rechtshalf of middelste middenvelder. Toch blijft de kritiek vanuit de spelersgroep op Kraay beperkt tot een losse opmerking. Ronald, halverwege het seizoen daarover in *Voetbal International*: ‘Ik vermoed dat de kritiek eerder was gekomen als we een paar keer achter elkaar hadden verloren, maar ondanks al die wisselingen wonnen we wel veel. De klap tegen Bayern werd nog verdoezeld door het gegeven dat Ruud Gullit er niet bij was. Voor mij was het, zeker in het begin, moeilijk een discussie aan te zwengelen. Je bent nieuw, je bent een van de aankopen. Dus ga je ook eerder mee met de mening van de technische leiding. Op een bepaald moment ging ik me er wel mee bemoeien. Ik heb me toen met andere spelers hard gemaakt voor het sneuvelen van een aanvallende middenvelder voor een verdedigende. Maar ja, toen was het wat Kraay betreft al te laat. Hij had zó veel mogelijkheden gecreëerd dat zich zowat iedere week een zogenaamd betere opstelling aandiende. Soms gebeurde het al na één helft. Dat kan natuurlijk niet.’

In die periode uit Ronald wel kritiek op de instelling van sommige ploeggenoten: ‘Van nature ben ik een type dat zich laat meetrekken door een groepje met een instelling van: *jongens, lekker rustig aan vandaag*. Bij Ajax kreeg je daar absoluut de gelegenheid niet voor. Luisterde je daar niet goed genoeg, dan was het wegwezen. Samen met Van Breukelen en Gerets ergerde ik me regelmatig aan de instelling van sommige spelers op de training. Ik heb

eerlijk gezegd nooit eerder zo veel eenlingen in een selectiegroep aangetroffen. Maar het blijft toch iets van de leiding om disciplinaire maatregelen te nemen.'

Wel is Ronald de aangewezen man om penalty's te nemen. Hij verzilvert ze vrijwel altijd. Eind 1986 zegt hij daarover: 'Er zijn verscheidene manieren om een strafschoot te nemen. Het makkelijkste is zoals Johan Neeskens ze altijd nam: niet zo'n lange aanloop en zo hard mogelijk. Het risico is dat het schot dan onzuiver is. De tweede manier is de rustige aanloop, wachten tot de keeper een beweging maakt en dan de hoek bepalen. Bij FC Groningen nam ik ze altijd zo en die gingen er altijd in.'

In maart 1987 beleeft PSV een van de grootste rellen uit de clubgeschiedenis. Ruud Gullit heeft een aanbieding van AC Milan op zak, maar PSV wil hem niet laten gaan. De sterspeler geeft daarop een interview aan Frits Barend en Henk van Dorp in *Nieuwe Revu*. Gullit veegt daarin de vloer aan met PSV in het algemeen en Kraay in het bijzonder. Gullit stelt zelfs dat hij als 'een hoer is gebruikt'.

Koeman in 2013: 'Dat interview kon echt niet. Ruud gaf dat natuurlijk alleen om zo snel mogelijk weg te kunnen bij PSV. Maar hij beschadigde Kraay daarmee heel ernstig.'

Kraay eist dan ook dat Gullit wordt ontslagen, maar PSV gaat daarmee niet akkoord. De trainer trekt daarop zijn consequentie, houdt de eer aan zichzelf en stapt op. 'In gezamenlijk overleg', laat PSV ten overvloede weten. Gullit krijgt van het bestuur 'een ernstige berisping', een wel erg lichte sanctie. Aan het eind van dat seizoen vertrekt Gullit niet echt verrassend naar Milaan voor een transferbedrag van zeventien miljoen gulden (7,7 miljoen euro), op dat moment een recordbedrag voor een transfer van een Nederlandse speler.

De spelersgroep laat de affaire ogenschijnlijk gelaten over zich heen komen. Ook Ronald, die toch nooit wegloopt voor een mening, houdt zich dit keer stil. Pas na afloop van het seizoen, als duidelijk is dat Gullit en Van der Gijp vertrekken bij PSV, laat Ronald weten 'blij te zijn dat de rotte appels zijn verdwenen'. Hij doelt daarmee onmiskenbaar op Gullit, maar ook op Van der Gijp, die naar het Zwitserse Xamax Neuchâtel verkast.

Ronald: 'We hadden tijdens het trainingskamp op Corsica als spelersgroep al wel besloten dat de aanvoerdersband niet meer bij Gullit paste. Maar wat moest je verder? Er stond een belangrijk weekje voor de deur met een paar belangrijke wedstrijden en laten we wel zijn, daarvoor hadden we Ruud toch nodig.'

In 2013 zegt Ronald daarover: 'In grote lijnen had Gullit ook wel gelijk in dat interview, hij had het alleen niet zo mogen brengen. Van der Gijp was de enige die het helemaal met Ruud eens was. Die twee waren dan ook twee handen op één buik. Waar Ruud was, daar was René. Ruud werd namelijk heel vaak gefotografeerd en dan stond René er ook op. Begrijp je? Voor PSV was het beter dat die twee zouden vertrekken. Dat bedoelde ik met 'rotte appels'. Dat was misschien wat overdreven. Later, bij het Nederlands elftal, heb ik die zaak trouwens uitgesproken met Ruud.'

Samen met Gerets bepleit Ronald na het vertrek van Kraay de snelle komst van een trainer die veel waarde hecht aan discipline. In *De Telegraaf* zegt Ronald: 'De namen van George Kessler en Tomislav Ivic zijn toen gevallen, waarna het bestuur liet weten dat men bezig was met Rinus Michels. Dat was voor ons ook een verrassing, maar Michels beantwoordde

natuurlijk wel aan het beeld dat ook wij van een nieuwe man hadden.’

Maar de KNVB houdt Michels aan zijn contract als bondscoach en Kessler heeft om onduidelijke redenen geen trek in de functie bij PSV. De laatste maanden van het seizoen 1986/87 neemt assistent-trainer Guus Hiddink de technische leiding over van Kraay. PSV gaat eindelijk in een vaste opstelling spelen, de rust keert weer en met Hiddink wordt PSV dankzij een eindsprint zelfs kampioen. Ronald: ‘Guus was meteen relaxed en rustig. Dat was hij als assistent ook al. Dat werd door de spelers als prettig ervaren.’

PSV finisht zelfs nog zes punten voor nummer twee Ajax, met 59 punten uit 34 duels – een overwinning leverde toen nog twee punten op. Zo krijgt een uiterst rommelig seizoen toch nog een happy end. Ronald eindigt als tweede in het Adidas-klassement voor de beste speler van het seizoen 1986/87, achter Frank Rijkaard. Ploeggenoot Jan Heintze wordt derde. Coryfee Gullit eindigt opvallend genoeg pas als vierde. Ronald dankt zijn prijs ongetwijfeld mede aan de liefst zestien goals die hij in competitieverband maakte. En dat meestal als libero.

PSV's kampioenswedstrijd, op 28 mei 1987 tegen Excelsior, is symbolisch voor de chaotische jaargang. Het duel is in De Koel van VVV in Venlo omdat Woudestein niet aan de KNVB-eisen van een kampioenswedstrijd voldoet. PSV wint moeizaam met 3-2, waarna het veld volstroomt met feestvierende supporters die en passant een aantal hekken slopen.

Aan het eind van het seizoen verzucht Ronald: ‘Ik moet er niet aan denken nóg drie van zulke contractjaren mee te maken. Misschien was het wel goed geweest als er de laatste maanden een goede knokpartij was uitgebroken op de training. Als woorden geen effect hebben, kunnen klappen soms verhelderend werken. Achteraf jammer dat het niet gebeurd is, al scheelde het niet veel. Met name Gerets ging tijdens de training loeren op Van der Gijp, maar die voelde dat perfect aan. René bleef uit zijn buurt en werd het hem te link, dan stapte hij vijf minuten voor tijd gewoon onder de douche. Het is een wonder dat we ondanks alles toch nog kampioen zijn geworden.’

De eerste Europa Cup

PSV begint aan het seizoen 1987/88 zonder de vertrokken Ruud Gullit en René van der Gijp en met de zekerheid dat Guus Hiddink trainer blijft. Hans Dorjee is diens assistent. Nieuw zijn onder anderen Søren Lerby, Hans Gillhaus en Wim Kieft, die een maatje van Koeman zal worden.

Tijdens trainingskampen en Europese wedstrijden deelt Ronald steeds een kamer met Kieft. Maar de voorbereiding verloopt allerminst vlekkeloos, weet Ronald in 2013 nog: ‘Op een toernooi bij Manchester City speelden we heel slecht. Er was ook onderling veel kritiek. Met name de ervaren jongens als Van Breukelen, Kieft, Lerby en Gerets gingen hard tekeer. Vervolgens speelden we een oefenwedstrijd bij KV Mechelen en was het in de eerste helft wéér slecht. In de rust deed Guus een aanpassing door Arnesen op links te zetten en nadrukkelijker met twee spitsen te gaan spelen. En ineens ging het lopen, de puzzelstukken vielen in elkaar. Tot de winterstop wonnen we alles. De eerste wedstrijd na de winterstop speelden we pas voor het eerst gelijk, thuis tegen FC Twente, 2-2.’

De nieuwe ploeg maakt een verpletterende seizoenstart met bijvoorbeeld een 6-1 thuiszege op FC Den Bosch en een 9-0 overwinning op FC Utrecht. Na afloop van dat laatste duel reageert Ronald verrast: ‘Een paar maanden geleden durfde de een de ander niet te omhelzen na het winnende doelpunt tegen Ajax. Nu was ik verrast door de spontane vreugde die zelfs loskwam na de achtste en negende goal. Dan zie je ook een groep spelers die bereid is voor elkaar te knokken.’

De snoeiharde afstandsschoten van Ronald vliegen er van alle kanten in. ‘Ik train er nog gericht op dan voorheen. Zeker vier, vijf keer per week blijf ik op de training na om lekker te schieten. Op eigen initiatief. Ik heb altijd al een goede trap gehad, maar pas dit seizoen ben ik me ervan bewust dat het niet alleen gaat om hard schieten. Ik heb het er vaak over met Willy van der Kuijlen, de assistent-trainer. Die had vroeger natuurlijk ook een fantastisch schot. Nog steeds trouwens. Hij schiet net als ik ook alles met de wreef. Vorig jaar had ik vaak nog van die afzwaaiers, nu probeer ik de bal in eerste instantie goed te raken. Vereiste is dat de bal goed in het midden wordt geraakt en het raakmoment minimaal is. Dus niet zo’n doorzwaaiër, maar een korte felle tik waarmee ook een bokser zijn tegenstander knock-out slaat. Dan is zo’n bal door niemand meer te stoppen.’

En over de aankopen: ‘Met Lerby hebben we iemand die het boeltje bij elkaar houdt en wat meer hardheid in de ploeg brengt. Daar hadden we te weinig van. Kieft en Gillhaus vullen elkaar voorin perfect aan. De verdediging speelt fantastisch met Heintze, Nielsen en Gerets. Ik heb een vrije rol. Nielsen pakt de spits van de tegenpartij en ik kan heerlijk mijn gang gaan. Op het middenveld heb je Vanenburg op rechts en Arnesen op links en daar tussenin meestal Lerby en Willy van de Kerkhof of Van Aerle. Willy is wel steeds minder vaak gaan spelen. Guus houdt dat team fantastisch bij elkaar, uitstekend ondersteund door Dorjee. Hij is niet alleen tactisch goed maar kan ook uit de voeten met alle karakters.’ Anno 2013 oordeelt Ronald: ‘Het was gewoon een goed, degelijk elftal dat weinig goals tegen kreeg. Maar we konden ook leuk voetballen door spelers met extra kwaliteit, zoals Vanenburg, Arnesen en ik.’

Het zat heel goed in elkaar.’

In januari 1988 ontvangt Ronald tijdens het VVCS Gala de trofee voor de beste voetballer van de eredivisie over het kalenderjaar 1987. PSV dendert dat seizoen door de eredivisie en wordt afgemeten kampioen met liefst negen punten voorsprong op Ajax (59 punten uit 34 duels) en de duizelingwekkende doelcijfers 117-28. Slechts twee van de 34 duels gaan verloren. De ploeg wint dat superseizoen ook de KNVB-beker door Roda JC in de finale na verlenging met 3-2 te verslaan. Ronald maakt in 32 competitiewedstrijden 21 goals. Ongekend voor een libero.

Maar de mooiste prijs dat jaar is natuurlijk de Europa Cup I, de voorloper van de Champions League, die PSV voor het eerst in de clubgeschiedenis wint. De eerste ronde lijkt een simpel klusje nadat de thuiswedstrijd tegen Galatasaray een simpele 3-0 zege heeft opgeleverd. Maar in Istanboel start PSV de uitwedstrijd veel te hooghartig en staat het na een kwartier al met 2-0 achter. Ronald, ruim 25 jaar later: ‘Galatasaray was ongelooflijk opgefokt, mede door een akkefietje in onze thuiswedstrijd. Daar was Gerets gebotst met hun trainer en dat was in de Turkse pers gigantisch uitgemeten. Er hing dan ook een vreselijk grimmige sfeer in het stadion en toen we al zo snel op 2-0 achterkwamen, vreesde ik het ergste.’

Met name door een aantal uitstekende reddingen van Hans van Breukelen haalt PSV niettemin het einde met 2-0 en wankelt daardoor verder naar de tweede ronde. Maar de kritieken in de media zijn niet mals. *Voetbal International* kopt: *Janboel in Istanboel*. Ronald: ‘We kwamen er werkelijk niet aan te pas en zonder Hans was het zeker 4-0 geworden. We hebben echt gezwijnd.’

De tweede ronde verloopt met twee simpele zeges op Rapid Wien (2-0 en 2-1) heel wat soepeler. In de kwartfinale, tegen de Franse kampioen Girondins de Bordeaux, blijft PSV vooral op karakter overeind en gaat door dankzij een uitdoelpunt (0-0 en 1-1). In de halve finale loot PSV Real Madrid. Het Europese avontuur lijkt daarmee voorbij, maar PSV weerstaat Real in Madrid (1-1) door een uiterst fortuinlijk doelpunt van Edward Linskens: een lullig rollertje waarop doelman Francisco Buyo zich volledig verkijkt.

Vóór de wedstrijd tegen Real geeft Ronald in een interview met *Sport International* Hans Gillhaus een compliment dat een enorme rel zou veroorzaken. De kop van het interview: *‘Die doodschop van Gillhaus tegen Tigana was klasse’*.

In *Koeman & Koeman* zegt Ronald daarover: ‘Tijdens het interview, waar ik eigenlijk helemaal geen zin in had, werd niets opgenomen. De journalist, Henri van der Steen, noteerde alleen maar wat op een blocnote en er werd gepraat over de wedstrijd tegen Bordeaux waarin Gillhaus een gele kaart kreeg voor een overtreding. Hij vroeg ernaar en ik ging erop in. Dat was alles in een gesprek van twee uur. Ik was ervan overtuigd dat het stuk geen kwaad kon, want ik wist zeker dat ik niets verkeerd had gezegd. Een paar weken later werd ik gebeld door het ANP. Wat ik ervan vond dat die ‘doodschop klasse was’. Ik vertelde dat ik in principe achter mijn woorden bleef staan, maar dat ik het stuk eerst wilde lezen voordat ik er verder op zou reageren. Ik vroeg of ze me ’s middags terug wilden bellen.’

Ronald hoort die dag niets meer, maar is wel geschrokken van de kop boven het verhaal. ‘De dag erna hoorde ik wat een ophef dat stuk had veroorzaakt. Ik werd bij PSV geroepen en kreeg een boete (tienduizend gulden, red.). Ook de UEFA reageerde. Die man van het ANP had doorgegeven dat ik achter mijn woorden was blijven staan en verschillende kranten namen dat klakkeloos over. Iedereen reageerde, maar mij werd niets gevraagd.’

Anno 2013 blikt hij terug: ‘Ik moet eerlijk zeggen dat ik die woorden wel had gebruikt. Lerby had zo vaak dat soort overtredingen gemaakt, onder meer tegen mij toen ik nog bij Groningen speelde. Over dat soort dingen hadden we het in dat interview. Door die enorme kop boven het interview, ook nog in rode letters, werd mijn opmerking veel zwaarder.’

Ronald moet in Zürich zelfs voor de tuchtcommissie van de UEFA verschijnen. PSV komt met zwaar geschut naar de Zwitserse stad. Ronald krijgt de steun van liefst vijf begeleiders: trainer Guus Hiddink, voorzitter Jacques Ruts, de juristen Huug Utermark en Jan Karel van der Staay en vertaler Kenneth Gilbert. Het vertrouwen van het gezelschap is groot, ook al doordat Utermark eerder succesvol was bij soortgelijke strafzaken. In de aanklacht is het woord ‘doodschop’ vertaald in ‘vicious tackle’. De vertaling van *vicious* is kwaadaardig: gemeen, verdorven en hatelijk.

Vóór de zitting legt Hiddink uit: ‘In het Engels weegt dat woord zwaarder dan de term die Ronald in het Nederlands heeft gebruikt. Ik heb zelf jarenlang in Amerika gevoetbald en een speler zal daar nooit zoiets zeggen. Na een *vicious tackle* word je per brancard van het veld gedragen. Daarom hebben we ook een Engelse vertaler meegenomen.’

Niettemin krijgt Ronald tot zijn verbijstering een schorsing voor drie Europese wedstrijden opgelegd. Daardoor moet hij de return tegen Real Madrid en de eventuele finale missen. Na de bijeenkomst voor de tuchtcommissie komt Ronald hoofdschuddend naar buiten: ‘Een grote schertsvertoning was het. Dit is toch buiten alle proporties? Advocaat Utermark heeft eerst alles uitgelegd en daarna werd mij alleen gevraagd of ik achter de woorden stond. Dat heb ik bevestigd. De afgevaardigde uit IJsland vroeg me nog hoe lang ik al bij PSV speelde. Daar heb ik keurig op geantwoord en dat was het dan. Daar ben je dan helemaal voor naar Zürich gereisd. Ik had net zo goed niet hoeven komen.’

Ook Guus Hiddink is niet blij met de straf voor zijn sterspeler. ‘Nu kan ik mijn hele voorbereiding veranderen’, moppert hij. ‘Het blijft een enorme klap dat Ronald er niet bij is.’ Anno 2013 denkt Ronald dat ook Real met de strafmaat te maken had: ‘Die club had toen al veel invloed in Europa en heeft ongetwijfeld de UEFA bespeeld.’

PSV, en met name voorzitter Jacques Ruts, laat het er niet bij zitten en tekent beroep aan. De beroepszaak dient weer in Zürich, op 20 april 1988, uitgerekend de dag dat PSV de return tegen Real afwerkt. Dat levert een aanzienlijk mildere straf op: de schorsing wordt teruggebracht tot één wedstrijd. Daardoor mist Ronald alleen die thuiswedstrijd tegen Real Madrid.

Ronald en zijn begeleiders zijn net op tijd terug in Eindhoven om de wedstrijd bij te wonen. Bloednerveus neemt hij plaats op de tribune en ziet een zenuwslopende wedstrijd aan zich voorbijtrekken. Lerby schiet op de paal, Vanenburg mist een enorme kans, maar haalt even later wel de bal weg van zijn eigen doellijn. Vlak voor tijd redt Van Breukelen knap op een

omhaal van Hugo Sánchez en redt daarmee PSV.

‘Ik zat de hele wedstrijd met het zweet in mijn handen’, geeft Ronald toe. ‘Van Breukelen keepste fantastisch en bezorgde ons eigenlijk de finaleplaats.’ Na afloop laten de spelers van PSV eensgezind weten dat ze de wedstrijd hoe dan ook tot een goed einde wilden brengen voor Ronald.

De hoofdpersoon in de ‘doodschop-affaire’ sluit de zaak daarmee af: ‘Ik had er beter op voorbereid moeten zijn. Ruud Gullit heeft dat goed onder woorden gebracht. Na zijn vertrek en dat van Marco van Basten en Frank Rijkaard uit Nederland had ik erop bedacht moeten zijn dat bepaalde verslaggevers zich op mij zouden storten. Dat is de les geweest. Ik zal in de toekomst niet meer zo’n flapuit zijn.’

Na vier achtereenvolgende gelijke spelen tegen Bordeaux en Real heeft PSV dus op curieuze wijze de finale bereikt waarin Benfica op 25 mei in Stuttgart de tegenstander is. Benfica is niet meer de voetbalgrootmacht van weleer, maar wel een moeilijk te kloppen tegenstander. De ploeg heeft bepaald geen ongelukkige loting achter de rug. Benfica won op weg naar de finale van Partizan Tirana, Aarhus GF, Anderlecht en Steaua Boekarest. Kort voor de wedstrijd zegt Ronald: ‘Iedereen ziet PSV nu ineens als favoriet omdat wij Real hebben uitgeschakeld. Dat verhoogt de druk nog eens, maar ik heb nog niet wakker gelegen van de finale.’

PSV speelt in zijn vertrouwde opstelling, met één invaller: Edward Linskens speelt op het middenveld omdat zowel Arnesen als Willy van de Kerkhof niet fit is. Van Breukelen staat in de goal, de defensie bestaat uit Gerets, Koeman, Nielsen en Heintze. Op het middenveld spelen Vanenburg in een aanvallende rol, Van Aerle, Linskens en Lerby. De aanval bestaat uit Kieft en Gillhaus.

Voor bijna zeventigduizend toeschouwers in het Neckarstadion wordt Benfica-PSV een draak van een wedstrijd. Beide ploegen blijven voorzichtig, vooral Benfica neemt geen enkel risico. Er ontstaan dan ook nauwelijks kansen. Een verlenging is onvermijdelijk en ook daarin wordt niet gescoord. In de 107de minuut vervangt Anton Janssen Gillhaus, mede met het oog op de strafschoppen. Die zorgen voor een ongekende spanning. De eerste serie van vijf wordt door beide teams benut. Voor PSV doen dat Koeman, Kieft, Nielsen, Vanenburg en Lerby. Janssen verzilvert de zesde penalty van PSV, waarna Van Breukelen de strafschoep van António Veloso stopt. De doelman wordt daarmee de held van een duel dat als een van de slechtste Europa Cup-finales de boeken ingaat.

Ronald kijkt in 2013 terug: ‘Het was niet best en bovendien irritant. Ik weet nog goed dat Benfica een Zweedse spits had, Mats Magnusson, die de hele wedstrijd bij me bleef. Hij liet iedereen voetballen, behalve mij. Ik vond wel dat wij de wat betere ploeg waren, maar het was toch vooral saai. Maar die strafschoppen maakten alles goed. Het was de kroon op een superseizoen.’

Vooral de aankomst in Eindhoven maakt indruk op Ronald: ‘Op het vliegveld, in het stadhuis, en zeker op de markt; fantastisch hoe iedereen uit zijn bol ging. We hadden allemaal al een slokkie op, we hebben er letterlijk en figuurlijk met volle teugen van genoten. Twee dagen hebben we als beesten geleefd, in één grote roes.’

Het fenomeen Romário

Na het superseizoen 1987/88 verandert er niet veel bij PSV. Hallvar Thoresen is vertrokken en Willy van de Kerkhof is gestopt. Nieuw zijn onder anderen Stan Valckx en Juul Ellerman. Later trekt PSV ook Jozef Chovanec aan, vermoedelijk om al in te spelen op een mogelijk vertrek van Ronald.

In het najaar, kort na de Olympische Spelen in Seoul, haalt PSV een Braziliaanse speler in huis die zou uitgroeien tot een legende: Romário de Souza Faria, kortaf Romário, die op 13 oktober 1988 in Eindhoven arriveert. Ronald over zijn eerste kennismaking met de spits: ‘We hadden met PSV een etentje bij DAF in Eindhoven. Romário was die dag aangekomen op Schiphol en kwam tijdens dat etentje binnen met Monicaatje, zijn eerste vrouw. Die twee zaten die avond alleen maar te zoenen en te vrijen. Hij vond het ook vreselijk koud in Nederland. Vanaf het begin merkte ik dat Romário een aparte gozer was.’

Ronald probeert de Braziliaan wat beter te leren kennen en nodigt hem met zijn vrouw thuis uit voor een etentje: ‘Ik probeerde contact met hem te krijgen, maar dat lukte niet echt. Romário was en bleef een *Einzelgänger*. Hij kwam zowat dagelijks in een pizzeria in Eindhoven met allemaal vriendjes om zich heen. Hij leefde in zijn eigen wereldje. Later, toen we samen bij Barcelona speelden, heeft hij me eens gezegd dat hij het toch wel erg had gewaardeerd dat ik hem een beetje had opgevangen bij PSV.’

Vanaf Romário’s komst merkt Ronald meteen dat PSV een bijzondere voetballer in huis heeft: ‘Zijn enorme startsnelheid, zijn afwerking, zo’n puntertje, net als de keeper uitkwam... Later werd hij alleen maar beter. Je zag ook meteen dat hij geen trainingsbeest was. Hij was inderdaad altijd “een beetje moe”.’

Romário debuteert op 29 oktober in de thuiswedstrijd tegen FC Twente (3-0), na een uur valt hij in voor Ellerman. Hij scoort nog niet, maar in 24 competitieduels zal Romário dat seizoen liefst negentien doelpunten maken.

Opnieuw wint PSV de dubbel. De voorsprong op Ajax is dit keer drie punten (53 uit 34, nog altijd levert een zege slechts twee punten op) en de doelcijfers zijn 78-31. De finale om de KNVB-beker tegen FC Groningen wint PSV gemakkelijk met 4-1.

Toch loopt het spel van PSV minder gestroomlijnd dan in 1987/88. Dat heeft mede te maken met de golf aan blessures die PSV overspoelt. Koeman krijgt te maken met een stoet aan voorstoppers: Ivan Nielsen, Adick Koot, John Veldman, Stan Valckx en Bert Verhagen. ‘Toch heb ik dat seizoen niet als onprettig ervaren. Zo’n seizoen als 1987/88 maak je nooit meer mee natuurlijk, dat was extreem, maar ook nu speelden we toch erg leuke wedstrijden, ook al door de aanwezigheid van Romário die een uitstekend koppel vormde met Wim Kieft.’

Een van die bijzondere wedstrijden is het Europa Cup I-duel in de tweede ronde (de eerste ronde had PSV vrijgeloot) tegen Porto, dan nota bene nog zónder Romário. PSV wint thuis met 5-0 en laat het uit (2-0 verlies) min of meer lopen. In de kwartfinale vliegt PSV echter uit het toernooi tegen Real Madrid (1-1 en 1-2, beide PSV-goals van Romário). Ook het duel om de Wereldbeker in Tokio gaat verloren. De eindstand na verlenging tegen Nacional uit

Uruguay is 2-2 (mede door een benutte penalty van Ronald), maar PSV verliest na een oneindig lijkende, adembenemende strafschoppenserie. Ronald, Gillhaus, Romário, Ellerman, Valckx en Koot zijn trefzeker; Kieft, Lerby, Gerets en Van Aerle missen. In februari 1989 verliest PSV ook nog eens de dubbele confrontatie met KV Mechelen om de Super Cup (1-0 en 0-3). Ronald wordt in maart tijdens het VVCS Gala nog wel voor de tweede achtereenvolgende keer verkozen tot beste speler van de eredivisie.

Tijdens het seizoen 1987/88 informeert Barcelona al naar Ronald. 'Ik had na de wedstrijd tegen FC Utrecht zelfs al een gesprek met een afvaardiging van de club. We spraken af in Eindhoven en aten met Barcelona-manager Causas en de Nederlander Theo Stols – een journalist die in Barcelona was gestationeerd en onder meer voor *Voetbal International* werkte. Ook Ger Lagendijk en Bartina waren erbij. Ze wilden me toen al hebben op de plaats van Bernd Schuster. Het was een prettige ontmoeting. Ik heb daarna mensen om advies gevraagd. Lagendijk vond dat ik beter nog even bij PSV kon blijven, en ook Willem Kieft zei dat ik er nog te jong voor was. Hij had dat zelf meegemaakt toen hij op heel jonge leeftijd al naar Italië was gegaan. Zelf vond ik het eigenlijk ook nog te vroeg voor een overstap naar Barcelona. Ik ben toen nog ruim een jaar bij PSV gebleven.'

Halverwege het seizoen 1988/89 polst Barcelona Ronald opnieuw. Ditmaal neemt Johan Cruijff hoogstpersoonlijk contact met hem op. Cruijff herinnert zich dat telefoontje met Ronald 25 jaar na dato nog precies: 'Oudjaarsavond 1988. Toen al merkte ik dat Ronald dit keer heel enthousiast was over een mogelijke transfer naar Barcelona, maar het heeft nog even geduurd voordat het zover was.'

Ook Real Madrid, AC Milan, Juventus en Napoli dingen uitvoerig naar de gunsten van Ronald. AC Milan is zelfs bereid verder te gaan dan welk bod van welke club ook. Ronald in 2013: 'PSV deed er alles aan om me toch nog te behouden. Ze boden me een contract aan dat ze later ook aan Vanenburg zouden aanbieden: een verbintenis tot mijn 65ste. Dan zou ik tot die leeftijd per jaar een vast bedrag ontvangen. Maar ik was 26, de ideale leeftijd om naar het buitenland te gaan, vond ik. Spanje had mijn voorkeur. Ik had altijd al iets met dat land. We gingen altijd naar Spanje op vakantie en nooit naar Italië. Zo zijn we eens in Rosas geweest, dicht bij Barcelona, dat ik toen al een mooie stad vond. En bij Barcelona was Cruijff nu trainer, daardoor werd het sowieso een beetje Nederlands.'

Na Cruijffs telefoontje op oudejaarsavond 1988 had Ronald eigenlijk al voor Barcelona gekozen. 'Ik weet 't nog goed. Het was rond half elf, ik vierde oud en nieuw bij mijn schoonouders in Groningen. Barcelona zat in trainingskamp, ze moesten op nieuwjaarsdag tegen Atlético Madrid spelen. Cruijff liet weten dat hij me nodig had voor de opbouw van achteruit. Er zouden bovendien meer versterkingen komen. Dat sprak me wel aan. Hoewel hij me in 1986 nogal makkelijk bij Ajax liet vertrekken, ben ik altijd pro Cruijff gebleven. Ik voelde het niet als een persoonlijke revanche nu hij me weer terug wilde, maar het gaf wel voldoening. Al met al was de keus voor mij niet zo moeilijk, hoewel het nog wel even duurde voordat alles rond was.'

Begin januari is Ronald al even in Barcelona, uitgenodigd door het Spaanse voetbalblad *Don Balón*. De Spaanse sportpers heeft hem verkozen tot de beste speler van 1988 buiten Spanje. Ook Kees Ploegsma en Guus Hiddink zijn aanwezig omdat PSV is uitgeroepen tot beste sportploeg van Europa.

In de weken daarna slaagt Lagendijk erin alle details in het vierjarige contract met Barcelona te regelen. Ronald incasseert de komende vier jaar ongeveer tien miljoen gulden salaris, waaronder drie miljoen tekengeld. Dat bedrag is exclusief premies. PSV ontvangt 12,5 miljoen, de gelimiteerde transfersom uit Ronalds contract.

Op zondag 22 april 1989 vliegt Ronald naar Barcelona om te tekenen. Een dag eerder speelt PSV de uitwedstrijd tegen MVV – en wint die met 3-1 – waarvoor Ronald is geschorst. Dat komt dit keer dus goed uit. Na zijn aankomst in Barcelona, samen met Bartina en Lagendijk, verandert het vliegveld meteen in een gekkenhuis. Als Ronald wordt ontdekt, stormt vrijwel iedereen zijn richting op. Bartina, een tikje angstig: ‘Ik voel me net Michael Jackson.’

Met een bestuurslid van de Catalaanse club rijdt het gezelschap naar Camp Nou waar niet geheel toevallig de Open Dag van Barcelona plaatsheeft. Op de parkeerplaats bij het stadion moet Ronald al vele tientallen handtekeningen uitdelen en wil iedereen met hem op de foto. Bartina: ‘Ik denk dat de rustige dagen voor ons nu wel voorbij zijn. Ik kan me misschien nog wel rustig op straat vertonen, maar Ronald niet meer. Ergens vind ik het wel jammer dat we weggaan uit Eindhoven. Ik heb het daar enorm naar mijn zin, vooral met de spelersvrouwen. Ik weet nu al zeker dat ik ze zal missen.’

Even later wordt Ronald naar het veld gedirigeerd waar hij een ovationeel applaus krijgt van tienduizenden supporters op de tribunes. Dat houdt een kwartier aan, waarna Ronald in de catacomben verdwijnt, achtervolgd door een legertje journalisten, fotografen en tientallen filmploegen.

Ruim anderhalf uur duurt de presentatie. De handtekening van Ronald wordt begeleid door het klikkende geluid van vele camera's. Voorzitter Josep Lluís Nuñez grijnst van oor tot oor. Op 1 mei zijn de presidentsverkiezingen bij Barcelona en met deze transfer heeft hij een beste kans te worden herkozen. Dat zal ook inderdaad gebeuren.

Na de ceremonie zegt Lagendijk: ‘Ik weet zeker dat Ronald hier een fantastische tijd tegemoet gaat. Vorige week vroeg Milan mij nog de onderhandelingen met Barcelona af te breken. Ik denk dat ze iets van plan waren met Van Basten: Marco naar Barcelona, Ronald naar Milaan. Maar Bartina en Ronald wilden daar niets van weten. Ze hadden hun keus al gemaakt voor Barcelona. Real Madrid viel af omdat het de transfersom van 12,5 miljoen gulden in twee etappes aan PSV wilde betalen.’

Terug op Schiphol geeft Ronald nog maar eens een persconferentie: ‘Wát een dag. Het ging allemaal vlug, vlug. Ik heb zó veel indrukken opgedaan, dat ben ik in Nederland helemaal niet gewend. Ze hadden me wel gewaarschuwd dat het een heisa zou worden, maar zo'n massa had ik niet verwacht. Ik wil het seizoen bij PSV nu zo goed mogelijk afsluiten. Je zult zien dat er mensen zijn die roepen dat ik niet meer gemotiveerd ben omdat ik toch wegga. Daar zal ik me tegen moeten wapenen, maar ik geloof heilig in een goede afloop van dit seizoen.’

Dat lukt inderdaad aardig. Een week na de presentatie bij Barcelona wint PSV met Ronald

thuis met 1-0 van Feyenoord. Hoewel de ploeg nog wel een paar nederlagen lijdt – onder meer in Eindhoven tegen Ajax, 1-4 – en de grote vorm bij Ronald is verdwenen, komt de landstitel nauwelijks in gevaar. Op 13 mei speelt Ronald zijn laatste competitiewedstrijd voor PSV. Het wordt 3-0 tegen FC Utrecht. Tien minuten voor tijd krijgt de libero, inmiddels al een tijdje aanvoerder, een publiekswissel en gaat op de schouders bij Vanenburg en Kieft. Hij krijgt een staande ovatie van de 25 duizend supporters die hem de megatransfer kennelijk gunnen. Op 18 mei sluit PSV het seizoen af met de winst in de bekerfinale in De Kuip op FC Groningen (4-1).

Na het seizoen maakt Ronald nog een mooie tournee met PSV naar Mexico. Het wordt zijn afscheidstrip met emotionele momenten. Zo wordt hij in Teotihuacán, vijftig kilometer vanaf Mexico City, door tientallen mensen toegejuicht: *'Koeiman! Koeiman!'* Even later, op de Piramide van de Zon, zegt Ronald: 'Gek is dat. Je bent in een soort niemandsland en zelfs daar word je herkend. Eigenlijk kun je je dat niet voorstellen.'

Hij kijkt op grote hoogte nog één keer terug op zijn drie jaar bij PSV: 'Onbewust is de scherpte toch minder geworden. De cijfers liegen niet. In mijn eerste seizoen maakte ik zestien goals, in het tweede 21 en het afgelopen jaar maar veertien, waaronder vier strafschoppen. Vorig jaar was iedere bal op de rand van de zestien raak, de afgelopen maanden had ik meer afzwaaiers dan ooit. Dat heeft mijn besluit om voor Barcelona te kiezen ook vergemakkelijkt. Ik voelde dat ik bij PSV stilstond in mijn ontwikkeling. Ik was hard toe aan een nieuwe uitdaging, bij PSV begrepen ze dat ook wel. De spelers hebben me allemaal succes gewenst. Ik denk dat ik nu op 85 procent van mijn mogelijkheden zit. Ik hoop dat ik onder Crujff dichter bij mijn maximum kan komen.'

Ongelukkige start bij Barcelona

Op 29 juli 1989 meldt Ronald zich in Camp Nou voor de eerste training van Barcelona. Liefst veertigduizend *socios* wonen de sessie bij en maken er een happening van. Ronald na afloop: ‘Het was fantastisch, iedereen scandeerde mijn naam. Het hoogtepunt was de onderlinge wedstrijd elf-tegen-elf waarbij Cruijff en zijn assistent Rexach ieder bij een partij meededen. Ze konden nog goed mee, zeker Cruijff. Het was lekker om hem in de ploeg te hebben. Fysiek werd het uiteraard voor hem lastig op het eind, maar – hoewel ik nog een strafschop miste – we wonnen wel. Logisch, want Tonnie Bruins Slot float. Ik heb met hem overigens direct het programma doorgelopen. Zoals ik het nu zie kan ik ook bij de vriendschappelijke wedstrijden van het Nederlands elftal zijn. Dat vind ik wel belangrijk.’

Een week later is Ronald alweer terug in Nederland. Barcelona belegt een trainingskamp in het Drentse Borger. Handtekeningenjagers bestormen de spelersbus als die bij Hotel Bieze arriveert. Met name Ronald en Michael Laudrup, ook nieuw bij Barcelona, krijgen tientallen verzoeken. Uit de spelersbus stappen 23 spelers en wat begeleiders. Johan Cruijff ontbreekt. Even is sprake van lichte paniek, maar een kwartier later arriveert de technisch directeur/trainer alsnog. In een luxe personenauto. Hij moest even langs zijn huis in Vinkeveen om nog wat zaken te regelen. De legendarische *Nmmer 14* doet in die tijd al waar hij zin in heeft.h

Intussen maakt Ronald zich wat zorgen over de afhandeling van zijn transfer. PSV heeft de 12,5 miljoen gulden nog altijd niet ontvangen, zoals trouwens ook de overgang van Laudrup nog niet is afgerond. Ronald: ‘PSV heeft nu eenmaal recht op dat geld. De transfer was nota bene al in januari beklonken. Ik ga ervan uit dat alles in orde komt. Ook Cruijff en Bruins Slot, die me helpen met de vertalingen naar het bestuur toe, zeggen dat ik me geen zorgen moet maken. Toch heb ik Lagendijk maar ingeschakeld. Ik zou me pas echt druk gaan maken als ik me ineens zou moeten melden op De Herdang. Daar heb ik natuurlijk geen trek in. Ik heb me helemaal ingesteld op Barcelona.’

Ronald anno 2013: ‘Het was een vervelende situatie. PSV verbood me een oefenwedstrijd te spelen in Buitenpost. Barcelona kreeg ’s middags een fax dat ik die avond niet mocht meedoen. Daar heb ik me aan gehouden, hoewel ik er behoorlijk teleurgesteld over was. Ik wilde gewoon lekker voetballen tegen die amateurclub. Iedereen kent toch de handelwijze van Spanjaarden: alles op het laatste nippertje. De zaak kwam dan ook vrij snel alsnog in orde.’

Ronald voelt zich al snel in de groep opgenomen: ‘Voor mij was Laudrup een houvast. Hij was de enige in de selectie die Engels sprak. Onze vrouwen gingen ook goed met elkaar om, we gingen regelmatig uit eten. Ik had veel steun aan hem. Voor de rest zaten er alleen maar Spanjaarden, behalve Cruijff en Bruins Slot dan. Ik werd op de kamer meteen ingedeeld bij Txiki Begiristain. Kennelijk was hij de meest sociale speler in de selectie. Vandaar dat elke nieuwe speler altijd bij hem op de kamer kwam. Het was communiceren met handen en voeten, maar hij deed erg zijn best. Bartina en ik waren in januari in Eindhoven al op Spaanse les gegaan, maar toen we in Barcelona zaten ging dat het ene oor in en het andere weer uit. Ze

spraken veel te snel voor ons. Naarmate we er langer woonden, ging het natuurlijk beter. Ik spreek nog altijd vloeiende Spaans.’

Ook Johan Cruijff houdt zich nadrukkelijk bezig met de opvang van het gezin Koeman. Dat was logistiek ook niet zo moeilijk, want ze kwamen naast elkaar te wonen. Ronald: ‘Dat had Ger Lagendijk zo geregeld. Gigantische huizen, die achttienduizend gulden per maand aan huur kostten. Vijf verdiepingen, er zat zelfs een lift in. Het huis had vier grote slaapkamers en een enorme bovenkamer. De families trokken perfect met elkaar op en zo werden wij dus ook wegwijs gemaakt. Na een klein jaar deed ik al interviews in het Spaans. Als er iets in de krant stond wat de club niet beviel, kon ik altijd nog zeggen dat ik het verkeerd begrepen had...’

In het begin vergt de communicatie veel energie. ‘Wij gingen goed om met Miguel Martin, de binnenhuisarchitect die ons geholpen had met het huis. Als we een etentje bij hem hadden en we gingen daarna naar huis, dan waren we doodop. Je moest steeds nadenken bij het vertalen. Later ging dat vanzelf.’

De verering van voetballers kent geen grenzen in Barcelona. Ronald ondervindt het aan den lijve. ‘Toen Bartina, onze twee kinderen en ik naar een attractiepark gingen, werd er omgeroepen: “Koeman is er ook met zijn familie!” Konden we dus meteen weer vertrekken. Jammer. Je moet dat soort dingen maar accepteren.’

In september 1989 kondigt Cruijff al aan dat Ronald zijn nieuwe regisseur wordt: ‘Ik ken Koeman uit mijn Ajax-tijd, hij wordt mijn aanvallende regisseur. Ik heb veel vertrouwen in Ronald. Hij is mentaal ijzersterk. Hij gaat het redden. Zonder twijfel.’

Toch start Ronald niet sterk. Hij krijgt bakken kritiek van de Spaanse media over zich heen en gaat daar in september 1989 op in: ‘Ik heb nog niet de grote vorm van PSV. Ik had vooral veel problemen met de warmte. Tijdens ons eigen toernooi was het bijvoorbeeld benauwd en speelde ik met een loom gevoel. Daarbij komt dat de trainingsintensiteit tijdens de voorbereiding bij Barcelona noodgedwongen minder groot is dan bij PSV doordat wij ontzettend veel oefenwedstrijden speelden waarvoor we vaak twee, drie dagen onderweg waren. Ik heb er juist behoefte aan veel te trainen, maar dat was door de omstandigheden dus niet mogelijk. In Spanje is daar totaal geen begrip voor. Ik word ontzettend kritisch benaderd. Er is zelfs al geschreven dat rugnummer 12 beter bij me zou passen. Cruijff had me op dat soort zaken voorbereid, maar het zelf ondervinden is toch wat anders. Bij Barcelona wordt een nederlaag bovendien als een ramp beschouwd. De druk is hier veel groter dan bij PSV.’

Ook de spelersgroep van Barcelona zou wat argwanend hebben gereageerd op de komst van Ronald. Zijn transfersom en salaris werden breed uitgemeten in de Spaanse media. ‘Toch heb ik geen problemen gehad in de groep. Als duurste aankoop moet je maar afwachten hoe je opgevangen wordt, maar dat is me enorm mee-gevallen. Vanaf de eerste wedstrijd werd ik als vrije man aangespeeld. Mijn lange passes kwamen ook meteen goed aan, alleen het schieten is nog een probleem. Ik moet zeggen dat het publiek toch positief reageert als ik kan uithalen, al gaat de bal twee meter naast. Ik voel dat de vorm eraan komt.’

Maar ook daarna blijft het letterlijk zoeken voor Ronald in het team van Cruijff. Soms staat hij zelfs weer op het middenveld: 'Door blessures en tegenvallers is Cruijff gaan schuiven, waardoor ik een paar keer rechts op het middenveld kwam te spelen. Dat bleek niet ideaal. De ruimte werd te klein waardoor ik mijn pass niet kwijt kon. Bovendien werd ik nogal ongelukkig aangespeeld. Dan was een ander blij de bal kwijt te zijn, waardoor ik werd aangespeeld als ik net een vent in mijn nek had. Ik baalde ervan op het middenveld te spelen. Ik ben toen op Cruijff toe gestapt en heb hem gezegd dat ik op deze manier het plezier in voetbal wel snel kwijtraakte. Daarna kwam ik gelukkig weer te spelen als libero.'

Ook aan het begin van de competitie krijgt Ronald nog veel kritiek. 'Logisch, ik was voor een groot bedrag gekocht, de verwachtingen waren hoog. Cruijff nam me in die periode in bescherming: het lag altijd aan anderen en nooit aan mij. Ze begrepen mij niet, zei hij. Ik werd ook inderdaad vaak overgeslagen. De eerste drie thuiswedstrijden wonnen we, maar de eerste drie uitduels verloren we. Het ging moeizaam.'

En de geschiedenis herhaalt zich: ook in Barcelona komt er weer kritiek op zijn gewicht. 'Dat vond ik toch wel vreemd. Als ik foto's van mezelf zie uit die periode, was ik zo slank als wat. Op de een of andere manier kwam ik zwaar over. Dat is mijn hele carrière zo gebleven.'

Ronald krijgt in Barcelona al snel de bijnaam *Sneeuwvlokje*, naar de witte gorilla in de dierentuin van Barcelona. Wie heeft hem die naam gegeven? 'Geen idee. Het kwam in elk geval uit de pers. We zijn met Koos Postema bij die aap in de dierentuin geweest. Postema had een programma waarin hij bekende mensen in het buitenland bezocht.' Bartina: 'Ronald leek ook wel wat op die aap, haha!' Ronald weer: 'Ik kreeg meer bijnamen. *Kuifje*, bijvoorbeeld. Er is ooit een foto van mij gemaakt als Kuifje in zijn kleding en met zijn hondje Bobby. Die foto hangt beneden in ons huis.'

Ronald speelt net als bij PSV vast met rugnummer 4. 'Dat is bij Ajax onder Cruijff begonnen. De rest van mijn carrière is dat mijn nummer gebleven. Het was misschien ook wel een kwestie van bijgeloof. Dat heb ik altijd gehad en dat heb ik nog wel een beetje. Als ik een bepaald horloge heb gedragen als Feyenoord heeft gewonnen, draag ik dat de week erop weer. Het geeft me houvast. Met hotels heb ik dat ook. Vorig seizoen verloren we met 6-0 in Groningen. Dit seizoen overnachtten we daarom in een ander hotel, nota bene van mindere kwaliteit.'

De resultaten van Barcelona blijven matig. In het Europese toernooi voor bekerwinnaars, de Europa Cup II, schakelt de ploeg van Cruijff in de eerste ronde met moeite Legia Warschau uit (1-0, 1-1) en vliegt er tegen Anderlecht in de tweede ronde zelfs al uit (0-2 en 2-1 na verlenging). Aad de Mos is trainer van Anderlecht en viert Barcelona's uitschakeling uitvoerig op het veld.

Ook in de competitie kan Barça niet imponeren. Het eindigt op de derde plaats in de Spaanse Liga met 51 punten uit 38 duels (twee punten voor een zege) en de doelcijfers 83-39. Real Madrid wordt glansrijk kampioen met elf punten meer dan Barcelona en de doelcijfers 107-30. De opstelling van Barcelona ziet er meestal zo uit: in het duel Zubizarreta; achter Ferrer, Koeman, Nando en Juan Carlos; midden Bakero, Eusebio en Amor; voorin Laudrup (in een vrije rol), Salinas en Begiristain. Wel wint Barcelona de Spaanse beker door in de finale Real Madrid met 2-0 te verslaan.

Ronald, 24 jaar later: 'Dat maakte het seizoen nog een beetje goed. Maar Real Madrid was al een paar jaar sterker dan Barcelona, dat eigenlijk minimaal net zo vaak kampioen moest worden als Real. We hadden nog niet het elftal dat later bekend zou worden als het *Dream Team*.'

De tweede Europa Cup

Medio 1990 komt Hristo Stoitchkov naar Barcelona. De Bulgaarse spits voegt duidelijk iets toe aan het spel van het team. Barcelona start overdonderend in de Spaanse Liga, meestal in deze opstelling: Zubizarreta; Ferrer, Koeman, Nando; Bakero, Eusebio, Laudrup, Amor; Goicoechea; Stoitchkov, Begiristain. Laudrup speelt ook geregeld als vrije spits, Stoitchkov op links en Begiristain op het middenveld. Ook de twintigjarige Pep Guardiola komt steeds meer aan spelen toe.

Ronald: 'Stoitchkov was een geweldige speler, snel, scorend vermogen. Dankzij hem werden we zeker aanvallend veel sterker. Hij was alleen zo gek als een deur, een ongeleid projectiel. Een jaar eerder speelden we in de voorbereiding een toernooi op Mallorca. CSKA Sofia, met Stoitchkov, haalde met ons de finale. Hij vormde een schitterende aanval met Penev en Kostadinov. Maar in die finale werd hij weer eens van het veld gestuurd nadat hij voortdurend de scheidsrechter had bejegend. Dat overkwam hem later soms ook bij Barcelona.'

'Door al die positiewisselingen hadden we met Laudrup vaak een extra man op het middenveld. Het was voor ons heerlijk voetballen met Laudrup in een vrije rol. Hij speelde ongeveer zoals Messi nu bij Barça. Alleen was Laudrup meer de man van de assist. Bakero en Begiristain sloten bij en Stoitchkov was dan levensgevaarlijk. Zo ontstond het spel van wat later het *Dream Team* werd genoemd. We speelden ghet beste voetbal van Spanje. In 1993 kwam Romário er nog eens bij. Het voetbal werd daardoor wat minder, maar we hadden er wel ineens veel meer scorend vermogen bij. Laudrup was geen echte doelpuntenmaker.'

Zo krijgt het *Dream Team* van Crujff langzaam maar zeker contouren. Op 29 oktober 1990 moet Barcelona echter een zware klap incasseren. Ronald, die steeds beter speelt, scheurt in het uitduel met Atlético Madrid zijn linkerachillespees. Crujff kort daarna: 'Ik maak me zorgen over de blessure van Koeman. Dit seizoen had ik eindelijk de balans gevonden. Barcelona begon uitstekend tegen Atlético, maar nadat Ronald was uitgevallen, was er van balans geen sprake meer. Het gebeurde spontaan, er was zelfs geen tegenstander in de buurt. Ronald nam een vrije trap en op dat moment scheurde de achillespees van zijn standbeen. Ik heb Urbano laten invallen omdat hij ook voetballend vermogen heeft, maar het vertrouwen viel weg. Toen zag je pas hoe belangrijk Ronald voor het elftal is. Hij is de rustgevende factor, bepaalt de opbouw vanuit de verdediging, schuift op naar het middenveld en bedient de spitsen met bruikbare passes. Ronald heeft bij Barcelona een zeer belangrijke inbreng.'

Barcelona verliest met 2-1 van Atlético en Ronald wordt zo snel mogelijk geopereerd. Crujff houdt zich al bezig met een mogelijke vervanger. De naam Jan Wouters valt. 'Ik wil eerst weten hoe lang de revalidatie van Koeman gaat duren. Wanneer ik hem de rest van het seizoen kwijt ben, onderneem ik zo snel mogelijk stappen. Ik wil niet op de feiten vooruit lopen, maar Jan Wouters is een van de weinige spelers die de rol van Ronald kan overnemen bij Barcelona. Ze zijn niet met elkaar te vergelijken, maar ook Wouters zorgt voor rust in het elftal. Barcelona mag in elk geval niet de dupe worden. We hebben de zaak nu goed op de rails, dit mogen we niet uit handen geven.'

Ronald bekent dat hij al twee jaar last had van de achillespees: 'Ik had misschien zelf eerder

moeten stoppen, maar ik vond dat ik dat niet kon maken ten opzichte van PSV. Die blessure kon alleen genezen met maandenlange rust, ik kon dat moment eenvoudig niet bepalen en een clubarts denkt vooral aan de clubbelangen en zal niet gauw zeggen: *Neem jij maar eens lekker een tijdje rust.* Wel trainde ik vaak aangepast. In de winter, op harde velden, speelde ik soms een week niet. Ik kreeg wel eens een pilletje of een spuit, maar dat was natuurlijk de oplossing niet. Echt fit was ik geen moment. Soms kon ik 's morgens bij het opstaan niet op die poot staan, zó erg was de pijn. Dan zat ik op de rand van mijn bed met dat been en die voet heen en weer te zwaaien om de boel een beetje los te maken. Dat is zo een tijdje doorgegaan. In de voorbereiding op dit seizoen liet Cruijff me regelmatig trainingen overslaan, maar ook dat hielp niet. Ondanks alles ging het aan het begin toch nog wel aardig, maar op 29 oktober was het dus gebeurd met me. Misschien maar goed dat die achillespees is geknapt, anders had ik misschien nog jarenlang met pijn gespeeld. Ik heb nog geluk gehad dat die pees niet helemaal was afgescheurd. Dan had het nog veel langer geduurd, als ik überhaupt ooit nog had gevoetbald.'

Voor en na zijn operatie krijgt Ronald in het ziekenhuis ongelooflijk veel reacties. 'Kort voor de ingreep waren er nog een stuk of vijftien spelers en bestuursleden van Barcelona bij me. Cruijff was zelfs bij de drie uur durende operatie aanwezig om me steunen. Hij had ook zo'n kapje op. Later heb ik begrepen dat twee chirurgen aan het bekvechten waren wie mij zou opereren. Dat werd een rel in de pers: wie had mij nou eigenlijk geopereerd. Het was voor het eerst van mijn leven dat ik in een ziekenhuis lag, maar bang was ik niet. Ik werd alleen gek van dat ziekenhuis, ik heb er gelukkig maar een week gelegen. Wat ik wel leuk vond is dat ik in het ziekenhuis gebeld werd door Marco van Basten. Later heeft-ie me nóg twee keer gebeld. De jongens van PSV hebben trouwens ook steeds contact gehouden.'

Koeman begint aan zijn revalidatie. Midden in dat proces krijgt Barcelona een nieuwe klap te verwerken. Op 26 januari 1991 krijgt Cruijff hartklachten en wordt ijlings naar het ziekenhuis gebracht. Daar constateren topchirurgen aderverkalking die een bypassoperatie vergt. Het land leeft met hem mee, het Spaanse journaal opent zelfs met een reportage over Cruijffs hartproblemen.

Ronald beleeft de problemen van nabij: 'Op een middag belde Bakero. "Wat is er met *mister* aan de hand?". Zo noemen ze Johan hier. Ik had geen idee. Bakero had iets gehoord over een hartaanval. Ik geloofde het niet, er wordt hier tenslotte van alles gezegd en geschreven. Ik belde meteen bij Johan aan. Niemand thuis. Even later kwam Chantal, zijn oudste dochter, thuis. Zij had gehoord dat Johan in het ziekenhuis lag. Ik schrok me een ongeluk. We zijn toen meteen naar het ziekenhuis gegaan, Danny en de andere kinderen waren er al. Er waren cameraploegen, fotografen, journalisten; het was een gekkenhuis. We hoorden dat Johan de volgende dag meteen geopereerd moest worden. Toen zijn we maar naar huis gegaan. De volgende dagen zijn we steeds even langs gegaan in het ziekenhuis. Die dagen hebben wij Danny en de kinderen opgevangen. In die periode is de relatie nóg hechter geworden.' Cruijff herstelt verrassend snel. Half april is hij alweer in functie als trainer.

Ronald is zelf bijna een half jaar uitgeschakeld. Er komt geen aankoop, de 34-jarige Alexanco is zijn vervanger. Ronald: 'Op 19 maart speelde ik weer mijn eerste wedstrijd, voor

de Europa Cup II tegen Dinamo Kiev (1-1). Het was moeilijk weer in mijn ritme te komen, want Spanje kent geen tweede elftallen. Ik kon dus geen wedstrijden spelen en alleen maar via de trainingen weer fit worden.'

Aan het eind van dat veelbewogen seizoen 1990/91 heeft Ronald toch nog een aandeel in zijn eerste landstitel met Barcelona. De ploeg wordt eerste met 58 punten uit 38 duels (twee punten voor een zege) en de doeltijfers 74-33. Atlético Madrid wordt tweede op tien punten achterstand, Real derde op elf punten.

Barcelona haalt bovendien met Manchester United de finale van het Europa Cup II-toernooi in de Rotterdamse Kuip. De Engelsen winnen met 2-1, Ronald maakt de enige goal voor Barcelona. Door zijn blessures komt Ronald dat seizoen in competitieverband slechts tot twintig duels en zes goals. Ronald, terugblikkend in 2013: 'Het was een rommelig seizoen. Een wonder dat we toch nog kampioen werden.'

Het nieuwe seizoen, 1991/92, begint slecht voor Barcelona. Richard Witschge is de ploeg komen versterken, maar kan geen basisplaats veroveren. Ronald: 'Richard was bijna altijd de *vierde buitenlander* en er mochten er nog steeds maar drie opgesteld worden. Laudrup, Stoitchkov en ik speelden over het algemeen. Als Richard speelde was hij bijna altijd wel goed, maar Crujff bleef toch meestal voor ons drieën kiezen.'

Ronald verklaart de dramatische start eind 1991 als volgt: 'De hele ploeg draaide slecht, ikzelf niet uitgezonderd. De kritiek kwam vooral op een paar hoofden terecht. Mijn hoofd hoorde daar ook bij. Half oktober ging het pas lopen. Vanaf dat moment is het steeds beter gegaan. Het probleem was dat ik in een andere rol moest gaan spelen, soberder vooral. We spelen dit seizoen nóg aanvullender, met nóg minder defensief ingestelde spelers, waardoor ik niet meer zo vaak kan inschuiven. Thuis, voor de Europa Cup tegen Kaiserslautern, speelden we zelfs maar met één echte verdediger: Ferrer. Dan kun je dus ook minder opvallen en daarop werd ik juist beoordeeld. Niemand keek naar mijn nieuwe taak. Nu Barcelona weer draait, accepteert men ook dat ik anders ben gaan spelen.'

Ook in de een-tegen-eenduels gaat Ronald wat beter functioneren: 'Zeker nu ik wat soberder moet spelen. Als je bijvoorbeeld eens voor schut ging doordat je te weinig rugdekking gaf, dan ging je daarna een paar meter meer pakken zodat je op snelheid niet verrast kon worden. Mijn primaire taak nu is achterin de zaak organisatorisch neerzetten. Is dat in orde, dan kan ik me meer met het opbouwende/aanvallende gedeelte bezighouden. Daar laat Johan me vrij in. Daaruit blijkt dat-ie nog steeds veel vertrouwen in me heeft. Zolang ik bij Barcelona speel, ben ik zelfs nog nooit gewisseld.'

In het topvoetbal van de jaren negentig moeten libero's steeds meer eigenschappen beheersen. Daarbij horen ook snelheid en een perfecte sliding/tackle. De Italiaan Franco Baresi lijkt in dat opzicht de enige complete libero. Ronald: 'Ik denk dat ik nu toch aardig in de buurt kom van Baresi. Tegen Atlético Madrid kwam ik zelfs in de mandekking te spelen tegen Manolo. Dat was niet de bedoeling, maar door het wedstrijdverloop gebeurde dat gewoon. Crujff greep niet in omdat het best lekker liep. We wonnen. Tegen Albacete ging het wel mis, in die zin dat ik vlak voor rust een rode kaart kreeg na een ongelukkige sliding. Ik

had niet in de gaten dat ik op dat moment de laatste verdediger was. Maar ik vind die kaart geen bevestiging van het feit dat ik geen een-tegen-een kan spelen. Er was sprake van een gecompliceerde situatie waarin elke verdediger rood had kunnen krijgen.'

Na de winterstop gaat Barcelona nóg beter spelen. De ploeg wint zelfs vijftien wedstrijden op rij en wordt opnieuw landskampioen, zij het nipt dit keer. Cruijffs formatie sluit het seizoen af met 55 punten uit 38 duels (nog altijd twee punten voor een zege), slechts één punt voor Real Madrid en twee punten voor Atlético Madrid. Na de thuiswedstrijd tegen Real Madrid op 11 maart (1-1) noemt *Voetbal International* Ronald de absolute uitblinker. Barcelona dankt de titel ook aan Tenerife, dat op de laatste speeldag op 6 juni 1992 Real Madrid met 3-2 verslaat. Barcelona wint wel, met 2-0 van Athletic Bilbao.

Op gezag van bondscoach Rinus Michels mist Ronald de allesbeslissende wedstrijd omdat het Nederlands elftal zich voorbereidt op het EK in Zweden: 'Op vrijdagavond hadden we tegen Frankrijk gespeeld, de wedstrijd tegen Athletic Bilbao stond twee dagen later op het programma. Nu zat ik op zondagmiddag bij mijn schoonouders in Groningen, terwijl Barcelona kampioen werd. Ik had er spijt van dat ik niet gezegd heb: *Bekijk het maar, ik ga gewoon naar Barcelona*. Ik vond het zwaar onterecht dat Michels me verbood mee te spelen. De spelers van het Nederlands elftal hebben hem nota bene nog verzocht mij te laten gaan. Ik werd op de hoogte gehouden via de telefoon. Real stond op Tenerife eerst nog met 2-1 voor, maar verloor uiteindelijk dramatisch met 3-2. Het was 's avonds groot feest in Barcelona en ik zat verdomme in Groningen...'

Ook in het Europa Cup-toernooi voor landskampioenen (het volgende seizoen wordt de Champions League ingevoerd) is Barcelona in het seizoen 1991/92 succesvol. De eerste twee ronden verlopen nog moeizaam: respectievelijk 3-0, 0-1 tegen Hansa Rostock en 2-0, 1-3 tegen Kaiserslautern. Ronald: 'Het zat in die wedstrijden bepaald niet tegen, zeker niet tegen Kaiserslautern. We hadden thuis wel met 2-0 gewonnen, maar in Duitsland werden we volledig weggespeeld. Het stond op een gegeven moment 3-0, met kansen op 4-0, 5-0. In de laatste minuut werd het toch nog 3-1. Ik nam een vrije trap die Bakero schitterend inkopte. Daardoor waren we toch nog door.'

In de groepsfase loopt het vlotter: Sparta Praag 3-2, 0-1, Benfica 0-0, 2-1, Dinamo Kiev 2-0, 3-0. Daardoor verschijnt Barcelona op 20 mei 1992 in de finale op Wembley tegen Sampdoria. De opstelling: Zubizarreta; Nando, Koeman, Ferrer; Bakero, Eusebio, Guardiola, Juan Carlos; Laudrup, Salinas, Stoitchkov. Salinas wordt na 64 minuten vervangen door Goicoechea, Guardiola na 113 minuten (het duel eindigt in 0-0 en wordt verlengd) door Alexanco.

VI noemt Ronald opnieuw de uitblinker: *Koeman speelde op Wembley bijna perfect. Zijn passes waren als vanouds. Strak en met een gedachte, want altijd met een boodschap voor de voortzetting. Ronald Koeman is niet alleen de leider van deze ploeg, maar wordt ook als zodanig volledig geaccepteerd. Nederig leveren zijn ploeggenoten bij hem de bal in als de richting van een nieuwe aanval moet worden bepaald. Hij is bovendien tactisch aanzienlijk beter geworden en ook zijn wendbaarheid is toegenomen.*

Ronald: 'Eigenlijk zou Richard Witschge meedoen, maar hij raakte op de laatste training geblesseerd. Hij zou op Lombardo spelen, een geweldige loper. Ik meen dat Laudrup of Stoitchkov op de bank terecht was gekomen. De druk bij ons was hoog, zeker omdat Barcelona zes jaar eerder zijn eerste Europa Cup I-finale had verloren – van Steaua Boekarest met penalty's. Dat was nog steeds een trauma voor de Catalanen. Nu waren ze er ook niet gerust op. Ook Sampdoria had namelijk een goed team, met onder anderen Vialli, Mancini, Cerezo, Vierchowod, Mannini en Lombardo. Het was een fantastische happening, een levendige wedstrijd in een schitterend stadion: het oude Wembley. Er kwamen kansen over en weer, hoewel ik vond dat wij beter waren. Ikzelf speelde ook prima, terwijl ik vanuit Nederland kort daarvoor veel kritiek had gekregen.'

De beslissende goal valt in de 112de minuut uit een vrije trap. Ronald: 'We hadden op de laatste training geoefend op vrije trappen met Stoitchkov. Bakero deed daar helemaal niet aan mee. Maar tijdens de wedstrijd bedachten we ineens wat anders omdat het een indirecte vrije trap was: Stoitchkov tikte de bal opzij, Bakero legde 'm stil en ik schoot de bal erin. 's Avonds was het groot feest in ons hotel. Die wedstrijd is voor mij persoonlijk het hoogtepunt van mijn carrière gebleven, met als goede tweede het EK van 1988.'

Na vier titels toch teleurstellend afscheid

In het seizoen 1992/93 groeit Ronald weer uit tot de leider van Barcelona, hoewel ook hij nu soms als *vierde buitenlander* op de bank zit. ‘De belangrijke wedstrijden speelde ik, maar vlak voor een Europa Cup-duel bijvoorbeeld liet Crujff me meestal buiten het elftal. Dat bleef tot mijn vertrek in 1995 zo. Dat vond ik toch jammer, want juist tegen ploegen als Logrones kon je lekker voetballen en goals maken. Aan de ene kant was het een compliment omdat Johan me in de Champions League belangrijker vond, aan de andere kant vond ik het niet prettig.’

De ploeg van Crujff wordt opnieuw kampioen, hoewel er niet één versterking is bij gekomen. Dit keer met 58 punten uit 38 duels, weer met slechts een puntje meer dan Real Madrid, dat opnieuw de laatste competitiewedstrijd verliest van Tenerife. De uitslag is nu wat meer afgetekend dan vorig seizoen (2-0), maar enig fortuin kan Barcelona niet worden ontzegd. De ploeg wint het laatste competitieduel met 1-0 van Real Sociedad. In de tweede ronde van de Champions League vliegt het team er daarentegen al uit: CSKA Moskou (1-1, 2-3) is net te sterk. Van die wedstrijd herinnert Ronald zich niets meer.

Voor het seizoen 1993/94 zijn er wel mutaties. De grootste verandering is de komst van Romário van PSV, met in zijn kielzog Sergi Barjuán en Jordi Crujff die beiden doorstromen vanuit de jeugdopleiding. ‘Romário begon fantastisch veel te scoren. Dat werd het beste seizoen van zijn loopbaan, denk ik. Hij werd topscorer van Spanje met dertig competitiegoals. Thuis wonnen we met 5-0 van Real Madrid, de hoofdrol was voor Romário. Alleen veranderde het spel wel door zijn komst. Het positieospel met één keer raken was wat minder. Romário hield meer van de leuke dingetjes: een balletje tussen de benen, een wippertje, noem maar op.’

In november 1993 heeft Ronald een forse aanvaring met Stoitchkov, die vindt dat de Nederlandse libero slijmt bij Crujff. De reactie van Ronald destijds: ‘Stoitchkov is een nare, laffe man, die slecht in de groep ligt.’ Anno 2013: ‘Ik had een haat-liefde-verhouding met Stoitchkov. Het was altijd wat met hem en hij hield zich zelden aan de regels. Op een gegeven moment was ik het zat. Ik vertelde hem dat hij niet bij mij in de buurt moest komen, anders zou ik hem dwars doormidden schoppen. Hij kwam ook niet meer in mijn buurt. Later gingen we weer goed met elkaar om. We hebben nog wel eens contact, ik heb hem later ook een paar keer in Barcelona ontmoet.’

In 1994 wordt Barcelona opnieuw kampioen, ditmaal op een nóg meer curieuze manier dan de vorige twee keren. Voor de laatste speeldag staat koploper Deportivo La Coruña één punt los van Barcelona, dat wel sterker was in de onderlinge wedstrijden en ook een beter doelsaldo heeft. Als Deportivo dus de laatste thuiswedstrijd van Valencia wint, is het kampioen. Ronald: ‘Valencia, dat getraind werd door Guus Hiddink, was door Barcelona een premie beloofd om in die laatste wedstrijd extra zijn best te doen. Dat gebeurde vaak in Spanje en was ook legaal. Bij 0-0 kreeg Deportivo vlak voor tijd een strafschoep. Beбето, de vaste penaltynemer, was al gewisseld. Nu moest Miroslav Djukic 'm nemen. Wij speelden thuis tegen Sevilla, ik zat op de bank en viel na rust in voor Stoitchkov. Vlak voor tijd was het ineens doodstil in ons stadion. Djukic nam zijn aanloop, honderden kilometers verderop. Wij stonden al met 3-0 voor en letten meer op de reacties van het publiek dan op onze eigen wedstrijd. Plotseling was er een

enorm gejuich in ons stadion. Kennelijk had Djukic gemist. Er brak meteen een enorm feest bij ons los. Wéér waren we kampioen.'

En opnieuw op de laatste speeldag en voor de derde achtereenvolgende keer dankzij het falen van een concurrent op de laatste speeldag. Hoeveel geluk kun je hebben? Ronald: 'Je kunt inderdaad niet zeggen dat we die drie jaar veel pech hadden. De ontwikkeling op de laatste speeldag was alleen wel desastreus voor de Champions League-finale die we drie dagen later in Athene tegen AC Milan speelden. Wij waren favoriet, maar Milan had al tien dagen geen wedstrijd meer gespeeld en was superfit en supergemotiveerd. Dat kwam ook een beetje door opmerkingen van Johan over het spel van Milan dat hij niet zo geweldig vond. Dat hebben we geweten. We werden volledig weggespeeld en verloren met 4-0.'

In de zomer van 1994 vertrekt Michael Laudrup gepikeerd bij Barcelona en tekent een contract voor uitgerekend Real Madrid. De Deen is boos op Crujff die hem opvallend vaak als *vierde buitenlander* op de bank had gezet. Ronald: 'Michael kreeg een oorverdovend fluitconcert over zich heen toen hij met Real bij ons speelde. Elke keer als hij aan de bal kwam, gingen 120 duizend mensen tekeer. Ik had gewoon medelijden met hem. Maar bij Real draaide hij een fantastisch seizoen. Het was zijn wraak op Crujff, die zijn rendement te laag vond. Ik vond het jammer dat-ie vertrok. Laudrup was geen goalgetter, maar wel een mooie speler met ontzettend veel assists achter zijn naam.'

Na het seizoen 1993/94 gaat het bergafwaarts met Romário. 'Met Brazilië was hij wereldkampioen geworden en hij werd af en toe knap vervelend. Romário dacht kennelijk dat hij nu alles kon maken. Op de training deed hij heel weinig. Hij kwam altijd op het laatste moment aan op zijn slippertjes. Hij woonde in Sitges en ging 's avonds vaak doodleuk met wat vrienden voetvolley doen op het strand.'

Romário wordt bovendien met grote regelmaat in het uitgaansleven van Barcelona gesignaleerd. 'Johan maakte daar een opmerking over. Romário antwoordde dat er maar één persoon iets over zijn gedrag mocht zeggen en dat was zijn vader. Zelfs Crujff had geen grip op hem.' Na twintig wedstrijden, zes doelpuntjes en een conflict met Crujff, h vertrekt Romário begin 1995 uit Camp Nou.

Voor het seizoen 1994/95 zijn Gheorghe Hagi en Igor Korneev nieuw; Carles Busquets, de vader van de huidige middenvelder van Barcelona, is de nieuwe keeper. Het wordt een matig seizoen waarin Barcelona als vierde eindigt, negen punten liefst achter Real. De competitiewedstrijd in Madrid gaat met 5-0 verloren. In de Champions League vliegt Barcelona er al uit in de kwartfinale tegen Paris SG (1-1 en 1-2).

Ronald: 'Het was erg wisselvallig. De laatste wedstrijd, thuis tegen Albacete, verloren we ook nog eens. Het werd 0-1. Het seizoen ging uit als een nachtkaars. Ik had toch nog de kans om bij te tekenen, maar we vonden het tijd terug te keren naar Nederland, ook voor de kinderen. We vonden het wel mooi geweest en dat laatste seizoen heeft dat gevoel misschien wel versterkt. Later heb ik daar toch spijt van gehad. Eigenlijk had ik bij Barcelona moeten blijven zo lang het mogelijk was, want het is en blijft natuurlijk een fantastische club.'

Als Ronald het *Dream Team* uit zijn tijd vergelijkt met het huidige, valt dat in het voordeel uit van de laatste ploeg: ‘Het team van nu is beter en vooral veel regelmatig. Wij speelden soms fantastisch en dan verloren we een week later met 4-0 van Cadiz, terwijl we die wedstrijd kampioen konden worden. Dat heeft het huidige Barcelona niet. Ook een groot verschil is dat dit elftal meteen druk zet als het de bal kwijt is en dan razendsnel weer in balbezit komt. Bij Feyenoord hebben we het er alleen wel eens over dat we het nu wel gezien hebben. In die zin dat ze altijd de bal hebben, tachtig procent balbezit, en dat ze de bal oneindig naar elkaar tikken. Twee jaar geleden vond je dat nog fantastisch, nu begint het wat saaier te worden. Maar het niveau blijft natuurlijk ontzettend hoog, met alleen maar uitschieters naar boven. Wij hadden in de jaren negentig vooral uitschieters naar beneden.’

Het gemiste EK van 1984 en het WK van 1986

Als speler van FC Groningen speelt Ronald op 27 april 1983 samen met Erwin zijn eerste A-interland. Het debuut van de broers is geen succes: in de Utrechtse Galgenwaard is Zweden met 3-0 te sterk en met name Ronald speelt zwak: 'Het was niet best. Vlak daarvoor wonnen we met Jong Oranje met 5-0 van Spanje, waarna Erwin en ik werden geselecteerd voor het Nederlands elftal. Bondscoach Kees Rijvers riep een flink aantal jonge spelers op, het elftal was dan ook wat onevenwichtig. Ik vond Rijvers overigens een aardige vent met veel verstand van voetbal.'

Tijdens het duel met Zweden is er een merkwaardig incident. 'De wedstrijd werd stilgelegd. Zweden bleek namelijk met verboden shirtreclame te spelen en die moest worden afgeplakt. Dat lukte niet zo best, waardoor de Zweden er de rest van de wedstrijd wel erg slordig bij liepen. Maar ze wonnen dus wél.'

Rijvers – onder wiens leiding ook Ruud Gullit, Frank Rijkaard, Marco van Basten en Gerald Vanenburg debuteren – is eigenlijk de eerste coach die in Ronald een pure libero ziet, hoewel hij ook onder de kleine Brabander weleens op het middenveld speelt. Aanvankelijk krijgt Ruud Gullit en later de ervaren Michel van de Korput de voorkeur als libero. 'Ik speelde ook eens linkshalf, achter Simon Tahamata. In die periode zat ik trouwens nog geregeld op de bank bij het Nederlands elftal.'

Zijn tweede interland, als Ajacied, is uitgerekend in Het Oosterpark. Het wordt 3-0 tegen IJsland met het eerste Oranje-doelpunt van Ronald, bijna als vanzelfsprekend uit een ziedend afstandsschot. Nederland is nog volop in de race voor kwalificatie voor het Europees kampioenschap van 1984 in Frankrijk, maar op 12 oktober 1983 is plaatsing plotseling ver weg. In de rust van de uitwedstrijd tegen Ierland staat Oranje met 2-0 achter, en het had evengoed 5-0 kunnen zijn. In de basisopstelling staan onder anderen de jonkies Marco van Basten (bijna 19), Gerald Vanenburg (19), Ruud Gullit (21), Sonny Silooy (20) en Ronald Koeman (20). Gullit speelt libero, Ronald is middenvelder.

Verlies betekent vrijwel uitschakeling. Maar in de tweede helft kantelt het spelbeeld volledig, waardoor deze Ierland-Nederland als een van de merkwaardigste interlands de geschiedenisboeken ingaat. In de rust neemt niet Rijvers, maar routinier Piet Schrijvers het woord in de kleedkamer. 'Piet refereerde aan een uitwedstrijd vier jaar eerder tegen de DDR, waarin Nederland vlak voor rust met 2-0 achter stond en alsnog met 2-3 won. Dáár moesten we in geloven, dan kon het toch nog goed komen, bulderde Piet. Ik vond dat geen ondermijning van Rijvers' gezag, nee. Piet had natuurlijk ontzettend veel meegemaakt, waarom zou hij dat niet mogen aanvoeren?'

In de tweede helft vervangt rechtsbuiten Bud Brocken verdediger Adri van Tiggelen en gaat Ruud Gullit veel offensiever spelen. Oranje speelt Ierland helemaal weg en door twee goals van de ontketende Gullit en één van Van Basten wint Nederland alsnog met 2-3. 'Na de laatste goal van Gullit waren er nog vijftien minuten te spelen. Die duurden ontzettend lang,

het was alsof de klok stilstond.’

Na de 2-1 zege op de enige concurrent Spanje, op 16 november 1983 in De Kuip, kan Oranje de kwalificatie vrijwel niet meer ontgaan. Ronald speelt weer eens op het middenveld, Gullit is libero. Als Nederland op 17 december ook nog eens met 5-0 wint van Malta, maakt niemand zich nog zorgen. Spanje moet in de laatste wedstrijd tegen Malta met elf doelpunten verschil winnen om op doelsaldo alsnog kwalificatie af te dwingen. Toch zitten veel Nederlanders nog wat ongemakkelijk voor de tv, waarop het duel rechtstreeks wordt uitgezonden, maar na de 3-1 ruststand schakelen tienduizenden voetballiefhebbers gerustgesteld hun toestel uit. Volgens de overlevering gaat Kees Rijvers in de tweede helft zelfs gezellig kaarten bij zijn burens in Knegsel.

Ronald: ‘Ikzelf was op visite bij mijn schoonouders. Na de rust keek ook ik niet meer. *We gaan naar het EK*, dacht ik. Maar toen hoorde ik dat het ineens 6-1 stond. Ben ik toch maar weer gaan kijken. Werd het 12-1! Ongelooflijk... Waren we wéér uitgeschakeld. Hoewel het nooit is bewezen, ben ik er heilig van overtuigd dat die wedstrijd is verkocht.’

Ook de kwalificatiereeks voor het WK 1986 verloopt allesbehalve vlekkeloos. Oranje begint met een thuisnederlaag tegen Hongarije (1-2), waarna Rijvers ontslag krijgt. Rinus Michels wordt bondscoach, maar onder zijn leiding verliest Oranje ook zijn tweede wedstrijd. Oostenrijk wint met 1-0 door een eigen doelpunt van Michel Valke. Ronald blijft tijdens beide duels in de dug-out, maar in de cruciale uitwedstrijd tegen Hongarije valt hij na ruim een uur in bij de stand 0-0. Dankzij een schitterende goal van Robbie de Wit na een al even fraaie assist van Ronald wint Oranje met 1-0 en dwingt zo alsnog een kans af op kwalificatie voor Mexico. Nederland eindigt in de groep als tweede en speelt een play-off tegen België.

In Brussel krijgt Wim Kieft al na één minuut een rode kaart aangesmeerd van Frankie Vercauteren, een staaltje matennaaijerij, maar Oranje houdt de schade beperkt en verliest met 1-0. Ronald na afloop: ‘Als Nederlanders zogenaamd harder gaan spelen, kan iedereen het zien. De reactie van Kieft was zo typisch Nederlands.’ In De Kuip komt Nederland met 2-0 voor, het WK in Mexico lonkt. Ronald zit zowel uit als thuis uiterst gespannen op de bank. ‘Vlak voor tijd kopte Grün 2-1 in, waardoor we wéér niet naar een eindtoernooi gingen. We konden wel door grond zakken.’

Na afloop heeft Ronald kritiek op de opstelling van bondscoach Leo Beenhakker, die de zieke Michels (hartfalen) vervangt. ‘Het veld was hard en het was duidelijk dat België ons zou laten komen. Een goede opbouw van achteruit was dan ook noodzaak. Ik vind dat Ruud Gullit of ik in plaats van Michel van de Korput libero had moeten spelen. Van de Korput is goed bruikbaar in uitwedstrijden, maar nu stond hij daar maar wat. Het elftal straalde ook niks uit. Het was absoluut niet te merken dat het voor zijn laatste kans vocht. Beenhakker was daar in de rust terecht kwaad over, maar de helft van de tijd was toen al verkwanseld.’

‘Ausputzers worden steeds jonger, want de tijden zijn veranderd’, vervolgt Ronald. ‘De vrije verdediger van nu moet veel meer opbouwend werk verzetten. Dat was vorig seizoen het probleem met Walter Meeuws bij Ajax. Die speelde nog volgens de oude normen. In Nederland zijn er niet meer zo veel routiniers die deze post op een moderne manier kunnen

bezetten.'

Amsterdam, 2 oktober 1983. Ajax-FC Groningen 1-1.
In duel met Adri van Tiggelen.

Amsterdam, januari 1985. Ajax traint in de sneeuw met Hans Galjé, Peter Boeve, Ronald en Marco van Basten.

Amsterdam, 28 augustus 1985.
Ajax-PSV 2-4. Tegen Ruud Gullit en,
op de achtergrond, Rob McDonald.

Amsterdam, 6 oktober
1985. Ajax-Feyenoord
1-2. In duel met
Feyenoorder Henk Duut.

Ajar doet op Schiphol met Jetty, Weels, Mildred Douglas en
Caroline de Windt van de discoformatie Mari'la. Vanaf links:
Frank Rijkaard, John van 't Schip, Sonny Slooy, Dick Schoenaier,
Ronald Spebos, Ronald en Hans Galje.

Rotterdam, 31 maart 1986. Feyenoord-Ajax 3-1.
Met Ivan Nielsen en doelman Joop Hiele in de baan
van het schot. Rechts: Frank Rijkaard.

Amsterdam, 6 april 1986. Ajax-FC Utrecht 3-0.
Tussen de ploeggenoten Rob Rijnink (2) en John Bosman.
Rechts: Herman Verrips.

In 1986 voor
VI Junior op
de foto met
Erwin (KV Mechelen)
en ijshockeyspeler
Johan Toren
(GIJS Bears).

Amsterdam, 9 maart 1986. Ajax-SC Heracles 7-0. Juichen na weer een doelpunt met vanaf links: Gerald Vanenburg, Marco van Basten, John van 't Schip, Ronald Spelbos en John Bosman.

Eindhoven, 30 augustus 1987. PSV-Ajax 4-2. In dienst van PSV in het luchtruim met Hennie Meijer.

Na het landskampioenschap in 1987 op het bordes met vanaf links: Guus Hiddink, Willy van de Kerkhof, Gerald Vanenburg, Jan Heintze, wethouder Peter van den Baar, Erik Gerets, Ronald, Hans van Breukelen en Pim Doesburg.

Eindhoven, 16 maart 1988. Met Berry van Aerle na de 0-0 tegen Girondins Bordeaux. PSV zit in de halve finale van het Europa Cup I-toernooi.

Aan de champagne met ploeggenoot Hans Gillhaus na het behalen van de landstitel op 9 april 1988.

Eindhoven, 20 april 1988. Na PSV-Real Madrid (0-0) zit de geschorste Ronald naast Gerald Vanenburg en Soren Lerby. De blijdschap is er niet minder om: de finale is gehaald.

Stuttgart, 25 mei 1988. Europa Cup I-finale PSV-Benfica 0-0.
Erik Gerets, Ronald en Wim Kieft tijdens de strafschoppenserie
die PSV met 6-5 zal winnen. Rechts ziet Shéu de bui al hangen.

In de Europa Cup I-finale glipt Ronald binnendoor langs António Veloso van Benfica.

VI IMAGES

Met de Europa Cup in het Neckarstadion. Vanaf links: Edward Linskens, Ronald, Jan Heintze, Erik Gerets, Wim Kieft en Ivan Nielsen.

VI IMAGES

Tokio, 11 december 1988. PSV-Nacional Montevideo 2-2. Oog in oog met aanvoerder Hugo De León. Links: William Castro. De ploeg uit Uruguay zal via strafschoppen de Wereldbeker winnen.

Eindhoven, 1 maart 1989. PSV-Real Madrid 1-1, kwartfinale Europa Cup I. In duel met Rafael Cordillo. Rechts: Stan Valckx.

Eindhoven, 8 februari 1989. PSV-KV Mechelen 1-0.
Tegen Erwin om de Supercup; de Belgische ploeg had
de eerste finalewedstrijd al met 3-0 gewonnen.

Rotterdam, 25 mei 1989.
PSV-FC Groningen 4-1. Met de
KNVB-beker naast Gerald Vanenburg.

De Europese titel met Oranje

Na de twee mislukte kwalificatietoernooien voor het EK van 1984 en het WK van 1986, breekt er eindelijk een succesvolle periode aan voor Oranje. De door Kees Rijvers ingezette verjonging van het Nederlands elftal nadert haar voltooiing. Oudere spelers als Ben Wijnstekers, Michel van de Korput, Ron Spelbos, Peter Boeve en Edo Ophof worden steeds minder vaak geselecteerd. De talenten Ruud Gullit, Frank Rijkaard, Marco van Basten, Jan Wouters, Sonny Silooy, Gerald Vanenburg en Erwin en Ronald Koeman hebben intussen zo veel ervaring dat ze in staat zijn een elftal te dragen.

Rinus Michels is hersteld van zijn hartproblemen en gaat vanaf april 1986 aan de slag als bondscoach met een gerijpt elftal. Eindelijk staat Ronald vrijwel elke interland in de basis als libero. Tussen maart en september 1986 speelt Nederland nog wel wisselvallig in vriendschappelijke wedstrijden: DDR 1-0 winst, Schotland 0-0, West-Duitsland 3-1 verlies, Tsjecho-Slowakije 1-0 nederlaag. ‘Tegen West-Duitsland in Dortmund verloren we nogal ongelukkig, we speelden helemaal niet zo slecht.’

Op 15 oktober 1986 speelt Oranje zijn eerste EK-kwalificatiewedstrijd, in Boedapest. Dankzij een goal van Marco van Basten wint Nederland opnieuw met 1-0. Frank Rijkaard en Ron Spelbos vormen het centrale verdedigingsduo, Ronald staat weer eens links op het middenveld en praat daarover na de wedstrijd uitvoerig met Michels: ‘Ik heb een aantal gesprekken met Michels gehad waaruit ik begreep dat hij met mij doorgaat, op den duur als libero. Het is nu zaak zijn vertrouwen niet te beschamen. Wat ik nog belangrijker vind, is dat we nu op weg zijn naar een vaste groep met een vast concept. Er is steeds maar geluld over ‘die talenten die nog niet rijp waren’. Nou, Gullit is er nu helemaal, Rijkaard en ik lopen al een jaar of zes mee in de eredivisie en Van Basten speelt al drie jaar bij Ajax. Dan kun je niet meer over talenten spreken, maar over spelers met voldoende ervaring. Door het vaste concept – twee spitsen, Gullit en Van Basten, en twee hangende vleugel-spelers, Vanenburg en Van ’t Schip of Tahamata – weten we nu ook waar we aan toe zijn.’

De eerste stap naar plaatsing voor het EK is dus ingezet, maar in het eerstvolgende duel, op 19 november thuis met Polen, lijkt het alweer mis te gaan. De ploeg van Michels komt niet verder dan 0-0. De zwak spelende Ronald – opnieuw linkshalf – wordt in de rust gewisseld voor Johnny Bosman.

Ronald anno 2013: ‘Ik bleef op die positie heel onwennig spelen. Ik speelde vóór de bal, wat al niet mijn sterkste kwaliteit was, en ook nog eens aan de linkerkant. Het verbaasde me niet dat ik werd gewisseld. Als rechtsbenige draaide ik steeds naar binnen en speelde weinig door naar de buitenspelers. Tahamata speelde vóór me, maar die bereikte ik bijna niet. Maar ja, het was wel het Nederlands elftal. Ik piekerde er niet over te bedanken omdat ik op de verkeerde positie stond. Maar happy was ik niet.’

De relatie met Michels wordt er niet beter op als Ronald voor de wedstrijd daarop, op 21 december 1986 op Cyprus, afzegt omdat Bartina elk moment kan bevallen. ‘Ik wilde de geboorte van ons eerste kind uiteraard niet missen. Dat vond Michels maar raar en daar begreep ik niets van. Op nieuwjaarsdag 1987 werd Debbie geboren, maar op 21 januari, toen Nederland uitgerekend in Camp Nou vriendschappelijk speelde tegen Spanje (1-1), was ik

weer niet geselecteerd.' Michels haalt, na een afwezigheid van zes jaar, wél de 35-jarige Arnold Mühren terug in Oranje.

'Tegenwoordig kun je drie keer per dag naar Cyprus vliegen, maar in die tijd veel minder. Dan is het toch logisch dat je voor de geboorte van je kind kiest? Ik denk dat Michels zich moeilijk in mij kon verplaatsen omdat hij zelf geen kinderen had. Dat ik niet tegen Spanje werd geselecteerd zal wel met die afzegging te maken hebben gehad. Maar ik heb het Michels nooit gevraagd.'

Voor de tweede kwalificatiewedstrijd, thuis tegen Griekenland, is Ronald er wel weer bij. Het duel (1-1) verloopt teleurstellend. Ronald moet weer plaatsmaken voor Bosman, dit keer na 72 minuten. En, het wordt eentonig, opnieuw staat hij als linkshalf geposteerd.

Na de wedstrijd tegen de Grieken houdt Van Basten een pleidooi voor Ajacied Danny Blind als rechtsback. De laconieke reactie van PSV'er Ronald: 'Ach, ik weet toch hoe dat gaat. Crujff zegt gewoon tegen zijn spelers dat zij de sterkste groep in de selectie van Oranje hebben en dus bepalen hoe er wordt gespeeld. Toen Van Basten met het idee kwam dat Blind moest spelen, hoorde je gewoon wat Crujff had gezegd.'

En in 2013: 'Dat was typisch Johan. Er speelden met Silooy, Spelbos, Rijkaard, Wouters, Mühren, Van 't Schip en Van Basten zeven Ajacieden in het Nederlands elftal, dus moesten zij bepalen wat er gebeurde. Ajax zat ook nog midden in het toernooi om de Europa Cup II, dat het zelfs zou winnen.'

Toch keert Ronald op 29 april 1987 terug in de basis voor de confrontatie met Hongarije in De Kuip die Nederland met 2-0 wint. Vanaf dat moment is Ronald eindelijk onomstreden als libero en verschijnt hij steeds in de basis. De uitwedstrijd tegen Polen met een uitblinkende Ronald levert een eenvoudige 2-0 zege op en thuis tegen Cyprus in De Kuip lijkt ook alles volgens schema te verlopen. 'Nu zag ook Michels in dat ik het best tot mijn recht kwam als libero. We konden het EK al niet meer ontlopen, tot een idioot tijdens de wedstrijd tegen Cyprus bij de stand 1-0 een bom op het veld gooide. Een gigantische knal. De wedstrijd werd gestaakt, de doelman van Cyprus liet zich vervangen. Pas na lang aandringen waren de Cyprioten bereid verder te spelen. We wonnen met 8-0, maar hadden meteen al de angst dat we buitengesloten zouden worden. We zouden nota bene eindelijk weer eens aan een groot toernooi gaan deelnemen.'

Aanvankelijk beslist de UEFA dat de uitslag wordt omgezet in 0-3, zodat Griekenland plotseling weer kans heeft op kwalificatie. Maar de KNVB gaat in beroep aan de hand van een medisch rapport van dr. Co Greep, waaruit blijkt dat de Cypriotische doelman Andreas Charitou niet gewond was geraakt door de bom. Daarop wordt de straf omgezet in overspelen zonder publiek. Dat gebeurt in De Meer. De sfeer is macaber en dit keer vindt Oranje 4-0 genoeg.

Ronald: 'Het veld was keihard. Je hoorde alles wat er gezegd werd, het klonk heel hol. Het was de enige keer in mijn carrière dat ik zonder publiek speelde. Bizar was het.'

Aanvankelijk schrapt de UEFA de 8-0 zege uit de boeken, maar komt daar jaren later op terug. Niettemin is de wedstrijd in sommige statistieken nog altijd niet verwerkt, zodat Ronald aan het eind van zijn interlandcarrière in het ene staatje op 77 en het andere op 78 interlands uitkomt. Lachend: ‘Je begrijpt dat ik het altijd op 78 interlands houd.’

Op Rhodos werkt Oranje de laatste kwalificatiewedstrijd tegen Griekenland af en wint simpel met 3-0. Kwalificatie staat vóór de aftrap al vast.

Inmiddels heeft Michels de kamerindeling veranderd. Ronald: ‘Eerst mochten we zelf de kamerindeling maken, maar sinds de herrie na Nederland-Griekenland zorgt Michels daar zelf voor. Hij stopt nu bewust PSV’ers bij Ajacieden op een kamer, vaak in combinaties waarmee je ook op het veld te maken hebt. Zo zat ik al eens bij Sonny Silooy op de kamer.’

Eind 1987 maakt Ronald de balans op van een veelbewogen Oranje-jaar: ‘We hebben nu een goede groep. Het fijne is dat het geraamte van het elftal er eindelijk staat. Je kunt niet zeggen dat Oranje het PSV-systeem speelt, want er zitten ook duidelijke Ajax-elementen in. Het is een beetje een mixture, met die aantekening dat we wel een beetje rekening houden met de internationale normen. Het is niet, zoals Ajax doet, erop en erover. Het is meer aftasten, even zoeken naar de zwakke plekken van de tegenstander en dan proberen toe te slaan. Maar bij een achterstand kun je ook overschakelen naar het Ajax-systeem met veel pressie. Ik denk dat we met deze groep ver kunnen komen op het EK.’

In de aanloop naar het EK zijn de resultaten van vriendschappelijke duels toch weer wisselvallig: Engeland uit 2-2, Bulgarije thuis 1-2, Roemenië thuis 2-0. Vanaf de laatste oefenwedstrijd vormt Ronald achterin een centraal duo met Frank Rijkaard. Ronald: ‘Toen hadden we twee echte voetballers in het centrum. Daardoor kwam er meer voetbal in de speelwijze.’

Maar is Nederland wel klaar voor het EK van 1988? Zit er niet té veel voetbal in dit team? Ronald: ‘Daar spreken we uitgebreid over. De afstand tussen de linies moet kort blijven, er mag geen ruimte ontstaan voor de counter van een tegenstander. Daarom speel ik zo vaak ik kan in de rug van Ruud Gullit om hem met een lange pass in stelling te brengen. Als Frank Rijkaard doorschuift, speelt hij zo snel mogelijk de zijkanten aan. Dan kunnen we meteen aansluiten en kan de tegenstander niet meer weg. Een ideale situatie. Ik denk dat we klaar zijn voor het EK.’

Voor de eerste EK-wedstrijd tegen de Sovjet-Unie kiest Michels voor Johnny Bosman als spits. Tot woede van Marco van Basten, die bij AC Milan lang met een blessure kampte en nog niet helemaal fit is voor het eindtoernooi maar zich wel in staat acht te spelen. Na overleg met Crujff dreigt Van Basten zelfs het trainingskamp van Oranje te verlaten. Ronald: ‘Gelukkig is Marco reëel en is hij na een goed gesprek met Michels gebleven. Ik denk dat Crujff zelf naar huis was gegaan als het hem als speler was overkomen. Die was veel extremer en dreef zaken op de spits om zijn zin door te drijven. Marco niet, dat tekent zijn volwassen instelling.’

Anno 2013 vindt Ronald het nog steeds logisch dat Michels aanvankelijk de voorkeur aan Bosman gaf. ‘Marco was bij AC Milan en Oranje lang uit de running geweest en we wisten

niet goed hoe hij ervoor stond. Dat hij meteen al zó goed zou spelen, had ik niet verwacht. Marco had exceptionele capaciteiten, dat bewees hij daarmee wel weer.'

Zonder Van Basten in de basis verliest Nederland tamelijk ongelukkig met 1-0 van de Sovjet-Unie. Michels is na afloop kritisch: 'Van spelers met extra klasse verwacht ik dat ze dat ook in de wedstrijd laten zien. Tegen de Sovjet-Unie hebben ze dat niet waargemaakt. Koeman en Gullit hadden ook wat meer van positie moeten wisselen.'

Ronald, bijna 25 jaar later: 'Het resultaat was zeer teleurstellend, maar we hadden wél goed gevoetbald. Hun keeper Dasajev was fantastisch. We verloren onverdiend, maar omdat je twee poules had met vier ploegen, móesten we de twee resterende wedstrijden tegen de Engelsen en de Ieren allebei winnen om de halve finale te bereiken.'

Michels grijpt rigoureuus in, maar niet 'de bepalende spelers' zijn het slachtoffer. Van Basten speelt in het tweede groepsduel in plaats van Johnny Bosman. Ook Johnny van 't Schip verdwijnt uit de basisopstelling. Arnold Mühren, aanvankelijk controlerend op links, wordt nu hangend linksbuiten op de plek van Van 't Schip en Erwin Koeman gaat links controlerend spelen. De wijzigingen pakken uitstekend uit in de boeiende tweede groepswedstrijd, tegen Engeland. Nederland wint met 3-1 met drie doelpunten van Marco van Basten, die duidelijk uit is op revanche. Oranje mag niet klagen over geluk. Ook de Engelsen halen een hoog niveau en raken paal en lat.

Ronald in 2013: 'Een spectaculaire wedstrijd. De uitslag had net zo goed andersom kunnen zijn. We hadden wel het idee dat er nu een goed geheel stond, ook qua karakter. Door de wisselingen vielen alle puzzelstukjes op hun plaats. Er was een duidelijke hiërarchie in de groep. Jongens als Koevermans, Krüzen en Suvrijn namen bijvoorbeeld makkelijk genoegen met een rol op de achtergrond. Alleen Kieft had wat moeite met zijn reserverol, maar de groep corrigeerde hem goed. Op de training speelden we vaak elf-tegen-elf, altijd het basisteam tegen de reserves. De eerste week speelden Rijkaard en ik nog tégen Van Basten. Nou, dan moest je wel even aan de bak. Er werd scherp en goed getraind, en de sfeer werd steeds beter, ook al doordat Michels de organisatie en de trainingen goed aanpakte. En ook zijn humor speelde een rol. We hadden een avondje met Manke Nelis, Hans van Breukelen speelde accordeon en werd flink gedold. Michels ging ook nog zingen. Dat was heel gezellig.'

Michels zet de groep extra op scherp door zich af te zetten tegen de bondsofficials. Hij krijgt de spelers achter zich en ook op dat gebied gaan de internationals één front vormen. 'Michels had er moeite mee dat de bobo's veel kaarten kregen en familieleden uitnodigden die ook nog eens op feestjes kwamen. Michels ging daar flink over tekeer. Hij creëerde zo een vijandbeeld, want wij waren het helemaal met hem eens. Wijzelf hadden namelijk de grootste moeite om aan kaartjes voor familie en vrienden te komen'

Nederland moet de derde groepswedstrijd, tegen Ierland, hoe dan ook winnen om de laatste vier te bereiken. Dat lukt pas kort voor tijd door een wonderlijke kopbal van invaller Wim Kieft na een mislukt schot van Ronald: 'Het ging moeizaam. We waren wel beter, maar creëerden weinig kansen. De Ieren verdedigden sterk en hadden een fysiek stevige ploeg. Die McGrath achterin was een enorme krachtpatser. Maar door die enorme geluksgoal gingen we toch door.'

In de groepswedstrijden speelt Ronald niet zo dominant als bij PSV dat seizoen. Zijn verklaring: 'Ik begon hier niet zo scherp als aan het begin van een seizoen. Na de Europa Cup-finale met PSV tegen Benfica hebben we een paar dagen niet bepaald als een sportman geleefd. Maar dat is niet de belangrijkste oorzaak. Ik mag bij Oranje gewoon minder dan bij PSV, ik heb een minder vrije rol. Logisch, want dit zijn wel even andere tegenstanders dan in de eredivisie. Tegen Benfica heb ik ook *rustig* gespeeld omdat ik mijn eigen spel niet kon spelen. Daar kwam ook nog eens bij dat ik voor de wedstrijd tegen Ierland een gekneusd middenvoets-beentje opliep in mijn rechtersvoet. Ik kreeg wel een verdovende injectie, maar echt lekker speel je dan toch niet.'

Ook in de halve finale tegen West-Duitsland heeft Ronald nog last van die blessure: 'Ik kreeg weer een verdovende injectie. Het eerste kwartier had ik nergens last van, maar daarna ging ik door mijn enkel. Ik heb nog een tijdje getwijfeld of ik er moest uitgaan of niet. Later ging het wel weer. Ik wilde deze wedstrijd hoe dan ook afmaken. Vind je het gek...'

Ronald haalt tegen West-Duitsland weer zijn normale niveau en verzilvert een strafschop. Ronald bijna 25 jaar na dato: 'Er zat zo ontzettend veel druk op die wedstrijd. Dit was hét moment om het verleden uit te wissen: de verloren WK-finale van 1974. De rivaliteit met de Duitsers was vreselijk scherp, veel meer dan tegenwoordig. Het boulevardblad *Bild* klopte de zaak nog eens enorm op. *Bild* had zelfs een verslaggever in ons hotel gestationeerd, we werden aan alle kanten negatief neergezet. We hadden met z'n allen het idee: als we ooit revanche kunnen nemen, dan is het met deze wedstrijd.'

De Duitsers worden anno 1988, als uitvinders van de schwalbe die op dat moment in Nederland nog niet of nauwelijks bestaat, 'matennaaiers' genoemd. De sfeer is opgeklapt en ongezond. 'Ze liepen maar te piepen, zeurden om kaarten en gingen bij het minste of geringste liggen. Vooral Völler en Matthäus hadden er een handje van. Ook door die houding werd de sfeer tijdens de wedstrijd almaar grimmiger. Acties die eigenlijk niet konden, van Matthäus bijvoorbeeld, maar ook van Van Breukelen. Want wij lieten ons ook niet onbetuigd. Rijkaard lag flink overhoop met Völler. We hadden op dat moment nu eenmaal een bloedhekel aan Duitsers, mede door alles wat er vooraf in de Duitse media was geschreven en gezegd. Er werd van alles bijgehaald. Jaren later kwam ik wel eens een speler van dat Duitse elftal tegen en dan was de sfeer gewoon weer vriendschappelijk, hoor. Hoe dan ook: we zaten goed in de wedstrijd en wonnen terecht.'

Ronald verzilvert in de hectische confrontatie een penalty bij een 1-0 voorsprong voor de West-Duitsers. Hij beschouwt die strafschop als de belangrijkste uit zijn carrière: 'Er zat nooit eerder zo veel spanning op een penalty als bij deze. Ik vond hem zó belangrijk dat ik dit keer vooraf mijn hoek bepaalde. Normaal gesproken wachtte ik tot de keeper bewoog om de bal dan pas links of rechts in te schieten. Nu focuste ik me op: *hard en links*, vanaf mijn kant gezien. Dat lukte.'

Als Van Basten uit een steekpass van Wouters vlak voor tijd 2-1 maakt en zo het boeiende en zenuwslopende duel beslist, barst in het Hamburger Volksparkstadion een volksfeest los. 'Alles kwam ineens los: de opgeklapte spanning, de frustraties, noem maar op. We waren echt helemaal door het dolle heen. Heel Nederland eigenlijk. Hier was sinds 1974 op gewacht.'

Een smet op de feestvreugde is een incident met Ronald in de hoofdrol. Tijdens de ereronde

veegt hij zijn achterste af met het geruilde shirt van Olaf Thon. Ronald in 2013: 'Ik ben bepaald niet trots op dat moment. Het was niet gepast, ik heb er spijt van, maar sommige reacties waren nogal overdreven. Zo kreeg ik een brief van de burgemeester van Aken dat ik door mijn actie onrust had veroorzaakt tussen de Duitse en Nederlandse gemeenschap. Wat ik deed was niet goed te praten, maar wél te begrijpen door die enorme ontlading, die geweldige ereronde die we maakten. Er kwam geen eind aan. Toen zag ik plotseling Duitsers hun middelvinger opsteken en kwam die reactie van mij.'

's Avonds gingen we op stap. Er waren ook vrienden en familieleden bij. Gullit rekende als aanvoerder een flink aantal flessen champagne af op rekening van de KNVB. De rekening was iets van zestienduizend gulden. Later moest hij dat aan de KNVB terugbetalen. Dat bedrag hebben we met z'n allen gedeeld. Na dat feestje richtten we ons meteen op de finale. Nu we de Duitsers hadden uitgeschakeld, moesten we de zaak natuurlijk wel afmaken. Dat besef leefde heel duidelijk in de groep: na zoiets moois mag je de finale niet meer laten lopen.'

Twee dagen vóór de finale bezoekt het Oranje-gezelschap in München een concert van Whitney Houston. 'Michels zorgde op zijn tijd voor ontspanning. Het was een leuk concert.'

Dan al is bekend dat Rinus Michels na het EK afscheid neemt van Oranje. Op de avond voor de finale krijgt hij van de spelers een fraai horloge met inscriptie en dat gebaar ontroert hem zichtbaar. Ronald in 1988: 'Ik vind het jammer dat Michels straks weggaat. Hij heeft een duidelijke lijn: zo moet het en zo wil ik het. Hij is wel een aparte. Het ene moment komt hij vrolijk uit de hoek, dan weer zit hij nors voor zich uit te kijken. Maar haal geen geintjes met Michels uit. Niemand kan het op de training een stapje minder doen. Michels houdt ons allemaal scherp in de gaten, maar weet ook precies wanneer hij de touwtjes kan laten vieren.'

De EK-finale op 25 juni 1988 levert opnieuw een wedstrijd op tegen de Sovjet-Unie. Het geluk dat Oranje in de eerste ontmoeting ontbeert, lacht de ploeg nu toe. De Sovjets zijn niet veel minder, raken de paal en missen een strafschoep (gestopt door Van Breukelen), maar zien Gullit koppend scoren en Van Basten een legendarisch doelpunt maken.

Ronald in 2013: 'Ik heb eens gelezen dat de Sovjets ervan overtuigd waren dat ze ook die tweede wedstrijd van ons zouden winnen. Zij waren in het begin gevaarlijker dan wij, totdat Gullit met zijn kopbal voor 1-0 zorgde. Daarna werden wij wat beter. Toch hadden de Russen een goed elftal met onder anderen Protasov, Belanov en Michailitsjenko. Maar het zat ons dit keer mee.'

De terugkeer in Nederland is onvergetelijk. Het land is oranje gekleurd, bij de rondvaart door de Amsterdamse grachten volgen honderdduizenden uitgelaten supporters de selectie en de begeleiders. 'We landden in Eindhoven en moesten met de bus naar Amsterdam. Daar hebben we ik-weet-niet-hoeveel uur over gedaan. Overal mensen op de snelweg. Ze stonden op bruggen en viaducten. Daarna kwam de rondvaart en ook die was on-ver-ge-te-lijk. Die was zó fantastisch. De volgende dag ontving de koningin ons op Paleis Noordeinde, maar daar was ik niet bij. Onze vakantie naar Portugal was al gepland; er ontbraken trouwens meer spelers. Nu denk ik: hoe in vredesnaam heb ik dat kunnen doen? Echt ongelooflijk. Dat zou me nu nooit meer gebeuren.'

Het rampzalige WK van 1990

Na het succesvolle EK van 1988 is Thijs Libregts de opvolger van Rinus Michels. Bijna niemand is daar blij mee. Bij PSV heeft Libregts zich niet al te geliefd gemaakt met zijn impopulaire maatregelen en cynische Rotterdamse humor. En erg succesvol was hij ook al niet in Eindhoven. Daarom vertrok Libregts in 1983 naar Griekenland, waar hij trainer werd van onder meer PAOK Saloniki en Olympiakos Piraeus. Met die clubs presteerde hij trouwens wel uitstekend.

Bij zijn aanstelling krijgt Libregts al kritiek voor hij begint. Met name Ruud Gullit heeft grote moeite met de nieuwe bondscoach. In 1984 zou Libregts zich in een interview met *de Volkskrant* laatdunkend over 'het zwarte ras' hebben uitgelaten.

Libregts verzucht net na zijn aanstelling: 'Ik blijf erbij dat ik dat nooit heb gezegd. Ik ben vier jaar in Griekenland geweest, maar nu ik terug ben in Nederland komt dat citaat weer boven water. Tijdens de voorbereiding op het EK, toen al bekend was dat ik Michels zou opvolgen, wilde ik geen olie op het vuur gooien. In het belang van het voetbal hield ik mijn mond. Die uitspraak wordt namelijk te pas en te onpas tegen mij gebruikt, al komt het uit een bepaalde hoek. Frits Barend en Henk van Dorp beginnen er bijvoorbeeld steeds over, terwijl ik die uitspraak nooit heb gedaan. Voordat ik in Zeist begin, voert men al oorlog. Van deze hetze word ik echt misselijk. Hier moet zo snel mogelijk een punt achter worden gezet, dat heb ik al met André van der Louw en Klaas Nuninga van de KNVB besproken. Ik wil deze zaak voor eens en altijd uitpraten met Ruud Gullit.'

Hoe kijkt Ronald aan tegen de benoeming van Libregts? Anno 2013 herinnert hij zich: 'Ik begon met een *open mind*, maar na een tijdje begonnen we ons toch af te vragen of Libregts wel de bondscoach was die we nodig hadden. Dat had ook te maken met die affaire rond Ruud. De verhouding tussen Libregts en Gullit was heel slecht.'

Nederland zit in een vrij sterke WK-poule met West-Duitsland, Wales en Finland. De beste twee teams gaan naar de eindronde. Libregts tempert het optimisme dat na het EK-succes is ontstaan: 'WK-kwalificatie wordt een moeilijke zaak. Wales is beslist niet minder dan Ierland, de kracht van West-Duitsland kennen we allemaal en Finland is een gevaarlijke outsider. Natuurlijk wil ik met Nederland naar het WK. Ik heb er enorm veel zin in, het is een schitterende, eervolle baan. Ik zie het als een enorme uitdaging, deze baan laat ik echt niet schieten omdat ik ergens anders meer kan verdienen.'

Maar Libregts slaagt er niet in de scepsis tegen zijn persoon weg te nemen, zeker niet na de moeizame start in de kwalificatiereeks. In het Olympisch Stadion komt Nederland tegen Wales niet verder dan 1-0 na een doelpunt van Gullit in de 83ste minuut. De tweede wedstrijd, tegen West-Duitsland in München, verloopt wat beter. Nederland houdt de oosterburen op 0-0. Ronald is aanvoerder omdat de geblesseerde Gullit ontbreekt. Ook de return in Rotterdam levert een gelijkspel op (1-1), met een late treffer van Van Basten in de 87ste minuut. Nog altijd is Gullit geblesseerd.

Tussendoor werkt Oranje drie vriendschappelijke interlands af, tegen Italië (1-0 verlies),

Israël (2-0 winst) en de Sovjet-Unie (2-0 zege) en daarin experimenteert Libregts – zonder veel succes – met onder anderen Pieter Huistra, René Eijkelkamp, Wim Hofkens en Rob Reekers. Op 31 mei 1989 staat het cruciale uitduel met Finland voor de deur. De aanloop verloopt hectisch. Sommige media spreken van een paleisrevolutie. Gullit, weer bij de selectie maar nog niet helemaal fit voor een hele wedstrijd, verklaart Libregts min of meer openlijk de oorlog. Gullit wil zelfs een stemming over de bondscoach, maar mede op advies van Ronald gaat die niet door.

Libregts probeert de affaire te verdoezelen, maar dat lukt niet. De KNVB besluit Rinus Michels, inmiddels technisch directeur betaald voetbal, wat dichter op Oranje te zetten. Ondanks de chaos rond het duel, waarin Gullit na 55 minuten invalt voor Juul Ellerman, wint Nederland in Helsinki uiterst moeizaam met 1-0 door een goal van Wim Kieft in de 86ste minuut.

Na afloop neemt Ronald, opnieuw aanvoerder, het op voor Libregts: ‘Vanaf het eerste moment is er een groep in de pers die uit is op de val van Libregts. Als je daar als spelersgroep aan toegeeft, is het einde natuurlijk zoek. We liggen nog steeds in de race voor kwalificatie, dus voor mij was er geen aanleiding het vertrouwen in Libregts op te zeggen. Dat heb ik ook naar iedereen nadrukkelijk laten blijken. En dat werd geaccepteerd door de groep, ook door Ruud Gullit.’

Hoe kijkt Ronald op dat moment zelf aan tegen Libregts? ‘Hij heeft minder uitstraling dan Michels of Cruijff, maar je mag Libregts ook niet met hen vergelijken. Ondanks veel blessuregevallen heeft Libregts tot nu toe prima werk geleverd. Nu Michels wat dichter op het elftal komt te staan, is voor ons de kous af.’

Ook de uitwedstrijd tegen Wales (1-2) en het thuisduel met Finland (3-0) leveren overwinningen op, maar de kritiek op Libregts blijft. Hoewel Nederland al zeker is van WK-kwalificatie, krijgt Libregts op 21 december 1989 ontslag. Op aandrang van de spelers. Libregts’ assistent Nol de Ruiter neemt zijn taken tot aan het WK van 1990 over.

Ronald zegt na het ontslag van Libregts: ‘We hebben goede resultaten met Libregts gehaald, maar in principe klikte het niet tussen de coach en de spelersgroep. Door zijn opstelling, zijn manier van doen, bestond er geen respect meer. Toen de kwalificatie eenmaal veilig was en de nieuwe constellatie met Michels ook niet bleek te werken, hebben wij de knoop doorgehakt. De KNVB had dat zelf al veel eerder kunnen doen.’

Na zijn ontslag krijgt Libregts van vele kanten nog een trap na, maar niet van Ronald die de arme coach nog enigszins in bescherming neemt. ‘Ik zag ook wel in dat het zo niet verder kon, maar was in dat opzicht niet zo extreem als enkele andere spelers. In de meeste wedstrijden onder Libregts was ik aanvoerder omdat Gullit niet fit was. Ik had dus meer contact met Libregts dan de anderen. Ik vond het niet terecht dat alle kritiek naar hem ging. Het was alleen wat moeilijk echt contact met hem te krijgen. Libregts bleef altijd een beetje afstandelijk en had ook wel veel kapsones. Vóór het ontslag van Libregts was de roep om Cruijff al groot. Ook van mij.’

Toch is het uniek: Libregts blijft als coach ongeslagen in de kwalificatierееks en krijgt toch zijn ontslag.

Na Libregts' vertrek legt technisch directeur Rinus Michels de spelersgroep voor dat er drie kandidaten zijn om Libregts op te volgen: Aad de Mos, Leo Beenhakker en Johan Crujff. Een groot deel van de groep, met name Marco van Basten, is fel voorstander van Crujff en wil stemmen over de nieuwe bondscoach. Tot ongenoegen van Michels. In de meest recente biografie van Michels, geschreven door Bas Barkman, staat:

Michels staat op, gevolgd door de andere bestuursleden, en zegt, zichtbaar geïrriteerd: 'Als jullie daarover willen stemmen, vind ik dat best. Ik hoor het dan wel.' Als de bestuursleden vertrokken zijn, stemmen de spelers. Ruud Gullit turft de stemmen. Acht van hen kiezen Crujff, vijf Beenhakker en twee De Mos. Een uitslag, denkt Marco van Basten dan nog, die weinig te raden over laat. Vooral omdat het de dragende spelers zijn die hun voorkeur voor Crujff hebben uitgesproken. 'Gullit, Wouters, Koeman, Rijkaard en ikzelf behoorden tot die groep; niet de minste spelers dacht ik zo. Dus gingen wij uit elkaar met het idee dat het geregeld zou worden door Michels. Geen discussie meer, we gaan met Crujff naar Italië.'

Omdat het trio Milan-spelers niet mee zal gaan naar Kiev daar ze met hun club verplichtingen hebben, wordt afgesproken dat Ronald Koeman de boodschap aan Michels in Kiev (Nederland speelt daar op 29 maart 1990 een vriendschappelijk duel met de Sovjet-Unie) over zal brengen. Twee dagen later deelt de vice-aanvoerder in het Russ-hotel aldaar aan Michels mee hoe de kaarten liggen. Die neemt de boodschap van Koeman voor kennisgeving aan en doet er verder het zwijgen toe. Hij heeft zo zijn eigen gedachten over de opvolging van Libregts. Niet Crujff, de favoriete kandidaat van de spelers, maar Beenhakker is voor hem de aangewezen man om het Nederlands elftal in Italië naar nieuwe successen te leiden. Maar dat houdt hij liever nog even voor zich.

Beenhakker: 'Ik was door dat gelazer van Van Basten weer gaan twijfelen. Ik wist dat ik er beter niet aan kon beginnen. Ik wilde het ook eigenlijk helemaal niet doen. Dat heb ik Rinus ook meermaals gezegd, al noemde ik hem toen nog meneer Michels. Zelfs in de auto, toen we samen op weg waren naar mijn presentatie in De Kuip, heb ik me in die trant tegenover hem uitgelaten. Rinus sprak toen de historische woorden: 'Leo, als jij het niet doet, moet ik op mijn knieën naar Barcelona, doe me dat in godsnaam niet aan.' Ik ben gewicht, omdat het Rinus was. Godalle Jezus man, ik had zo'n respect voor hem. Ik was idolaat van die man, ik heb het echt voor hem gedaan.'

En zo wordt het dus Beenhakker. Anno 2013 is nog altijd de heersende opvatting dat Michels Crujff weigerde te benoemen omdat hij bang was dat de legendarische *Nummer 14* wereldkampioen zou worden. Dat was Michels in 1974 niet gelukt.

Ronald blikt in 2013 terug op de onsmakelijke affaire: 'We voelden ons geweldig in de maling genomen. Alleen de PSV'ers waren niet pro-Crujff. We namen het Michels ook kwalijk. Niet omdat het Beenhakker werd, want ik had eerder prettig met hem gewerkt, maar wat had die stemming nou voor een zin gehad?'

'In Kiev zaten we in een vreselijk hotel. Trok je de gordijnen naar links dicht, dan was rechts alles weer open. De handdoekjes in de badkamer waren net heel ruwe theedoeken. Het stonk

er ook nog. Iedereen dacht: *Waar zijn we nou toch terechtgekomen?* Tijdens de lunch op de eerste dag hield Michels een speech waarop hij precies verwoordde wat wij dachten. Het ging ook over die bloemetjesgordijnen en over die handdoeken, zodat wij er ons niet meer aan ergerden maar erom moesten lachen. Zo nam hij onze onvrede weg. Dat deed Michels wel weer schitterend.'

De uitslag van de stemming lekt al snel uit naar de pers en dat levert sensationele verhalen op. Ronalds reactie: 'Ik weet niet wie daar belang bij heeft, maar de spelers zijn er in elk geval niet bij gebaat.'

In deze uiterst gespannen sfeer werkt het Nederlands elftal toe naar het WK van 1990 in Italië. Die stemming wordt er niet beter op als Beenhakker de groep tijdens de trainingen in Zeist pittig aanpakt, tot ongenoegen van Ronald die met Barcelona zojuist een zwaar seizoen achter de rug heeft. 'Er moesten nog wat jongens afvallen. Iedereen wilde er in Italië natuurlijk bij zijn en mede daarom werd er zwaar getraind. Ik was in die tijd weer aanvoerder omdat de drie van AC Milan, Van Basten, Gullit en Rijkaard, nog verplichtingen hadden met hun club. We trinden werkelijk als gekken. Ik moest vierhonderd meter lopen, driehonderd meter, tweehonderd meter, enzovoorts. We kwamen ineens in het bos waar we anders nooit kwamen, maakten tempolopen, werkten met medicinballen. Het was verschrikkelijk. Als ik 's morgens opstond, was ik vreselijk stijf.'

In de twee vriendschappelijke duels in de aanloop naar het WK ziet het er nog behoorlijk uit bij Oranje. In Wenen verliest de ploeg van Oostenrijk na een spectaculair duel weliswaar met 3-2, maar in Zagreb wint de ploeg weer met 2-0 van Joegoslavië. Maar de omstandigheden waaronder de spelersgroep zich moet voorbereiden lijken nergens op. De KNVB heeft een kil kasteeltje afgehuurd in de buurt van Zagreb met kamers die ooit van klooster-lingen waren en over geen enkele luxe beschikken. De spelers kunnen letterlijk geen kant uit: als ze geacht worden in het kasteel te blijven, gaat eenvoudig de brug over de kasteelgracht omhoog. Bovendien is het koud en regenachtig. En juist tijdens het verblijf in dat spookachtige kasteel houdt Oranje een tropenrooster aan. De spelers moeten daardoor bijvoorbeeld vroeg op. Dat slaat door de omstandigheden nergens op.

Op de dag dat het tropenrooster ingaat, is het amper tien graden Celsius en regent het in Zagreb. Sfeermaker Joop Hiele komt monter aan het ontbijt met een badhanddoek om, draagt een zonnebril en is flink ingesmeerd met zonnecrème. Hij krijgt de lachers op zijn hand, maar de groep reist wel ongerust door naar Sicilië waar het inmiddels bloedheet is.

Ronald over die gebrekkige voorbereiding: 'Door dat achterlijke tropenrooster sliepen we nog slechter en raakten we nog vermoeider. Het was in Zagreb vreselijk koud. Dan kun je wel zeggen: niet zeuren over bedden, kamers en eten, maar voor een gespannen groep is het juist heel belangrijk dat dergelijke zaken goed geregeld zijn zodat je geen kans krijgt je te ergeren. Ik hield een dagboek bij voor mezelf. De afsluiting was elke dag hetzelfde: *het is weer dramatisch geweest*. Er staan alleen maar negatieve dingen in. De KNVB heeft met dat kasteel een enorme fout gemaakt.'

In Italië slaapt Ronald op de hotelkamer met Gullit. 'Ook daar werd ik gek van. Je probeerde 's middags te rusten, maar daar kwam niks van terecht. Ruud zat constant te bellen en praatte dan heel hard. "*Pronto! Pronto! Pronto!*", hoorde ik de hele tijd. Ik weet niet wie hij

allemaal aan de telefoon had. En 's avonds hing hij wéér aan de telefoon, soms tot twee uur in de nacht. Dan riep ik dat-ie nou eens moest ophouden, dat ik wilde slapen, maar het ging maar door en om zeven uur moesten we weer op. Ik kreeg dus veel te weinig rust. Op weg naar de training zat ik in de bus te suffen.'

De eerste WK-wedstrijd draait meteen uit op een blamage. Tegen Egypte wordt het slechts 1-1, Ronald heeft schuld aan de Egyptische goal door een penalty te veroorzaken. De critieken zijn meedogenloos. Met name Ruud Gullit, die bijna een jaar geblesseerd is geweest, en Ronald Koeman krijgen ervan langs. Er gaan zelfs stemmen op Gullit libero te maken zodat hij gemakkelijker in zijn ritme kan komen en Ronald in de dug-out te zetten. Zijn reactie na afloop: 'Ik wil me best wegcijferen voor het collectief, maar ik denk dat ik de oplossing gewoon bij mezelf moet zoeken. Hoewel ik slecht speel, vind ik dat ik nog steeds waarde voor de ploeg heb. Ik kan best een-op-een spelen, maar door het gebrek aan vorm speel ik liever op safe. Als een Spaanse libero zeg maar. Dat heb ik ook tegen Egypte gedaan. Ik ben dan alleen zo'n lul dat ik soms toch dicht op de spitsen ging lopen. Macht der gewoonte: aanvallend denken in plaats van verdedigend. Maar goed, tegen Engeland zal het andersom moeten zijn.'

De dagen na het duel met Egypte verlopen nóg chaotischer dan daarvóór. Beenhakker houdt een ouderwetse donderspeech waarop de spelers nogal lacherig reageren. Alsof de tijden van Karel Lotsy en de *Wondertent van VUC* herleven.

De sfeer in de groep wordt er niet bepaald beter op. Bij persconferenties blijven de meeste spelers gewoon weg: geen zin. Niemand van de KNVB grijpt in, ook Beenhakker niet. Ronald: 'We werden geleeft, voortdurend. Dat was de reden dat de meesten niet meer kwamen opdagen bij persconferenties. Er werd zó veel geouwehoerd en op de man gespeeld. Zelfs perschef Ger Stolk ging oordelen over de prestaties van spelers. Daar zakte mijn broek van af.'

De media morren dan ook steeds nadrukkelijker en denken aan een geweldige rel als op een dag Leo Beenhakker op de persconferentie verschijnt met een pleister op zijn neus en zijn assistent Nol de Ruiten met een dik oog. De speculaties zijn uiteraard niet van de lucht, maar volgens de heren trainers is er niets aan de hand. De Ruiten is 's nachts gestoken door een mug en Beenhakker had te laat gereageerd toen Adidas-vertegenwoordiger en oud-keeper Piet Lagarde hem speels een plastic plantenpotje had toegeworpen onder de kreet: 'Vangen, Leo!'

Ook in de wedstrijden tegen Engeland (0-0) en Ierland (1-1) gaat het nauwelijks beter. Gullit is volledig uit vorm en lijkt nog altijd niet fit. Niettemin heeft Beenhakker Gullit opzichtig benoemd tot de absolute leider van de groep, tot ongenoegen van Marco van Basten, die wél in vorm is. Ook Ronald gaat langzaam maar zeker wat beter spelen tijdens het WK.

Door de drie gelijke spelen kan Oranje nog net naar de achtste finale waarin het West-Duitsland treft. Dat wordt een tumultueuze wedstrijd waarin Frank Rijkaard en Rudi Völler beiden een rode kaart krijgen. Het elftal van Beenhakker speelt niettemin zijn beste wedstrijd van het toernooi, maar verliest vrij ongelukkig met 2-1. Nederland, vooraf een van de belangrijkste kandidaten voor de wereldtitel, sneuvelt. Nu al.

Ronald na afloop van het duel met West-Duitsland: 'We hadden een groep die alles in zich had: de juiste leeftijd, de ervaring, de klasse. Dit was dé mogelijkheid om het te laten zien, maar of er nog een tweede kans komt...? We hadden nú die wereldtitel moeten pakken, maar het heeft zeker niet aan Beenhakker gelegen. Ik vind ook dat hij ten onrechte is neergesabeld door de pers. Je kunt je afvragen of Cruijff het beter had gedaan. Er waren gewoon te veel spelers, onder wie ikzelf, niet in vorm. Tegen Duitsland hebben we alles gegeven, bij vlagen heel goed gevoetbald en we hebben kansen gecreëerd. Maar dat bleek allemaal niet genoeg.'

Na het WK maakt de geplaagde Beenhakker een verbitterde indruk en meldt onder meer dat 75 procent van alle ellende nooit in de publiciteit is gekomen. Tot op de dag van vandaag heeft de coach nooit willen toelichten wat hij daarmee bedoelde en gaf daarmee voeding aan de wildste geruchten. Zo zouden zich in het trainingskamp in Italië orgiën en vechtpartijen hebben afgepeeld. Zijn assistent Nol de Ruiter klapt in 2010 wel uit de school met een hoofdstuk in zijn boek, waarin onthullende passages uit zijn WK-dagboek.

Wat heeft Ronald daarvan meegekregen? 'Echt niks. Ik heb het ook aan andere spelers gevraagd en die waren net zo verbaasd als ik. Ik heb geen vrouwen op kamers gezien. Wel was het zo dat we de middag na de wedstrijd vrij hadden. Dán kwamen de vrouwen over en konden we iets leuks doen. Een lunch, een boottochtje, of zo. Misschien dat Nol de Ruiter daar in zijn dagboek op doelde. En inderdaad stond Freek de Jonge weleens in het doel, maar dat was aan het eind van de training en daar kon ik eigenlijk wel om lachen. Ik ben sowieso een fan van Freek, van wie ik wel eens voorstellingen heb bezocht. Nee, tijdens dat WK waren er heel andere dingen waaraan we ons ergerden. En als De Ruiter aanstoot nam aan bepaalde zaken, dan had hij dat in 1990 moeten zeggen.'

'Oké, de sfeer was niet goed, we waren niet fris, we waren niet klaar voor het toernooi en er was onvrede bij de medische staf van de KNVB omdat sommige spelers zich tijdens het WK lieten behandelen door haptonoom Ted Troost. Maar dat was wat mij betreft alles. We hebben gewoon een heel slecht toernooi gespeeld. Het was geen homogene groep zoals op het EK van 1988. De wedstrijd tegen Duitsland was de enige waarin we behoorlijk hebben gespeeld. Waarschijnlijk omdat juist Duitsland de tegenstander was. Wie weet hoever we nog waren gekomen als we die wedstrijd hadden gewonnen.'

De laatste toernooien met Oranje

Na het debacle van het WK 1990 neemt de inmiddels 62-jarige Rinus Michels zelf maar weer de technische leiding van Oranje. De ploeg is ingedeeld in een poule met Portugal, Griekenland, Finland en Malta. Alleen de winnaar gaat naar de eindronde. Dat zal dus niet meevallen.

Michels begint slecht met een matige vriendschappelijke wedstrijd tegen Italië. Nederland verliest met 1-0 en Ronald deelt in de malaise. Oranje speelt opvallend behoudend. In de weken erna speelt Ronald weer uitstekend bij Barcelona, de Spaanse pers roept hem regelmatig uit tot uitblinker. De Nederlander Edwin Winkels, correspondent in Barcelona voor een aantal Nederlandse bladen, vraagt Ronald hoe het mogelijk is dat hij bij Barça zo goed speelt en bij Oranje juist niet.

Ronald, openhartig als altijd, reageert met: ‘Bij Barcelona spelen we met twee echte vleugelspelers en nog een paar jongens die langs de zijlijn opkomen. Het blijkt de meest effectieve manier van aanvallen. In het huidige voetbal moet je niet, zoals wij bij het Nederlands elftal doen, via het centrum willen doorbreken. Daar is de ruimte niet voor. Met de in Italië gehanteerde tactiek bereiken we niets. Je kunt het Van Basten en de andere spitsen toch niet aandoen hen te bestoken met passes van achteruit? Zo komen ze altijd met de rug naar het doel te staan en voor ze iets kunnen ondernemen, staat er al een verdediger op hun lip. Michels kan onmogelijk tevreden zijn geweest over het in Italië vertoonde spel, al beweerde hij na afloop het tegenovergestelde.’

Winkels stuurt de citaten naar de kranten waarvoor hij werkt en die brengen ze in forse berichten met pittige koppen. Een rel is geboren. Michels is pisnijdig en schorst Ronald voor de EK-kwalificatiewedstrijd tegen Portugal op 17 oktober 1990 in Porto. Ronald: ‘Ik kreeg een telefoontje van Michels. Hij zei meteen dat ik niet geselecteerd was voor de volgende wedstrijd. Toen ik vroeg waarom, antwoordde hij: “Vanwege jouw uitlatingen”. Hij vroeg niet of ik het wel gezegd had, of het er wel goed stond, enzovoorts. Het staat er tenslotte vaak anders dan je het hebt gezegd. Misschien zag de leiding het als een vorm van kritiek, maar zo was het niet bedoeld. Ik denk dat Michels met mij een voorbeeld heeft willen stellen.’

Daar is Ronald goed pissig over: ‘Ik heb nu 48 interlands gespeeld, ben altijd voor de meest lullige wedstrijdjes vanuit Barcelona overgevlogen, terwijl Jan en alleman afzegden. Neem die vriendschappelijke wedstrijd tegen Brazilië, daar was ik bij, ook al had ik hier vakantie. Of tegen Denemarken. Ik was nota bene een van de weinigen van het eigenlijke elftal die kwam opdaven. Dat telt kennelijk allemaal niet en dat steekt wel een beetje.’

Ook Crujff neemt met verbazing kennis van het besluit van Michels: ‘Om het voetbal kan het niet zijn, daarvoor speelt Ronald nu te goed bij Barcelona. Het moet dus wel vanwege die perspublicatie zijn. Koeman is geen type opruier en komt niet alleen voor zichzelf op. Zelfs bij klotewedstrijden van het Nederlands elftal is hij er. Dan kun je hem nooit voor zo’n stukkie straffen. Als Michels een voorbeeld heeft willen stellen, dan heeft hij de verkeerde genomen. Dit geeft alleen maar meer problemen. Ik zie het als niet erg uitgekookt.’

Cruijff vervolgt: ‘Mag Ronald ook eens voor zichzelf opkomen? Hier in Barcelona speelt hij goed, in het Nederlands elftal niet. Moet hij zich dan weer door de hele handel naar de slachtbank laten leiden? Ik vind juist dat hij het allemaal netjes gezegd heeft.’

Later legt Michels in *Voetbal International* uit: ‘Ik ben er voor om de werk- en prestatiesfeer zo gezond mogelijk te houden. Op het EK van ’88 was dat het geval, op het WK van ’90 allesbehalve. Ik vind dat de groep een eenheid moet blijven. Een blok discipline is noodzakelijk. Ik ben vooral in mijn wiek geschoten omdat uitgerekend de viceaanvoerder dit gedaan heeft en dat verwacht ik niet van hem. Koeman heeft zijn kritiek gespuid op een onjuiste plaats, op een onjuist tijdstip, met verkeerde teksten. Er zijn mensen die zeggen dat het allemaal niet zo erg was wat Koeman heeft gezegd. Ik vind het wél erg.’

De affaire suddert nog wat na totdat Ronald op 29 oktober 1990 zijn achillespees afscheurt tegen Atlético Madrid. Vervolgens verdwijnt de zaak als vanzelf naar de achtergrond en richt Ronald zich vooral op zijn revalidatie. Het is wél opvallend dat Nederland in de gewonnen EK-kwalificatieduels met Griekenland (2-0) en Malta (0-8) met echte buitenspelers goed functioneert.

In januari 1991 blikt Ronald nog één keer terug: ‘Ik heb begrepen dat het plezier weer terug is bij het Nederlands elftal. Maar plezier heeft vooral te maken met resultaten, en die waren het laatste jaar slecht.’

Hij geeft dan toe met de gedachte gespeeld te hebben te bedanken voor Oranje: ‘Ik voelde me diep gekwetst omdat ik alleen maar positieve gedachten had met die opmerkingen over het concept. Michels vatte het puur op als kritiek. Ik vroeg me af waaraan ik dit had verdiend en dacht vervolgens: *Krijg allemaal maar de kolere*. Ik dacht dat Michels een manier gevonden had om van mij af te komen omdat-ie met mij in zijn maag zat. Al die kritiek tijdens en na het WK heb ik me wel degelijk aangetrokken. Later kreeg ik een fax van Michels waarin hij alles nog eens heeft uitgelegd. Toen ik die gelezen had, kwam ik weer een beetje bij mijn positieven. Ik ben van gedachten veranderd en sta weer open voor het Nederlands elftal. Voor mij is de zaak afgedaan. Toen ik in het ziekenhuis lag, heeft Michels trouwens nog geïnformeerd hoe het met me ging.’

Hoe kijkt Ronald ruim 22 jaar later terug op de affaire? ‘Ik sta nog steeds achter mijn woorden. Ik denk dat Michels even de toon wilde zetten. In de hiërarchie stond ik niet zo hoog als Gullit en Van Basten, maar wel kort daarachter. Michels wilde laten zien dat hij ook met een van de belangrijke spelers een daad kon stellen. Ik heb heel wat akkefietjes met Michels gehad, zoals later met die kampioenswedstrijd van Barcelona in 1992 waar ik van hem niet bij mocht zijn. Het deed me toen wel goed dat de hele groep achter me stond.’

Op woensdag 5 juni 1991 keert Ronald terug in Oranje voor het EK-kwalificatieduel met Finland uit (1-1) en speelt bevredigend. De wedstrijd erop, 11 september vriendschappelijk tegen Polen in Eindhoven, gaat het helemaal mis. Ronald gaat twee keer in de fout en wordt na 72 minuten onder hoongelach gewisseld. Na afloop reageert hij verbitterd: ‘Ik kon er ineens niks meer van. Dat vond ik nogal overdreven.’

Ruim een maand later speelt Ronald weer een bevredigende EK-kwalificatiewedstrijd tegen

Portugal (1-0 winst): ‘Er is een last van me afgevallen. Ik realiseerde me dat het heel moeilijk zou worden me te handhaven in het Nederlands elftal als ik tegen Portugal weer slecht zou spelen. Ik heb, gezien de enorme belangen van die wedstrijd, weliswaar op zeker gespeeld, maar ik heb laten zien dat ik nog steeds goed als libero kan spelen.’

En in 2013: ‘Gedurende mijn hele carrière heb ik steeds vrij veel kritiek gehad over mijn rol in het Nederlands elftal. Dat ging in de periode na die wedstrijd tegen Portugal weer door. Het hield pas op toen ik op 20 mei 1992 de beslissende goal maakte in de Europa Cup-finale tegen Sampdoria. Toen kreeg ik ineens heel positieve kritieken, terwijl dat nou juist gewoon een momentopname was.’

Oranje plaatst zich vrij gemakkelijk voor het EK 1992 in Zweden. Ronald: ‘We zijn daar in elk geval geen favoriet, gezien het spel van het afgelopen jaar. Het blijft vreemd dat de meeste internationals beter spelen bij hun club dan in het Nederlands elftal.’ Ronald heeft bovendien een klein probleem: het toch al bomvolle programma van Barcelona, inclusief de Europa Cup-finale tegen Sampdoria, eindigt pas op 7 juni. Het EK begint voor Oranje al op 12 juni. Niettemin staat Ronald er in het eerste duel met Schotland gewoon in en Nederland boekt een moeizame 1-0 zege. Ook tegen het GOS – voorheen Sovjet-Unie – loopt het aanvallend niet naar wens (0-0), maar tegen Duitsland bereikt Oranje de EK-vorm van 1988. Het wordt 3-1, met als uitblinker Rob Witschge. Ronald levert twee assists: ‘Van die duels met Schotland en het GOS kan ik me niet veel meer herinneren, van die tegen Duitsland des te meer. Dat gaf ons weer wat extra’s. Dennis Bergkamp stond in de spits en scoorde, Rijkaard maakte een mooie kopgoal.’

In de halve finale wacht Denemarken. Oranje is torenhoog favoriet. Het is al een wonder dat de Denen zo ver zijn gekomen. Aanvankelijk zou Joegoslavië aan het EK deelnemen, maar een internationale boycot vanwege de verwickelingen in de Balkan verhindert dat. Acht dagen voor het eindtoernooi hoorde Denemarken dat het de vrijgekomen plaats mocht innemen. Het verhaal gaat dat de meeste internationals al op de camping zaten en ijlings zijn teruggeroepen, maar dat wordt jaren later in het tv-programma *Andere Tijden Sport* ontkracht.

Oranje heeft de grootste moeite met de vechtlustige Denen. Het duel eindigt in 2-2. De verlenging levert niets op, waarna strafschoppen volgen. Ronald benut de eerste en ook Dennis Bergkamp, Rob Witschge en Frank Rijkaard schieten raak. Dan stopt Peter Schmeichel, de fantastisch keepende sluitpost van Denemarken, de penalty van Marco van Basten; Nederland is uitgeschakeld. Denemarken zal in de finale ook nog Duitsland verslaan: 2-0. Ronald: ‘Onderschatting zal best meegespeeld hebben tegen Denemarken. Dat was toch weer een flinke teleurstelling.’

Voor het WK 1994 is Dick Advocaat bondscoach. Ronald: ‘Ik kon wel door één deur met Advocaat. Hij was vooral superfanatiek en bracht dat op ons over. Ook tactisch was Advocaat sterk, hij zette de boel goed neer. Dick was alleen een beetje behoudend.’

Nederland komt in een pittige poule terecht met Engeland, Noorwegen, Polen, Turkije en San Marino. Oranje begint slecht, de uitwedstrijd tegen Noorwegen gaat met 2-1 verloren. ‘Dat was echt een verschrikkelijk elftal om tegen te spelen’, weet Ronald nog. De kritiek in de Nederlandse media is niet mals. Ze beschrijven de internationals als volgevreten vedetten. Mede daardoor geprikkeld gaat Oranje naar Turkije en wint er knap met 1-3. Ronald: ‘Als we

daar niet gewonnen hadden, dan had ik geen uitdaging meer gezien bij het Nederlands elftal. Dan kun je niet meer naar een groot toernooi toewerken. En ik ga niet zomaar wedstrijdjes tegen San Marino spelen om meer interlands achter mijn naam te krijgen. Dan was ik ermee gestopt.'

Maar Oranje krijgt weer de geest, wint ook thuis van Turkije (3-1), klopt San Marino (6-0), speelt op Wembley 2-2 tegen de Engelsen, houdt thuis het taaie Noorwegen op 0-0 en loopt San Marino (0-7) nog eens onder de voet.

De uitbeurt tegen Engeland, op 28 april 1993, mist Ronald. Kort ervoor is hij geblesseerd geraakt. De Rotterdamse fysiotherapeut Dick van Toorn krijgt hem weliswaar net op tijd fit, maar omdat Barcelona een zwaar programma heeft, laat Crujff Van Toorn weten dat-ie Ronald niet helemaal fit moet verklaren. Crujff heeft hem veel te hard nodig voor Barcelona. Ronald: 'Dat heb ik nooit geweten. Van Toorn had me inderdaad razendsnel weer fit. Ik moest met die door hemzelf gemaakte apparaten aan de slag. Hij was dan zelf ergens anders in zijn praktijk bezig. Die dingen maakten een geweldige herrie. Zo kon hij precies horen wat je deed. Hoorde hij niks, dan kwam hij even zeggen dat je wel moest doorwerken. Mooie man, Van Toorn.'

De thuiswedstrijd tegen Engeland op 13 oktober 1993 in De Kuip is in feite beslissend. Nederland wint met 2-0, maar vraag niet hoe. Ronald maakt 1-0 met een schitterende vrije trap, maar had eigenlijk niet meer op het veld mogen staan. Hij verdient absoluut een rode kaart als hij de doorbroken David Platt net buiten het strafschoopgebied onderuit trekt. Maar Ronald krijgt slechts geel, tot uitzinnige woede van de Engelse bondscoach Graham Taylor.

Ronald, meteen na afloop: 'Het was zo klaar als een klontje dat ik eruit gestuurd zou worden. Het was duidelijk rood. Op dat moment maak je gebruik van je internationale status. Dat zal hebben meegespeeld, zo gaat dat nu eenmaal. Ik maakte meteen drukke gebaren en wees naar de plek van de overtreding, alleen maar in de hoop dat de scheidsrechter de bal niet op de stip zou leggen. Tegen Platt zei ik nog sorry. Hij begreep het wel en zei alleen maar: *That fucking referee.*'

Ronald, bijna twintig jaar later: 'Gelukkig vond ook de scheidsrechter dat de overtreding net buiten het strafschoopgebied was gemaakt en gaf hij slechts geel. Ik heb daar nog jarenlang last van gehad als ik in Engeland speelde. Toen ik twee jaar later met Feye-noord voor de UEFA Cup in Liverpool tegen Everton speelde, werd ik nog steeds bij werkelijk elk balcontact uitgefloten. Ik blijf erbij dat ik deed wat ik moest doen tegen Engeland en de scheidsrechter bepaalt uiteindelijk de straf. Schotten en Ieren, Engeland-haters, hebben me altijd gefeliciteerd met dat moment.'

Die eerste goal uit zijn vrije trap tegen Engeland is ook bijzonder, vindt Ronald nog steeds in 2013: 'De bal lag eigenlijk te dicht tegen het strafschoopgebied aan om 'm direct te nemen. Maar ik zag dat keeper David Seaman dicht bij de rechterpaal aan stond. Het enige wat ik moest doen was de bal over de muur in de andere hoek zien te krijgen. De snelheid maakte niet uit, Seaman zou er zo nooit bij kunnen. Zo werd het een soort stiftbal, waarbij de bal helemaal niet hard in het doel verdween.'

Nederland wint vervolgens met 1-3 in Polen en kwalificatie is een feit, waarna een nationale discussie losbarst of Johan Crujff als coach mee moet naar het WK van 1994. Ronald is voorstander en zegt in die periode: 'Wat lullen we nou? Johan moet gewoon als bondscoach mee naar het WK. Er is al jaren een roep om Crujff als bondscoach. Nu moet het maar eens gebeuren. Er ligt al een principeovereenkomst tussen de KNVB en Crujff en dat Dick Advocaat stopt na de kwalificatie. Je kunt wel om emotionele redenen aanvoeren dat Advocaat nu mee moet omdat hij de kwalificatie heeft gerealiseerd, maar hij spreekt zelf ook uit dat hij niet meegaat als Crujff wil.'

Maar op het laatste moment haakt Crujff zelf af. Zijn pakket voorwaarden wordt namelijk niet ingewilligd. Verder is Van Basten afgefallen vanwege zijn chronische enkelblessure en ziet Gullit af van het WK na een conflict met Advocaat over de speelwijze van Oranje. Ronald vlak na dat incident: 'Ik heb Gullit duidelijk gemaakt wat ik van hem vond toen hij uit het trainingskamp in Noordwijk vertrok. Ik vind dat hij het heel slecht heeft gespeeld. Hij heeft ons in de steek gelaten en dacht op dat moment veel te veel aan zichzelf. Nu is hij weer teruggekeerd naar Sampdoria. Eerst gaat hij met veel bombarie terug naar AC Milan en een paar maanden later is hij er weer weg. Dat zegt wel iets over Gullit.'

Ronald negentien jaar later: 'Ik blijf erbij dat Gullit dat nooit had mogen doen. Ik vond het erg makkelijk om het op het systeem af te schuiven. Ruud wilde liever spelen met twee spitsen, Advocaat hield vast aan drie spitsen. Pas in 2009 heeft hij spijt betuigd. Tot op de dag van vandaag heb ik het er nooit meer met Gullit over gehad.'

Vlak voor het begin van het WK valt Ronald nog een grote eer te beurt: hij is de eerste voetballer in de Nederlandse geschiedenis wiens portret op een postzegel prijkt. Zijn zaakwaarnemer Ger Lagendijk sluit daarvoor een contract af met KPN: 'Het regende de afgelopen maanden reclameaanbiedingen voor Ronald. Hij is veel gewend, maar de aanbieding van KPN streelde toch zijn ijdelheid. Begrijpelijk, want het is fantastisch met je gezicht op een postzegel te mogen verschijnen. Zo iets is alleen voorbehouden aan mensen die echt iets voor Nederland hebben betekend.'

Oranje zit voor het WK in Amerika in een poule met Saoedi-Arabië, België en Marokko. De groepswedstrijden verlopen uiterst moeizaam en de hitte is verzengend. Sommige duels spelen zich af bij temperaturen rond 45 graden Celsius. Het is eigenlijk onverantwoord in die omstandigheden een WK af te werken. Ronald in 2013: 'Het was alsof je achter een bus met een draaiende motor stond. Vreselijk. Wij hadden ook nog de pech dat we in Florida speelden, een van de warmste gebieden van Amerika. De commercie bleek weer eens belangrijker dan het niveau van de wedstrijden, die ook nog op rare tijden moesten worden gespeeld. Ik vond Amerika qua land wel een fantastische ervaring. Het reizen vond ik ook heel mooi, maar dat toernooi had er nooit gehouden mogen worden.'

Zowel tegen Saoedi-Arabië als Marokko wint Nederland moeizaam met 2-1, het duel met België gaat met 1-0 verloren. Ronald: 'We hebben te weinig *over-mijn-lijkverdedigers*. Ze willen altijd maar méévoetballen. Het is dit toernooi voorgekomen dat ik de mandekker werd, dat ik in de dekking kwam te spelen en anderen gingen meevoetballen. Tegen Marokko ging het al iets beter. De hitte heeft ook op mijn spel invloed. Je voeten worden heel heet, je sokken worden kletsnat, je voeten gaan bewegen in je schoenen, je staat gewoon te soppen. Ik

heb werkelijk overal blaren.’

In de achtste finale, tegen Ierland, loopt het wat beter: 2-0. ‘Ik vond het van Advocaat verstandig dat hij tegen Ierland met Aron Winter als rechtsback een extra verdediger opstelde. Vanaf nu kunnen er geen onduidelijkheden over de verdediging meer bestaan. We hebben voor helderheid gekozen: deze man is voor jou, die is voor jou. Jij bent verantwoordelijk voor je eigen man. Daar is iedereen nu wel achter. Het is alleen wat laat.’

De kwartfinale tegen Brazilië levert zelfs spektakel op: 3-2. Nederland verliest mede doordat de niet al te snelle Jan Wouters in de mandekking speelt op de pijlsnelle Bebeto, die levensgevaarlijk blijft en dan ook scoort. Een misrekening van Advocaat? Ronald: ‘Dat was geen goede keus, maar het was wel een heel leuke wedstrijd. We kwamen met 2-0 achter, en kwamen knap terug tot 2-2. We hadden zelfs kansen op 3-2, totdat Branco die bal er uit een vrije trap nogal fortuinlijk inschoot. We lagen er weer uit.’

Na de wedstrijd neemt Ronald het woord: ‘Ik bedankte vooral Jan Wouters, Frank Rijkaard en Aron Winter, die er al vanaf 1988 bij waren, voor de fijne periode die ik als international heb gehad.’ Later krijgt Ronald nog een bedankbrief van Dick Advocaat.

De wedstrijd tegen Brazilië is dus Ronalds laatste voor Oranje. Had Nederland, met die vanaf 1986 unieke generatie, niet méér moeten winnen dan alleen het EK van 1988? ‘Op zich was die wedstrijd nog een aardig afscheid van Oranje. Maar al met al was ook dit geen geweldig toernooi. Met al die kwaliteit hadden we natuurlijk meer moeten winnen dan alleen het EK van 1988. Ook individueel kan ik niet tevreden zijn. Met vrije trappen, afstandsschoten en penalty’s scoorde ik veel bij mijn clubs, bij het Nederlands elftal veel minder. In 78 interlands heb ik maar veertien goals gemaakt. Ik heb niet altijd mijn individuele klasse kunnen tonen. Ik speelde in het Nederlands elftal wat meer in dienst van het team. Bij mijn clubs was het spel wat meer op mij afgestemd. Maar mijn interlandcarrière is niet helemaal bevredigend en dat neem ik vooral mezelf kwalijk. Toch jammer.’

Toch naar een Nederlandse club: Feyenoord

In zijn laatste contractjaar bij Barcelona, 1994/95, laat Ronald zich ontvallen: 'Het liefst sluit ik mijn loopbaan af bij Barcelona, of misschien bij een club als Monaco. Maar zeker niet in Nederland. Misschien gaan we wel pendelen tussen Barcelona en Groningen, waar we nog een huis hebben. Onze kinderen zijn halve Spanjaarden. De oudste gaat al naar de grote school, ze spreekt beter Spaans dan Nederlands. Het eerste jaar in Barcelona dachten we hier altijd te zullen blijven wonen. Maar als we met kerst een week in Nederland zijn, heeft dat toch ook altijd wel iets. We zullen in elk geval vaak in beide landen verblijven.'

Ronald in 2013: 'Spelen bij Barcelona gaf toch een bepaalde druk. Daarom dacht ik aanvankelijk nog bij een leuke buitenlandse club op een wat lager niveau te spelen. Uiteindelijk besloten we toch met het gezin terug te gaan naar Nederland. We hadden echt het gevoel van: *het is mooi geweest.*'

De eerste club die belangstelling heeft voor de transfervrije libero is PSV. Al in 1994 laat PSV-trainer Aad de Mos weten graag weer met Ronald te willen werken en ook Ronald zelf voelt veel voor een terugkeer. Maar De Mos is ontslagen en opgevolgd door Dick Advocaat. Die denkt er heel anders over. Tot Ronalds verbazing laat Advocaat weten geen behoefte te hebben aan een libero van 32. Te oud.

De reactie van Ronald in 1995: 'Laat ik het er maar op houden dat ik teleurgesteld in hem ben. Ik denk dat ik nog makkelijk twee jaar op een hoog niveau kan meedraaien. Wat mij vooral dwarszit is dat Advocaat mij niet persoonlijk heeft uitgelegd waarom PSV mij niet kan gebruiken. Ger Lagendijk zegt voortdurend dat Advocaat mij zou bellen, maar dat heeft hij nooit gedaan. In heel veel dingen heb ik Advocaat tijdens het WK in Amerika nog gesteund, veel meer dan de andere internationals. Dan komt er een mogelijkheid bij PSV te worden herenigd en blijkt Advocaat voor zichzelf te kiezen. Vooral de manier waarop heeft me gekwetst.'

Ronald in 2013 over de affaire: 'Lagendijk was een goede kennis van penningmeester Harry van Raaij, de latere voorzitter van PSV. Ze hadden voortdurend contact en het zag er inderdaad naar uit dat ik naar PSV zou gaan. Advocaat heeft daar dus een stokje voor gestoken. Hij had liever Wim Jonk. Veel mensen bij PSV vonden het jammer dat ik niet terugkwam.'

In het voorjaar van 1995 denkt FC Groningen Ronald terug te kunnen halen naar Het Oosterpark. Sterker, voorzitter Henk van der Wal en vicevoorzitter Wim Everards hebben na een gesprek met de libero de indruk dat de keuze van Ronald al vaststaat. Tot Ger Lagendijk op 26 maart laat weten dat een groot aantal Nederlandse clubs in Ronald is geïnteresseerd en het allerminst zeker is dat hij naar FC Groningen terugkeert. Van der Wal roept vervolgens woedend dat 'Lagendijk en Koeman een smerig spel spelen.'

Ronald reageert op zijn beurt pisnijdig in *Het Nieuwsblad van het Noorden*: 'Er is nul procent kans dat ik volgend seizoen bij FC Groningen speel. Wij hebben bepaalde afspraken gemaakt en die zijn door hen geschonden. Ze hebben hun mond voorbijgepraat. Mijn vertrouwen in het duo is verdwenen, van hun uitlatingen zakt mijn broek af. Er worden helemaal geen spelletjes gespeeld door Lagendijk en mij. En het is ook niet zo dat Ger bepaalt

waar ik ga spelen. Dat bepaal ik zelf. Door hun schuld is de achterban van FC Groningen verkeerd voorgelicht. Nu moeten ze alles terugdraaien. En om niet af te gaan, vertellen ze allerlei dingen die niet waar zijn.'

Toch neemt FC Groningen opnieuw contact op met Ronald. Ook vader Martin bemoeit zich met de rel: 'Alles berust op een misverstand, omdat FC Groningen dacht dat Ronald zeker zou komen. Bijna twee weken geleden werd ik door RTL geïnterviewd. Ik zei toen dat het voor vijftig procent zeker was dat Ronald zou terugkeren naar Groningen. Die uitspraak heeft RTL eruit geknipt. Als dat niet was gebeurd, had er een hoop ellende voorkomen kunnen worden. Na die uitzending zijn er heel veel clubs gaan bellen, Ronald kon ineens in heel Nederland en een aantal Europese landen terecht. Als vader zal ik alles in het werk stellen om Ronald alsnog naar Het Oosterpark te halen. Dat is goed voor de club, voor het gezin en voor mijn zoon. Maar het is een beslissing van hemzelf en Bartina. Belangrijk is dat Ronald weer *on speaking terms* is met FC Groningen.'

De media volgen Koeman op de voet. Dagen achtereenvolgend staan er onder meer de volgende koppen in de kranten: *Koeman gesprek van de dag op Kaalheide; Feyenoord jaagt op Koeman; Koeman: schuld aan breuk; Koeman sluit vrede met FC Groningen*. Roda JC en NAC mengen zich in de strijd en vooral de Limburgers willen ver gaan om Ronald naar Kerkrade te halen. 'Met alle respect, maar ik vond die gele shirts al niks. Dat was echt geen optie.'

Ook Johan Crujff bemoeit zich met de transfersoap: 'Ronald is nog steeds goed genoeg voor Barcelona. Dan is hij dus ook goed genoeg voor die andere clubs. Ik heb me helemaal niet met zijn beslissing bemoeid, ik heb alleen aangegeven dat hij niet moet stoppen. Ik ben ooit te vroeg gestopt. Daar kreeg ik later spijt van en toen ben ik maar weer begonnen. Ik begrijp dat de druk bij Barcelona aan je vreet, maar dan kun je best nog een paar jaar voetballen bij een leuke club.'

Uiteindelijk kiest Ronald voor Feyenoord, mede na een telefoontje van trainer Willem van Hanegem. 'Het was niet doorslaggevend, maar het doet je wel wat als zo'n oud-voetballer ineens aan de telefoon hangt. De mens Van Hanegem kennende, had ik zo'n belletje niet verwacht. Het was een prima gesprek. Willem zei me wat zijn plannen zijn, wat ik voor de ploeg zou kunnen betekenen en hoe enthousiast de spelers van Feyenoord zijn. Het is een leuke bijkomstigheid dat ook Crujff hier zijn carrière heeft afgesloten. Ik kies vooral voor Feyenoord omdat dit mij sportief het meeste aanspreekt. Qua organisatie is Feyenoord bovendien de grootste club.'

De club maakt tijdens Ronalds presentatie bekend dat mogelijk ook Ruud Gullit naar De Kuip komt. De reactie van Ronald: 'Ik heb altijd gezegd dat Gullit in vorm een versterking is voor elk elftal. Oud zeer tussen Gullit en mij? Ach, dat stamt uit het WK van 1994. Dat is voor mij en voor hem allemaal voorbij. Ik lig er althans niet wakker van.'

Gullit komt niet. En Jordi Crujff, die ook even in beeld is, evenmin. Ronald achttien jaar later: 'Feyenoord was sowieso aantrekkelijker dan Groningen en het kwam mede goed uit omdat we in België gingen wonen. Dat was fiscaal heel aantrekkelijk. Ik vond het bovendien leuk dat ik na Ruud Geels pas de tweede speler was die voor Ajax, PSV en Feyenoord is

uitgekomen.’

De Telegraaf meldt dat Koeman ‘naar verluidt 1,2 miljoen gulden in De Kuip gaat verdienen’. Ronald in 2013: ‘Nee hoor, het was dik onder het miljoen. Dat was nóg veel geld in die tijd, maar vergeet niet dat ik transfervrij was.’

FC Groningen is inmiddels diep teleurgesteld dat Ronald de club heeft afgezegd. ‘Dat klopt. FC Groningen heeft afgelopen zondag toch nog een laatste poging ondernomen, maar dat had geen zin meer. Het feit dat mijn vader en Erwin bij die club zitten, maakte het voor mij extra moeilijk. Mijn vader heeft zich heel erg ingespannen om me over de streep te trekken. Ik heb het hem nog eens uitgelegd waarom ik niet naar Groningen ga. Hij bleef het jammer vinden. Erwin was wat nuchterder, die begrijpt mij wel. Maar zit niet over ons in. We komen straks heus nog wel bij elkaar op een verjaardag, haha!’

Ook de fans van FC Groningen betreuren Ronalds keuze. Hij wordt zelfs bedreigd. In 2013 zegt hij daarover: ‘We zaten die zomer op een terras in Groningen toen er ineens een terrasstoel naar mijn hoofd werd gegooid. Hij miste me gelukkig, maar het tekende de boosheid van de Groningers. Ik had toch echt nooit mijn jawoord aan FC Groningen gegeven.’

De supporters van Feyenoord daarentegen geven Ronald een warm onthaal. Op zijn eerste training krijgt hij een daverend applaus van duizenden fans. Na afloop: ‘Het was hartverwarmend. Een welkom zoals bij de *socios* van Barcelona een dag na een overwinning. Ik heb veel vertrouwen in dit Feyenoord. Met dit spelersmateriaal moeten we meedoen om het kampioenschap. Wat mijn rol daarin wordt, daar praat ik binnenkort over met Van Hanegem. Er is wel een verschil tussen de aanpak van Crujff en Van Hanegem. Crujff zat constant bovenop de groep, Van Hanegem is wat afstandelijker.’

In de voorbereiding neemt Feyenoord deel aan het Juan Camper-toernooi van Barcelona. Ronald is nog altijd mateloos populair in de stad en wordt ontvangen als een held. Ronald na het toernooi: ‘Het was vier dagen een gekkenhuis en ik merkte dat ik blij was weer terug te gaan naar Nederland.’

In De Kuip vliegt het aantal seizoenkaarten de deur uit. De teller stopt pas bij zeventienduizend, ruim drieduizend meer dan een jaar eerder. Ronald maakt in de competitie een prima start, zelfs Johan Derksen is enthousiast in *Voetbal International*: ‘Onder Willem van Hanegem wordt Koeman in de watten gelegd met een uitstekende keeper, Ed de Goeij, achter zich, Ulrich van Gobbel als supersnelle mandekker, en twee sterke vleugelverdedigers, Clemens Zwijnenberg en Ruud Heus, en ook nog een verdedigende middenvelder vóór zich met tactisch inzicht: Peter Bosz. Dat had Ronald Koeman al jaren niet meegemaakt. Koeman heeft het dan ook prima naar zijn zin bij Feyenoord.’

Ronald begint zo sterk dat bondscoach Guus Hiddink hem zelfs wil terughalen naar het Nederlands elftal: ‘Tot verdriet van Danny Blind, die de libero van Oranje was. Ik heb er wel met Guus over gesproken, ik heb altijd een uitstekende band met hem gehouden. Maar uiteindelijk vond ik het niet verstandig. Ik had het tijdperk bij het Nederlands elftal nu eenmaal afgesloten.’

Toch gaat het vrij snel mis met Feyenoord. De resultaten vallen tegen en op 2 oktober 1995 krijgt Willem van Hanegem ontslag na de kansloze 3-0 nederlaag bij PSV. Het had evengoed 6-0 kunnen zijn. Sommige spelers vinden *De Kromme* 'te soft'.

Ronald na dat ontslag: 'Ik had een goed contact met Van Hanegem. Je merkt aan alles dat hij ontzettend veel verstand van voetbal heeft. Individueel zal hij spelers absoluut beter maken, maar om voetballend een elftal beter te maken had hij zich veel meer moeten laten gelden. Van Hanegem was niet nadrukkelijk genoeg aanwezig, zat niet genoeg bovenop de groep. Hij had de problemen direct moeten aanpakken. Als trainer was hij te afstandelijk. Misschien is dat wel zijn karakter. Gezien zijn status kwam zijn ontslag als een verrassing, maar als je zo veel ambities en aankopen hebt, moet je als club wel presteren. De wedstrijd tegen PSV was natuurlijk dramatisch. Dan kun je gaan aftellen.'

In 2013: 'Al met al vond ik het ontslag van Willem niet leuk. Maar je zag al snel dat hij eigenlijk geen trainer was, maar speler was gebleven. Geert Meijer gaf de trainingen en organiseerde alles. Marcel Bout was er ook nog bij als trainer. Willem liep daar dan een beetje doorheen. Het was wel te vergelijken met de situatie van Crujff toen ik bij Ajax speelde, maar Johan was veel directer en minder afstandelijk. Willem sprak zelden met de groep, dat liet hij meestal over aan Meijer. Op zich had Feyenoord nog steeds een heel aardige selectie die grotendeels bestond uit de kampioensploeg van 1993: Rob Witschge, Taument, Blinker, Fräser, Van Gobbel, Heus en Bosz. En daar was Henke Larsson nog bij gekomen.'

Niettemin hekelte Ronald in het begin van het seizoen al de mentaliteit van een aantal spelers die hij zelfs lamlendig noemt. Anno 2013: 'Het verschil in mentaliteit tussen Nederlandse en buitenlandse spelers was groot en vind ik nog steeds redelijk groot. Buitenlandse spelers zijn over het algemeen wat professioneler dan Nederlandse. Bij Barcelona waren spelers buiten de training om bijvoorbeeld met zichzelf bezig in het krachthonk en dergelijke. Ik zie dat nu bij Nederlandse spelers ook wat meer. Ze beseffen steeds beter dat profvoetbal een vak is. Vroeger was het trainen en meteen naar huis. Nu zie je spelers bij Feyenoord na de training bezig met een extra programma met bijvoorbeeld stabiliteits- en coördinatieoefeningen. In mijn tijd als Feyenoord-speler was daar amper sprake van. Er zaten ook enkele flierefluiteren in de selectie.'

De opvolger van *De Kromme* is Arie Haan. Ronald: 'Ik kende hem een beetje. Hij kwam uit Winschoten, niet ver van Groningen. Ik had hem wel eens gezien. Een joviale, zelfverzekerde man. Toen hij net was aangesteld als trainer van Feyenoord lieten ze bij *Studio Sport* beelden van hem zien waarop hij in München het Oktoberfeest flink aan het vieren was.'

'Haan had ook wat enge trekjes', vervolgt Ronald. 'Zo herinner ik me dat we in zijn tweede jaar tijdens de winterstop in Argentinië op trainingskamp waren. Daar speelden we een oefenwedstrijd tegen River Plate in het stadion waar Nederland tijdens het WK van 1978 had gespeeld. Voor de wedstrijd liep Arie ineens het veld op en wandelde door tot in de buurt van de middenlijn. Zegt-ie ineens: "Het was wel ver, hè?" De meeste andere jongens, die veel jonger waren dan ik, wisten niet waar hij het over had. Maar ik begreep wat hij bedoelde: van die afstand had hij tijdens het WK die mooie goal in dat stadion tegen Italië gemaakt. Zo'n opmerking was typerend voor Arie Haan.'

In zijn trainingen legde Haan de nadruk op de fysieke aspecten, volgens Ronald: 'Daarmee had hij succes gehad in Duitsland, vooral bij VfB Stuttgart. Het waren ook een beetje Duitse

trainingen.'

Maar na Haans komst verbeteren de resultaten nauwelijks. Ronald zegt een paar maanden na de aanstelling van de trainer zelfs: 'We hebben wedstrijden gespeeld die nog slechter waren dan onder Van Hanegem. RBC was heel matig en dan druk ik me nog voorzichtig uit. Bij Fortuna hebben we niet eens een kans gecreëerd. Voetballend was het heel slecht. Maar het is moeilijk voor een trainer midden in een seizoen voor een groep te komen.' In het Europese toernooi voor bekerwinnaars, de Europa Cup II, schakelt Feyenoord nog wel verrassend Everton (0-0 en 1-0) en Borussia Mönchengladbach uit (2-2, 1-0), maar in de halve finale struikelt de ploeg over Rapid Wien: 1-1 en 0-3. 'Bij Everton werd ik enorm uitgefloten vanwege dat geintje met David Platt bij het Nederlands elftal. Toch hielden we het in Liverpool op 0-0. Bij Rapid Wien verloren we vooral door hun erg goeie spits: Carsten Jancker.'

Geheel tegen zijn gewoonte in mist Ronald twee strafschoppen in de competitie: 'Ik miste meteen in de eerste de beste thuiswedstrijd, tegen Vitesse. En ook in het tweede thuisduel, met Volendam, ging het mis tegen Edwin Zoetebier. Gelukkig wonnen we die wedstrijden wel en later heb ik de penalty's ook weer genomen en schoot ik ze er weer gewoon in.'

Wel verliest Feyenoord met 1-0 van FC Groningen in Het Oosterpark door een eigen doelpunt van Ronald. Het cynisme is niet van de lucht, de Groningse supporters zingen massaal: 'Ronald bedankt! Ronald bedankt!'. Ronald, lachend: '*Studio Sport* heeft daar nog niet zo lang geleden beelden van laten zien. Het was een voorzet die ik nogal ongelukkig raakte.'

Halverwege het seizoen komt Jean-Paul van Gastel van Willem II naar Feyenoord. Een duidelijke versterking, want vanaf dat moment gaat het wat beter met Feyenoord. Ronald: 'Jean-Paul bezat een goed schot, had overzicht en zette zijn poot er altijd in. Daardoor werd het middenveld duidelijk sterker.'

Na dat wisselvallige jaar, waarin ook Ronald regelmatig kritiek krijgt, overweegt hij zelfs te stoppen, ook al omdat hij van Haan niet al te aanvallend mag spelen: 'Haan dacht vooral verdedigend. Ik moest dan ook vooral áchter de defensie blijven. Toch kwam ik er vaak vóór als we tegen een mindere tegenstander speelden. Dat leverde voortdurend strijd op met Haan.'

In de eredivisie eindigt Feyenoord toch nog op een respectabele derde plaats, achter het ongenaakbare Ajax en nummer twee PSV. Ronald: 'De eindklassering viel uiteindelijk wel mee. Ajax beleefde in die periode nu eenmaal superjaren.'

Het afscheid in De Kuip

Nog voor Ronalds tweede seizoen bij Feyenoord begint, is er al een conflict. Ondanks een uitgaansverbod besluiten Ronald, Gaston Taument en Henk Vos tijdens een trainingskamp in Alma Ata te gaan stappen. Ze lopen doodgemoedereerd langs de verbaasde Arie Haan door de hoofdingang het hotel uit. Haan: ‘Ronald Koeman riep zelfs nog “de groeten”, terwijl de hele spelersgroep stond toe te kijken.’

Haan besluit het drietal daarop te straffen door ze niet mee te nemen naar een toernooi in Alicante, maar maakt die beslissing niet meteen bekend aan het trio. Voorzitter Jorien van den Herik staat achter dat besluit: ‘Juist in dit team moet Ronald Koeman met zijn gedrag een voorbeeldfunctie vervullen. Dat heeft hij zeker niet altijd gedaan. We weten allemaal welk beeld er van Feyenoord is ontstaan de laatste jaren. Arie Haan heeft er hard aan gewerkt dat weg te nemen.’

Drie kwartier voordat Feyenoords persdag begint, komt Ronald bij toeval achter de sanctie en verlaat meteen woedend De Kuip. Hij wil stoppen bij Feyenoord. Hij mist in ieder geval de openingswedstrijd van het seizoen, thuis tegen het Braziliaanse Grêmio (0-2). Het Legioen neemt het op voor Ronald en fluit Haan massaal uit. De trainer heeft zelfs twee bodyguards bij zich om zijn veiligheid te waarborgen. Van den Herik probeert de supporters voor zich te winnen door te wijzen op het ongedisciplineerde gedrag van Ronald en schaaft zich opnieuw vierkant achter Haan.

Ronald geeft vervolgens toe dat hij fout zat in Alma Ata, maar voegt eraan toe dat het een uitvloeisel was van de ergernis die al een tijd bij hem leeft. Zo had Haan de libero ook in Alma Ata weer áchter de defensie geposteerd, in een allesbehalve vrije rol.

In die dagen laat Ronald zich ontvallen: ‘Haan moet begrijpen dat ik geen ventje van twintig meer ben met wie hij kan doen wat-ie wil. Maar het contact met Haan is nihil. Ik zeg weleens hoe ik vind dat er gespeeld moet worden, maar Haan doet daar niets mee. Ik wil nu van Haan horen wat hij met mij en het team van plan is. Als ze me niet meer nodig hebben, moeten ze dat maar zeggen. Ik kan elk moment van mijn contract af.’

Aan het eind van de hectische week heeft Ronald een verzoenend gesprek met Haan en Van den Herik en besluit alsnog te blijven. Na de bijeenkomst zegt hij: ‘Ik heb spijt van de manier waarop ik De Kuip heb verlaten. Ik had de zaak meteen moeten uitpraten. Aan de andere kant is een week nadenken niet verkeerd. Ik weet nu tenminste zeker dat ik nog graag een jaartje bij Feye-noord voetbal. Het was anders niet het afscheid dat ik wilde.’ En Haan: ‘We zoeken naar een gezamenlijke oplossing zodat Ronald meer speelplezier krijgt en zijn waarde voor Feyenoord behouden blijft.’

Hoe kijkt Ronald na ruim zestien jaar later terug op de affaire? ‘Het was sowieso een vervelend trainingskamp in Alma Ata. We speelden er bovendien twee slechte oefenwedstrijden – ik weet niet eens meer tegen wie – en de versterkingen voor dat seizoen stelden niet veel voor. Vandaar dat we er wel even tussenuit wilden. Vos, Taument en ik gingen een biertje drinken in een discotheek. Feyenoord-manager Hans Hageman vond ons en zei dat we terug moesten naar het hotel. *Dat maken we zelf wel uit*, zei ik nog, en we bleven gewoon zitten. Tot twee uur ’s nachts. Maar goed, we hadden het natuurlijk niet moeten

doen.’

Ronald kan zich alleen wel weer opwinden over de manier waarop de sanctie van Haan tot stand kwam: ‘Als hij nou meteen had verteld wat voor straf we kregen... Maar Haan zei in Alma Ata niets, en ook niet de volgende dag in het vliegtuig. Eenmaal in Rotterdam vroeg ik hem op vrijdag of ik rechtstreeks van mijn huis in België naar Brussel mocht rijden om van daaruit met Feyenoord naar Alicante te vliegen. Eerst wist Haan niet wat-ie zeggen moest, want toen moest hij natuurlijk met de billen bloot. Toen zei hij plotseling dat ik niet meeding. *Hoezo?*, vroeg ik nog heel verbaasd. “Vanwege dat akkefietje in Kazachstan”, antwoordde hij. *Kom je daar nu pas mee?*, vroeg ik weer en ik liep linea recta naar Van den Herik, met wie ik goed was.’

‘Van den Herik woonde ook in België, we aten wel eens met elkaar. Ik zei meteen: *Jorien, je hebt een probleem*. Ik vertelde hem wat er gebeurd was en zei erachteraan dat ik de volgende dag niet zou meespelen in de openingswedstrijd tegen Grêmio. Ik bleef ook gewoon thuis. Feyenoord verloor met 0-2. Het publiek was erachter gekomen wat er aan de hand was en ging vreselijk tekeer achter de dug-out van Haan. Van den Herik regelde de maandag erop een gesprek tussen Haan en mij in een BMW-garage in Dordrecht, waar ook Van den Herik met zijn centjes in zat. Ik erkende mijn fout, en Haan gaf toe dat hij het niet slim had gespeeld. Toen ben ik weer gaan voetballen. Ik wilde mijn laatste seizoen hoe dan ook goed afsluiten.’

Voor dat seizoen krijgt Feyenoord er liefst acht spelers bij: Geoffrey Claes, Jerzy Dudek, Haysan Farouk, Gláucio, Patricio Graff, Kees van Wonderen, Marek Saganowski en Pablo Sánchez. Vertrokken zijn Rob van Dijk, Ruud Heus, Rob Maas, Aurelio Vidmar en Rob Witschge. Ronald: ‘Van al die aankopen hadden er maar weinig een toegevoegde waarde. Behalve Kees van Wonderen, en Dudek later na het vertrek van De Goeij. Over Claes was ik best enthousiast, ik heb nog wel eens contact met hem. Het was de bedoeling dat hij mijn opvolger zou worden. Hij was bepaald geen stille Belg en had een behoorlijke babbel, maar Feyenoord was toch te hoog gegrepen voor hem. Sánchez was de beste en Graff had nog een bepaalde waarde, maar voor de rest...?’

Opvallend is dat Feyenoord opmerkelijk veel Zuid-Amerikanen aantrekt. Later in het seizoen arriveren ook nog eens de Uruguayaan Fernando Picún en de Argentijn Tati Montoya. Ronald: ‘Arie Haan had veel contacten met een Argentijn die in Duitsland woonde. Via die man kwamen al die Zuid-Amerikaanse aankopen naar De Kuip. De meesten konden het niveau van Feyenoord totaal niet aan. Toen wij in Argentinië waren, kwam er een jongen tien dagen op proef. Die kon een bal nog geen tien meter vooruit schoppen. Dat bleek Picún te zijn, die toch gewoon werd gecontracteerd. Die jongens uit Zuid-Amerika waren natuurlijk ook niet de goedkoopsten. We hadden trouwens wel een mooi trainingskamp in Argentinië. Hartje januari, stralend weer. Het is ook een mooi land. Het was de enige keer dat ik in Argentinië was.’

In het UEFA Cup-toernooi schakelt Feyenoord in de eerste ronde ondanks alles CSKA Moskou uit (1-0, 1-1) en loot in de tweede ronde tot genoegen van Ronald Espanyol uit Barcelona. Zo keert de libero terug in zijn geliefde stad. Al op het vliegveld wordt hij van

camera naar camera gesleept. Tijdens de training in Barcelona juichen vele honderden fans hem toe, ondanks het noodweer. Leden van de fanclub Wembley '92, waarvan Ronald erevoorzitter is, gaan na de training uitgebreid met hem op de foto. Feyenoord wint in Barcelona met 0-3 en bereikt (in De Kuip wonnen de Spanjaarden met 0-1) de derde ronde. Ronald na afloop: 'Dit elftal is enorm naar elkaar toegegroeid. Ik zie dat als gevolg van een groeiproces dat al een tijdje aan de gang is.'

Niettemin sneuvelt Feyenoord in de derde ronde tegen Tenerife (0-0 en 2-4). Ronald: 'We hebben voetballes gehad van Tenerife dat ook een heel goed elftal heeft. We kunnen het verlies van Van Gastel, die langdurig geblesseerd is, niet compenseren. Feyenoord heeft echt versterking nodig.'

Op 3 november 1996 speelt Ronald voor het laatst in Het Oosterpark in de competitiewedstrijd tegen FC Groningen. Hij staat weer eens tegenover broer Erwin. Feyenoord wint moeizaam met 0-1, het publiek joelt Ronald massaal uit. Na afloop is hij verdrietig: 'Groningen is mijn stad niet meer.' Anno 2013: 'Dat gedoe van ruim een jaar eerder – dat ik niet voor FC Groningen had gekozen – was weer opgerakeld. Als ik tegenwoordig in Groningen kom heb ik nergens last meer van. Integendeel. Ik kom er graag, ook vanwege de familie daar, maar ik zou er toch niet meer willen wonen. Na Groningen zijn we natuurlijk heel lang weggeweest. Je wordt op een gegeven moment *werelds* en dan wil je ook meer *werelds* wonen. Dichter bij Amsterdam en zo.'

Op 1 juni 1997 speelt Ronald zijn laatste competitiewedstrijd, uit tegen FC Utrecht (2-1 verlies) en krijgt een publiekswissel. Feyenoord eindigt in de eredivisie toch nog keurig als tweede, achter PSV maar voor FC Twente en Ajax. Toch een bevredigend slot? 'Zeker, tot de laatste wedstrijden deden we zelfs mee om het kampioenschap. Maar juist toen had ik een licht verrekt kniebandje waardoor ik met rechts niet voluit kon schieten. Tegen FC Twente was ik in de mangel genomen door Jan van Halst en Nico-Jan Hoogma. Daar hield ik die blessure aan over. Ik trainde in die periode zelfs niet meer; Dick van Toorn behandelde me voortdurend. In die laatste wedstrijden speelde ik alles met links en zo simpel mogelijk. Ik had nog kans om Voetballer van het Jaar te worden in het klassement van *De Telegraaf*, maar dat haalde ik door die blessure net niet.'

Ronald hoopt met Feyenoord op een afscheidswedstrijd tegen Barcelona, maar dat blijkt onhaalbaar. Het wordt Lazio Roma, op 9 augustus 1997. Voor ruim veertigduizend toeschouwers in De Kuip, behangen met tientallen spandoeken ter ere van Ronald, krijgt hij na veertig minuten een publiekswissel. Op de dundoeken komt vele malen zijn bijnaam voor: *Het Kanon*. Op het vipterras zitten onder anderen Johan Crujff, Marco van Basten, Frank Rijkaard, Guus Hiddink en Leo Beenhakker. Als Paul Bosvelt hem komt vervangen, krijgt de zichtbaar emotionele Ronald een staande ovatie van Het Legioen dat brult: 'Ronald bedankt!'

Ronald, Bartina en hun drie kinderen zwaaien af met een lach en een traan. *Het Kanon* maakt zich zowaar nog even kwaad op een stel fotografen, die door hun opdringerige gedrag een waardige aftocht vrijwel onmogelijk maken. 'We willen Koeman zien!', zingt het publiek dan ook hatelijk.

Na afloop is Ronald het middelpunt van een groots feest. Hij wordt benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau en tot Bondsridder. KNVB-voorzitter Jeu Sprengers en de Rotterdamse locoburgemeester Hans Simons noemen Ronald een voorbeeldige voetbalambassadeur. Van alle genodigden krijgt hij een computer met toebehoren. Van voorzitter Van den Herik ontvangt hij twee seizoenkaarten voor het leven. ‘Je bent maar twee jaar bij ons geweest, maar toch ben je een deel van Feyenoords erfgoed geworden, wij zullen je nooit vergeten’, betoogt de baas van de Rotterdamse club.

Ronald na het afscheid: ‘Ik hoop vooral dat de jongens zeggen: “Het was leuk om twee jaar met hem samen te spelen. We hebben toch iets geleerd van Ronald Koeman”.’

Ronald in 2013: ‘Het was die avond bloedheet. We kwamen bij elkaar in Hilton Rotterdam met familie en genodigden, onder wie Johan Crujff en Marco van Basten. Na afloop hadden we een geweldige feestavond. Marco Borsato zou optreden, maar op de dag zelf belde hij af omdat hij een voedselvergiftiging had opgelopen. René Froger was een van de genodigden en bleek op het nippertje bereid Marco Borsato te vervangen. René redde het feest. Hij was niet van de bühne af te slaan. Echt fantastisch. Jaren na de onderscheiding als Ridder in de Orde van Oranje-Nassau beseft ik pas wat die eigenlijk betekent. Nu denk ik er ook steeds aan die onderscheiding bij een bijzondere gelegenheid op te spelden. Als je ouder wordt, zie je de waarde van zo’n onderscheiding meer in. De medaille ligt boven in een laatje.’

Ronald kijkt terug op een schitterende carrière. Waar is hij het meest trots op? ‘Dat ik overal waar ik speelde kan terugkomen. Bij al die clubs liggen kaarten voor me klaar. Het betekent niet alleen dat je goed hebt gevoetbald, maar ook een normaal persoon bent gebleven. Dat respect is het mooiste wat er is.’

Na zeventien jaar topvoetbal zwijgt *Het Kanon*.

Debbie, Tim en Ronald junior

Ronald en Bartina hebben drie kinderen: Debbie (1 januari 1987), Tim (19 januari 1990) en Ronald junior (23 mei 1995). Debbie rondde in juni 2012 haar hbo-studie marketing & communicatie af en werkt in haar woonplaats Amsterdam tijdelijk in een winkel die onder meer servies verkoopt. Tim woont in Eindhoven, werkt daar in een modezaak en overweegt een studie in de richting van het ondernemerschap te gaan volgen. Daarnaast voetbalt Tim voor de eersteklasser Best Vooruit waar hij deel uitmaakt van de selectie. Ronald junior heeft zijn mavodiploma, woont nog thuis en is vaste doelman van de A1 van Almere City. Hij zit regelmatig op de bank bij het eerste.

Hoe kijken jullie tegen je vader aan?

Debbie: ‘Ik vind dat ik een heel leuke vader heb. Hij was altijd veel weg, maar at wel iedere avond met ons mee. Ronald heeft ons altijd naar school gebracht. Hij is ook een echte knuffelvader en een goede man voor mijn moeder. Hij is lief en denkt veel aan ons. Het is fijn te zien dat je ouders het goed hebben. Dat maakt je als gezin alleen maar sterker.’

Tim: ‘Als een serieuze, rustige man, met wie je veel lol kan hebben. Pa heeft namelijk een flink gevoel voor humor. Hij geeft ook veel om ons. Pa hangt zondag om vijf uur altijd aan de telefoon om over mijn wedstrijd te praten of hij komt zelf kijken.’

Ronald junior: ‘Hij staat volledig achter me, steunt me en is heel zorgzaam. Mijn vader hoopt net als ik dat ik zo hoog mogelijk kom als keeper. Bovendien is hij een gezellige man en zeker als Feyenoord heeft gewonnen, kun je met hem lachen.’

Zijn jullie vrij opgevoed?

Debbie: ‘Jazeker. In ons gezin was alles heel erg open, alles was en is bespreekbaar. Hij was soms best streng, maar dan in de goede betekenis van het woord. Hij wil dat we goede manieren hebben en niet vloeken.’

Tim: ‘Absoluut, ook door de vele verhuizingen. Daardoor hadden wij veel vrijheid. Onze ouders hebben ons ook niet erg streng opgevoed. Op een zekere leeftijd moesten we wel op tijd thuis zijn en nooit ergens te laat komen.’

Ronald junior: ‘Vind ik wel. Je kunt altijd je eigen gang gaan, als je maar op tijd bent om te eten. Maar als je met stappen – wat ik weinig doe – te laat thuis bent, moet je voor elke minuut dat je te laat was de volgende keer een kwartier eerder thuiskomen. Dat is best streng. Op vrijdagavond moet ik extra vroeg thuis zijn als ik zaterdag moet voetballen om me goed voor te bereiden.’

Was het niet vervelend dat je nooit eens rustig met hem op een terrasje kon zitten of door een pretpark kon wandelen?

Debbie: ‘Het was inderdaad af en toe vervelend dat we altijd aangekeken werden. Maar we zijn nooit echt lastiggevallen. Ik kan me herinneren dat ik me in Spanje weleens voor hem geneerde omdat hij zo bekend was. Ik wilde niet dat hij me voor de school afzette, ik ging er op de hoek van de straat al uit. Nu lachen we daar samen om.’

Tim: ‘Pa werd dan vaak nogal brutaal door mensen aangesproken en dat was niet leuk. In Barcelona was dat trouwens veel erger dan in Nederland. Wij liepen daar eens vijfhonderd meter waarover we wel anderhalf uur deden. We werden constant aangeklampt. Pa bleef dan wel altijd vriendelijk. Hij zei alleen wel eens: “Tim, ga jij nu maar eens voorop lopen”. Haha!’

Ronald junior: ‘Daar heb ik een enorme hekel aan. Vooral als je met vakantie gaat. Dan wordt hij op het vliegveld al steeds om hand-tekeningen gevraagd. Dat haat ik, maar ik probeer me er niet aan te ergeren.’

Al die verhuizingen leken voor jullie niet prettig.

Debbie: ‘Dat viel wel mee. Het was voor mij steeds weer een uitdaging. Mede door al die verhuizingen zijn wij heel werelds opgevoed en spreek ik nu drie talen vloeiend: Nederlands, Spaans en Engels. Daarbij ben ik net zo eigen met de Spaanse cultuur als met de Nederlandse. Achteraf ben ik wel gelukkig door de mogelijkheden die ik door het werk van mijn vader heb gehad. Ik kan nu echt zeggen dat het een verrijking van mijn leven is. Het was alleen wel jammer dat je soms vriendjes en vriendinnetjes moest achterlaten, maar daar hield je rekening mee door je niet te veel aan hen te hechten.’

Tim: ‘Ik heb vanaf mijn geboorte tot mijn zesde in Barcelona gewoond en van mijn elfde tot mijn dertiende. Ik vond die verhuizingen inderdaad niet prettig. Net als je ergens wat vriendjes had, moest je weer weg. Een voordeel is wel dat ik nog steeds goed Spaans spreek.’

Ronald junior: 'Dat vond ik zeker niet prettig. Steeds weer een andere school, steeds weer andere vrienden. Gelukkig wonen we nu al een tijdje in Bussum en zoals het er naar uitziet, blijven we daar voorlopig ook.'

Jullie vader vervulde op je zestiende verjaardag een persoonlijke wens. Hoe ging dat?

Debbie: 'Ik koos een weekend in Portugal uit omdat ik weet dat mijn vader er graag komt om te golfen en ik had er destijds bovendien een vriendje. Het was echt geweldig, de hele dag samen zijn en 's avonds wat gaan eten. Als je zo veel tijd hebt, kom je ook tot diepe gesprekken.'

Tim: 'Hij nam me mee naar de Champions League-finale Barcelona-Manchester United van 2009 in Rome. Dat was een geweldige ervaring. Het was al ruim drie jaar na mijn zestiende verjaardag, maar ik heb dan ook heel lang getwijfeld wat ik het leukst zou vinden.'

Ronald junior: 'Ik hoop binnenkort met mijn vader te gaan golfen op de beroemde baan van St. Andrews in Schotland. Ik kan zelf ook aardig golfen en heb, net als mijn vader, een handicap van 10, 11. Tijdens de vakanties in Portugal golf ik elke dag.'

Heeft jullie vader vervelende eigenschappen?

Debbie: 'Ronald is supereigenwijs. Als hij iets in zijn hoofd heeft, moet dat volgens zijn plan gebeuren. Hij vindt ook dat hij altijd gelijk heeft.'

Tim: 'Pa heeft niet echt slechte eigenschappen. Je kunt alleen geen gesprek met hem voeren als hij voetbal zit te kijken. Dat heeft echt geen zin.'

Ronald junior: 'Het enige wat ik kan bedenken is dat hij geen moment kan stilzitten. Hij moet altijd wat te doen hebben.'

Is jullie achternaam een handicap voor de twee zoons die ook zijn gaan voetballen?

Tim: 'Vind ik wel. Je wordt toch anders benaderd. Als ze de naam Koeman horen, is er meteen een verwachtingspatroon. De tegenstanders vinden het bovendien extra leuk van jou een bal af te pakken omdat je Koeman heet en niet Jan de Vries of zo. Ik kan best aardig voetballen, maar mis de mentaliteit van pa. Ik ben bovendien links, in tegenstelling tot mijn vader. Mijn moeder is in alles links, dat heb ik dus van haar. Ik vind voetbal heel leuk, maar ben niet zo fanatiek. In het weekend vind ik het ook leuk om te feesten en wat te drinken.'

Ronald junior: 'Het heeft zijn positieve, maar vooral negatieve kanten. Je wordt altijd vergeleken met je vader van wie ze steeds weer zeggen hoe goed hij wel niet was. Ik ben ooit zelf ook met voetballen begonnen, maar vond keepen toch leuker. Dat deed ik als jochie al in de tuin. Al op jonge leeftijd wilde ik graag keepershandschoenen voor mijn verjaardag. Ik zit nu vaak op de bank bij het eerste van Almere City en hoop binnenkort mijn debuut in het betaalde voetbal te maken. Daarna wil ik een paar jaar eerste keeper in Almere worden en dan hoop ik op een grotere club.'

Heb je weleens vervelende dingen rond hem meegemaakt?

Debbie: 'Toen hij trainer was van Ajax en het wat minder ging, kwamen de fluitconcerten en de spreekkoren. Ik zat op de tribune en vond dat niet prettig. Op het laatst gingen we maar niet meer naar het stadion.'

Tim: 'In die periode hebben we zelfs een tijdje twee politieagenten voor de deur gehad. Dat was bepaald niet leuk. Hij werd bedreigd door Feyenoord-supporters. Gelukkig is hij nu juist populair bij die fans.'

Ronald junior: 'De periode rond zijn vertrek bij Ajax vond ik heel erg. En ook in Valencia hebben we niet zo'n leuke tijd gehad. Wat ik me ook herinner is dat er op het hek in onze tuin in Eindhoven eens Ajax-leuzen geschreven stonden.'

Wie lijkt het meest op vader?

Debbie: 'Ik lijk heel erg op hem. We zijn allebei supernetjes en supergeorganiseerd. We zijn ook altijd overal op tijd.'

Tim: 'Ik vind Ronald junior een kopie van pa. Hij heeft met voetballen ook precies dezelfde mentaliteit.'

Ronald junior: 'Ik denk inderdaad dat ik dat ben, zowel uiterlijk als innerlijk. We vinden bijvoorbeeld hetzelfde eten lekker en we denken hetzelfde over voetbal.'

Spreken jullie elkaar nu nog vaak?

Debbie: 'Hij is nu wel veel met Feyenoord bezig, maar we hebben nog veel contact. Voor elke wedstrijd stuur ik Ronald ook altijd een sms'je om hem succes te wensen. Dat ben ik één keer vergeten en toen kreeg ik flink wat commentaar van hem. Maar dat was natuurlijk een grapje. Ik probeer ook bij zo veel mogelijk wedstrijden van Feyenoord te zijn.'

Tim: 'We hebben vrijwel dagelijks contact. Die gesprekken duren nooit zo lang, want pa is altijd kort en bondig.'

Ronald junior: 'Zodra hij thuis is, praten we over voetbal. Ik heb een heel goed contact met mijn vader. Als hij tijd heeft, komt hij ook kijken bij Almere City, al zit ik daar op de bank. Hij hoopt mijn debuut in het betaalde voetbal mee te maken. Dat zou natuurlijk heel leuk zijn.'

Assistent van Guus Hiddink

Nadat hij zijn actieve carrière in augustus 1997 heeft afgesloten met zijn afscheidswedstrijd tegen Lazio Roma, heeft Ronald geen tijd om in 'het zwarte gat' te vallen. Hij gaat meteen op de versnelde trainerscursus Coach Betaald Voetbal voor oud-profs die minimaal veertig interlands hebben gespeeld. Hij verkeert in het gezelschap van Ruud Krol, Ruud Gullit, Johan Neeskens en Frank Rijkaard.

'Het kostte ons vijven maar één of twee dagen in de week. Ik wilde vooral uitvinden of ik het trainersvak leuk zou vinden. Het eerste deel bestond uit de opleiding Oefenmeester I, het tweede deel uit Coach Betaald Voetbal. Het eerste deel was veruit het zwaarst. Je moest trainingen geven en examentraining doen. Bij Coach Betaald Voetbal kregen we vooral te maken met mediazaken, management en dergelijke. Het duurde maar ruim een half jaar voordat we ons diploma haalden. Als je nu ziet wat Gio van Bronckhorst allemaal voor dat diploma moest doen... Het hele EK analyseren en uitwerken bijvoorbeeld, en alles op de computer, hè.'

Ruud Gullit is merkwaardig genoeg ook nog trainer/speler van Chelsea. 'We liepen vier dagen stage bij Chelsea en zagen de thuiswedstrijd tegen Everton. De volgende dag moesten Rijkaard en ik training geven aan het tweede elftal van Chelsea. Ik had de leiding en Frank zette de pylonnnetjes uit, haha! Was heel leuk en ook interessant. Na de wedstrijd hield Ruud de nabespreking. We stonden buiten in de regen en het was heel koud. We stonden wel twintig minuten stil. Bert van Lingen en Jan Rab waren cursusleiders. Op een gegeven moment gaat die rat van een Rijkaard naast Van Lingen staan en zegt: "Dat kán toch niet, zo lang stilstaan met die kou". Wilde hij Gullit een beetje dollen.'

Het gezin Koeman woont nog altijd in het Belgische Schilde en kan daar aardig uitblazen na Ronalds actieve voetbalcarrière. 'Het was heerlijk rustig wonen in een prachtig huis. We hadden leuke burens en er waren gezellige cafeetjes in de buurt. In het begin was ik redelijk druk met die cursus. Met Johan Neeskens gaf ik elke dinsdag training aan de A1 en B1 van Ajax op De Toekomst. Op maandagen gingen we naar Foppe de Haan in Heerenveen. Dan reed ik om zes uur al weg uit Schilde, want om half tien moesten we in Friesland zijn. Om half elf kwam Rijkaard uit Amsterdam meestal pas aankakken. Van Foppe kregen we les in trainingskunde.'

De lessen van Foppe de Haan vindt Ronald erg leerzaam: 'Trainingskunde was voor ons, oud-voetballers, onbekend terrein. Van conditie, organisatie en dergelijke, wisten we eigenlijk niets. Je was in het begin zó druk bezig met de organisatie – staat de groep goed, loopt alles wel door, staan de pylonnnetjes op de juiste plek – dat je niet eens in de gaten had of de spelers je opdrachten wel juist uitvoerden. Oud-leraren als Louis van Gaal en Co Adriaanse waren gewend les te geven, die gingen daar dus beter mee om. Mijn voordeel was wel dat ik bijna altijd achterin had gespeeld en tactisch inzicht had ontwikkeld. Sneller in elk geval dan iemand als Marco van Basten die altijd voorin had gelopen en ze er vooral in wilde schieten.'

Al in mei 1998, na acht maanden cursus, ontvangen de vijf het diploma Coach Betaald Voetbal. 'Tegenwoordig zitten er wel zestien man op de cursus. Omdat we alle vijf lang in het

buitenland hadden gespeeld hoefden wij ook geen lange buitenlandse stages te lopen. We hadden het in veel opzichten een stuk makkelijker dan de huidige cursisten.’

Johan Neeskens is dat seizoen al assistent van Guus Hiddink bij het Nederlands elftal. Na het behalen van hun diploma vraagt Hiddink ook Frank Rijkaard en Ronald toe te treden tot zijn technische staf, als derde en vierde man. Zo beleeft Ronald het boeiende WK van 1998 in Frankrijk als assistent. ‘Een fantastische ervaring. Neeskens zat bij de wedstrijden op de bank, Frank en ik zaten op de tribune. We spraken mee en namen delen van de trainingen voor onze rekening. Guus is er een meester in je het gevoel te geven dat je nuttig bent. Dat is te leren, maar vooral een kwestie van ervaring – Guus was al jaren coach. De een kan het ook beter dan de ander. Ikzelf schoot er aanvankelijk duidelijk in tekort; door de wijze lessen en de ervaring heb ik in dat opzicht veel geleerd.’

‘Tijdens het WK van 1998 kreeg je inzicht hoe dat werkt, met een grote selectie op een eindtoernooi. Daar komt namelijk nogal wat bij kijken. Zo kwam Clarence Seedorf na de eerste wedstrijd tegen de Belgen op de bank terecht. Toen hij dat hoorde, zei Clarence tegen Neeskens, Rijkaard en mij: “We moeten vanavond even praten”. Hij vroeg zich af waarom hij niet in de basis stond. We hebben Clarence inderdaad aangehoord, maar ik had Frank en Johan vooraf wel gezegd dat we onze poot stijf moesten houden en Guus niet moesten afvallen. Dat zijn leerzame ervaringen.’

Het WK van 1998 verloopt in de groepsfase wisselvallig (België 0-0, Zuid-Korea 5-0 en Mexico 2-2), maar daarna levert Oranje drie adembenemende wedstrijden af: in de achtste finale tegen Joegoslavië (2-1), in de kwartfinale tegen Argentinië (2-1) en in de halve eindstrijd tegen Brazilië (1-1). ‘De omstandigheden waren geweldig. We zaten op een fantastische locatie in Monaco. Op een vrije middag lagen we heerlijk bij het zwembad of we wandelden door Monaco. Soms kwam de familie langs. Dat gaf ontspanning. Vooral tegen Argentinië speelden we fantastisch en ook tegen Brazilië was het heel goed. We hadden ook een uitstekende selectie met onder anderen Van der Sar, De Boertjes, Reiziger, Stam, Bergkamp, Jonk, Davids, Kluyvert en Overmars. Doodzonde dat de Brazilianen ons in de strafschoppenserie uitschakelden. We verdienden vlak voor tijd trouwens een glaszuivere penalty toen Pierre van Hooijdonk onderuit werd getrokken. We konden in de finale ook Frankrijk hebben, dat besef leefde heel duidelijk.’

In de wedstrijd om de derde plaats laat Oranje het tegen Kroatië afweten (1-3): ‘Een mentaliteitskwestie. Onze spelers konden zich niet nóg een keer opladen. De Kroaten duidelijk wel. Maar het was toch een fantastisch toernooi geweest, en voor mij een heel mooie ervaring.’

De Oranje-selectie met volkszanger Harry Slinger in 1985 voor de opname van *'t Is Weer Fijn Langs De Lijn*, een lied tegen agressie rond het voetbalveld. Vanaf links: Willy van de Kerkhof, Mario Been, Rinus Michels, Ronald, Leo Beenhakker, Gerald Vanenburg en Frank Rijkaard. Op de hurken Peter Boeve.

Leipzig, 12 maart 1986. Oranje voor de oefeninterland tegen de DDR (0-1). Achteraan vanaf links: Joop Hiele, Adri van Tiggelen, Ronald, Ruud Gullit, Marco van Basten en Rob de Wit. Vooraan: Sonny Silooy, Peter Boeve, Jan Wouters, Michel Valke en Gerald Vanenburg.

Dortmund, 14 mei 1986. West-Duitsland-Nederland 3-1, vriendschappelijk. Luchtduel met Wolfgang Funkel. Verder vanaf links: Rudi Völler, Sonny Silooy, Adri van Tiggelen, Hans-Peter Briegel, Ruud Gullit en Thomas Berthold.

Amsterdam, 19 november 1986. Nederland-Polen 0-0, EK-kwalificatie. In de clinch met Roman Wójcicki.

Zomer 1987. Op de fiets met de internationals Adri van Tiggelen, René van der Gijp, Marco van Basten en assistent-bondscoach Dick Advocaat.

Düsseldorf, 15 juni 1988. Nederland-Engeland 3-1, EK. Samen met Frank Rijkaard hangend in de lucht. Verder vanaf links: Peter Beardsley, Gerald Vanenburg, Gary Stevens, Jan Wouters en Bryan Robson.

Gelsenkirchen, 18 juni 1988. Nederland-Ierland 1-0, EK. Oppositie van Ronnie Whelan (6) en Kevin Sheedy.

Hamburg, 21 juni 1988. West-Duitsland-Nederland 1-2, halve finale EK. Ronald stuurt vanaf de stip Eike Immel de verkeerde kant op en maakt 1-1.

VI IMAGES

Uitzinnige vreugde met Ruud Gullit na het bereiken van de EK-finale.

VI IMAGES

München, 25 juni 1988. Nederland-Sovjet Unie 2-0, EK-finale.
In het gelid met vanaf links: Hans van Breukelen, Adri van Tiggelen,
Erwin Koeman, Arnold Mühren, Ronald, Frank Rijkaard, Jan Wouters,
Gerald Vanenburg, Marco van Basten, Berry van Aerle en Ruud Gullit.

Opgejaagd door Sergei Gotsmanov en Sergei Aleinikov.
Broer Erwin is in de buurt, op de achtergrond
Arnold Mühren en Ruud Gullit.

Felicitaties voor doelpuntenmaker Marco van Basten.
Arnold Mühren, Berry van Aarle en Gerald Vanenburg
delen in de feestvreugde.

Met de Coupe Henri Delaunay op het ereteles in München. Vanaf links: Ruud Gullit, Benny van Aerle, Ronald, Gerald Vandenburg, Arnold Mühren, Jan Worters en Frank Rijkaard.

Aan de champagne in het
spelershotel na de gewonnen
EK-finale.

Rotterdam, 26 april 1989. Nederland-
West-Duitsland 1-1, WK-kwalificatie.
Als aanvoerder naast Karlheinz Riedle.

Een boottochtje op de Zeeuwse wateren ter voorbereiding op het WK 1990.

LEO VOGELZANG

Palermo, 13 juni 1990.
Met assistent-bondscoach
Nol de Ruiter en Ruud Gullit
tijdens het mislukte WK.

Op de fiets tijdens de voorbereiding op het EK 1992 in Zweden.

Göteborg, 22 juni 1992. Nederland-Denemarken
2-2, halve finale EK. Flemming Povlsen vliegt
langs, rechts Kim Vilfort. Oranje sneuvelt na
strafschoppen.

In overleg met Stan Valecx tijdens
het WK 1994 in Amerika.

Orlando, 29 juni 1994.
Nederland-Marokko 2-1,
WK. Hassan Nader
omarmt de paal.
Links: Wim Jonk.

ANP

Dallas, 9 juli 1994. Nederland-
Brazilië 2-3, kwartfinale WK.
Tijdens zijn laatste interland in
duel met Zinho en aanvoerder
Dunga. Rechts: Frank Rijkaard.

VI IMAGES

Terug in Barcelona

Nadat Ronald in mei 1998 zijn diploma Coach Betaald Voetbal heeft behaald, benadert Louis van Gaal hem om diens assistent te worden bij Barcelona. ‘Dat leek mij prachtig. Ik wilde na de trainerscursus ervaring opdoen. Bij wie kon dat beter dan bij Van Gaal en bij welke club kon dat beter dan bij Barcelona? Voor Van Gaal was het ook positief dat ik dat wilde, want ik was nog steeds beroemd en een graag geziene gast in Barcelona. Op dat moment had ik ook geen andere opties.’

Het gezin Koeman keert terug en gaat opnieuw in Barcelona wonen. ‘Dit keer aan de rand van de stad. Iedereen vond dat wel weer leuk, behalve Ronald junior. Die was drie en brulde dat hij niet naar de peuterschool wilde. Maar later kwam dat goed.’

Ronald kent Louis van Gaal niet of nauwelijks. ‘Alleen van gedag zeggen. Ik had een uitgebreid gesprek met hem, en dat was erg positief.’

Toch valt hem het trainerschap bij Barcelona in eerste instantie wat tegen: ‘Ik kwam namelijk terecht bij het tweede elftal, Barcelona B. Slechts één dag in de week werd ik betrokken bij het eerste elftal. Bij thuiswedstrijden van het eerste begon ik met een telefoontje op de tribune, Frans Hoek zat op de bank. Met hem had ik telefonisch contact. En als Barcelona uit speelde, moest ik de wedstrijden live op televisie bekijken. Als me dingen opvielen, moest ik weer telefonisch contact zoeken met Frans. Ik had echt gedacht constant bij het eerste elftal te zijn, maar achteraf is het werken met Barcelona B wel heel goed voor mijn ervaring geweest.’

Bij de B-ploeg werk Ronald samen met José Conçalvo. ‘Hij was eerste man. Een erg aardige vent, met wie ik goed samenwerkte. We deden alles met elkaar en bereidden samen alle trainingen voor. Ik ging steeds meer trainingen geven en deed veel ervaring op. Met Barcelona B speelden we in de Spaanse tweede divisie, waarin de eerste elftallen van Betis Sevilla, Rayo Vallecano en Numancia uitkwamen. Wie degradeerde uit de hoogste klasse kwam in deze afdeling terecht. Maar we speelden ook in *the middle of nowhere*, in Toledo of zo. Wij hadden geen eigen chartervliegtuig, zoals het eerste. We maakten gebruik van lijnvluchten en zaten daarna soms nog twee of drie uur in de bus. We waren hele weekenden weg. Maar ook dat was heel leerzaam’

Het B-team van Barcelona herbergt een groot aantal talenten. ‘Xavi, Puyol, Luis Garcia, die later bij Atlético en Liverpool speelde, en Gabri, die veel later voor Ajax uitkwam. Dat waren jongens die internationaal zouden doorbreken. De meeste anderen speelden later nog wel bij Spaanse clubs. Aan Xavi zag je al dat hij de nieuwe Guardiola zou worden. Puyol was een fantastische teamspeler, maar voetballend niet van de categorie Xavi. Puyol speelde meestal rechtshalf. Als verdediger heeft hij het daarna natuurlijk fantastisch gedaan. Ik had niet verwacht dat hij de vaste aanvoerder van Barcelona zou worden.’

Wat heeft Ronald geleerd in het seizoen 1998/99 als trainer van Barcelona B? Na afloop van die voetbaljaargang zegt hij: ‘Het is niet eenvoudig werken met jonge jongens. Ik heb me geregeld moeten afremmen. Ik betrapte me er vaak op dat je haast vanzelfsprekend verwacht dat iets gebeurt op een niveau zoals jij dat gewend bent. Maar zo veeleisend kun je niet zijn. Ik had het broertje van Babangida bijvoorbeeld onder mijn hoede. Die is zestien jaar. Wat wil je?’

Ik kon me destijds ontwikkelen als jeugdspeler bij FC Groningen, maar dit is Barcelona. Alleen de grote jongens komen door. Dat was ook altijd de moeilijkheid met Crujff als hij weer eens kritiek had. Dan zei hij: “Ziet hij dat dan niet? Begrijpt hij dat dan niet?” Ja, Crujff kon dat, maar je mag niet altijd van jezelf uitgaan. Jouw standaard is niet automatisch die van een ander.’

Ronald merkt wel dat de spelers van Barcelona B veel respect voor hem hebben: ‘Dat zit ingebakken in de Spaanse cultuur. De mensen zijn gezagstrouw, de trainer wordt niet voor niks *mister* genoemd. Je moet er als trainer wel rekening mee houden dat je Spanjaarden niet voor het oog van een hele groep voor schut zet. Daar hebben ze veel problemen mee. Van Gaal heeft daarin zijn houding ook bijgesteld. Aan de andere kant accepteren Spaanse voetballers wel meer, kritiek naar buiten is er nauwelijks. Daar kunnen Nederlanders nog wat van leren. Die denken dat ze het uitgevonden hebben, geven ongevraagd hun mening.’

Ondanks al die talenten degradeert Barcelona B. Kort erna zegt Ronald: ‘Dat was best een rare gewaarwording, want ik was nog nooit gedegradeerd. Maar het was te verwachten. Barcelona nam een groot risico door in de tweede divisie te gaan werken met veel spelers van zeventien en achttien jaar. Van Gaal zei het ook: “Als Barcelona B zich handhaaft, is dat net zo’n grote prestatie als ons kampioenschap”. Voetbaltechnisch waren we vaak beter, maar we legden het af op fysiek, de verdedigende instelling van de tegenstanders en de ervaring van doorgewinterde profs die aan het eind van hun carrière nog een paar goede centen willen verdienen. Van de teams die boven ons stonden en wel wilden voetballen, wonnen we juist meestal.’

Hij komt vervolgens met een aardige vergelijking: ‘Ooit speelde ik met Van Basten, Gullit en Rijkaard in de UEFA-jeugd en we verloren met 3-1 van België. Van dat Belgische team brak alleen Nico Claesen door, terwijl wij veel meer talent hadden en heel aardig voetbalden. Alleen het rendement was nihil. Voor de ontwikkeling van jonge spelers van Barcelona is de degradatie natuurlijk slecht. Spelen op een lager niveau betekent dat *het niet-maximale* voldoende is om wedstrijden te winnen. Daar word je niet beter van.’

‘Het gaat om weerstand’, vervolgt Ronald medio 1999. ‘Volgens mij is dat ook het probleem van het Nederlandse voetbal. Ik geloof dat er nog steeds voldoende talent is, maar op welk niveau speelt dat? Tijdens Jong Spanje-Jong Oranje ben ik flink geschrokken van het niveauverschil. Eigenlijk had Spanje al na tien minuten op 4-0 moeten staan. Op zich logisch, want Xavi heeft al twintig wedstrijden bij Barcelona in de benen, voor José Mari van Atlético Madrid geldt hetzelfde. Arnold Bruggink is de belangrijkste speler van Jong Oranje, maar komt niet eens aan spelen toe bij PSV. Dat is veelzeggend. Spanjaarden zijn verder in hun fysieke ontwikkeling, mentale weerbaarheid en omgaan met druk.’

Tijdens het seizoen 1998/99 krijgt Van Gaal vooral voor de winterstop veel kritiek, in het bijzonder van Crujff. Hoe heeft Ronald die periode beleefd? ‘Het elftal speelde vrij matig en er was enorm veel onrust. Iedere dag werd er wel over Van Gaals positie geschreven, de opvolgers stonden bij wijze van spreken al klaar. En of je wilt of niet, jijzelf wordt ook

onderdeel van dat mechanisme. Als speler heb ik Cruijff meegemaakt, als trainer werk ik met Van Gaal. Ik zat midden tussen die twee in. Journalisten wilden steeds weer de verschillen tussen Cruijff en Van Gaal horen en die vervolgens uitvergroten. Pas als je erin zit, merk je hoe complex Barcelona is, wat voor verschrikkelijk moeilijke club het is om te trainen. Met alle invloeden van buitenaf en ook binnenin met al die vicepresidenten en 36 *directivo's* die allemaal hun eigen mening hebben. Als trainer moet je hier iedere dag op je tellen passen. Ieder verkeerd woord kan tot een bom leiden, die in de media een week doordondert.'

In 2013 blikt hij nog eens terug op die hectische periode: 'Door de manier waarop Louis wilde spelen waren er altijd wel strubbelingen. Figo en Rivaldo waren bijvoorbeeld de buitenspelers, maar ze hielden het veld niet altijd breed en trokken vaak naar binnen. Cruijff had inderdaad veel kritiek op Van Gaal. Die twee waren tegenpolen. Ik was een Cruijff-man. Ik heb het daar nooit met Johan over gehad, maar ik had het gevoel dat hij het niet prettig vond dat ik assistent van Louis was geworden. Ik heb altijd gezegd dat voor mij Cruijff nummer één was, maar ik heb toch wel veel van Van Gaal geleerd, met name in de organisatie en het voorbereiden van de trainingen. Daar was Louis heel goed in.'

Ook buiten het voetbal heeft Ronald in die periode een goed contact met Van Gaal: 'De vrouwen waren ook heel goed met elkaar, Louis was al met Truus. We aten wel eens samen en kwamen op elkaars verjaardagen. We hadden een beetje een Nederlandse clan.'

Aan het eind van het seizoen 1998/99 krijgt Ronald aanbiedingen hoofdtrainer te worden van AZ en FC Twente en assistent van Jan Wouters bij Ajax. 'AZ stond er niet zo best voor en Twente sprak me niet zo aan. Wel had ik een gesprek met Jan Wouters en bestuurslid Hennie Henrichs op Hilton Schiphol. Ik heb ze aangehoord. Uiteindelijk bleef ik toch liever bij Barcelona.'

Hij kiest dus voor de functie van rechterhand van Louis van Gaal. Waarom? 'Niet uit twijfel of omdat ik vind dat ik nog een jaar nodig heb voordat ik op eigen benen kan staan. Wel omdat ik voor mezelf drie jaar heb uitgetrokken eerst onder andere trainers mee te lopen. Het komende seizoen is daar duidelijk een onderdeel van. Daarnaast wonen we nu een jaar in Barcelona, en mijn vrouw en kinderen hebben het fantastisch naar hun zin. Ik heb geen zin nu alweer de koffers te pakken. Het liefst zien we Barcelona als ons eindstation. Mijn keuzemogelijkheden zijn beperkt, want ik wil in alle opzichten de top.'

Met andere woorden: ziet hij zichzelf als opvolger van Louis van Gaal? Diplomatiek: 'Mijn geluk is dat ik graag gezien ben in Barcelona. Door veel mensen word je dan al snel een bepaalde kant op gedrukt. Gezien mijn positie zou ik hier mijn hele leven assistent kunnen blijven, maar dat trekt me niet. In de elftallen waarin ik speelde was ik meestal aanvoerder, de man die dingen voor de spelers regelde. Ik loop nu mee met Louis van Gaal, een van de beste trainers. Als ik assistent was onder iemand die veel minder is, zou ik het niet volhouden. Het moment waarop ik het zelf wil doen komt wel steeds dichterbij, die drang wordt steeds groter. Als ik Gullit met een bloem in zijn revers Wembley zie opwandelen als trainer van Chelsea voor de Cupfinal, en als ik Rijkaard op de bank zie als Nederlands bondscoach in Brazilië... Dan krijg ik de kriebels. Dat zijn generatiegenoten, jongens met wie ik op de cursus zat. Naar dat niveau wil ik ook toe. En ik wil om een prijs spelen. Als speler heb ik de absolute top

gehaald, nu wil ik als trainer een aantal jaren alles uit mijn carrière halen. Want ik ben toch wel erg streberig.’

Tot medio 1999 werkte Ronald met Crujff, Michels, Hiddink en Van Gaal. Wat heeft hij van hen meegekregen? ‘Je kijkt bij elke trainer hoe hij zaken behandelt, technische problemen binnen het elftal oplost, conflicten binnen een groep aanpakt, welke psychologie hij toepast. Hiddink maakte ik mee bij PSV en vervolgens vorig jaar op het WK. Daar bleek dat hij in zijn benadering naar spelers toe veel harder is geworden. Hoe Crujff het voetbal ziet, op trainingen aanwezig was en spelers op essentiële dingen kon wijzen, was imponerend. Onder Van Gaal heb ik veel geleerd op het gebied van oefenstof. Die is bij hem enorm wedstrijd- en positiegericht. In Van Gaals besprekingen en zijn *zien van voetbal*, zie ik veel overeenkomsten met mezelf. Michels gaf ons op de versnelde trainerscursus twee keer les, onder meer op het onderdeel management en leidinggeven.’

Ronald haalt weer eens een zeven jaar oud incident aan: ‘Dat was toen Michels mij voor het EK van 1992 verbood de kampioenswedstrijd voor Barcelona te spelen. Als speler denk je op zo’n moment heel zwart-wit: *Belachelijk! We spelen op vrijdag een oefenwedstrijd tegen Frankrijk, de wedstrijd van Barcelona is op zondag en daags erna vertrekken we pas naar Zweden.* Ik ben het nu nóg niet met Michels eens, maar heb inmiddels wel begrip voor zijn redenatie van destijds. Als trainer was hij met het elftal bezig, hij moest een voorbeeld stellen: gelijke monniken, gelijke kappen. Nu zeg ik ook dat het voor elke speler heel goed zou zijn een week trainer te zijn. Dan leer je dat de waarheid ook een andere kant kan hebben. Er wordt in zijn algemeenheid te gemakkelijk gedacht over het trainerschap.’

Welk soort voetbal staat de trainer Koeman na een jaar trainerschap voor? ‘Ik heb altijd gespeeld in elftallen die aantrekkelijk en dominant wilden voetballen. Dat neem je mee als trainer. Vóór alles wil ik me niet vervelen op de bank. Hoewel er internationaal steeds meer getendeerd wordt naar 4-4-2, ben ik nog steeds een voorstander van een systeem met drie spitsen, met echte buitenspelers. Die maken het spel dynamisch. Het uitgangspunt is dat je een wedstrijd in handen neemt. Het is ook herkenbaar, Nederlands, en we zijn er succesvol mee geweest.’

Aan het begin van het seizoen 1999/2000 is Ronald definitief assistent van Louis van Gaal. Hij volgt Gerard van der Lem op, die hoofdtrainer wordt van AZ. José Mourinho, de andere assistent-trainer, blijft gewoon in Camp Nou. Ronald in 2013: ‘Na een competitiewedstrijd zei Louis ineens op maandagochtend dat ik de nabespreking moest doen. Ik vroeg nog of hij dat niet eerder had kunnen zeggen, dan had ik me kunnen voorbereiden. Maar ik moest eraan geloven. Ik sprak goed Spaans, beter dan Louis. Achteraf had Louis dat wel goed gezien: een nabespreking houden was weer een nieuwe ontwikkeling in mijn trainerscarrière. Ineens moest ik jongens als Figo, Rivaldo en Guardiola vertellen wat ik van ze vond. Na afloop zei Louis dat ik het goed gedaan had. Dat was ook typisch Louis, hij stak veel tijd in zijn assistenten en gaf altijd het hoe en waarom aan.’

Van Gaal is in die periode al een workaholic: ‘Louis was werkelijk 23 uur per dag gefocust

op voetbal. In mijn eerste jaar moest ik met Gerard van der Lem bijvoorbeeld voor de Champions League video's bekijken van de tegenstanders. Dan zaten we soms om half twee 's nachts echt te knikkebollen. Je kreeg lasogen. Mourinho struinde daar altijd een beetje tussendoor. Hij kwam in 1996 als vertaler voor Bobby Robson naar Barcelona en was opgeklommen tot assistent. Ik vond dat Mourinho een goede kijk op voetbal had, maar voorzag niet dat hij zo'n fantastische carrière zou krijgen. Hij had toen al wel een beetje dat arrogante, hij was echt een mannetje. Maar ik kon wel goed met 'm opschieten.'

Eind november 1999 krijgt Ronald plotseling een telefoontje van Vitesse-voorzitter Karel Aalbers: of hij hoofdtrainer in Arnhem wil worden. 'Vitesse was in opkomst, had net een mooi stadion betrokken, het Gelredome. Een club met mogelijkheden dus. En ik wilde zo langzamerhand ook wel op eigen benen staan. Ik had de cursus voltooid, was assistent geweest op het WK van 1998 en had nu ervaring opgedaan bij Barcelona. Vitesse kwam precies op tijd. Bovendien had ik wel een klik met Aalbers, die een heel enthousiast verhaal afstak. Ik legde de interesse bij Van Gaal neer en hij maakte zich er hard voor dat ik tussentijds naar Vitesse kon. Voorzitter Nuñez had er meer moeite mee. Misschien zag hij in mij op termijn wel de opvolger van Louis.'

Hoofdtrainer van Vitesse

Halverwege het seizoen 1999/2000 vertrekt Ronald naar Vitesse. Hij is opvolger van de ontslagen Herbert Neumann. De flamboyante voorzitter Karel Aalbers had zich in eerste instantie gericht op Guus Hiddink, Huub Stevens en Co Adriaanse, maar die blijken geen van drieën beschikbaar. Voelt Ronald zich vierde keus? 'Nee. Die namen zijn helemaal niet aan de orde gekomen. Vitesse wilde graag aansluiting bij de top drie en had daar de mogelijkheden voor. Ze wilden bijvoorbeeld een nieuw schitterend trainingscomplex op Papendal laten bouwen. Dat zag er allemaal goed uit.'

Aalbers wil van Vitesse een topclub maken en heeft Manchester United zelfs als voorbeeld. Bij de presentatie van de nieuwe trainer zegt Aalbers onder meer: 'Ronald Koeman geeft Vitesse internationale uitstraling, maar wij zijn voor een beginnend trainer natuurlijk ook een interessante partij.'

Ronald bevestigt die stelling bij zijn presentatie gretig: 'Het toekomstbeeld van Vitesse heeft veel overeenkomsten met het mijne. De club is ambitieus, maar heeft ook de mogelijkheden die ambities waar te maken. Toen Vitesse zich meldde, had ik sterk het gevoel: *ja, dit is iets voor mij*. Ik denk dat Vitesse en ik uitstekend bij elkaar passen.'

In februari 2000 moet Aalbers echter al opstappen bij Vitesse, onder meer wegens fraude waarvoor hij later zal worden veroordeeld. Ronald, dertien jaar later: 'De problemen waren al begonnen met het afhaken van hoofdsponsor Nuon, kort daarvóór. Het verhaal van Aalbers was brozer dan de werkelijkheid. Dat trainingscomplex komt er nota bene nú pas. Toch voelde ik me niet belazerd door Aalbers. Hij had me dat verhaal met een echt Vitesse-hart verteld. Ik heb me in december 1999 uitgebreid op de club georiënteerd en in dat kader ook wat wedstrijden bekeken.'

In die verkenningfase beleeft Ronald een merkwaardig moment met Aalbers. 'Ik meldde me voor Vitesse-AZ op woensdagavond in de bestuurskamer, maar zag Aalbers nergens. Die verwacht je daar als voorzitter toch voor zo'n wedstrijd. Wat bleek? Tijdens de warming-up zat hij in de dug-out! Dat vond ik heel vreemd en ik heb hem ook voorzichtig gezegd dat ik dat niet op prijs zou stellen als ik eenmaal trainer was. Dat is ook niet gebeurd. Maar het tekende wel zijn betrokkenheid bij de club.'

Twee maanden na zijn komst in Arnhem is Ronald al behoorlijk kritisch. Na een trainingskamp tijdens de winterstop in Marbella zegt hij: 'Ik wil dat ze elkaar helpen en ontlasten, meedenken met de ander. Het gaat om het maken van goede keuzes in het veld. Daarin wil ik dat ze honderd procent eisen. Van zichzelf, maar ook van hun medespelers. Dat gebeurt te weinig. Deze groep heeft een andere manier van denken dan ik gewend ben. De spelers waren lange tijd tevreden zoals het ging. Dat kan niet. Ze moeten scherper naar elkaar zijn, zowel in de coaching als in de beleving.'

Vooraf enkele jongere spelers moeten het ontgelden: 'Ik vind het onbestaanbaar dat gastjes als Theo Janssen en Peter Wisgerhof al in de bus zitten als oudere spelers als Marc van Hintum en John van den Brom nog met zware tassen lopen te sjouwen. Dat kan niet. Ik wil

sociale controle, dat ze elkaar scherp houden om bijvoorbeeld op tijd te komen. Ikzelf kwam bijna nooit te laat. Op trainingskamp gebruikte ik behalve de wekker ook altijd voor de zekerheid nog eens het alarm van de telefoon. Ik ontzeg ze hun ontspanning niet, doe niet moeilijk als ze eens een biertje drinken. Dat deed ikzelf als speler ook wel eens, maar de volgende dag wilde ik geen gezeur. Ik stond elke dag op het veld om ten koste van alles te willen winnen. Dat verlang ik nu ook van de spelers.'

Dat geldt in het bijzonder voor spits Pierre van Hooijdonk: 'De rol van spits wordt bij Vitesse anders dan voorheen. In het moderne voetbal heb ik niets aan een spits die wacht op dat ene balletje. Of hij moet de exceptionele kwaliteiten hebben van Romário. Ik verwacht van Pierre van Hooijdonk dat hij harder werkt voor het elftal, meer meedoet in het omschakelen, in het druk zetten op de tegenstander. Met dat grote lijf moet hij meer aanspeelpunt zijn, zich laten zakken of de zijkanten opzoeken om ruimte te maken voor lopende middenvelders, zoals Laros of Jochemsen.'

Ook andere factoren komen aan de orde in Ronalds kritiek: 'In de wedstrijden die ik voor de winterstop zag, werd de bal te vaak ingespeeld zonder idee. Of op het verkeerde been, waardoor je medespeler een extra aanname nodig heeft. Dat betekent meer tijd en minder snelheid in je opbouw.'

Tijdens het trainingskamp in Marbella legt Ronald het spel voortdurend stil om in te grijpen. 'Ze moeten geconfronteerd worden met situaties die ze ook in de wedstrijd kunnen tegenkomen. Daarbij eis ik honderd procent inzet, optimale strijd en beleving. Engelse spelers hoef je niets aan te geven, die gaan er wel op. Een Spanjaard is op en top prof. Die hoef je niet te zeggen dat hij tot aan het pylonnetje moet lopen. Dat dóét-ie gewoon. Een Nederlandse speler moet je dat steeds weer vragen, elke dag.'

De boodschap is kennelijk aangekomen, want de spelers reageren enthousiast op Ronald, Van Hooijdonk voorop: 'Het klinkt amateuristisch, maar voetballen is weer leuk geworden. We zijn *back to basics* gegaan. Dat was nodig.'

En John van den Brom: 'Het is of ik weer bij Ajax speel. Net als bij Van Gaal, die ik ook heb meegemaakt, gaat het om positie spel, hard inspelen, op het goede been, voorbewegen, overslaan. Het pure voetbal. Perfect, joh. Het is niet voor niets dat we heel 1999 slecht hebben gevoetbald. Er werd nooit vanaf de kant gecorrigeerd, nooit aangegeven hoe en waarom iets anders kon. Dan sluipt er vanzelf gemakzucht in. Onder Koeman kan dat niet.'

Michel Kreek: 'De intensiteit bevalt me. Het is steeds herhalen, tot in den treure. Daar komen op den duur automatismen van. Zonde dat dit proces niet eerder is doorgevoerd. Vitesse heeft veel tijd verloren laten gaan.'

Ronald in 2013: 'Met Pierre heb ik toch ook heel wat strijd gehad. Hij kon behoorlijk eigenwijs zijn en wilde als aanvaller het liefst iemand heel dicht bij zich hebben. Maar met Vitesse ging ik 4-3-3 spelen met buitenspelers. Pierre wilde liever met twee spitsen spelen. In de uitvoering van trainingsvormen zat ik er heel strak op, zoals Louis dat bij Barcelona deed. De groep had wel wat discipline nodig. Ik deed dat wel op mijn eigen manier, niet bulderend of zo. Want ik ben wel altijd mezelf gebleven. Bij mijn trainingen was de bal er ook altijd bij. Dat bevalt voetballers wel.'

Vitesse speelt meestal met Jevric op doel, achterin Veldman, De Marchi, Kreek en Van Hintum. Op het middenveld Jochemsen, Van den Brom en Janssen. Voorin Trustfull of Sikora, Van Hooijdonk en Fortes of Laros. Vitesse eindigt als vierde, Pierre van Hooijdonk is clubtopscorer met liefst 25 goals. Niet slecht voor een beginnend trainer.

‘Het was natuurlijk ook best een kwalitatief goede groep. Al met al was het toch nog een prima seizoen. We hadden zelfs derde kunnen worden. De laatste wedstrijd was thuis tegen Fortuna. Bij Fortuna speelden twee jongens die door Vitesse waren uitgeleend: Van der Schaaf en Amoah. Vooral Van der Schaaf sloofde zich enorm uit en kreeg ook een gele kaart. We kwamen niet verder dan 2-2. De spelers van Vitesse hebben Van der Schaaf dat ook kwalijk genomen. Het nieuwe seizoen kwam hij terug en veel spelers waren anti-Van der Schaaf. Het was de laatste wedstrijd van Bert van Marwijk als coach bij Fortuna. Hij ging het nieuwe seizoen naar Feyenoord. Dankzij die 2-2 eindigde Feyenoord als derde.’

Voor het seizoen 2000/01 ondergaat Vitesse opmerkelijk veel mutaties. Nieuw zijn onder anderen Bob Peeters, Matthew Amoah, Tim Cornelisse, Didier Martel, Patrick Pothuizen en Remco van der Schaaf. Pierre van Hooijdonk, Dejan Curovic, Jochem van der Hoeven, Arco Jochemsen, Peter Wisgerhof en Martin Reuser vertrekken. Kort na het begin van het seizoen verkast ook Van den Brom nog eens naar De Graafschap. De aankopen vergen ruim dertig miljoen gulden (veertien miljoen euro), maar Vitesse lijkt er niet sterker op geworden. Maar zelfs tot verbazing van de kenners staat de Arnhemse club in de winterstop bovenaan in de eredivisie. Toch blijft Ronald voorzichtig: ‘We zijn aardig op weg, maar er valt nog veel te verbeteren.’

In het UEFA Cup-toernooi gaat Vitesse in de tweede ronde ongelukkig onderuit tegen Internazionale: 0-0 en 1-1. Ronald: ‘Thuis stonden we tot tien minuten voor tijd met 1-0 voor. Toen schoot hun rechtsback Simic de bal van buiten de zestien erin. Het was geloof ik de enige goal in zijn carrière, maar wij lagen er wél uit. Grappig was wel dat wij dat seizoen drie keer van Ajax wonnen: uit en thuis voor de competitie en uit voor de beker in de verlenging. Jhonny van Beukering debuteerde toen en maakte een goal in de verlenging.’

Eind 2000 laat Ronald in een interview met *Voetbal International* weten nog hooguit tien jaar trainer te willen zijn. Anno 2013 is hij niettemin nog altijd actief en hij lijkt er voorlopig nog geen genoeg van te krijgen: ‘Ik had altijd in mijn achterhoofd rond mijn vijftigste te stoppen. Dan zou ik andere leuke dingen gaan doen. Maar na 2000 is er zó veel gebeurd, dat ik het trainen toch wel erg boeiend bleef vinden.’

In de tweede seizoenshelft van 2000/01 stort Vitesse in. Er is sprake van hevige onrust binnen de club die torenhoge schulden blijkt te hebben. Ronald overweegt serieus te stoppen omdat het toekomstperspectief aanzienlijk somberder is dan Karel Aalbers hem had voorgespiegeld. Toch blijft Ronald. Doorslaggevend is dat de transfersom voor Pierre van Hooijdonk van Benfica (ruim vijftien miljoen gulden, ongeveer zeven miljoen euro) eindelijk is overgemaakt aan Vitesse. Na zijn beslissing in Arnhem te blijven zegt Ronald: ‘Er komen nu geen gedwongen verkopen, ik kan doorbouwen op het huidige elftal. Maar een feit is dat onrust geen goede basis is. Maandenlang ging het dagelijks en op iedere persconferentie over randverschijnselen. Nooit meer hadden we het over voetbal.’

De aankopen blijken niet te voldoen, op Edwin Zoetebier na. Met name de statische Bob Peeters krijgt veel kritiek. Ronald in die periode: 'Peeters is geen Van Hooijdonk die uit het niets kan scoren. Bob moet vanaf de zijkanten bediend worden. Dat ontbrak eraan, zelfs de corners en vrije trappen waren matig. Maar waar ik me het meest aan erger is het risicoloze voetbal. Met name van Theo Janssen en Remco van der Schaaf. Vooral van Theo verwacht ik meer, hij is een jongen met overzicht en een goede pass. Maar wat doet hij? Hij speelt de bal achteruit naar Stefanovic, wiens kwaliteiten niet in de opbouw liggen. Janssen verschuift het probleem naar een ander.'

In 2013 oordeelt Ronald: 'Met Theo had ik altijd strijd, maar wel op een leuke manier. Theo is zo'n speler die je altijd moet prikkelen, anders wordt hij te makkelijk. Theo is een Arnhemse jongen en kon weinig verkeerd doen. Maar er zat veel meer in. Uiteindelijk heeft hij Ajax en het Nederlands elftal gehaald, maar die stappen had hij veel eerder kunnen maken. Na de training zei ik dat hij moest blijven staan om vrije trappen te nemen, ik deed dan mee en zei dat ik er meer in zou schieten dan hij. Dat deed ik dan ook. Zo moest ik hem prikkelen en eigenlijk zou dat niet moeten natuurlijk.'

Ronald maakt nog een bizar incident mee met Theo Janssen: 'Uit tegen FC Twente op zaterdagavond raakte hij geblesseerd aan zijn enkel. Hij kwam in Arnhem op krukken uit de bus. Op zondagochtend deden we uitlooptraining. Ik kreeg die ochtend een belletje van iemand die Theo 's nachts om half vier nog in de stad had gezien. Ik zei nog dat-ie niet eens op zijn poot kon staan, laat staan dat hij 's nachts in de stad zou rondlopen. Die man zei dat het toch echt waar was. Ik geloofde het nog steeds niet, maar vroeg het toch maar aan Theo zelf: *Ik kan het me niet voorstellen, maar ben jij vannacht om half vier nog in de stad geweest?* Waarop Theo zei: "Jazeker, ik heb mijn vriendin opgehaald". Dat was wel eerlijk, maar ik heb hem wel flink aangepakt. Ik heb hem een dag of tien *teruggezet*. Wel sneu was dat hij in die periode wéér bij FC Twente moest spelen, dit keer met de beloften, en toen zijn scheenbeen brak. Er waren wel meer incidenten met Theo. Zo stond er eens op de voorpagina van de plaatselijke krant dat hij bij een voetbalwedstrijd van zijn broer op zondagmiddag aan het vechten was geweest.'

Aan de andere kant ziet Ronald ook iets van zichzelf terug in de negentienjarige Theo Janssen: 'Op die leeftijd moest ik ook geactiveerd worden door Theo Verlangen en zelfs later nog door Guus Hiddink bij PSV. Guus vroeg altijd: "En, stroomt je adrenaline? Zo ja, dan is het goed, anders moet die aangepakt worden". Dat deed Guus goed. Op den duur had je dat zelf beter door.'

Vitesse eindigt in 2001 teleurstellend als zesde en loopt zelfs Europees voetbal mis. 'Er was met name veel kritiek op Bob Peeters, hoewel hij goed was begonnen. Het succesverhaal Van Hooijdonk bleef altijd boven hem hangen, net als zijn hoge transfersom (ongeveer dertien miljoen gulden, red.). Ik voelde me verantwoordelijk, want ik had hem gehaald, maar uiteindelijk kwam het er niet uit. Zoetebier, Cornelisse en Martel vond ik wel goede aankopen. Het tweede deel van het seizoen was veel slechter dan het eerste.'

In die periode is Edward Sturing assistent van Ronald. 'We werkten goed samen. Edward was een leuke, loyale jongen. Theo Bos deed het tweede elftal en Mike Snoei, die mij later zou opvolgen, de A1. Abe Knoop was keeperstrainer. Het was een leuke technische staf en ik had

het prima naar mijn zin bij Vitesse. We woonden ook heel plezierig in Oosterbeek. Jammer dat het fout ging met Nuon en Aalbers, waardoor het later almaar minder werd.'

Van de selectie vertrekt in de zomer van 2001 niemand. De Belg Gert Claessens en de van Ajax gehuurde Tijjani Babangida zijn nieuw. Ronald: 'Babangida was al wel in zijn nadagen. We begonnen goed met onder andere een 2-0 overwinning bij PSV. Theo Janssen speelde geweldig. Hij maakte de tweede goal uit een fantastische vrije trap.'

Maar dan, begin december, vertrekt Ronald plotseling naar Ajax. De Amsterdammers hebben trainer Co Adriaanse op staande voet ontslagen. Ajax staat weliswaar bovenaan in de eredivisie, maar Adriaanse heeft zich door zijn eigenwijze gedrag binnen veel geledingen van de club onmogelijk gemaakt.

Ronald: 'Op woensdag 28 november 2001 zat ik bij FC Utrecht-PSV op de tribune omdat we met Vitesse op zondag tegen Utrecht moesten. Diezelfde avond was Ajax-FC Twente. Ajax kwam met 0-2 achter, hoorde ik om me heen zeggen, en Mido kreeg een rode kaart. Met tien man won Ajax toch nog met 3-2, maar er was vóór en tijdens die wedstrijd zo veel gebeurd, dat Adriaanse de volgende dag werd ontslagen. Nog diezelfde dag werd ik gebeld door Leo Beenhakker, de technisch directeur van Ajax. Op vrijdag had ik al een gesprek en we bereikten een akkoord. Ajax kwam er bovendien al snel uit met Vitesse, dat een afkoopsom van vijf ton ontving. Aan het eind van het seizoen was ik sowieso weggegaan bij Vitesse dat het financieel steeds moeilijker kreeg. Zondags heb ik Vitesse nog wel gecoacht tegen FC Utrecht en op dinsdag zat ik al bij Ajax op bank tegen Fortuna Sittard. Ajax won met 4-0.'

Onverwacht naar Ajax

Op maandag 3 december 2001 treedt Ronald na het ontslag van Co Adriaanse officieel in dienst van Ajax als hoofdtrainer. Rafael van der Vaart verwoordt het enthousiasme van de spelers: 'Ik ben ontzettend tevreden over de benoeming van Ronald Koeman. Hij was een groot voetballer en straalt als trainer in ieder geval rust uit. Ik heb er alle vertrouwen in dat het met hem goed gaat komen.'

Assistent van Ronald wordt Ruud Krol. Ze kennen elkaar onder meer van de trainerscursus Coach Betaald Voetbal en het klikt tussen de twee. Ronald treft een even talentvolle als lastige selectie aan. Niet voor niets had Adriaanse zo veel problemen met de groep. Vooral de jeugdige rebellen Mido (18) en Zlatan Ibrahimovic (20) zorgen stelselmatig voor moeilijkheden. Adriaanse riep zelfs *kleedkamer 1* en *kleedkamer 2* in het leven: de eerste voor potentiële eerste-elftalspelers, de tweede voor bannelingen, onder wie Jan van Halst, Aron Winter en Richard Witschge.

Al na een paar trainingen oordeelt Ronald: 'Je ziet tijdens de training dat er tijdens het rondootje fouten worden gemaakt, dat inspeelpasses verkeerd gaan. Er zijn dingen die veel en veel beter moeten.'

Een van Ronalds eerste beslissingen is Jan van Halst terughalen naar de A-selectie, want die kan met zijn vechtersmentaliteit iets toevoegen aan de tamelijk fragiele groep. In het begin van het seizoen is Fred Grim keeper, de defensie bestaat meestal uit Trabelsi, Bergdølmo, Chivu en O'Brien, het middenveld uit Van Halst, Van der Vaart of Galásek en Maxwell, en de aanval uit Van der Meijde, Machlas of Ibrahimovic en Mido of Wamberto. Voor de komst van Ronald is Ajax al op beschamende wijze door FC Kopenhagen uitgeschakeld in het UEFA Cup-toernooi (uit 0-0, in nota bene De Arena 0-1).

'Ruud en ik gingen aan de slag en veranderden meteen wat zaken. Ik haalde Van Halst dus terug en maakte hem belangrijk. Hij was een gifkikker en in de groep waren ze te lief naar elkaar toe. Als je je best niet deed, schopte Jan je gewoon voor je flikker, wie het ook was. Verder haalde ik Maxwell naar achteren als linksback. Trabelsi was een uitstekende rechtsback en het centrum Bergdølmo-Chivu deed het ook goed. Op het middenveld speelde Galásek als aanvoerder, maar de andere spelers zagen in hem een beetje de zoon van Adriaanse die bij Willem II al met hem had gewerkt. Daarom maakte ik Chivu aanvoerder. Van der Vaart speelde al vaak op het middenveld, verder Van Halst dus en soms ook Richard Knopper. Richard Witschge werd tijdens het seizoen verhuurd aan Alavés. Voorin speelden we meestal met Van der Meijde op rechts en Wamberto of Mido op links en Machlas of Ibrahimovic in het centrum.'

Vooral aan Ibrahimovic heeft Ronald zijn handen vol. 'De ene dag was hij poeslief tegen me, de andere dag vroeg ik me af of ik hem soms iets had misdaan. Zlatan had een moeilijk karakter. Er was maar één man tegen hem opgewassen: Chivu. Als we een scherpe partij speelden, zorgde ik er altijd voor dat Chivu tegen Zlatan speelde. Chivu pakte hem aan, alleen van hem accepteerde Zlatan dat.'

Ook de pas achttienjarige Mido zorgt regelmatig voor problemen. ‘Ik was niet alleen trainer, maar ook een beetje opvoeder, zoals ik dat nu ook bij Feyenoord ben. Dan werd ik weer eens gebeld met de mededeling dat Mido met zijn Ferrari 110 kilometer per uur op het Arena-dek reed. En zo waren er meer van dat soort geintjes. Dat moest jij als trainer steeds maar oplossen. Laten we zeggen dat het erg levendige gasten waren in die tijd. De meesten waren amper twintig. Rafael van der Vaart was eind 2001 pas achttien, maar een stuk rustiger.’

In deze *opvoedperiode* krijgt Ronald veel steun van technisch directeur Leo Beenhakker. ‘Leo was een vaderfiguur voor ze. Als ik ze een schop onder hun reet gaf, aaide hij ze vervolgens over hun bol. Leo deed dat heel slim. Hij bleef tot medio 2003 en onze samenwerking verliep perfect. Leo bemoeide zich nooit ergens mee, hij liet mij m’n ggang gaan.’

Beenhakker had in zijn Ajax-periode ook al goede aankopen gedaan, onder wie Zlatan Ibrahimovic. ‘Ondanks alle kritiek op Zlatan bleef Leo altijd in hem geloven. Ik zag ook dat Zlatan voorzichtig stapjes maakte, hij ontwikkelde zich langzaam maar zeker, hoe moeilijk hij soms ook voor zichzelf was. Hij kwam uit een tweespitsen-systeem en moest bij Ajax omschakelen naar drie spitsen. Dat kostte wat tijd, maar uiteindelijk kreeg hij het door.’

Ajax sluit het seizoen 2001/02 af met twee hoofdprijzen. De ploeg wordt landskampioen met vijf punten voorsprong op PSV en wint ook de KNVB-beker. Dat gebeurt overigens wel op een uiterst dubieuze manier. In de finale in de Rotterdamse Kuip leidt medefinalist FC Utrecht tot de blessuretijd aanbreekt met 2-1. Dan, op de valreep, scoort Wamberto. Maar hij staat voor iedereen duidelijk zichtbaar offside. Behalve voor grensrechter Ronald Kloeg. Tot verbijstering van al wat Utrecht is keurt scheidsrechter René Temmink de treffer goed en het staat 2-2. Na drie minuten in de verlenging al maakt Ibrahimovic de *golden goal*, waardoor het duel alsnog in Ajax’ voordeel wordt beslecht.

Ronald: ‘Het was echt ongelooflijk, Wamberto stond wel anderhalve meter buitenspel. Dat we toch de beker wonnen, had voor mij nog wel een apart tintje. Vóór de finale was er een persconferentie in Zeist met trainer Frans Adelaar van FC Utrecht en mij. Op een gegeven moment zou er een foto van ons tweeën met de beker gemaakt worden, maar Frans was nog bezig met een radio-interview en maakte weinig haast. Maar ik wilde naar huis en vroeg Frans een beetje op te schieten. Ik pakte die beker al vast en toen zei hij ineens: “Houd jij hem nu maar vast, dan houd ik hem zondag wel vast”. Dat vond ik zó verschrikkelijk eng. Alleen daarom al vond ik het leuk dat we de beker wonnen. Na de wedstrijd liep ik nog wel even bij Adelaar langs en zei hem: *God straft onmiddellijk*. Wát een bijdehand gedoe.’

Ronald had al eerder een akkefietje met Adelaar, in de periode dat hij nog trainer was van Vitesse. ‘Na een competitiewedstrijd in de Galgenwaard zei ik dat we te veel duels hadden verloren, terwijl Vitesse toch meer kwaliteit had dan FC Utrecht. Viel-ie me ineens in de rede en riep: “Strijd is ook een kwaliteit, hoor!”. Zó onbeleefd. ’s Avonds werd Adelaar er bij Studio Sport nog op aangesproken. Nee, we lagen elkaar bepaald niet.’

Voor het seizoen 2002/03 versterkt Ajax zich met Victor Sikora en Nourdin Boukhari. Bovendien keren Richard Witschge, Aron Winter en doelman Bogdon Lobont, die alle drie waren verhuurd, terug in De Arena. Ook Jari Litmanen maakt na twee jaar Barcelona en een

jaar Liverpool zijn rentree in Amsterdam. Ronald denkt dat de oude meester een voorbeeld is aan wie jonge talenten, onder wie Wesley Sneijder (18), Nigel de Jong (18) en Steven Pienaar (20), zich kunnen spiegelen. Maar de Fin kampt voortdurend met blessures.

In het begin van het seizoen heeft zowel Ibrahimovic als Mido nog altijd geen vaste basisplaats, ook al omdat Mido als centrumspits beter uit de voeten kan dan als linksbuiten.

De twee staan dan ook lang niet altijd samen in de basis. Deze situatie leidt na afloop van Ajax-PSV op 15 december 2002 tot een curieus incident. 'Bij 2-3 bracht ik Mido in voor Litmanen, maar het werd 2-4. In de spelerstunel hadden die twee al ruzie omdat Zlatan een bal niet naar Mido had gespeeld. In de kleedkamer escaleerde het. Mido gooide een schaar naar Zlatan, die nog net opzij kon duiken. Toen moesten we Zlatan echt tegenhouden, anders was het helemaal uit de hand gelopen. Ik heb Mido stevig toegesproken, maar niet geschorst of zo. Het waren gewoon twee enorme heethoofden.'

Op de een of andere manier lijkt Ibrahimovic zich niet helemaal thuis te voelen bij Ajax. 'Ik had het idee dat hij niet optimaal paste in het strakke 4-3-3 van Ajax. De spits in dat systeem was niet altijd topscorer. Vaker was dat de man achter de spits, de *nummer 10*, zoals Van der Vaart die achttien goals maakte. Rafael was levensgevaarlijk in de zestien en heel geil op goals. Ook bij Barcelona slaagde Zlatan niet omdat hij er in dienst van anderen moest spelen. Bij Juventus, AC Milan en nu weer bij Paris Saint-Germain is hij de man omdat ze hem zijn gang laten gaan. Hij doet wat hij denkt dat goed is. Zlatan zet ook niet te veel druk in verdedigend opzicht, dat doen de anderen achter hem wel. Hij is zo ongelooflijk sterk, technisch, levensgevaarlijk, balvast en ondanks zijn lengte redelijk snel. Zlatan heeft bovendien een fantastische kegel in zijn rechtervoet. Met andere woorden: dankzij de vrijheid die hij kreeg, werd Zlatan een wereldspits.'

In zijn Ajax-periode krijgt Ibrahimovic het ook aan de stok met Van der Vaart. 'Dat begon bij de interland Zweden-Nederland in 2004. Zlatan pakte Heitinga aan en daarna Van der Vaart. Ik zat thuis voor de tv en zag dat Ajacieden elkaar probeerden te blesseren. Dat kan natuurlijk helemaal niet. De dag na de interland hield ik bij Ajax een groeps gesprek over de incidenten. Dit mocht nooit meer gebeuren. Het kwam ook een beetje door Sjaak Swart, die de belangen van Rafael behartigde. Zlatan wist dat Sjaak hem geen speler vond met wie je fijn kon combineren. Daar had Sjaak ook gedeeltelijk gelijk in, maar Zlatan kon daar niet tegen. Hij verweet Rafael, die inmiddels aanvoerder was, bovendien dat hij te veel met de pers praatte. Zlatan zei zelfs dat hij Rafael de volgende keer nóg harder zou raken. Het zat helemaal niet goed tussen die twee.'

Maar dezelfde Ibrahimovic maakt ook een van de mooiste doelpunten uit de geschiedenis van Ajax. Tegen NAC slalomt hij op 22 augustus 2004 langs zes verdedigers, waarna hij schitterend scoort. 'Ook dat was Zlatan. Fantastisch.'

Een van de spelers die onder Ronald debuteert is Wesley Sneijder: op 2 februari 2003 uit tegen Willem II (0-6 voor Ajax). 'Tijdens ons trainingskamp in Portugal had Wesley zich nadrukkelijk gemanifesteerd als controlerende middenvelder. Meteen na de winterstop maakte hij zijn competitiedebuut. Het probleem was wel dat zowel Wesley als Rafael allebei

vooral *in de bal* speelde. Dat kwam de balans op het middenveld lang niet altijd ten goede, vooral niet tegen sterke tegenstanders. Soms moest ik een keuze maken tussen die twee.'

Een enkele keer vindt Ronald een compromis. Op 28 september 2004 laat hij Van der Vaart tegen Bayern München in de Champions League links aanvallend in een vrije rol spelen. Maar dat wordt bepaald geen succes. De Duitsers vagen Ajax met 4-0 weg. 'Rafael zag dat zelf niet zitten. Dat nam ik hem wel kwalijk. Hij was aanvoerder en liet niet bepaald het teambelang prevaleren. Voetballend waren Wesley en Rafael allebei heel sterk, maar het bleef een probleem die twee samen te laten spelen. Op die jonge leeftijd ontbrak er nog wel een aantal dingen aan hun spel. Ze pakten bijvoorbeeld zelden een bal af en ik vond ook dat ze elkaar soms in de weg liepen.'

In de Champions League een jaar eerder, seizoen 2002/03, stijgt Ajax tot ongekende hoogte. In de eerste groepsfase eindigt de ploeg als tweede achter Internazionale en vóór Rosenborg BK en Olympique Lyon. In de tweede groepsfase lijkt Ajax bij voorbaat kansloos met Valencia, AS Roma en Arsenal als tegenstanders. Toch bereikt Ronalds team de kwartfinale door Arsenal (1-1 en 0-0) en Roma (2-1 en 1-1) achter zich te houden. Valencia (tweemaal 1-1) wordt groepswinnaar.

In de kwartfinale tegen AC Milan komt Ajax in De Arena niet verder dan 0-0 en lijkt kansloos voor de uitwedstrijd. Maar in San Siro weet de ploeg tot blessuretijd de stand op 2-2 te houden, genoeg voor een plaats in de halve finale. Dan maakt de net ingevallen Jon Dahl Tomasson 3-2 voor Milan; Ajax is uiterst schlemielig uitgeschakeld.

'Die wedstrijd heeft de hele nacht erna door mijn hoofd gespookt. We waren er zó dichtbij... Ik kan het nog steeds dromen. Het was de 93ste minuut, we speelden heel goed en frivool en stonden keurig op 2-2. Als dat de eindstand werd, zouden we naar de halve finale gaan. Maar Ibrahimovic leed balverlies en maakte een overtreding. Er kwam een snelle lange bal, waarna Chivu uitgleed en Lobont te laat zijn doel uitkwam. Tomasson kon de bal daardoor in tweede instantie over de doellijn werken. Nu zou Zlatan die bal tot het eind van de wedstrijd gewoon dertig seconden vasthouden; toen wilde hij toch nog een actie maken en die mislukte.'

Tot diep in de nacht praten de Ajacieden na over het legendarische duel. 'We zaten aan het Comomeer in een fantastisch hotel. Met de hele staf hebben we tot ongeveer half vijf 's morgens nagekaart. Het was niet te bevatten dat het toch nog fout was gegaan. We verdienden het gewoon. Het was een van de grootste teleurstellingen uit mijn trainerscarrière.'

Op de laatste speeldag van een turbulent seizoen loopt Ajax op dubieuze wijze het kampioenschap mis, ook dat nog. Ajax wint zijn laatste wedstrijd thuis keurig met 3-0 van SC Heerenveen. Concurrent PSV heeft in Het Oosterpark aan een gelijkspel genoeg, en dat geldt ook voor FC Groningen – de thuisclub ontloopt daarmee de promotie-degradatiecompetitie. Een salonremise (0-0) is het logische gevolg. PSV finisht op 84 punten, Ajax op 83.

'Ik zag later de beelden en die spraken boekdelen. Ik wil niet zeggen dat het afgesproken werk was, maar het gebeurde gewoon. Was ik er zelf bij betrokken geweest, dan was het mij misschien ook overkomen. Ik vond niet dat je iemand die 0-0 kwalijk kon nemen.'

Kampioen met Ajax, ondanks alles

Aan het begin van het seizoen 2003/04 heeft Ronald het extra druk. Door het plotselinge vertrek in de zomer van de met privéproblemen kampende Leo Beenhakker, moet hij samen met Ruud Krol en algemeen directeur Arie van Eijden de taken van de technisch directeur overnemen. Tonnie Bruins Slot is inmiddels ook assistent van Ronald: 'Ik haalde Tonnie terug van Germinal Beerschot dat een satellietclub was van Ajax. Ik had hem vooral nodig vanwege zijn uitstekende analyses van tegenstanders.'

In de transferperiode komen onder anderen Julien Escudé, Wesley Sonck, Zdenek Grygera en Anthony Obodai naar Ajax. Later volgt Nicolae Mitea. In de winterstop had de club al Yannis Anastasiou en Tom Soetaers gehaald van Roda JC. Chivu, Mido, Aron Winter, Richard Witschge en Andy van der Meijde zijn verkocht. Is Ajax zwakker geworden?

Ronald: 'Gedeeltelijk wel, want er gingen spelers met extra kwaliteiten weg. Er was in het begin veel kritiek op sommige aankopen, op Escudé en Grygera bijvoorbeeld. Het liefst hadden we Frank de Boer als routinier teruggehaald, maar die wilde nog niet weg bij Barcelona. Tonnie, Ruud en ik reden naar Frankrijk om Escudé goed te beoordelen als centrale verdediger. Op basis daarvan trokken we hem aan. Zowel Escudé als Grygera heeft na Ajax nog een prachtige carrière gekend. Escudé bij Sevilla, Grygera bij Juventus. Bij Ajax moesten verdedigers ten eerste kunnen *meevoetballen* en pas daarna kunnen verdedigen. Wij zochten pure verdedigers. Grygera was er zo één.' Sonck daarentegen slaagt niet bij Ajax. 'Sonck was een aanvaller met een – zeker voor een Belg – grote mond en flair. Maar bij Ajax heb je het moeilijk met zo'n houding, ze zijn daar in dat opzicht dan extra kritisch. Misschien heb je als voetballer dan wel het vereiste niveau, je karakter en persoonlijkheid spelen ook een rol, en ook of je onder druk kan presteren. Sommigen kunnen het dan toch niet waarmaken.'

Met Van der Meijde had Ronald geen problemen, terwijl de voormalige rechtsbuiten in zijn biografie de meest bizarre incidenten ophaalt. Ronald: 'Daar heb ik weinig van gemerkt. Andy ging wel veel om met Mido en Zlatan, maar misdroeg zich niet. Hij had wel een kronkeltje en was al een echt mannetje. Maar Andy was vooral gewoon een heel goeie rechtsbuiten met een fantastische voorzet. Hij twijfelde over zijn transfer naar Inter. Ik zei hem dat hij voor mij niet weg moest, maar Ajax kon een flink transferbedrag ontvangen (zeven miljoen euro, red.).'

Al deze transfers worden nog gerealiseerd door Ronald Koeman in overleg met Krol, Bruins Slot en algemeen directeur Arie van Eijden. Vanaf 14 oktober 2003 wordt Louis van Gaal de nieuwe technisch directeur. Is Ronald blij met de komst van zijn oude leermeester? 'Zijn naam werd al een tijdje genoemd. Ik zei dat ik hem wel geschikt vond voor Ajax, maar vroeg me tegelijkertijd af of hij echt zijn trainers schoenen al aan de wilgen had hangen. Maar zijn ideeën, hoe een club en een elftal moeten functioneren en het feit dat-ie Ajax al goed kende uit zijn trainerstijd; daar was ik allemaal positief over. Maar of Louis het trainerschap achter zich had gelaten...'

Ronald spreekt Van Gaal niet voor diens komst om te vragen naar zijn ambities. 'Zijn aanstelling was tenslotte een kwestie van de club. Daar wilde ik niet tussen zitten. Het toeval wilde dat ik mijn contract met Ajax kort voor zijn komst had verlengd. Ger Lagendijk liet

daarin vastleggen dat ik alleen verantwoordelijkheid aan de algemeen directeur moest afleggen en niet aan de te benoemen technisch directeur. Ik kon goed opschieten met Van Eijden. Achteraf had Ger dat goed gezien.’

Van Gaal presenteert zich op geheel eigen wijze. Met de allure van de Dichter des Vaderlands brengt hij een ode aan Ajax, maar dat ontstijgt niet het niveau van een sinterklaasgedicht:

*Hier bij Ajax ligt mijn hart,
een club fascinerend, altijd apart.
Door velen genoemd naar godenzonen,
voor mij de bakermat van voetbaliconen.
Mijn herinneringen gaan terug naar De Meer,
ook daar heerste een bijzondere sfeer.
Nu ga ik mijn gevoelens weer achterna,
en treed technisch toe in De Arena.
In mijn levensfase is dit een nieuwe kans,
en mijn jeugdliefde krijgt een extra stimulans.
En daarom klinkt het vol overgave uit mijn mond,
vandaag is de cirkel echt rond.*

Ronald over de dichterlijke directeur: ‘Ik herinner me dat gedicht nog wel en vond het nou ook niet zo’n beste start.’

Van Ajax krijgt Van Gaal de opdracht een beleidsplan te schrijven dat de complete technische organisatie van jeugd tot eerste elftal bevat. ‘Louis ging zich eerst enkele maanden oriënteren. Hij had in die periode helemaal geen bemoeienis met mij. Ik vond dat de organisatie prima liep. Neem de scouting. Daarin zaten onder anderen Piet Keizer en Gerrie Mühren. Bij een scoutingvergadering was werkelijk iedereen aanwezig, zoals dat nu bij Feyenoord ook gebeurt. Dat geeft een goed gevoel.’

De eerste frictie met Van Gaal is tijdens de winterstop, op het trainingskamp in Portugal. ‘Tijdens trainingskampen zag je Leo Beenhakker nooit bij de trainingen, die praatte vooral met journalisten. Maar Van Gaal pakte een plastic stoeltje en ging pontificaal ter hoogte van de middenlijn langs het veld zitten. Dat stond de volgende dag met grote foto’s in de kranten. Ik kreeg meteen een sms’je van Erwin: “Veel succes met je nieuwe *td*”. Iedereen reageerde op die foto’s. Zo begon de ellende.’

Van Gaal vraagt Ronald vervolgens of hij mag aanschuiven bij de functioneringsgesprekken met spelers in Portugal. ‘Louis wilde de spelers wat beter leren kennen. Ik zei dat ik geen geheimen voor hem had, maar ook dat ik aannam dat-ie niet het woord zou nemen en alles aan mij zou overlaten. Nou, dat was geen probleem. Dat hield hij vol tot het gesprek met Ibrahimovic. Ineens zei hij tegen Zlatan dat hij nooit naar de eerste paal ging. Ik kon wel door de grond zakken. Ik sprak Van Gaal daar naderhand ook op aan: *Nou heb je je toch weer in dat gesprek gemengd*. Witheet was ik. Hij had bovendien al eens tegen Zlatan gezegd dat die alleen

in Europese wedstrijden nuttig was. Dat bevorderde de relatie tussen Zlatan en Van Gaal ook niet bepaald.'

De volgende dag voeren de spelers op het trainingsveld een aanvalsvorm uit. Van Gaal zit weer op zijn plastic stoeltje. 'Op een gegeven moment liep Zlatan tijdens die oefening naar de eerste paal. Louis ging daarop staan en begon heel hard te applaudiseren. Heel gênant. Dat staat allemaal vast niet in zijn biografie. Ook de spelers gingen zich steeds meer aan zijn gedrag ergeren. Hij had intussen ook een heel boekwerk gemaakt van dat beleidsplan. Daarin stond dat de club eens in de zoveel tijd een Europese beker moest winnen en eens in de twee jaar landskampioen moest worden. Al dat soort dingen. Dat legde hij nadrukkelijk in het spelershome neer, zodat iedereen erin kon kijken.'

De irritaties stapelen zich op. 'Ik was gewend aan de aanpak van Leo Beenhakker die heel losjes was. Ik ben zelf ook wel losjes in de manier van samenwerken, maar bij Louis was het altijd heel strak: "Zo en zo moet het", met de vuist op tafel. Als hij een gesprek voerde met het hoofd scouting, hoefden de andere scouts daar niet bij te zijn. Had hij een gesprek met mij, dan hoefden Krol en Bruins Slot daar niet bij te zijn. Het overleg met Louis was altijd op maandag. Ik kwam na Marco van Basten en Johnny van 't Schip, die Jong Ajax trinden. Dan kwamen we elkaar op de trap tegen en keken Marco en Johnny me al hoofdschuddend aan. Dan kwam ik binnen en had Van Gaal een Topcoach-boekje klaarliggen waarin hij een opstelling had gemaakt en wat aantekeningen. Daar discussieerden we dan over. Op veel punten waren we het eens, maar ik kreeg steeds meer het idee dat hij op mijn stoel ging zitten. Het werd een beetje een strijd en juist in die periode ging het niet goed met Ajax.'

Intussen krijgt Ronald ook in de spelersgroep met conflicten te maken. Zo staat Sonck meestal rechtsbuiten, maar die speelt zelf liever in de spits. Van der Vaart, de nieuwe aanvoerder, werkt hard maar voetbalt wisselvallig. Bovendien is de middenvelder het vaak niet eens met de beslissingen van Ronald, die nog altijd der Vaart en Sneijder niet wekelijks laat samenspelen.

'Dat hoort ook een beetje bij Ajax: spelers die op jonge leeftijd vrij goed zijn en al in het eerste elftal staan, hebben weinig rust in hun ontwikkeling. Ze dachten al vroeg dat ze de besten van de hele wereld waren. Een overschatting. En dan was je weer de opvoeder om ze te leren hoe ze zich in het vak voetbal moesten gedragen. Van der Vaart was op zijn achttiende natuurlijk al een van de besten, en Sneijder kwam daar kort achteraan, supertalenten, maar ze moesten nog veel leren.'

Ronald moet tijdens het seizoen 2003/04 herhaaldelijk brandjes blussen, maar het wordt naar zijn mening ook allemaal vaak uitvergroot door de media. 'Werkelijk alles komt hier naar buiten. Ron Jans vertelde me laatst dat hij ooit was weggelopen van een training bij FC Groningen, zonder dat het in de publiciteit kwam. Als ik dat bij Ajax zou doen, is het drie weken lang een item in de media. Maar ik ga er niet voor uit de weg. Als een speler in mijn ogen fout zit, pak ik hem aan, wie het ook is. Het is heel makkelijk nummer vijftien aan te pakken als hij iets verkeerd doet, maar ik doe het ook bij nummer één of twee. Anders ben je niet geloofwaardig.'

In de Champions League presteert Ajax uiterst teleurstellend. In de groep met Celta de Vigo, AC Milan en Club Brugge eindigt de ploeg zelfs als laatste. De 2-1 nederlaag bij Club Brugge is doorslaggevend: ‘Dat was op een bevroren veld, we dachten daardoor in het voordeel te zijn. Een misvatting, want Brugge ging erop en erover. Een enorme teleurstelling. Na rust kreeg Zlatan een enorme kans op 1-2; bij winst waren we als derde geëindigd en doorgedaan naar het UEFA Cup-toernooi, wat nu de Europa League is. Thuis hadden we nog met 2-0 van Club Brugge gewonnen, door nota bene twee goals van Sonck.’

Steunt Van Gaal Ronald in die moeilijke periode? ‘Grotendeels, vooral in disciplinaire zaken, maar er waren ook momenten dat er tussen ons weer problemen waren. We moesten naar Heracles dat toen al op kunstgras speelde. Van Gaal wilde op ons trainingscomplex De Toekomst ook een kunstgrasveld laten aanleggen – wat later inderdaad is gerealiseerd. Na afloop van die wedstrijd in Almelo werd een aantal spelers, onder wie Van der Vaart, geïnterviewd over kunstgras. Rafael was er niet enthousiast over, ik ook niet trouwens en nog steeds niet. Van Gaal kwam daarna naar me toe en zei dat ik mijn spelers niet in de hand had. Want ik wist toch dat Ajax zelf bezig was met kunstgras van hetzelfde bedrijf dat de mat aan Heracles had geleverd? En nou gingen mijn spelers ineens zeggen dat ze daar niet positief over waren. Ik zei hem dat ik er zelf óók niet positief over was. Moest ik de jongens soms verplichten te zeggen dat ze het geweldig vonden, terwijl ze het eigenlijk niks vonden? Dat soort akkefietjes had ik steeds met Van Gaal.’

Ondanks de wrijvingen wordt Ajax kampioen met tachtig punten, liefst zes meer dan nummer twee PSV. Toch nog een bevredigend slot? ‘Zeker. Als je al die akkefietjes zo opsomt, lijkt het veel, maar in zijn totaliteit vond ik het wel meevallen. Je had nu eenmaal te maken met veel jonge jongens in de A-selectie. De jeugd beconcurrerde de jeugd, en sommige jonge talenten hebben nu eenmaal snel de neiging arrogant te worden. Laatst zag ik een oefenwedstrijd van het Nederlands team Onder-19, waarvoor zes jongens van Feyenoord waren geselecteerd. Daarbij liep ook Memphis Depay van PSV. Het leek wel of die jongen al tien Europa Cups had gewonnen. Een kapsónes... Dan denk ik: waar gáát dit over? En dat komt wel vaker voor bij jongens op die leeftijd. Dat komt ook door de mensen eromheen. Ze hebben niet allemaal ouders die hun zoon met twee benen op de grond houden. En wat denk je van de zaakwaarnemers die doen alsof ze alleen maar namens allemaal Messi's onderhandelen? Dat viel in die Ajax-tijd allemaal nog mee, maar het begon toen al wel.’

De clash met Louis van Gaal

Voor het seizoen 2004/05 belegt Ajax een trainingskamp in Engeland. ‘Daar kwam Louis op me af met de mededeling dat hij mijn functioneren ging evalueren. Ik reageerde: *Ik weet niet of je mijn contract hebt gelezen, maar daar staat toch echt in dat ik alleen verantwoording hoef af te leggen aan de algemeen directeur.* Vanaf dat moment was het een echte strijd tussen ons. Van Gaal verdedigde mij niet meer, en ik hem niet meer.’

Ajax versterkt zich met onder anderen de Argentijn Mauro Rosales en Olaf Lindenbergh en neemt afscheid van Hersi, Knopper, Van Damme, Pasanen en Yakubu. Op de laatste transferdag vertrekt bovendien Ibrahimovic voor ongeveer achttien miljoen euro naar Juventus. Zlatan zou onder meer zijn opgestapt omdat Van Gaal hem verteld had dat Ajax de Zweed alleen in de Champions League nodig had.

Ronald in die periode: ‘Van Gaal had dat wel eens tegen mij gezegd, maar ik wist niet dat hij het ook Zlatan zelf had verteld. Ik zei Van Gaal daarop dat hij het mij zo wel erg moeilijk maakte. Als een speler zo iets te horen krijgt, is dat niet bevorderlijk voor zijn situatie. De dag na zijn fantastische goal tegen NAC kwam Zlatan bij me met de mededeling dat er vijf, zes grote clubs in hem geïnteresseerd waren. Hij zei daarvoor open te staan en koos uiteindelijk voor Juventus.’

Toch zou Ronald het vertrek van Zlatan kunnen blokkeren. ‘Als ik *nee* had gezegd, was hij inderdaad niet vertrokken. Maar je moet ook de gevolgen laten meewegen. Hoe zou Zlatan daarmee omgaan? Bovendien had Zlatan wat probleempjes in de groep, met name met Van der Vaart. Uiteindelijk waren we daar wel uitgekomen denk ik, maar er waren veel vraagtekens en dan moet je een keuze maken.’

Ronald in 2013: ‘Ik kreeg ’s middags Van Gaal aan de lijn. Hij vertelde me dat ze eruit waren wat de transfer van Zlatan betrof. Alleen ik kon die nog tegenhouden. Dus ik vroeg hem: *Wat denk je zelf? De transfer tegenhouden, terwijl hij al gefotografeerd is in het Juventus-shirt?* Van Gaal had al eens gezegd in het bijzijn van Van Eijden: “Als we zeven miljoen voor Zlatan kunnen krijgen, moeten we hem meteen verkopen. Met hem win je nooit de oorlog, hij is geen teamspeler”. Ik was het daar niet mee eens. Uiteindelijk kreeg Ajax iets van achttien miljoen voor Zlatan en dat vond ik eigenlijk nog te weinig. Later werd hij ook veel meer waard.’

Ronald hoopt dat Ajax er op die laatste transferdag nog in slaagt Arouna Koné van Roda JC als opvolger van Ibrahimovic vast te leggen. De clubs zijn er razendsnel uit, maar tot verbijstering van Ronald keurt de medische staf hem af vanwege een hartafwijking. Daardoor moet Ajax het seizoen in zonder vervanger van Ibrahimovic en zijn Sonck en Anastasiou de enig overgebleven centrumspitsen. ‘Later ging Koné gewoon naar PSV en anno 2013 voetbalt hij nog steeds, bij Wigan Athletic in de Premier League. Dat maakt het achteraf extra wrang.’

Op 8 augustus 2004, tijdens de strijd om de Johan Cruijff Schaal tegen FC Utrecht (2-4 verlies), is er weer eens een incident. Sneijder, op de bank begonnen en ingevallen, steekt nadat hij heeft gescoord een middelvinger naar de dug-out. Ronald kort na het voorval: ‘Hij was de eerste die de volgende dag op kantoor zijn excuses kwam aanbieden. We hebben er uiteraard over gesproken en als je ziet hoe Wesley het heeft opgepakt, dan zie je dat hij het wel

snapt. Hij zal het niet meer in zijn hoofd halen zoiets te doen. Het is toch nog ergens goed voor geweest, denk ik dan.'

In september evalueert de Ajax-leiding de verhouding tussen Ronald en Van Gaal die steeds grimmiger wordt. Van Gaal vindt Ronald te onervaren en hekelt diens gebrek aan daadkracht. Hij wil bovendien dat het aan- en verkoopbeleid volledig in zijn portefeuille komt. Ronald op zijn beurt is Van Gaals bemoeizucht zat en bekritiseert een aantal punten uit het beleidsplan. Het komt neer op: hij eruit of ik eruit. Het bestuur kiest na lang aarzelen voor Ronald, waarna Van Gaal op 16 oktober zijn ontslag indient. Ajax accepteert het ontslag op 19 oktober, waarbij algemeen directeur Arie van Eijden in een verklaring uitlegt dat de samenwerking tussen de twee nooit goed was en Van Gaal te krampachtig vasthield aan zijn beleidsplan.

Bijna negen jaar later blikt Ronald terug op de affaire: 'Eind september speelden we in de Champions League bij Bayern München. Dat was die wedstrijd waarin Van der Vaart liever niet links voorin wilde spelen. We verloren kansloos met 4-0. Ik zei meteen na die nederlaag dat het misschien wat hoog gegrepen is om van ons te verwachten dat we eens in de zoveel jaar in een Europese finale staan. Dat punt in het beleidsplan maakte het werk voor mij als trainer ook extra moeilijk. De jaren erna wezen ook wel uit dat een Europese finale niet langer haalbaar was, maar Van Gaal was weer boos over mijn opmerking.'

De dag na de uitschakeling door Bayern heeft Van Gaal 's avonds een bijeenkomst met de ABA, Ajax Business Associates, de sponsorgroep van de club. Ronald: 'Daar presenteerde hij weer eens uitgebreid zijn beleidsplan. De volgende dag al werd ik gebeld door een paar mensen die bij dat gesprek aanwezig waren geweest. Van Gaals betoog was gewoon een dolksteek in de rug van de trainer: er was volgens hem geen Ajax-filosofie meer, noem maar op. Toen was voor mij de maat vol. Zo kon het niet verder en dat heb ik ook gezegd. Van Eijden en voorzitter John Jaakke vonden dat ook, waarop Van Gaal werd ontslagen. Zij hadden ook wel gemerkt dat er al een hele tijd een enorm gespannen sfeer tussen ons heerste.'

Veel later zal Van Gaal opmerken dat hij diep teleurgesteld was in Ronald. De twee hebben na hun Ajax-periode jarenlang geen contact meer met elkaar. Pas vanaf het moment dat Van Gaal in de zomer van 2012 bondscoach wordt, praten ze weer geregeld met elkaar over de spelers van Feyenoord. 'Kort na zijn ontslag zag ik Louis nog even bij zijn auto op het parkeerdek van De Arena. Toen verweet hij me ook weer van alles, zoals ik hem trouwens ook van alles verweet. Ik sprak hem daarna pas weer na Feyenoord-Dinamo Kiev, in augustus 2012. Hij kwam naar me toe en gaf aan dat hij als bondscoach graag *trainerscontact* met me wilde. Voor iedere interland belt hij me nu over de jongens van Feyenoord. Wat ik van ze vind, enzovoorts. Zo maakt hij mede zijn selectie. Dat vind ik wel correct. Ik ben niet haatdragend, ik zal best ook dingen fout hebben gedaan, maar daar hebben we het nooit meer over gehad als we elkaar toevallig tegenkwamen. Vrienden zullen we in ieder geval nooit worden.'

Op 31 oktober 2004, twee weken na het ontslag van Louis van Gaal, is er weer eens een incident: Sonck maakt veel misbaar als hij tijdens het duel met NEC (1-0 winst) wordt gewisseld. Ronald: 'Je kunt twijfelen of hij wel geschikt is voor ons systeem, maar hij bezit

toch ook kwaliteiten die er hier uit zouden moeten komen. Misschien is hij té gedreven om wat te laten zien. Ik vind dit erg teleurstellend, want ik heb hem zelf gehaald. Ik heb veel tijd in hem gestoken en hem veel vertrouwen gegeven. Zijn gedrag na die wissel en zijn uitlatingen in de Belgische pers hebben me pijn gedaan. Dat heb ik hem gezegd en hij heeft zijn excuses aangeboden. Hij begreep zelf ook niet waarom hij het had gedaan, vooral omdat hijzelf juist altijd bezig is met het aanspreken van de jongeren op hun gedrag.'

Ook twee andere Belgen, Tom Soetaers en Jelle Van Damme, redden het niet bij Ajax. 'Soetaers was een goede voetballer, maar is uiteindelijk ondergesneeuwd door zijn karakter. Hij kon er niet tegen iedere week onder druk te staan. Jammer. Jelle Van Damme was een heel ander type. Hij was allesbehalve een stille Belg en juist uitgesproken. Dat heeft tegen hem gewerkt. Later bij onder meer Standard Luik had hij daar ook last van. Maar voor de rest zijn er weinig miskopen geweest. Ik vond bijvoorbeeld Escudé en Grygera absoluut geen verkeerde aankopen.'

Op 3 november verliest Ajax in de Champions League met 2-1 van Maccabi Tel Aviv. Een crisis dreigt, maar vier dagen later wint Ajax in Tilburg met 3-1 van Willem II. Was Ronald bij een nederlaag ontslagen? Na afloop zegt hij: 'Voor deze wedstrijd hebben we gekozen voor meer ervaring en hardheid. Ik kon het niet langer verkopen aan de jongens op de bank, op een gegeven moment is het onvoorwaardelijke vertrouwen op. Ik liet bijvoorbeeld Maarten Stekelenburg, Johnny Heitinga en Nigel de Jong staan, maar kreeg er te weinig voor terug. Er werden te veel fouten gemaakt en dan moet je ingrijpen. Voor mijn gevoel heb ik te vaak de vaderrol op me moeten nemen. Je zag bijna alleen maar jonge jongens die bezig zijn met hun eigen toekomst. Ik denk dat we nu de periode waarin alles tegenzat achter ons hebben gelaten.'

En in 2013: 'Ik had met Ruud en Tonnie overlegd en besloot spelers op te stellen van wie ik wist dat ze voor mij door het vuur gingen. Stekelenburg, Heitinga, De Jong, Sneijder en Mitea verdwenen naar de bank. Vonk, Escudé, O'Brien, Boukhari en Anastasiou vervingen hen. Ook de ervaren Grygera was erbij. Als ik het met hen niet had gered, dan was dat toen al mijn einde geweest.'

Rond Ajax-Feyenoord op 14 november 2004 krijgt Ronald dreigementen van Feyenoord-supporters. Hij krijgt politiebewaking bij zijn huis in Bussum. 'Op internet verschenen plotseling dreigementen van Feyenoord-supporters, met name tegen Chivu, Lobont en mijzelf. Een specifieke reden was daar niet voor. Het had kennelijk te maken met de bekende haatverhouding tussen Ajax en Feyenoord die op internet escaleerde. Ajax vond het met het oog op onze veiligheid in ieder geval verstandig een paar dagen politiebewaking te vragen. Dat kon er ook nog wel bij. Gelukkig is er niks gebeurd. Maar mijn kinderen hadden er ook op school last van. Daar werden ze lastiggevallen over de situatie bij Ajax.'

Op 23 november speelt Ajax uit tegen Juventus (1-0 verlies) in de volgende opstelling: in het doel Vonk; achter Trabelsi, Grygera, Escudé en Maxwell; middenveld Nigel de Jong, Galásek en Van der Vaart; voorin Rosales, Babel en Boukhari. Invallers zijn Mitea, Sneijder en Anastasiou. 'Dat was op zich een heel aardig elftal, maar Juventus was gewoon sterker.'

In deze periode heeft Ajax ook nog eens problemen met Hatem Trabelsi, die zelfs een rechtszaak begint omdat hij het niet eens is met een passage in zijn contract. De rechter stelt

Ajax in het gelijk. Ronald: 'Arsenal wilde hem graag hebben, maar Ajax liet hem niet gaan. Toen is hij uit protest een paar weken thuisgebleven. Ik vond het doodzonde, want Hatem was een superspeler. Het was ook zonde voor zijn carrière. Ik ben bij hem thuis met 'm gaan praten en hij is goed teruggekomen. In 2006 ging hij alsnog naar Engeland, naar Manchester City.'

Eind 2004 maakt Ronald de balans op van drie jaar bij Ajax: 'Ik denk dat ik in allerlei opzichten tevreden mag zijn. We hebben prijzen gewonnen en er zijn spelers doorgebroken. Ik weet best dat we in bepaalde fases voetballend tekort zijn geschoten, maar daar werken we iedere dag hard aan. Er moet in de winterstop in ieder geval nog wel een spits bij komen.'

Die komt ook. Het is de Griek Angelos Charisteas, maar hij kan Ibrahimovic allerminst doen vergeten. 'Ik had Charisteas gezien bij het nationale team van Griekenland. Achteraf heeft hij niet gebracht wat we ervan verwacht hadden. Dan mag je van een mislukte aankoop spreken.'

Nadat Ajax is uitgeschakeld in de Champions League, mag de ploeg als derde uit de groep deelnemen aan het UEFA Cup-toernooi. Daarin is Auxerre de eerste tegenstander. Thuis wint Ajax met 1-0, maar op 24 februari 2005 verliest de ploeg van Ronald de uitwedstrijd op dramatische wijze met 3-1 en is daardoor ook in dit toernooi geëlimineerd. Dat is voor de geëmotioneerde Ronald aanleiding zijn ontslag in te dienen. Arie van Eijden en zijn assistenten Ruud Krol, Tonnie Bruins Slot en keeperstrainer Wim Coort proberen hem nog op andere gedachten te brengen.

'Die nederlaag was voor mij eigenlijk de druppel. Ik zat inmiddels al bijna drieënhalp jaar bij Ajax en dat was op zich al heel wat. Ik vertelde het Arie van Eijden meteen na de wedstrijd, maar hij vroeg me of ik er nog een nachtje over wilde slapen. Maar de volgende dag was mijn standpunt niet veranderd. Ik had er na al die toestanden gewoon geen zin meer in, maar ik lag er ook weer niet nachten wakker van. Ik slaap altijd goed.'

Bij zijn vertrek zegt hij: 'Ik kijk terug op een fantastische periode, maar het is jammer dat het zo moet aflopen. Er is een einde gekomen aan een succesvolle samenwerking.'

In 2013 blikt hij terug: 'Bij die akkefietjes met spelers ben ik ook niet altijd even slim geweest. Van beide kanten hebben we ook toegegeven dat het beter had gekund. Ik zou het nu ook op een andere manier aanpakken. Dan zou je zo'n incidentje vóór kunnen zijn. Dat is de ervaring die je als trainer in de loop der jaren opdoet. Wat dat betreft had Van Gaal ook wel voor een deel gelijk: in die tijd was ik nog niet erg ervaren als trainer. Het trainersvak is een ervaringsvak, dat is gewoon zo. Maar al die fricties hadden daar vaak helemaal niet mee te maken. Misschien vormde Van Gaal zich een beeld dat ik het niet helemaal in de hand had, dat het door mij niet goed ging. Dat is zijn kant van het verhaal. Ik zeg alleen maar wat er in die periode allemaal is gebeurd, waardoor het uiteindelijk een machtsstrijd tussen ons werd.'

Uiteindelijk overheerst ook acht jaar na dato de tevredenheid bij Ronald. 'Zeker. Al met al is mijn tijd als Ajax-trainer zeer positief geweest. Vooral in financieel opzicht, de club heeft in mijn periode veel geld verdiend. Vooral de Champions League leverde veel op. Daarnaast werd Ajax twee keer kampioen en wonnen we één keer de beker. Bovendien heb ik veel

jeugdspelers een kans gegeven. In mijn tijd debuteerden Wesley Sneijder, Nigel de Jong, Johnny Heitinga, Ryan Babel, Urby Emanuelson, Maarten Stekelenburg, Hedwiges Maduro en Steven Pienaar. Als ik de positieve dingen wegstreep tegen de negatieve, dan zijn de positieve toch ruimschoots in de meerderheid. Na mij is Frank de Boer de eerste die het als trainer ook zo lang bij Ajax heeft volgehouden.'

'Ajax is natuurlijk een prachtige club', vervolgt Ronald, 'maar de mensen die er rondlopen voelen zich wel erg belangrijk. Bij Feyenoord heb je uitsluitend echte clubmensen, bij Ajax had je de ledenraad, de oud-spelers en De Toekomst waar aan de ronde tafel ook heel wat afgeouwehoerd werd. Alle jeugdtrainers zaten daar elke maandagmiddag bij elkaar. Daar kwam ik wel eens en dan werd er heel kritisch gesproken over de speelwijze, de spelers, de trainers, noem maar op. Die bemoeizucht maakte het werken bij Ajax er niet makkelijker op. Dankzij Crujff zie je nu pas de echte clubmensen terugkeren bij Ajax. Ik hoop ook van harte dat Edwin van der Sar het redt als directeur. Ik denk dat hij in ieder geval de intelligentie heeft om dat te kunnen.'

Na het opstappen van Ronald nemen Ruud Krol en Tonnie Bruins Slot voor drie wedstrijden de technische leiding over, waarna Danny Blind hoofdtrainer wordt. Ruim een jaar later wordt Blind alweer ontslagen. Ronald: 'Heel gek, Blind heeft altijd op mij moeten wachten. Dat was als speler al zo toen ik in het Nederlands elftal speelde. Later was hij hoofd jeugdopleiding bij Ajax en hoopte ongetwijfeld hoofdtrainer te worden. Dat werd ik toen. Zat ik hem dus weer dwars. Na mijn vertrek bij Ajax kreeg Blind eindelijk de kans, maar hij heeft het toch niet zo lang volgehouden als ik.'

Ajax eindigt in het seizoen 2004/05 als tweede, liefst tien punten achter PSV. Wat doet Ronald in de maanden na zijn ontslag? 'We gingen meteen op wintersport en daarna heb ik een aantal maanden heerlijk uitgeblazen. Na zo'n hectische periode kan ik dat iedereen aanbevelen. Van Nederlandse clubs was er geen belangstelling, wel van onder meer Valencia en Olympiakos, maar het werd niet concreet. In mei werd ik via via benaderd of ik geïnteresseerd was in Benfica. Dat is natuurlijk een gigantisch grote club. Het werd dus Benfica.'

Europees succesvol met Benfica

In 2005 heeft Benfica tien moeilijke jaren achter de rug. De van oudsher meest populaire club van Portugal is in die periode voorbijgestreefd door FC Porto. Vanaf 1994 werd Benfica niet één keer landskampioen, maar in 2005 keert het tij en is het weer zover. En vanaf dat moment hunkert de club ook weer naar Europese successen. Daartoe is Ronald benoemd als hoofdtrainer.

Bij zijn presentatie in Lissabon in mei 2005 zegt Ronald onder meer: ‘Benfica is weer helemaal gezond. Ze komen uit een moeilijke positie van vijf, zes jaar geleden. Het nieuwe bestuur heeft de laatste jaren schoon schip gemaakt en ook sportief succes geboekt. Benfica heeft een fantastisch stadion en in september wordt het nieuwe trainingscomplex van zestien miljoen euro geopend. Beide zijn eigendom van de club, dus alles wijst erop dat de club een financieel gezonde basis heeft gelegd. Maar dat betekent niet dat we meteen grote mogelijkheden hebben om spelers te halen. Het geld ligt niet voor het oprapen.’ Uiteindelijk huurt Benfica met veel pijn en moeite alleen Fabrizio Miccoli van Juventus.

Op dochter Debbie (18) na verhuist het gezin mee naar Portugal. ‘We woonden schitterend in Cascais, vlak bij Lissabon, aan het strand in een fantastisch klimaat. We kregen heel leuke burens en Bartina had alles weer fantastisch ingericht. De jongens gingen naar de internationale school en voetbalden bij Estoril. Ze hadden het best naar hun zin. In die periode is ook ons tweede huis in Vale de Lobo in de Algarve gebouwd, waar we nog steeds vaak komen. Na het EK van 1988 gingen we voor het eerst naar die omgeving op vakantie en we waren meteen verkocht. Als ik stop als trainer, dan denken we eraan een half jaar in Vale de Lobo en een half jaar in Nederland te gaan wonen.’

Ronald is de opvolger van de Italiaanse succescoach Giovanni Trapattoni die kampioen was geworden met Benfica. ‘Nu wil de club dus succes in Europa, maar ik betwijfel of je dat op dit moment al van ons mag verwachten. Europees succes zal er moeten komen op basis van een visie, een goed beleid en hard werken. Maar de kans om te denken in meerjarenplannen, krijg je in dit soort landen niet. Ze verwachten meteen prestaties en ik ben ook niet de trainer die de lange termijn in de gaten moet houden. Over tien jaar zal ik hier niet meer zitten. Ik wil me niet indekken, maar geef alleen aan dat er – zeker internationaal – clubs zijn met veel grotere budgetten.’

Ronald is daarmee aanzienlijk voorzichtiger dan zijn concurrent Co Adriaanse die bij FC Porto met veel bombarie meteen de titel en een breuk met het defensieve Portugese voetbal belooft. ‘Ik merk wel dat men het heel interessant vindt dat er ook bij Porto een Nederlandse trainer zit. Maar waarom zou ik roepen dat we kampioen worden? Zo ben ik niet. Ze vragen me hier de oren van het hoofd over Adriaanse, maar daar ga ik niet op in. Je merkt wel dat de Nederlandse trainer nog steeds een geliefd exportproduct is. Het Nederlandse voetbal heeft hier nog steeds een grote naam en ik proef ook een enorm respect voor de manier waarop ons nationale team voetbalt.’

Ronald in 2013: ‘Co was veel meer uitgesproken dan ik. Bovendien moest je maar afwachten of de Nederlandse speelwijze in een totaal andere voetbalcultuur aanslaat. Maar ik moet zeggen dat Adriaanse het wel heeft bewerkstelligd. Co werd inderdaad kampioen en

won ook de Portugese beker. Bovendien ging hij met succes de strijd aan met een paar gevestigde spelers die later naar grote clubs zijn gegaan. Ik moet er wel bij vertellen dat wij met Benfica dat seizoen wel twee keer wonnen van Porto.'

In Lissabon werkt Ronald met een bijna geheel uit Nederlanders bestaande staf: Tonnie Bruins Slot, Jan Kluitenberg en Abe Knoop. 'Vóór mijn komst had Benfica met Trapattoni een totaal Italiaanse staf, ik kreeg een budget die helemaal te vernieuwen. Ik haalde als eerste Tonnie Bruins Slot. Jan Kluitenberg werd fysiektrainer, hem kende ik van Vitesse. Voor de job van keeperstrainer benaderde ik Wil Coort van Ajax, maar Wil reageerde met: "Shit! Ik heb net twee dagen geleden besloten met Co Adriaanse naar Porto te gaan". Toen werd het Abe Knoop, die ik ook van Vitesse kende. De enige Portugese assistent was Fernando Chalana. Hij had geschitterd met het Portugese elftal tijdens het WK van 1984, Chalana was de kleine middenvelder met die enorme snor. Hij speelde bijna zijn hele leven voor Benfica en genoot een enorm aanzien bij de club. Een grootheid en een heel leuk mannetje.'

De taal is geen probleem. 'Mijn Spaans verstonden ze goed. Ik vind Portugees trouwens moeilijker dan Spaans, maar op een gegeven moment sprak ik half Spaans en half Portugees. De Spaanse voetbalcultuur is wat meer open dan die van Portugal. Voor de rest is het redelijk met elkaar te vergelijken. De media zijn er bijvoorbeeld net zo kritisch. Omdat Benfica het in mijn seizoen zo lang volhield in de Champions League viel het nog mee, maar toen we eenmaal waren uitgeschakeld barstte de kritiek direct los. De Champions League kostte ons ook punten in de competitie, ook al omdat we een vrij kleine selectie hadden. Uiteindelijk werden we derde, achter Porto en Sporting Lissabon.'

Naarmate het seizoen vordert, merkt Ronald pas echt hoe groot Benfica is. 'Het is de grootste club van Portugal en heeft de meeste supporters. In de voorbereiding hadden we een trainingskamp in Sion in Zwitserland. We speelden een oefenwedstrijd in een stadionnetje voor twaalfduizend man, dat zat helemaal vol met Benfica-supporters. Voor de Champions League troffen we onder meer Lille dat van de UEFA niet in zijn eigen stadion mocht spelen. Onze uitwedstrijd werd zodoende afgewerkt in het Stade de France bij Parijs. Daar zaten 79 duizend mensen van wie 52 duizend Portugezen. Echt fantastisch. Tegelijkertijd is Benfica door de dagelijkse media-aandacht niet de makkelijkste club voor een trainer.'

Benfica presteert fantastisch in de Champions League. In een groep met Villarreal, Lille en Manchester United eindigt de ploeg keurig als tweede, achter de Spanjaarden. De club verslaat United zelfs sensationeel met 2-1. In de achtste finale wint Benfica ook nog eens twee keer van Liverpool (1-0 en 2-0). Pas in de kwartfinale sneuvelt Benfica eervol tegen de latere toernooiwinnaar Barcelona, gecoacht door Frank Rijkaard, 0-0 en 0-2.

'Thuis bleef het 0-0, maar eerlijk gezegd had het bij rust al 0-5 kunnen staan. We werden helemaal scheel getikt, Barcelona miste de mooiste kansen. Vlak voor tijd hadden wij zelfs nog een penalty kunnen krijgen na een handsbal. In de return kreeg Barcelona thuis wel meteen een strafschoep na hands. Ronaldinho miste. Nog in de eerste helft maakte Eto'o 1-0. Na rust ging Simão alleen op de keeper af, maar scoorde niet. Anders waren we misschien nog verdergegaan. Maar goed, de ontvangst in Barcelona was weer fantastisch. De mensen daar reageren nog steeds heel positief op me.'

Benfica heeft in het seizoen 2005/06 zeker geen slecht elftal, vindt Ronald: 'We hadden een prima team met bekende spelers als Simão, Petit, Geovanni, Nuno Gomes, Fabrizio Miccoli en Luisão, de kale Braziliaanse verdediger die er nog altijd speelt. Het waren stuk voor stuk ook volwassen jongens. Ik merkte wel dat de Portugese competitie erg moeilijk is. Alle ploegen kunnen goed verdedigen. In dat opzicht zijn ze verder dan wij in Nederland. Elke ploeg beschikt ook over Brazilianen die na twee maanden al voetbal-Portugees zijn. En het maakt niet uit hoeveel je er haalt. Alleen de accommodaties waren soms erbarmelijk. Dan trof je een geweldig oude troep aan, zoals bij Vitória Setúbal, Rio Ave en Paços de Ferreira, dat soort clubs. Ons stadion, Estádio da Luz, stak daar schril bij af. Dat is werkelijk prachtig.'

Ook in Portugal zweert Ronald bij drie spitsen. 'Meestal speelde Geovanni aan de rechterkant, Simão op links en Nuno Gomes of Miccoli in de spits. Soms bouwde ik wat meer realisme in. Met alle respect, maar als ik Heracles dit seizoen zie spelen in de eredivisie, dat vind ik zó naïef. En aan het eind van het seizoen vragen ze zich af waardoor ze ruim zestig goals tegen hebben. Ja, als je een-tegen-een tegen PSV gaat spelen... Dfe kracht van een coach is dat je in staat bent te veranderen. Je kunt nu eenmaal niet op dezelfde manier tegen VVV te spelen als tegen PSV.'

Alleen al door de goede resultaten in de Champions League verdient Benfica in één seizoen 28 miljoen euro. 'Dat verschafte de club weer een financiële basis. Mede daardoor zijn ze anno 2013 weer waar ze horen te zijn.'

Ronald tekende voor twee jaar bij Benfica, maar vertrekt al na één seizoen. 'In het contract stond dat we de zaak na een jaar zouden evalueren. Financieel liep het nog steeds moeizaam bij Benfica; met al die miljoenen van de Champions League werden de gaten gedicht en het nieuwe trainingscomplex bekostigd, maar ruimte voor aankopen was er nog altijd niet. En toen kreeg ik ineens een telefoontje van Stan Valckx, de technisch manager van PSV. Of ik terug wilde naar Eindhoven, nu als trainer. Ik had er meteen een heel goed gevoel bij. Ik kon dus wel bij Benfica blijven, maar we besloten met het gezin terug te gaan naar Nederland.'

Rumoerige start in Eindhoven

De zoektocht in 2006 naar de nieuwe PSV-trainer verdient geen schoonheidsprijs. Het begon allemaal met een conflict tussen trainer Guus Hiddink en commissaris Jan Timmer.

Commissarissen spelen ineens een actieve rol in de aanstelling van de nieuwe oefenmeester, assistent Jan Wouters is min of meer al benoemd vóór de komst van de nieuwe hoofdtrainer.

Bovendien lekken allerlei details uit, waardoor ook Ronald weet dat hij bij lange na niet de enige kandidaat is. Huub Stevens is zelfs woedend op PSV. De coach van Roda JC voelt zich aan het lijntje gehouden. Vooral voorzitter Rob Westerhof moet het ontgelden. De preses is dan ook niet gelukkig met de opmerkingen van Stevens.

Westerhof: 'Huub heeft zich in de pers geuit en dat zie ik vooral als een blijk van teleurstelling. Tegen iedere kandidaat hebben wij gezegd dat we óók met anderen praatten, wij hebben nooit de illusie gewekt dat we exclusief met hém spraken. Totdat wij vorige week met Ronald concreet zijn gaan onderhandelen, hebben álle gesprekken met trainers slechts een oriënterend karakter gehad. Daarom begrijp ik ook niet waarom Stevens dat uitlegt als *aan het lijntje houden*.'

En Ronald: 'Je weet dat een club altijd met verschillende trainers praat. Of je dan de tweede, derde of vierde keus bent, dat interesseert me niet. Ik weet dat PSV met andere kandidaten sprak. Mijn eerste gesprek met PSV had ik bij Jan Timmer thuis in Oisterwijk. Stan Valckx en Rob Westerhof waren daar ook bij. Ik merkte dat Timmer veel van voetbal wist. Hij had een huis in Londen en was vooral gecharmeerd van het Engelse voetbal. Timmer was natuurlijk een groot zakenman. Hij wilde me nader leren kennen. Dat vond ik best logisch.'

Het gezin Koeman verhuist weer eens, dit keer van het Portugese Cascais naar het Brabantse Best. 'Debbie woonde al op zichzelf, Tim en Ronald junior bleven weer bij ons en gingen voetballen bij Best Vooruit. Ze gingen ook in Eindhoven naar de internationale school.'

Bij de presentatie van Ronald in juni 2006 krijgt Westerhof vooral vragen over de bevoegdheden voor de nieuwe trainer, die volgens een aantal journalisten bij Vitesse en Ajax niet uitblonk in een sterk aankoopbeleid. En dat was juist de kracht van Ronalds voorganger Guus Hiddink, die in Eindhoven tevens technisch directeur was. Zo was Hiddink verantwoordelijk voor zowel de lange termijn als het eerste elftal.

Westerhof doet het anders. Hij heeft de functie van *td* laten vervallen en spreekt nu van een driemanschap, bestaande uit Ronald Koeman, manager Stan Valckx en hijzelf. Van dit trio is de directievoorzitter de eindverantwoordelijke, Westerhof zelf dus. Hij biedt geen garantie voor continuïteit in het technisch beleid, want Westerhof is niet gepokt en gemazeld in de voetballerij. Bovendien heeft Westerhof al aangekondigd over twee jaar terug te treden.

Ronald zei onlangs nog letterlijk dat hijzelf inderdaad niet de aangewezen man is om van onderaf iets op te bouwen, hij vindt zichzelf een prestatietrainer. Kortom, volgens veel journalisten perst Ronald zijn selectie in enkele jaren uit en vertrekt dan naar de volgende klus. De passanten Koeman en Westerhof vertolken niettemin een nadrukkelijke rol in de strategie van PSV.

Vindt Ronald het geen probleem dat de onervaren Westerhof zo veel te vertellen krijgt in technisch opzicht? ‘Helemaal niet. Westerhof zag ook wel in dat het technische gedeelte zo veel impact had dat hij dat beter aan de technische mensen kon overlaten. Stan Valckx en scout Piet de Visser werden er ook bij betrokken, evenals de Servische voetbalmakelaar Vlado Lemic. Later moest Stan trouwens zijn biezen pakken omdat die Lemic te veel invloed zou hebben, maar daar had ik toen nog niks mee te maken. Mij liep Stan in ieder geval geen moment voor de voeten.’

De scoutingstaf is intussen versterkt met oud-speler Adrie van Kraaij. Samen met Piet de Visser, Klaas van Baalen en Willy van der Kuijlen vormt hij het scoutingteam. Hun werk leverde PSV in de afgelopen jaren succesaankopen op als Alex, Gomes, Edison Méndez, Carlos Salcido en Jefferson Farfán. Ronald heeft in het gesprek met de scouts dan ook aangegeven dat hij zeker van plan is gebruik te maken van hun kennis.

Ronald: ‘PSV heeft een goede naam in de wereld, vooral in Zuid-Amerika. Knap is vooral dat de scouting spelers heeft gehaald die niemand kende en die zich nu hebben ontwikkeld tot grote spelers. Kijk maar naar Farfán, Méndez en Salcido, allemaal jongens die in Nederland onbekend waren. Maar ook dit beeld moeten we niet overdrijven. Zoals overal zijn ook hier spelers gehaald die het níet hebben gebracht. Er wordt nu gezegd dat aankopen niet mijn sterkste punt is. Voor een gedeelte klopt dat wel, maar een aantal spelers heeft het bij Ajax wél laten zien. Als je alles naast elkaar legt, heeft iedere club wel miskopen. Een goede aankoop is vaak van de scouting, een slechte van de trainer.’

Op de constatering dat er onder Ronalds leiding bij Vitesse en Ajax nogal wat aankopen zijn mislukt, reageert Rob Westerhof: ‘Dat schrikt ons niet af. Iedereen maakt een leerproces door. Misschien dat Ronald in het verleden niet altijd de meest briljante aankopen heeft gedaan, maar ik ga ervan uit dat wij in deze organisatie het aankoopbeleid in balans krijgen. De strategie is in handen van Ronald, Stan en mijzelf. Je zou Stan tot technisch directeur kunnen benoemen, maar dan moet hij ook weer met alle directievergaderingen meelopen en alle andere verantwoordelijkheden krijgen.’

Westerhof benadrukt dat Ronald met zijn ervaring een belangrijke stem zal hebben in het aankoopbeleid. ‘Nooit zal bij ons een speler binnenkomen, terwijl de trainer het niet in hem ziet zitten. Krijgen we er een *td* bij, dan wordt de organisatie té zwaar. We hebben ook nog gekeken hoe het met Koeman liep bij Ajax. Met Leo Beenhakker kon hij goed werken, maar later lag dat met Louis van Gaal toch anders. Je bent altijd afhankelijk van de mate waarin mensen zich gaan bemoeien met de gang van zaken, hoe de persoonlijkheden liggen. Een technisch directeur kan overbodig zijn als je een goede en ervaren trainer hebt. Wij vonden het enerzijds niet nodig iemand boven Ronald te zetten, anderzijds willen we hem ook niet meteen tot *td* benoemen. Zo is Hiddink bij ons ook niet begonnen. Met Koeman, zijn assistenten, Valckx en de scouting heeft PSV voldoende knowhow in huis.’

Phillip Cocu, aanvoerder van PSV, heeft al snel een gesprek met Ronald en houdt daar een goed gevoel aan over. ‘Ik vind Koeman een goede keus van de club. Eerder maakte ik hem mee als assistent-trainer bij Barcelona en het Nederlands elftal. Inmiddels heeft hij als trainer veel ervaring opgedaan en Koeman spreekt zijn talen. Hij kent PSV en komt heel rustig over,

ook naar buiten toe. Koeman straalt veel uit en heeft als oud-speler een enorme staat van dienst, dus dat kan een positieve uitwerking hebben als je voetballers over de streep wilt trekken. Ik zie het wel zitten, Koeman-Wouters kan bovendien een ideaal duo zijn.'

Ronald krijgt de niet geringe taak de successen van Guus Hiddink voort te zetten: 'Guus was natuurlijk een god in Eindhoven. Alles liep onder zijn leiding. Dat realiseerde ik me terdege, aan de andere kant had ik nog dat goede gevoel bewaard uit mijn voetbalperiode bij PSV. Daarom vond ik het toch interessant. Ik heb PSV altijd als een warme club ervaren. De gemoedelijkheid, de rust op De Herdgang, waar de familie Van Kemenade de scepter zwaaide; ook dat sprak mij aan. Een fantastische familie die alles voor PSV doet. De supporters dronken er gezellig koffie. PSV is duidelijk minder koel dan Ajax.'

FC Barcelona-trainer
Johan Cruyff presenteert
in 1989 zijn nieuwe speler
in Camp Nou.

Barcelona, 13 mei 1991.
Klaar om te gaan trainen.

Barcelona,
11 april 1991.
Met buurman
Johan Cruijff.

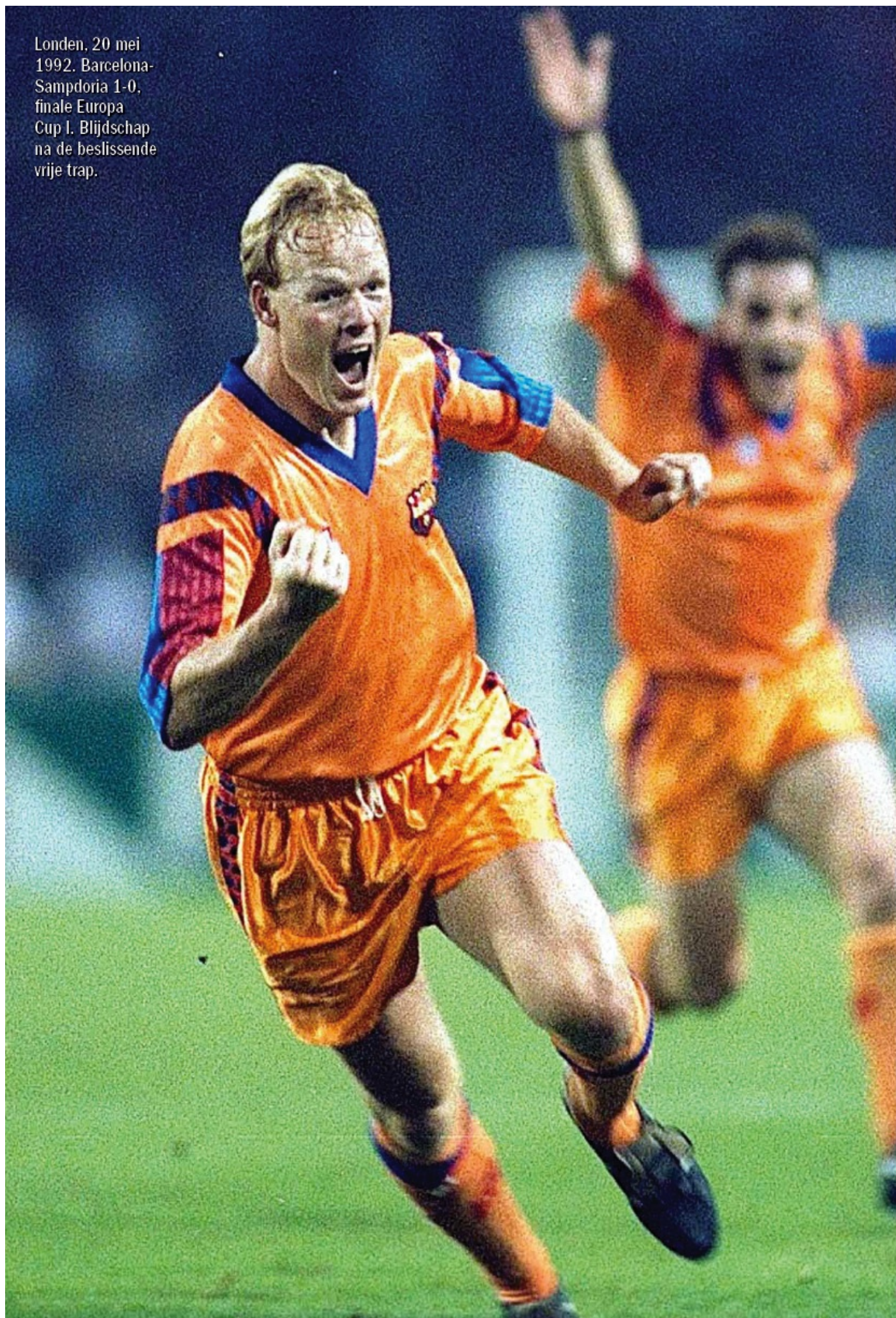

Op 5 april 1992
bij de haven van
Barcelona.

Naast landgenoot
Richard Witschge,
nieuwkomer bij
FC Barcelona in
1991.

Londen, 20 mei
1992. Barcelona-
Sampdoria 1-0,
finale Europa
Cup I. Blijdschap
na de beslissende
vrije trap.

Samen met
José María
Bakero na het
eindsignaal
in Londen.

Barcelona, de sterkste van Europa in 1992. Achteraan van links: Amor, Juan Carlos, clubbarts Fernando Banos, Cristóbal, Julio Salinas en Ramón Alvarado. Vooraan: José María Bakero, assistent-trainer Tonnie Bruins

assistent-trainer Carles Rexach, trainer Johan Cruyff, Michael Laudrup, en onder Nando, Carlos Busquets, Slot, Jon Andoni Goicoechea, Josep Guardiola, Hristo Stoitchev, Ronald, Eusebio en Ángel Vilda.

Felicitaties van Johan Cruijff na het behalen van de landstitel in 1993.

Als een van de sterren van het *Dream Team* in Camp Nou.

Loslopen met vanaf links
Josep Guardiola, Albert Ferrer,
Hristo Stoitchkov, José Maria
Bakero en Gheorghe Hagi.

Athene, 18 mei 1994.
Met Marco van Basten
(AC Milan) en Johan Cruijff
voor de Champions
League-finale, met 4-0 door
de Italianen gewonnen.

Warm onthaal bij De Kuip als
nieuwe speler van Feyenoord in
de zomer van 1995.

Gescoord voor Feyenoord,
bejubeld door ploeggenoten
Orlando Trustfull (links) en
Giovanni van Bronckhorst.

Groningen, 3 november
1996. FC Groningen-
Feyenoord 0-1.
Weerzien met Erwin.

Met Henke Larsson (links) en Henk Vos op de boulevard in
Argentinië tijdens Feyenoords trainingskamp.

Rotterdam, 9 augustus
1997. Feyenoord-Lazio
Roma 2-2. Ronalds
afsheidswedstrijd.
De publiekswissel is
geweest, na zeventien
jaar profvoetbal zit
het erop.

VI IMAGES

Uitgezwaaid door een bomvolle Kuip, omringd door Bartina, Ronald junior, Debbie en Tim.

Bondscoach
Guus Hiddink en zijn
assistent tijdens
het WK van 1998
in Frankrijk.

VI IMAGES

Barcelona,
12 september 1998.
Barcelona-Extremadura
1-0. Louis van Gaal
en zijn assistent voor
de wedstrijd.

VI IMAGES

De bizarre titel met PSV

Tot aan de laatste dag van de transferzomer 2006 heeft Ronald goede hoop dat de spelersgroep van PSV intact blijft: 'Ik heb geen angst voor een uitgeklede selectie. Mij is duidelijk gemaakt dat PSV zoekt naar versterkingen. Het zal niet eenvoudig zijn het succes van de laatste jaren voort te zetten, maar ik ben wel vaker in iets gestapt wat niet makkelijk te continueren is.'

Niettemin vertrekken kort voor het sluiten van de markt de internationals André Ooijer en Jan Vennegoor of Hesselink. De Mexicaan Carlos Salcido, de Portugees Manuel da Costa en de Ecuadoriaan Edison Méndez zijn de belangrijkste versterkingen. Allemaal buitenlanders die ongetwijfeld tijd nodig zullen hebben om te acclimatiseren.

'Van Ooijer wist ik al een tijdje dat hij wilde vertrekken. Voor de eerste competitiewedstrijd tegen NEC kwam hij zelfs naar me toe en zei dat hij niet wilde spelen. Ooijer vond dat PSV te veel geld voor hem vroeg en de club kwam volgens hem bepaalde afspraken niet na. Ik was daardoor heel teleurgesteld in hem. Voor de eerste de beste wedstrijd liet hij het team in de steek. Dat heb ik hem ook gezegd. Kort daarna vertrok Ooijer naar Blackburn Rovers.'

Op de valreep trekt PSV de niet helemaal fitte Patrick Kluivert aan, die een mislukt jaar bij Valencia achter de rug heeft. Een noodgreep? 'Je kunt ook zeggen dat andere opties niet meer mogelijk waren. We hadden een lijstje met meer spitsen, alleen het moment zo kort voor de deadline was moeilijk. Daarvóór was de naam Kluivert trouwens ook al bij ons gevallen. Het zal voor hem heel moeilijk worden nog aan het beeld van zijn topperperiode te voldoen, maar wij hebben het idee dat hij het PSV-niveau prima aankan.'

En in 2013: 'Patrick wilde graag aan de bak en ik was goed met hem. Hij kreeg een vrij gecompliceerd contract waarin hij moest bewijzen fit te zijn. Hij werd betaald op basis van prestaties en ging in de buurt van Eindhoven wonen. Maar kort daarna kreeg Patrick een relatie met zijn huidige vrouw. Zo was hij toch weer veel in Amsterdam en zat hij elke dag anderhalf uur heen en anderhalf uur terug in de auto. Dat was natuurlijk niet goed voor hem. Hij deed ook weinig om fit te worden, vond ik, en daardoor deed ik minder vaak een beroep op hem dan ik van plan was.' Kluivert zal dat ene seizoen in Eindhoven blijven steken op zestien wedstrijden, inclusief invalbeurten, en drie doelpunten.

Al met al lijkt PSV er niet sterker op geworden. Verwacht Ronald niettemin weer een succesvol seizoen? 'Dat is niet reëel. Kijk naar ons elftal, soms spelen er vijf of zes andere jongens dan vorig seizoen. Dat moet groeien en dat wordt vaak vergeten. De laatste twee jaar presteerde PSV zo goed in de Champions League, hoor ik dan, maar dat PSV op Europees niveau al anderhalf jaar geen uitgoal meer heeft gemaakt, hoor ik weer niet. Blijkbaar was het dus allemaal ook weer niet zó fantastisch.'

Ronald vindt dat zijn aanpak als trainer in de loop der jaren is veranderd. 'Qua voetbalideeën ben ik geen andere trainer dan in mijn tijd bij Vitesse. Wel heb ik door de periode in het buitenland leren inzien dat de boog niet iedere dag gespannen kan staan. Ik ben flexibeler geworden. Er zijn nu ook momenten voor een vrije training, er is ruimte voor

plezier. Het kan niet altijd maar wedstrijdgericht zijn – allemaal leuk en aardig, maar buitenlandse spelers zijn dat niet gewend. Zij trainen om heel te blijven voor het weekend. Toen Salcido hier zijn eerste partijtje speelde, schrok-ie zich rot. Je zag aan zijn hele houding: *Wat gebeurt hier? Ze gaan met z'n tweeën voor de bal!* Wij eisen duels in onze training, je traint in Nederland zoals je moet spelen.'

Het gekortwiekte PSV verliest op de tweede wedstrijddag weliswaar met 1-0 bij FC Twente, maar blijft daarna negentien competitiewedstrijden en drie bekerduels lang ongeslagen. De ploeg wint onder meer bij Ajax met 1-0 en verslaat thuis Sparta met 7-0. 'We hadden ook een goed, geroutineerd elftal. We gaven niks weg en kregen weinig goals tegen. Gomes keepte fantastisch, Alex en Salcido heersten achterin, Simons en Cocu controleerden op het middenveld waar Afellay ook al veel speelde en het duo Farfán-Koné deed het voorin geweldig. Mijn voordeel was dat ik goed kon communiceren met de Spaanse en Portugese spelers, Edison Méndez, Carlos Salcido, Gomes en Alex.'

Opmerkelijk is dat er veel PSV-goals tot stand komen uit standaardsituaties. 'Ik dacht zelfs bijna dertig procent. Daar trainden we dan ook veel op. We hadden goede cornernemers en goede koppers. Dan moet je daar ook gebruik van maken.'

De opzienbarende reeks van ongeslagen wedstrijden blijft in Zuid-Europa niet onopgemerkt. Het Spaanse blad *El Mundo Deportivo* meldt dat de PSV-coach volgend seizoen de opvolger moet worden van Frank Rijkaard. Sinds lange tijd valt de naam Koeman weer eens in verband met Barcelona. Ronald: 'Dat ik nu word genoemd bij Barcelona, ach, dat had ik al lang niet meer gehoord. Natuurlijk is dat iets wat ik in de toekomst wel graag zou willen, maar in Eindhoven zit ik goed. Ik heb geen enkele clause in mijn contract bij PSV, waardoor ik weg zou kunnen. Met zo'n clause zou ik ook verkeerd bezig zijn, trouwens. Dat hoort niet. Als trainer moet je niet de intentie hebben om tussentijds weg te gaan.'

Ook collega-trainers zijn lovend over Ronald, zoals Aad de Mos van Vitesse: 'Koeman geen toptrainer? Flauwekul natuurlijk. Hij heeft grote successen gehaald op een manier die internationaal wordt geaccepteerd. Hij past goed bij PSV, misschien wel beter dan bij Ajax. In Amsterdam wordt toch een andere manier van voetballen verwacht. Koeman is realist, net als eerdere coaches bij PSV. Dick Advocaat, Guus Hiddink en in het verleden Kees Rijvers, ze hebben allemaal 4-4-2 gespeeld. Daar is niks mis mee. AZ speelt ook 4-4-2 en zelfs Ajax doet dat in lastige uitwedstrijden. PSV is een machine. Ze geven jou de bal en in de tegenstoot kunnen ze dodelijk zijn. Ze hebben vele varianten op tactisch gebied en Koeman heeft de spelers om het accent op het middenveld en in de verdediging te leggen. Daar is toch niks mis mee?'

En Ronald tijdens die succesvolle periode: 'Dit is toch wel de meest complete ploeg die ik ooit onder mijn hoede heb gehad, het zelfregulerend vermogen is groter dan bij welk team ik ook heb gewerkt. Vooral met Ajax is het onvergelijkbaar. We hadden in Amsterdam veel jeugd en weinig ervaring. Jeugdspelers zouden opgevoed moeten worden aan de hand van routiniers, maar die waren er helemaal niet. De jonkies moesten elkaar op hun fouten wijzen. Dat kun je de jeugd niet kwalijk nemen, dat heeft gewoon te maken met de hiërarchie binnen een groep. Met Phillip Cocu en Timmy Simons heb je bij PSV natuurlijk niet de minsten om dat proces te bewaken. We spelen met een sterke organisatie, met lef, en er zijn maar weinig

ploegen die spelers van het kaliber Koné en Farfán voorin hebben lopen.’

Ook in de Champions League is PSV succesvol. In de groep met Liverpool, Girondins de Bordeaux en Galatasaray wordt PSV tweede achter de Engelsen. In de achtste finale schakelt de ploeg zelfs Arsenal uit: 1-0 en 1-1. Ronald: ‘In die periode liep het nog fantastisch. Alex scoorde uit tegen Arsenal met een geweldige kopbal, maar drie dagen later in de wedstrijd bij Excelsior scheurde hij werkelijk alles af. Daardoor werden we verdedigend een stuk kwetsbaarder.’

Pas in de kwartfinale schakelt Liverpool PSV uit: 0-3 en 0-1. Frappant is alleen dat Ronalds team in de vier Champions League-wedstrijden tegen Liverpool niet één keer weet te scoren. In de groepsfase werd het 0-0 en 0-1. Ronald: ‘Liverpool was onder Benitez heel goed, uitgebalanceerd, fysiek sterk, een absoluut topteam. Het verschil met PSV was nog te groot.’

Toch is er ook kritiek. PSV wint wel bijna alles, maar Ronald hanteert een soms wel erg behoudend 4-4-2. ‘We konden ook goed op resultaat spelen, daar is niks mis mee, vind ik. Méndez speelde wel eens als teruggetrokken rechtsbuiten. Het gaat bovendien om de intentie: met twee spitsen kun je ook aanvallend spelen. Dit seizoen krijgt Vitesse complimenten omdat het zo aanvallend zou spelen met Bony achter Reis. Maar als ze de bal niet hebben, staan ze wel op eigen helft. Dat vind ik nou niet zo aanvallend.’

Feit blijft dat PSV traditioneel wat minder frivool speelt dan Ajax. Ronald: ‘Dat hoort een beetje bij PSV. Ook in mijn tijd als voetballer was het spel vooral degelijk, met een paar goede individuele spelers. Wij maakten de ruimtes klein, zoals het huidige PSV dat ook doet. In Nederland moeten we altijd maar dominant zijn. Maar hoe vaak komen we daarmee in het strafschopgebied van de tegenstander? In het buitenland hebben ze de bal liever niet dan wel.’

Tijdens de winterstop toont PSV concrete belangstelling voor de Spanjaard Albert Luque die bij Newcastle United wegkwijnt. Luque wil graag naar Eindhoven, maar Newcastle laat hem niet vertrekken. ‘Ik kende Luque vooral van zijn tijd bij Deportivo La Coruña, toen hij nog fantastisch speelde. Het seizoen erop is hij wel naar Ajax vertrokken, maar daar was hij toch weinig succesvol.’

Na de winterstop stort PSV volledig in, met als dieptepunt een 5-1 thuisnederlaag tegen Ajax. Plotseling lijkt het kampioenschap uit zicht. Wat is er aan de hand met PSV? ‘Het sloop er al een beetje in tijdens een oefenwedstrijd in Spanje tegen FC Köln in de winterstop. De spelers waren veel te makkelijk en we verloren dan ook met 2-0. Na afloop werd ik daar erg boos over. Maar dat hielp niet, we kwamen in een heel slechte reeks terecht. We verspeelden in de eredivisie zelfs een voorsprong van dertien punten.’

In de laatste week voor het competitieslot, sijpelt er plotseling zware kritiek op Ronald naar buiten. Er worden zelfs toespelingen op een ontslag gemaakt. Bovendien houdt Frits Schuitema, interim-voorzitter na het vertrek van Ron Westerhof, Ronald niet bepaald uit de wind. Op de vraag of de trainer blijft, antwoordt hij: ‘In voetbal kan van alles gebeuren.’

Ook de commissarissen van PSV maken zich ernstig zorgen over de afloop van het seizoen.

Ronald: ‘Al die onrust had te maken met die opmerkingen van Schuitema. In de voorlaatste

competitiewedstrijd speelden we 1-1 bij FC Utrecht, waardoor we het niet meer in eigen hand hadden. Logisch dat de commissarissen bezorgd waren, maar ineens stelde Schuitema publiekelijk mijn positie ter discussie. Op een totaal verkeerde manier, vond ik.'

Op de laatste speeldag hebben Ajax, AZ en PSV alle drie 72 punten. AZ heeft het beste doelsaldo en hoeft op Woudestein slechts te winnen van Excelsior. Maar tot verbijstering van AZ-trainer Louis van Gaal wint Excelsior met 3-2. Ajax wint weliswaar met 2-0 bij Willem II, maar komt één doelpunt tekort voor het kampioenschap. Want PSV verslaat thuis Vitesse met 5-1 en komt daardoor op een doelsaldo van +50. Ajax blijft steken op +49. Een bizar slot van de competitie. 'Voor de laatste wedstrijd zat er plotseling een enorme gedrevenheid in het team. Ook de spelers waren verbolgen over de zaken die in de week ervóór naar buiten waren gekomen. Ze steunden mij en wisten dat ze met zo veel mogelijk goals moesten winnen. Ineens was het gevoel verdwenen dat ze het op tachtig procent af konden.'

Ronald viert het kampioenschap met gemengde gevoelens. Aan de ene kant is er natuurlijk de vreugde over de titel, anderzijds steekt de houding van de commissarissen, Schuitema in het bijzonder, hem nog steeds. Daarom maakt Ronald na de kampioenswedstrijd tegen Vitesse ook geen ereronde. 'Ik was superblij, het was onbeschrijfelijk spannend geweest. Het had ook meegezeten, Vitesse had bijvoorbeeld een strafschop moeten hebben. Ik heb alleen Schuitema na afloop wel even laten weten hoe ik over zijn houding dacht.'

De titel houdt Ronald in het zadel. Voelt dat als een overwinning op Schuitema? 'We hadden er later een gesprek over. Ik vond dat hij bakzeil moest halen. Schuitema gaf aan dat hij die opmerkingen had gedaan uit teleurstelling na die wedstrijd tegen Utrecht. Hij had alle begrip voor mijn onvrede. De huldiging, een paar dagen later, was trouwens nogal pijnlijk voor hem. Cocu, Schuitema en ik deden een woordje. Cocu en ik kregen een groot applaus, maar Schuitema werd massaal uitgefloten in een vol stadion.'

Voor het seizoen 2007/08 ziet Ronald twee dragende spelers afscheid nemen: Alex en Phillip Cocu. Ook DaMarcus Beasley en Diego Tardelli stappen op. Voor hen komen onder anderen Danko Lazovic, Tommie van der Leegte, Kenneth Perez en Jonathan Reis. Otman Bakal en Ismail Aissati keren terug van een verhuurperiode bij FC Twente. Opnieuw lijkt PSV verzwakt.

Voor de seizoenstart zegt Ronald: 'Phillip was een echte kapitein, iemand die op eigen initiatief met de spelers sprak over van alles en nog wat. Dan zei hij 's ochtends tegen me: "Trainer, ik ga even een kwartier met de groep zitten". En Alex was natuurlijk in zijn presentatie en kwaliteit heel goed, maar hij nam de groep niet op sleeptouw. Nu hoop ik dat meer spelers de rol van Cocu gaan overnemen. In dat opzicht verwacht ik veel van Timmy Simons, Carlos Salcido, Gomes, Kenneth Perez, Tommie van der Leegte, Bas Roorda en John de Jong, omdat zij de voetbalwereld kennen.'

Ronald in 2013: 'Als je met Cocu en Alex twee zulke belangrijke spelers kwijtraakt, probeer je dat vooral in kwantiteit op te vangen. Perez was bovendien een heel goede voetballer. Ik had er toch wel vertrouwen in.'

Jan Reker wordt in het seizoen 2007/08 algemeen directeur bij PSV. 'Daar was ik best blij mee. Jan was een echte PSV-man en ik was wel goed met hem. Hij kon als trainer goed met

spelers omgaan.’

PSV start uitstekend en staat in oktober opnieuw fier bovenaan in de eredivisie. ‘In die fase speelden we een van de beste wedstrijden uit mijn trainerscarrière, thuis tegen Feyenoord met Bert van Marwijk als trainer en spelers als Makaay, Van Bronckhorst, noem maar op. Maar we wonnen met 4-0, met twee fantastische goals van Perez.’

De euforie van de competitie wordt echter abrupt verstoord door een hoogst merkwaardig incident in het KNVB-bekertoernooi. PSV wint moeiteloos met 3-0 van Jong Heerenveen, maar wordt gediskwalificeerd omdat Da Costa niet speelgerechtigd bleek. ‘Normaal gesproken moet een teammanager dat soort zaken in de gaten houden, maar PSV had die functie toen nog niet. Achteraf nam ik het mezelf ook kwalijk, ik had het moeten weten.’

Dan, in oktober, meldt Valencia zich voor Ronald. Hij kan met onmiddellijke ingang trainer van de Spaanse club gworden. Ronald reageert enthousiast en PSV gaat verrassend snel akkoord met zijn tussentijds vertrek. Volgens directeur Jan Reker zit Ronald namelijk al met zijn hoofd in Valencia en heeft het weinig zin hem aan zijn contract te houden.

‘Ik heb keurig naar Reker gebeld met de vraag of ik met Valencia mocht praten. “Oké”, zei hij. Daarna raakte ik in gesprek met Valencia en zat die club inderdaad al in mijn kop. Maar als PSV me aan mijn contract had gehouden, had ik echt mijn kont niet tegen de krib gegooid. Valencia heeft bovendien financieel genoeg gedaan om PSV over de brug te laten komen. Ik meen dat ze een afkoopsom van een half miljoen euro hebben gekregen. Uit de manier waarop PSV antwoordde, maakte ik op dat ze al een scenario in hun hoofd hadden. Ze dachten kennelijk: *het is financieel interessant en we kunnen die of die krijgen*. Dat is niet gelukt. Ze deden er niet alles aan mij binnen te houden. Ze zouden bovendien pas in januari over mijn contract praten.’

Bovendien speelt dat krankzinnige slot van de afgelopen competitie nog wel eens door het hoofd van Ronald: ‘Ik dacht bij mezelf: *Allemaal leuk en aardig, maar kijk eens wat er gebeurd was als AZ-spits Danny Koevermans niet op de paal had geschoten tegen Excelsior maar had gescoord*. Dan was AZ dus kampioen geweest en wie weet wat er dan met mij was gebeurd.’

En als hij in 2013 terugblijkt: ‘Aan het eind van het seizoen 2006/07 was er al contact geweest met Juan Bautista Soler, de president van Valencia. Maar zo kort nadat de problemen met Schuitema waren uitgesproken, kon ik het niet maken meteen te vertrekken. Valencia contracteerde daarop Quique Flores als trainer, maar die werd in oktober al ontslagen en toen benaderde de club mij opnieuw. Ik vond dat ik nu wél met de club kon praten. Het was al maanden na het incident met Schuitema en ik vond dat ik nu eens wat meer aan mezelf moest denken. Zo zit de voetbalerij nu eenmaal in elkaar. Ik sprak met een delegatie van Valencia in het Sheraton op Schiphol. We kwamen er vrij snel uit, waarna Valencia contact opnam met PSV.’

In die periode doet Ronald de uitspraak die welhaast legendarisch werd en hem al jaren achtervolgt: *Valencia is als een rijdende trein die maar één keer in je leven voorbij komt*. Ronald, glimlachend: ‘Met die uitspraak word ik nóg achtervolgd. Maar oké, ik heb het zelf in de wereld gebracht en dan moet je maar op de blaren zitten. Valencia was natuurlijk een heel

grote club in Spanje. Er zou bovendien een nieuw stadion komen.'

Valencia betekent ook letterlijk een aanzienlijke stap richting Barcelona. 'Als ik het in Valencia goed zou doen, was de stap naar Barcelona wat eenvoudiger. Maar dat speelde slechts zijdelings een rol. Valencia was gewoon een prachtige uitdaging.'

De ontspoorde trein van Valencia

Ronald vertrekt eind oktober 2007 naar Valencia, maar de rest van het gezin blijft tot januari 2008 in Best en verhuist dan pas naar Valencia, zonder Debbie maar dit keer ook zonder Tim. Alleen Bartina en Ronald junior reizen de nieuwe trainer van Valencia na.

‘Ik woonde tot die tijd in een hotel vlak bij het stadion van Valencia. Bartina ging daarna op zoek naar een huis, maar ik had toen al mijn twijfels of ik in Valencia wel op mijn plaats was. Bovendien moest Ronald junior midden in het schooljaar in Best naar de internationale school in Valencia. Moest-ie ineens weer in zo’n schoolkostuum met stropdas lopen. Dat vond hij niet fijn, maar Bartina wilde toch graag in Valencia wonen en toen hebben we de knoop maar doorgehakt.’

Op het moment dat hij bij Valencia aan de slag gaat, staat de ploeg vierde in de Primera División, helemaal zo slecht nog niet. Waarom Valencia trainer Quique Sánchez Flores op staande voet heeft ontslagen, weet Ronald niet. ‘Flores was heel succesvol geweest met Getafe, maar bij Valencia was kennelijk toch onvrede over zijn functioneren. De details ken ik verder niet.’

Ronald begint in de competitie met een 3-0 thuiszege op Real Murcia, maar daarna gaat het faliekant mis. Valencia wint vrijwel geen wedstrijd meer en gaat ook onderuit in de Champions League. In een groep met Rosenborg BK, Schalke 04 en Chelsea eindigt Valencia als laatste. Onder leiding van Ronald wordt het thuis 0-2 tegen Rosenborg en 0-0 tegen Schalke en eveneens 0-0 in de uitwedstrijd tegen Chelsea. Alleen in het Spaanse bekertoernooi boekt Valencia overwinningen.

‘Mijn eerste wedstrijd was Rosenborg thuis. Ik arriveerde op maandag en al de volgende dag speelden we tegen de Noren. Dat was voor mij niet bepaald een goede voorbereiding. Ik liet die dan ook over aan de assistenten. We stonden in de rust met 0-1 achter. Ik trof in de kleedkamer een verslagen zootje aan. Dat had ik nooit eerder meegemaakt. Geen enkel vertrouwen of mentale weerbaarheid.’

In overleg met de puissant rijke voorzitter Juan Bautista Soler verwijdt Ronald al in december drie clubiconen uit het eerste elftal: David Albelda, doelman Santiago Cañizares en Miguel Ángel Angulo. De ingreep veroorzaakt een storm van kritiek in de Spaanse media. Een van de bijtende verwijten: ‘Koeman steekt meer tijd in het beledigen van Albelda dan in het boeken van de tweede competitiezege.’ Albelda zelf doet daar nog een schepje bovenop: ‘Hij zei me niet eens goedemorgen.’ De laconieke reactie van Ronald: ‘Hij zei mij ook geen goedemorgen, dat is dus wederzijds.’

Albelda begint zelfs een rechtszaak tegen de club en Ronald: hij eist dat hij weer tot de selectie wordt toegelaten. De zaak verliest hij.

Terugblikkend op de affaire met de drie dissidenten zegt Ronald: ‘Ik had voor mijn komst al gesproken met enkele mensen die de club goed kenden. Allemaal hadden ze het over de sfeer die niet goed was. Ik vond wel dat ik eerst zelf moest ondervinden of dat echt zo was. Ik merkte al snel dat de drie heel bepalend waren in de groep. Ik begreep ook dat Cañizares contact had met de harde supporterskern om beledigende liedjes over de president te zingen.’

Cañizares liep zelfs eens bewust tegen onze clubarts aan, alleen maar om indruk te maken. Hij liep ook steeds te stoken tegen Raúl Albiol, die nu bij Real Madrid speelt. Mijn voorganger Flores was heel enthousiast over Albiol. Cañizares zei tegen Albiol dat ik dat vast níét zou zijn. Die drie waren op alle mogelijke manieren de boel aan het opruien.’

Cañizares heeft nóg een onhebbelijke gewoonte. Tijdens de warming-up voor een wedstrijd wil hij niets te maken hebben met de tweede en derde doelman, maar uitsluitend met de keepers-trainer. ‘En als Cañizares een van die andere keepers moest inschieten, gaf hij alleen maar kloteballen. Zo erg was het met die gozer gesteld.’ Aanvankelijk stelt Ronald de drie rebellen nog wel op. ‘We moesten tegen Barcelona waar Gudjohnsen op het middenveld speelde. Ik zei tegen Albelda dat hij als verdedigende middenvelder op Gudjohnsen moest spelen. Maar tijdens de wedstrijd zocht Albelda juist Xavi op, die veel meer controlerend speelde. Daardoor speelde de jonge Monteiro noodgedwongen op Gudjohnsen. Albelda koos dus voor zichzelf en ik wisselde hem dan ook in de rust. Het was een van de voorbeelden van hoe ik werd tegengewerkt. Ik koos daarom al snel voor de jeugd. De club stond erachter. Misschien had ik niet zo openlijk naar buiten moeten brengen waarom ik die drie niet meer opstelde. Ik had ze gewoon niet meer moeten opstellen en toch lovend over ze moeten blijven praten. Dat heb ik niet gedaan en daardoor werd het een enorme machtsstrijd.’

Het meest vervelende vindt Ronald dat de drie dissidenten lijntjes met de pers hebben. ‘Werkelijk alles wat in de kleedkamer werd besproken stond de volgende dag in de editie van *AS* in Valencia. De krant werkte ook de president voortdurend tegen, want vóór de komst van Soler kreeg hun journalist altijd informatie van de club. Soler deed dat niet meer. En ik ook niet. Dus was die krant vanaf mijn eerste dag ook tegen mij. De betrokken journalist werd later perschef van Valencia en dat is natuurlijk wel héél toevallig.’

Ronald neemt meer maatregelen. ‘Een aantal zaken verbaasde me. Als je op reis gaat, lijkt het mij bijvoorbeeld logisch dat de spelersgroep voor in het vliegtuig zit. Dat was hier niet zo. Voorin zaten de president en de technische staf, daarachter de bestuursleden met hun vrouwen, dan de journalisten en pas helemaal achterin de spelers. Dat heb ik veranderd, dat lijkt me heel normaal. Toch las je dan weer: *Koeman dit* en *Koeman dat*.’

Ook rond trainingen en besprekingen bespeurt Ronald merkwaardige ontwikkelingen. ‘Tijdens mijn allereerste bespreking kwam er een speler tien minuten te laat binnen. Bij een nieuwe trainer! De volgende dag in het trainingskamp kwam er iemand bij het ontbijt niet opdagen. Had zich verslapen. Dit seizoen hebben ze bij de club een aantal belangrijke veranderingen doorgevoerd: nieuwe technisch directeur, nieuwe algemene leiding, nieuwe perschef. Dat geeft wel aan dat de club op een kruispunt staat.’

Een van de vernieuwingen die Ronald laat doorvoeren is de bouw van een muurtje rond het trainingsveld. ‘De pers stond bij ons bijna onder de douche. Als de schuifdeuren van de hoofdingang opengingen en je stond toevallig met iemand te praten, werd er meteen een foto van je gemaakt. Daarom wilde ik een afscheiding. Er moest duidelijkheid komen: tot hier mogen pers en publiek komen, daarachter hebben wij onze rust. Als ik naar mijn auto liep en er stonden toevallig twee supporters “Koeman, rot op!” te schreeuwen, dan stond de pers dat meteen te filmen en werd dat allemaal eindeloos uitgezonden. En dat gebeurt altijd door de

media die het op de president hebben gemunt. Ik ben een aankoop van de president, *dus* ik kan ook niks goed doen. Dat is meer politiek dan journalistiek. Daar is niet tegen te vechten.'

Er is sprake van een uiterst bescheiden muurtje, maar de Spaanse media reppen van een enorme muur rond het trainingscomplex. De vergelijking met de Berlijnse Muur dringt zich zelfs op. 'Het muurtje was nota bene zo laag dat je er zonder moeite overheen kon stappen. Het was meer een symbolische afscheiding, zodat de mensen die er niets te zoeken hadden wisten: tot hier en niet verder. Er zat een grote glazen deur in dat trainingscomplex waar werkelijk iedereen zo naar binnen kon kijken. Ik wilde rust voor de spelers. Dat was het enige wat ik met dat muurtje wilde bereiken. In de media werd die afscheiding weer omschreven als een enorme muur. Ook weer zo misleidend.'

Ook de relatie met PSV wordt er niet beter op als Ronald in de winterstop belangstelling toont voor doelman Heurelho Gomes en Carlos Salcido. Met name Jan Reker is boos. Ronald: 'Ik had Salcido op zondagavond gebeld en PSV op maandagmorgen. Heel netjes dus. Salcido was niet te koop. Nou, prima. Ik begrijp het verhaal van Reker niet. Laten we nou niet allemaal de paus uithangen. Ik weet zeker dat ook PSV vaker eerst een voetballer belt of hij interesse heeft. Dus waar hebben we het over?'

Maar toch, gaat Ronald niet als een olifant door de porseleinkast? 'Ik had binnen het team ook alles bij het oude kunnen laten om zelf te overleven tot de zomer. Maar het idee is: nú ingrijpen en de eventuele consequenties op de ranglijst voor lief nemen. Daar sta ik achter, dat is allemaal duidelijk doorgesproken met de club. Met de negentienjarige Argentijn Éver Banega en de 22-jarige Hedwiges Maduro hebben we er twee jonge spelers bij. We zaaien nu om volgend jaar te oogsten.'

Vanuit Nederland hoort Ronald verhalen dat er veel leedvermaak heerst over zijn situatie in Valencia. 'Dat stoort me. Laten we er nou toch trots op zijn dat er zo veel Nederlandse trainers bij goede buitenlandse clubs werken. Maar blijkbaar vinden Nederlanders het leuk als Ronald Koeman in de problemen zit. Zo was er een verhaal dat ik in mijn auto heen en weer was geschud. Nou, er heeft niemand ook maar met één vinger aan mijn auto gezeten. Dat heeft hier in één krant gestaan en wordt in Nederland klakkeloos overgenomen. Ik lig er niet wakker van, maar voor mijn familie in Nederland is het wel vervelend als ze steeds de raarste verhalen lezen.'

En in 2013: 'Het verbaasde me vooral dat Nederlandse journalisten al die onzin niet checkten. *Voetbal International* is wél bij me langs geweest in Valencia en beschreef bijvoorbeeld hoe klein dat muurtje was.'

Steeds vaker zwaaien de supporters tijdens wedstrijden met witte zakdoeken ten teken dat ze Koeman zat zijn, maar president Soler houdt hem in het zadel. Totdat de voorzitter op 12 maart 2008 om gezondheidsredenen terugtreedt. 'Die man werd voortdurend uitgescholden en zijn kantoor werd beklad. Daar kreeg hij het steeds moeilijker mee. Hij kon de druk niet meer aan.'

Vicevoorzitter Agustín Morera neemt de functie over. De positie van Ronald komt steeds meer onder druk te staan en op 21 april kan hij zijn koffers pakken, nog geen week nadat Valencia de Spaanse beker heeft gewonnen door in de halve finale Barcelona in twee wedstrijden uit te schakelen (1-1 en 3-2) en in de eindstrijd Getafe: 3-1.

‘Maar dat was niet genoeg, vier dagen na de finale kreeg ik ontslag. Het gekke is dat we na de bekerfinale nog volop feest hebben gevierd in Madrid. Daar waren twaalf, dertien jongens bij met wie ik goed was. Drie dagen later speelden we voor de competitie bij Athletic de Bilbao. Toen voelde ik de bui al hangen en dat heb ik de spelers ook gezegd: *Mijn dagen zijn hier geteld, speel voor jezelf, voor de club, voor mij hoef je het niet meer te doen.* We verloren met 6-0 en ik hoopte na rust dat er nog veel meer in zouden gaan. Dan zou ik namelijk zéker ontslagen worden, zó zat was ik het allemaal. En inderdaad, de volgende dag vloog ik eruit. Ik haalde mijn spullen op in het trainingscomplex, nam afscheid van enkele spelers en vertrok. Later kreeg ik van Juan Mata nadat hij met Spanje het EK had gewonnen nog een foto met de tekst: “En u ook bedankt voor de mooie tijd”. Dat stelde ik toch wel op prijs. Bij Valencia geloofde niemand in Juan Mata, die verhuurd dreigde te worden aan een kleine club. Ik geloofde wél in hem, gaf hem de kans en nu is hij een van de sterspelers van Chelsea. Ik kreeg ook nog wel eens berichtjes van onder anderen David Villa en David Silva, jongens met wie ik ook goed was.’

De trein naar Valencia is ontspoord. Ronald zou een afkoopsom van zes miljoen hebben meegekregen en daarmee de duurste Valencia-trainer aller tijden zijn. ‘Laten we het erop houden dat het een bedrag in die orde van grootte was. Ik vond dat zij na mijn ontslag op de blaren moesten zitten. Ik vroeg Ger Lagendijk dan ook er alles uit te slepen wat erin zat en dat heeft Ger weer eens goed gedaan.’

Lang staat Ronald niet lang stil bij zijn ontslag. ‘Ik was er gewoon klaar mee. Kijk, Valencia is een fantastische stad met een heerlijk klimaat, er werd veel geld verdiend. Daardoor was er te weinig ambitie bij een aantal spelers. Zij hadden het idee: ach, als het misgaat krijgt de trainer wel de schuld. Alleen de jonge jongens wilden wel. Had ik wat langer de tijd gekregen, dan was het me misschien gelukt iets met de club te bereiken. Ook na mij is er niet veel veranderd. Valencia weet gewoon niet wat professionaliteit is. Dit seizoen ontsloegen ze trainer Mauricio Pellegrino weer. Ze hebben sinds mijn vertrek ook niks meer gewonnen en ik denk dat Valencia nooit meer iets zal winnen ook. Ik probeerde iets te veranderen en dat is niet gelukt. Maar ik had het veel erger gevonden als ik niets gedaan had en ook ontslagen was.’

Een jaar sabbatical

Na de hectische periode bij Valencia verhuist de familie Koeman in april 2008 tijdelijk naar hun tweede huis in de Algarve. Pas in de zomer zoeken ze een woning in Nederland en vinden die in Bussum. Daar wonen ze anno 2013 nog steeds.

‘Vanaf april deed ik weinig meer. Ik sportte veel, speelde golf, we gingen vaak op reis en vierden tussendoor vakantie in ons huis in Portugal. Dat heeft zo ruim een jaar geduurd. Even afstand nemen, heerlijk. Ik had na mijn tussentijdse vertrek bij PSV en mijn ontslag bij Valencia ook een heftige periode achter de rug. Veel gezeik. Ik bleef wel in voetbal geïnteresseerd en bezocht wat wedstrijdes. We keerden in de zomer ook terug naar Nederland omdat Ronald junior weer naar school moest. Het gezin kreeg in die periode meer aandacht.’

Bijna een jaar na zijn ontslag bij Valencia zegt Ronald in *Voetbal International*: ‘Tien jaar achter elkaar ben ik bezig geweest, nu had ik tijd om na te denken. Dat heeft me veel opgeleverd. Ik ben tot rust gekomen en was niet meer alleen bezig met de vraag: wat is de volgende stap? Ik volg nog wel alles rond Valencia. Wat wel aardig is: de situatie is niet veel verbeterd. Sportief kunnen ze nog steeds niet meedoen met de top en ze hebben grote financiële zorgen. Intern is er veel veranderd, maar de sfeer is nog net zo negatief. Sinds ik weg ben hebben ze alweer een paar nieuwe technisch directeuren aangesteld.’

Hij kreeg het afgelopen jaar wel enkele aanbiedingen, maar had geen trek. ‘Ik was er even klaar mee. Ook afgelopen winter waren er mogelijkheden. Maar de ervaring heeft me geleerd dat tussentijds instappen niet ideaal is. Het is ook zo dat ik niet overal zomaar instap. Ik wil bijvoorbeeld niet zo ver van huis. Mexico was aan de orde, maar de afstand met Nederland hield me tegen. Bondscoach worden van Oostenrijk was een andere optie. Maar ja, ik ben verwend geweest in mijn carrière, ik heb altijd gewerkt bij clubs die om prijzen speelden. Ik ben dus een bepaald niveau gewend. Er zullen nog genoeg mogelijkheden komen. Wel beseft ik dat de periode Valencia slecht geweest is voor me. Maar dat soort momenten kom je tegen in je carrière. Als er presidentsverkiezingen zijn bij Barcelona en een kandidaat wil Ronald Koeman, dan kun je ook zomaar weer trainer van Barcelona zijn. Dat is overigens wel de club waar ik nog steeds het meeste gevoel bij heb.’

Anno 2013 vertelt Ronald dat hij destijds toch een weekje in Mexico is geweest. ‘Het ging om Chivas Guadalajara, de club waar later John van ’t Schip kwam te werken en Crujff adviseur was. Ik ging er samen met Ger Lagendijk naartoe. Jorge Vergara, de rijke eigenaar met wie later ook Crujff te maken had, zat er al. We kregen uitgebreid inzicht in de club. Uitstekende organisatie, prima trainingscomplex, er was zelfs een interne school voor de jongste spelers. Maar ik vond het wel érg ver weg. Je vloog eerst naar Mexico Stad en dan moest je nog eens overstappen naar Guadalajara. Met de privéjet van de eigenaar bezochten we nog een uitwedstrijd van Chivas. Het was in ieder geval een leuke week. Ik had best interesse ergens bondscoach te worden – nu nog – maar dan wel bij een land waarmee je een reële kans hebt op een eindtoernooi. Met Oostenrijk had je dat niet.’

Ook PSV zou weer belangstelling hebben. Ronald: 'Er gingen geruchten, maar er is nooit direct contact geweest. Het zou ook niet verstandig zijn geweest terug te keren naar PSV na dat tussentijdse vertrek. Dat was te vroeg.'

Wel zou Ronald aan de slag willen bij een subtopper als FC Groningen. 'Een stabiele club in de groei lijkt me best interessant. Tijd en rust krijgen om in enkele jaren iets op te bouwen, ook dat kan mooi zijn. Mensen moeten nu niet denken: *we halen Ronald Koeman maar niet in huis, want die is over negen maanden toch weer weg*. Ik heb in mijn trainerscarrière een aantal moves gemaakt, maar dat kwam vooral door de onrust in mezelf. Er deden zich altijd andere mogelijkheden voor. Ik maakte keuzes die iederéén zou maken. Nu wil ik ergens beginnen en het karwei ook afmaken. Bij voorkeur in Nederland.'

In 2013 blikt hij terug op die periode: 'Ik had in alle rust over mijn carrière nagedacht en vroeg me af wat wijsheid was. Met een aantal clubs, waaronder FC Groningen, heb je toch een bepaalde binding. Daar had ik toen wel willen werken. Ik besepte ook dat er na het mislukte avontuur bij Valencia waarschijnlijk minder aanbiedingen zouden komen. Daar kwam nog bij dat ik al bij Ajax en PSV trainer was geweest. Van de traditionele top drie bleef alleen Feyenoord over, maar in 2008 zat daar Bert van Marwijk en in 2009 kwam Mario Been. Omdat ik niet meer zo ver van huis wilde werken, bleef de Nederlandse subtop over.'

In 2008 heeft Ronald de reputatie dat hij alleen prijzen wint dankzij erfenissen: hij bouwde voort op de successen van Co Adriaanse bij Ajax en van Guus Hiddink bij PSV bijvoorbeeld. 'Daar stoor ik me aan. Als je dan iets wint, ligt het aan mijn voorganger. Die heeft een gespreid bedje achtergelaten. Maar als het fout gaat, is het weer mijn schuld. Ik vind het niet terecht dat mijn prestaties altijd op die manier worden belicht. Bij Ajax lag het aan de periode Co Adriaanse-Leo Beenhakker. Natuurlijk was dat een talentvolle groep, maar die heeft zich onder mij wél doorontwikkeld. Kijk maar eens waar ze allemaal naartoe zijn gegaan. Daarin heeft de trainer een inbreng gehad. En na Guus Hiddink en het vertrek van een aantal spelers was het heus niet makkelijk instappen bij PSV. Ik denk dat veel trainers het niet eens hadden aangedurfd. Maar we werden kampioen en haalden de kwartfinale van de Champions League. Waarom wordt dan vaak gezegd dat ik alleen maar succes heb dankzij een gespreid bedje?'

Ook bij PSV zingt in die periode zijn naam weer rond, maar Ronald keert er uiteindelijk niet terug. 'Ik zou ook niet blind ja hebben gezegd. Ik voelde dat er ook aversie was tegen mijn terugkeer. Dat heeft Reker me ook wel verteld. In gesprekken met Ger Lagendijk gaf Jan aan dat hij een aantal weken wilde uittrekken om een lijn te kiezen en dat ik voor hem kandidaat was. Uiteindelijk zei ik: *Leuk en aardig, maar ik wil wél weten of er überhaupt een gesprek komt*. Dat kon Reker niet aangeven. *Dan hoef je niet meer over mij na te denken*. Ik gaf ze de kans, maar was niet van plan op PSV te wachten.'

Vervolgens dient AZ zich aan. 'Ger Lagendijk had een goed contact met Dirk Scheringa, de eigenaar en voorzitter van AZ. Die twee hebben kennelijk over mij gesproken en Ger zal gezegd hebben dat ik best openstond voor AZ.'

Bij Scheringa thuis komen de partijen tot overeenstemming. Intussen smeert mevrouw Scheringa boterhammen, de stemming is bijzonder ontspannen. 'Behalve Scheringa waren

ook technisch directeur Marcel Brands en algemeen directeur Toon Gerbrands aanwezig. De sfeer in de verbouwde boerderij in Spanbroek was inderdaad gemoedelijk, dat hoorde ook bij Scheringa die bijzonder gastvrij was. En onder zijn kostuum droeg hij geitenwollen sokken.’

De AZ-eigenaar stelt liefst twaalf eisen aan de nieuwe trainer. Zo moet hij over internationale ervaring beschikken, een topvoetballer zijn geweest, als trainer belangrijke prijzen hebben gewonnen, verschillende talen – in het bijzonder Spaans – beheersen, een Nederlands paspoort bezitten en een grote naam in de voetballerij hebben opgebouwd. ‘De andere eisen kan ik me niet herinneren, ik weet wel dat Brands bij mijn presentatie stelde dat ik aan alle twaalf voldeed.’

Zijn ervaring weegt vooral bij Scheringa zwaar. Ronald coachte al 45 wedstrijden in de Champions League. Na Ajax, Benfica, PSV en Valencia is AZ zijn vijfde werkgever die aan het prestigieuze toernooi deelneemt. Lef kan Ronald niet worden ontzegd. Hij volgt Louis van Gaal op, die in Alkmaar bijna heilig is verklaard. ‘Dat ik een grote trainer moet opvolgen, is een compliment voor Louis, maar ook voor mij. In 2006 was Guus Hiddink met drie titels in vier jaar de grote trainer bij PSV. Maar volgens mij is het met mij óók goed gegaan. Zulke keuzes horen bij mij. Ik ben er nooit slechter van geworden.’

Van Gaal en Adriaanse worden vaak afgeschilderd als schoolmeesters, Koeman heet een zogeheten prestatietrainer te zijn. ‘Dat beeld wordt geschetst door mensen die niet onder mij hebben getraind en gespeeld. De jongens van de ’88-generatie zijn anders opgeleid dan de exponenten van de jaren zeventig. Iedereen heeft zijn eigen kwaliteiten. Ik ben jonger dan mijn voorganger en heb als voetballer veel bereikt, waardoor ik heel goed weet wat er onder spelers leeft. En misschien ben ik juist nog wel stipter in bepaalde dingen.’

In 2013 voegt hij daaraan toe: ‘AZ had misschien ook wel behoefte had aan een ander type trainer. Niet dat Louis en ik er een totaal andere voetbalvisie op nahouden – wat dat betreft zijn we het grotendeels eens – maar er bestaan wel grote verschillen in onze karakters, onze manier van werken, hoe we dingen overbrengen.’

Ronald zou vooral aanzienlijk lossier zijn dan Van Gaal. ‘Dat verschil valt volgens mij wel mee. Oké, ik ben geen politieagent, maar wel degelijk gesteld op discipline. Wel vind ik dat spelers hun eigen verantwoordelijkheden hebben. Ik hoor Johan Derksen nu zeggen dat ik veranderd ben. Dat zal best, maar dat wil niet zeggen dat ik toen een slappe lullo was en nu ineens een *discipline-trainer*. Dat is onzin. Bij AZ zette ik Mounir El Hamdaoui en Jeremain Lens toch echt naast het elftal omdat ze te laat waren voor een thuiswedstrijd.’

De technische staf van AZ blijft onveranderd. Bij Ajax, Benfica, PSV en Valencia nam Ronald Koeman telkens Tonnie Bruins Slot mee als assistent, in Alkmaar is die rol al weggelegd voor het duo Martin Haar en Shota Arveladze. Jan Nederburgh is keeperstrainer. Bruins Slot wordt echter toch bij het team betrokken, hij gaat tegenstanders analyseren en scouten in het buitenland. Verder voegt Ronald Jan Kluitenberg toe als looptrainer. ‘Tonnie reisde door heel Europa, want AZ speelde in de Champions League. Tegenstanders analyseren kan hij als geen ander en bovendien beschikte Tonnie over een netwerk van hier tot Tokio. Ik hield hem er graag bij.’

Na vijf maanden ontslag bij AZ

AZ begint het nieuwe seizoen met de aanwinsten Pontus Wernbloom en Ragnar Klavan. Vertrokken zijn onder anderen Ryan Donk, Simon Cziommer en Milano Koenders. De selectie lijkt er niet door verzwakt en AZ gaat dan ook goed van start met winst van de Johan Cruijff Schaal na een klinkende 5-1 zege op SC Heerenveen. Niettemin begint de ploeg in de eredivisie met een 3-2 nederlaag tegen Heracles Almelo.

Ruim drie jaar later geeft Ronald toe een fout te hebben gemaakt na de fraaie winst op Heerenveen: 'Voor die wedstrijd was Moussa Dembélé niet fit, ik speelde met alleen Jeremain Lens en Mounir El Hamdaoui voorin. Voor de wedstrijd tegen Heracles was Dembélé weer fit en ik stelde hem weer op, samen met Lens en El Hamdaoui. Maurice Martens stond die dag ook in het elftal, waardoor we eigenlijk met vier aanvallers speelden. Dat had ik niet moeten doen. Na een uur stonden we met 3-0 achter. Het werd 3-2 en vlak voor tijd hadden we nog recht op een penalty, maar die kregen we niet. In de slotfase kregen de invallers Gill Swerts en Graziano Pellè ook nog eens een rode kaart. Achteraf had ik het elftal van de Johan Cruijff Schaal moeten laten staan. Die nederlaag in Almelo was meteen een flinke klap.'

AZ blijft daarna wisselvallig presteren. 'Ik heb toch het gevoel dat de spelers veranderd waren na het succes onder Van Gaal. Misschien dachten ze te makkelijk over een aantal zaken en gingen daarnaar handelen. Er kwam bij dat AZ een loodzwaar programma had met zes Champions League-wedstrijden. Die hadden naar mijn idee een negatieve impact op de competitiewedstrijden, waarin ze vaak niet brachten wat ik van ze verwachtte. Daardoor wisselde ik veel, ook door blessures. Het bleef zoeken. Met Moreno en Moisaander in het centrum was de ploeg vooral verdedigend kwetsbaar. Moreno vond ik wel een goede verdediger, maar Moisaander was kwetsbaar. Dat is hij nu bij Ajax trouwens nog steeds. Hij pakt niet voor niks zo veel gele kaarten.'

Daar komt bij dat Ronald zich niet op zijn gemak voelt in de samenwerking met Shota Arveladze. 'Ik weet niet wat dat was, maar het voelde gewoon niet goed. Marcel Brands zag in Arveladze een opkomende hoofdtrainer. Hij kreeg een aantrekkelijk eenjarig contract dat wrevél wekte bij Martin Haar, want Shota verdiende veel meer. Martin was terecht boos, want hij was de officiële assistent-trainer en Shota begon zich pas als trainer te ontwikkelen. Ik weet nog steeds niet welke rol Arveladze bij Brands op de achtergrond speelde.'

Ronald herinnert zich nog een merkwaardig incident met Arveladze: 'Op een training speelden we een rondo waaraan ook Arveladze meedeed. Er ontstond een discussie tussen hem en El Hamdaoui over de vraag wie er in het midden moest. Beiden wilden er niet in. Uiteindelijk moest ik het bepalen en ik zei dat ze er allebei in moesten. El Hamdaoui weigerde, zodat ik hem van de training moest wegsturen. Als Arveladze er gewoon was ingestapt, had ik de confrontatie met Mounir niet gehad. Nu werd er aan mijn leiderschap getwijfeld. Ik heb het Arveladze ook meteen gezegd: *Wat flik je me nou! Waarom drijf je dit op de spits?* Achteraf gaf hij me gelijk, maar toen was het te laat. Dat incident gaf aan dat hij nog steeds de omslag moest maken van speler naar trainer.'

Het dieptepunt volgt op 4 december 2009 als AZ thuis met 1-2 van Vitesse verliest. In dat

duel incasseert de ploeg bovendien alweer de vijfde rode kaart van het seizoen. ‘Je geeft aan dat je zoiets niet meer accepteert, en dan krijg je wéér rood’, pruilt Ronald na de enorme afknapper tegen Vitesse. De zevende competitienederlaag werpt AZ terug naar de zevende plaats in de eredivisie.

‘Er zijn trainers die denken dat ze alles kunnen besturen. Maar helaas, dat kan ik niet.’ Het zijn de laatste woorden van Ronald die hij als trainer van AZ uitspreekt, en die negen uur later opeens een diepere betekenis krijgen. Laagvlieger Vitesse heeft de gekreukte kampioen zojuist in Alkmaar met 2-1 verslagen en niemand kan betogen dat het onverdiend was. Koeman voelt zich machteloos, in de steek gelaten. Een dag eerder had hij nog verteld over de stijgende lijn die de technische staf bespeurt. Daarnaast had hij de spelers op hun gedrag en verantwoordelijkheden gewezen. Na vijf onzinnige rode kaarten is de grens bereikt, klinkt het op waarschuwendende toon.

De nacht na AZ-Vitesse nemen directeur algemene zaken Toon Gerbrands, directeur voetbalzaken Marcel Brands en bestuurslid René Neelissen een besluit: Ronald moet weg. Diezelfde nacht krijgt Ger Lagendijk een telefoontje van Marcel Brands dat er de volgende morgen een gesprek staat gepland. Op zaterdagmorgen hoort Ronald in twee minuten tijd dat hij is ontslagen. Scheringa is daar niet meer bij. Hij is inmiddels afgetreden als voorzitter, zit nu tot zijn nek in de DSB-affaire en heeft wel andere zaken aan zijn hoofd. In het spoor van Ronald vertrekt ook analist Tonnie Bruins Slot, wiens lot aan dat van de hoofdcoach is verbonden.

‘Doordat Scheringa er niet meer bij was hadden nu drie man de leiding bij AZ. René Neelissen, de financiële man, vond ik geen prettig mens. Dat voelde ik al bij het eerste contact. Gerbrands en Brands waren de andere twee. Met hen had ik niet echt onprettige ervaringen, maar het zou best kunnen dat een half jaar eerder Scheringa mijn komst er doorheen heeft gedrukt. Ik heb hem dat nooit gevraagd, daar had ik ook geen behoefte meer aan. Ik zag Scheringa na mijn ontslag nog één keer heel kort toen hij een presentatie gaf in een hotel in De Lutte waar ik toevallig ook was, maar toen kwam het ook niet aan de orde. Neelissen, Brands en Gerbrands zeiden in dat laatste gesprek in het stadion dat ze het gevoel hadden dat het niet meer goed zou komen met AZ onder mijn leiding. Dat was voor hen de reden voor het ontslag. Het zij zo. Voor mij bleven er altijd vraagtekens, maar ik heb er niet minder door geslapen.’

De slapte van AZ in de periode van Ronald als trainer is soms wel stuitend. De wisselvalligheid kan maar niet worden uitgebannen. Brands na het ontslag: ‘De klik die er moet zijn om tot goede prestaties te komen, was er niet meer. Doorkabbelen heeft dan weinig zin. Wij hadden er geen vertrouwen meer in dat het nog doorbroken kon worden. Maar ik vind het niet terecht de zwartepiet alleen bij Ronald neer te leggen. Het is een samenspel tussen trainer en spelers. Daar hebben we iedereen ook op gewezen.’

Voor Ronald komt het ontslag niettemin volkomen onverwacht: ‘In het buitenland, zoals twee jaar geleden bij Valencia, voel je zoiets meestal wel aankomen. Maar in dit geval heb ik *never nooit* iets gemerkt. Dat vind ik nog het meest kwalijke van alles. In het begin is er regelmatig aangegeven dat ik alle steun kon verwachten die ik nodig had. Ze waren zo tevreden met een vrijere aanpak. Deze club gaf me een goed gevoel, ik voelde me hier

gelukkig. Achteraf gezien bleken het loze woorden. De wijze waarop dit is gegaan past niet bij AZ. De spelers, de trainers en de medische staf hadden het gevoel dat het goed zou komen. Drie mensen in de top dachten daar blijkbaar anders over. Maar ik ben gezond. Niemand hoeft medelijden met me te hebben. Ook hier zal ik wel weer overheen stappen. Alleen is dit naar natuurlijk, een deuk in mijn reputatie. Ik blijf achter met een tweeslachtig gevoel. Ik wil graag nog ergens succesvol zijn. Aan de andere kant: na wat ik hier heb meegemaakt, vraag ik me af of ik nog wel in deze wereld wil blijven werken.'

Ronald herinnert zich in 2013 een gesprek met Marcel Brands, ongeveer een maand vóór zijn ontslag: 'Daarin gaf Brands aan hoe hij vond dat het ging, met het voetbal, met de groep, met mij; maar allemaal mondjesmaat. In dat gesprek kwam geen moment naar voren dat het slecht ging, dat ze ontevreden waren, dat het zo niet verder ging. We hadden het wel over de akkefietjes met El Hamdaoui, het te laat komen van Lens. Ik vond dat ik daarop had ingegrepen, maar zij vonden dat kennelijk een teken dat er toch minder discipline was dan onder Van Gaal.'

Wat Ronald ook allerm minst prettig vindt zijn de bijeenkomsten in de bestuurskamer na afloop van de thuiswedstrijden van AZ. 'Dat was kennelijk ontstaan tijdens de periode Van Gaal. Dan zat de clubleiding, inclusief vrouwen, in de bestuurskamer en kwamen de hapjes en drankjes op tafel. Ik werd geacht daar ook te zitten, maar de rest van de technische staf zat gezellig in het spelershome. Ik zat niet op mijn gemak in de bestuurskamer. Bartina en ik zaten echt te wachten tot het afgelopen was zodat we naar het spelershome konden. Ik had misschien beter kunnen zeggen dat ik me niet prettig voelde in de bestuurskamer, maar dat heb ik niet gedaan.'

Onder Ronald speelt AZ 24 wedstrijden, inclusief bekertoernooi en Champions League. De reeks levert slechts elf overwinningen op. AZ wint bij RKC met liefst 6-0, maar verliest dan weer drie wedstrijden op een rij: met 2-1 van ADO, met 1-0 van NEC en met 1-0 van FC Utrecht. In de Champions League speelt AZ nog zijn beste wedstrijden. Domme pech kost de ploeg vier punten en de kans op overwintering. De duels met Olympiakos Piraeus leveren één punt op (0-0 en 0-1), net als die met Arsenal (1-1 en 1-4). Aan de wedstrijden met Standard Luik houdt AZ twee punten over (tweemaal 1-1). De laatste ontmoeting met Standard in Luik staat al onder leiding van interim-coach Martin Haar.

'We speelden niet zo slecht in de Champions League. Bij Olympiakos verloren we vlak voor tijd en thuis tegen Standard Luik vergaten we de tweede goal te maken en in de allerlaatste seconde werd het 1-1. Het zat in die periode ook niet mee.'

Maar ook in de Champions League is een spelersgroep zichtbaar die vervalt in dezelfde fouten en mentaal broos is. Een groep waarin de bepalende spelers eerder zwakker dan sterker zijn geworden na het kampioenschap. Een groep zonder ruggengraat. In dat beeld past ook de opmerkelijke gelatenheid waarmee de spelers de bestuursmededeling over Ronalds ontslag aanhoren. 'Ze zijn te lief voor elkaar', stipt de trainer nog even een nijpend generatieverschil aan voordat hij vertrekt. 'Ze moeten meer van zichzelf en van anderen eisen.'

Ronald staat niet alleen in zijn verbazing over zijn ontslag. Assistent-trainer Martin Haar zegt: ‘Iedereen op de werkvloer was met stomheid geslagen. Natuurlijk waren we teleurgesteld over de resultaten, maar dit had ik niet verwacht. Hoelang zat die jongen nou bij AZ? Vijf maanden? Ik heb nooit een signaal opgevangen, ook niet uit de spelersgroep. Anders was ik daar wel mee aan de slag gegaan. Ik dacht juist dat de clubleiding na het tijdperk Van Gaal een andere koers wilde varen. De doelstelling kon nog gehaald worden, want we zijn nog niet eens halverwege. Vanuit menselijk oogpunt doet het me pijn. Ronald is een geweldig mens en een goede trainer. Scherp, collegiaal en relaxed, maar wél met het oogmerk spelers bewust te maken en de doelstelling te halen. Ik hoor ook de verhalen over de vrijheid die hij de groep zou geven. Net of het hier een beestenboel was... Dat is pertinent onwaar. Koeman is een winnaar. Alleen: hoe breng je het over? Daarin verschillen trainers.’

Joey Didulica is een van de weinige spelers die zich durft uit te spreken. ‘Ik voetbal al elf jaar in Europa, maar dit is het meest verrassende ontslag dat ik heb meegemaakt’, zegt de reservedoelman in *De Telegraaf*. ‘Ik denk niet dat veel mensen dit begrijpen. Dit verdient Koeman niet, het is niet zijn schuld. Wij waren op de goede weg, iedereen begon het te begrijpen en overal aan te wennen. Natuurlijk zijn er altijd tegenstanders van een trainer. Ik zou er één kunnen zijn, want ik kreeg geen kans, maar zo denk ik erover. De club was de laatste jaren nog wel zo stabiel. Er is dit seizoen al zo veel gebeurd; nu heb ik geen vertrouwen meer in de organisatie van de club.’

Aanvoerder Stijn Schaars vult aan: ‘Misschien zijn wij niet volwassen genoeg om onszelf te corrigeren. Blijkbaar heeft deze groep een beul nodig.’

Die taak krijgt Dick Advocaat kennelijk. Hij volgt Ronald op. Advocaat zou al twee weken vóór Ronalds ontslag zijn benaderd. Ronald: ‘Dat heb ik ook begrepen. Het is in ieder geval een teken dat er kennelijk al eerder onvrede was bij de leiding. Maar het blijft vreemd dat je eerst aan alle twaalf eisen voldoet en een paar maanden later is dat allemaal niets meer waard.’ Een paar maanden na zijn ontslag is Ronald in *De Telegraaf* nog altijd nijdig: ‘Het moest toch allemaal anders na het tijdperk Louis van Gaal?! Als een club bewust kiest voor een ander type, moet je hem wel de tijd geven. Er is nooit één woord van kritiek richting mij gekomen. Misschien stonden ze niet honderd procent achter mijn komst. Dit hele verhaal is in een breed verband de weerspiegeling van de huidige maatschappij. Het type Cocu uit mijn PSV-tijd zie je niet meer. Het ontbrak deze groep intern aan zelfkritiek, ze durfden elkaar niet de waarheid te zeggen en hadden een lage acceptatiegrens. Maar spijt heb ik nergens van, want ik heb niet anders gewerkt dan ergens anders. Het zou pas een probleem zijn als je jezelf niet kon zijn.’

‘Dat ontslag is het meest pijnlijke wat ik als trainer heb meegemaakt’, vervolgt Ronald in 2013. ‘Het kwam tien keer harder aan dan het ontslag bij Valencia. AZ... Dat is toch anders, die club staat er niet om bekend dat ze makkelijk trainers wegstuurt. Nog steeds kan ik het ook niet begrijpen. De relatie met de spelers zou niet in orde zijn geweest, maar ik krijg gewoon een sms’je van Mounir El Hamdaoui als we met Feyenoord hebben gewonnen van PSV. Zoiets doet mij dan heel veel, dat spelers je nog steeds waarderen, terwijl de buitenwereld denkt dat het een losgeslagen bende was. Ook van sommige andere jongens krijg

ik nog wel eens een sms'je.'

Toch was zijn relatie met El Hamdaoui behoorlijk gecompliceerd: 'Een-op-een was ik heel goed met Mounir, maar in de groep was hij nog wel eens lastig. Maar ook met jongens als Schaars, Didulica, Holman, Moreno en Romero was ik goed. Of ze het meenden weet ik niet, maar die jongens wekten in ieder geval de indruk dat ze mijn ontslag ook niet terecht vonden. Met Martin Haar heb ik ook nog regelmatig contact.'

Uiteindelijk eindigt AZ in het seizoen 2009/10 met Dick Advocaat op een onbevredigende vijfde plaats in de eredivisie met 62 punten, liefst 24 minder dan kampioen FC Twente.

Onverwacht trainer van Feyenoord

Ronald is tot nu toe liefst zeven keer voor het aflopen van zijn contract als trainer vertrokken of ontslagen bij een club: bij Barcelona, Vitesse, Ajax, Benfica, PSV, Valencia en nu weer AZ. Dat is niet al te best voor zijn imago, maar is hij daardoor ook bang niet meer aan de slag te komen? ‘Nee, ik maakte me geen zorgen. Ik vroeg me alleen af ik dit zelf nog wel wilde, trainer zijn.’

Na zijn ontslag bij AZ verdiept Ronald zich in andere takken van sport. ‘Dat was best leerzaam. Ik praatte bijvoorbeeld uitgebreid met schaatscoach Gerard Kemkers en hockeycoach Marc Lammers. Ik ging ook wel eens naar het trainingsveld van Vitesse waar Albert Ferrer coach was, met wie ik bij Barcelona nog had samengespeeld. Verder bezocht ik trainingen van Pep Guardiola bij Barcelona. Zo heb ik afstand genomen en de tijd genomen met de vraag wat ik zou gaan doen.’

Op 11 augustus 2010 incasseert Ronald de eerste grote tegenslag in zijn leven. Plotseling. Zijn zaakwaarnemer Ger Lagendijk overlijdt aan een hartstilstand. ‘Hij zat te eten met Heracles-voorzitter Jan Smit, toen zijn hart er zomaar mee ophield. Ger viel met zijn hoofd in de soep. Mooie dood zou je zeggen, want je merkt er niks van, maar hij was pas 68. Ger heeft al mijn contracten gedaan, hij was een geweldige man en ik heb schitterende avonturen met hem beleefd. Hij moest eens weten dat ik nu trainer ben van Feyenoord... Dit is zijn club, hè, Ger heeft hier gewerkt. Het trainerschap bij Feyenoord heeft daardoor voor mij ook extra waarde.’ Op het moment van Lagendijks overlijden zit het gezin Koeman in het vakantiehuis in de Algarve. ‘Ik kreeg een telefoontje van Erwin. Ger was dood. Ik vond het ongelooflijk en was er totaal kapot van. We reisden meteen terug naar Nederland om zijn begrafenis bij te wonen. In de loop der tijd was hij gewoon een lid van de familie geworden. Hij had een bijzonder gevoel voor humor. Ger had bijvoorbeeld de gekste verkleedpartijen. Dan kwam hij als ober een restaurant binnen, of hij stond te zingen in een café op het Leidseplein. Ger kon je er wel bij hebben, hij was heel gezellig.’

Als Ronald weer eens een contract tekent, maakt Lagendijk daar een hele ceremonie van. En hij zorgt er altijd voor als een wethouder Hekking op de foto te staan als dat moment wordt vereeuwigd. ‘Ger stond erop dat ik elk contract met zijn gouden pen tekende. Hij had het ook altijd over *wij*. Als ik ergens trainer was, dan zei hij bijvoorbeeld: “Wij hebben niet goed gespeeld” in plaats van: “Jullie hebben niet goed gespeeld.” Zo betrokken voelde Ger zich. Een fantastische man. Later hoorden we van zijn familie dat Ger zich al een tijdje niet goed had gevoeld. Zo had hij zich voor zijn laatste gesprek naar Almelo laten rijden, terwijl Ger normaal gesproken altijd graag zelf reed. En in Almelo ging het dus definitief mis.’

Op 8 februari 2013 zal Ronald voor het eerst te maken krijgen met een verlies in de familie. Die dag overlijdt op tachtigjarige leeftijd Theo Boddeveld, de vader van Bartina. ‘Mijn schoonvader was helemaal op. Hij had al eens zes bypasses gehad en was langzaam achteruitgegaan. Ondanks ons verdriet heeft iedereen er daarom vrede mee. Al met al was het nog een mooi einde. Hij lag er ook heel rustig bij.’

Het leven van het gezin Koeman verandert in oktober 2010, twee maanden na de dood van Ger Lagendijk, totaal als bij Bartina borstkanker wordt geconstateerd. ‘In Portugal had ze een knobbeltje gevoeld boven haar linkerborst. Er was al eens eerder een vetbultje weggehaald en ze maakte zich eigenlijk geen zorgen. Maar voor de zekerheid liet ze zich toch onderzoeken in het Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis, waar Bartina als vrijwilligster werkte. Daar vertrouwden ze het niet. Er is toen een biopsie uitgevoerd en het weefsel werd op kweek gezet. Het bleek inderdaad niet goed te zijn. We konden meteen terecht bij de dokter, die ons vertelde welk traject Bartina moest doorlopen: chemokuren, bestraling, het zware medicijn Herceptin. Dat was heel heftig, ik zat er echt bij te huilen. Tijdens het traject dat volgde was en bleef Bartina altijd heel krachtig en strijdbaar. Bartina heeft sterk het gevoel dat al die klotestress bij Valencia en AZ van invloed is geweest op haar ziekte. Ook ik sluit dat niet uit. Zij en de kinderen hadden nog meer last van die toestanden dan ik, vooral bij AZ.’

Het komt dit keer goed uit dat Ronald geen club heeft. Hij verandert in een huisman, kookt, doet het huishouden en de boodschappen. ‘Ik begon koken zelfs leuk te vinden. Ik ging voor bijna elke behandeling van Bartina met haar mee naar het ziekenhuis. Gelukkig kon ik nu voor haar thuis zijn, dat móést ook. Juist toen kreeg ik overigens de gekste aanbiedingen, uit Turkijhe, Qatar, Saoedi-Arabië en zelfs China. Maar ik moest er natuurlijk niet aan dénken. Debbie kwam weer thuis wonen om Bartina en mij te helpen, zodat de jongens door konden gaan. Debbie was een fantastische steun, ze is heel close met Bartina. Het gezin is toen sowieso nog meer naar elkaar toegegroeid.’

Volgens mensen die hem goed kennen is Ronald na de ziekte van Bartina rustiger geworden. ‘Dat klopt. Tot die tijd was ik altijd behoorlijk gejaagd, maar nu kwam er een innerlijke rust over me. Behalve dat ik het huishouden deed en Bartina begeleidde, sportte ik veel. En als ze zich even goed voelde, gingen we samen leuke dingen doen. Deze periode heeft zo’n maand of tien geduurd. Ik leerde pas toen wat het echte leven eigenlijk inhoudt. In de familie hadden we nog nooit met een ernstige ziekte te maken gehad.’

Op maandag 18 juli 2011 ondergaat Bartina een voorlopig laatste test in het Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis. De uitslag is gunstig – Bartina moet de komende vijf jaar nog wel elk half jaar voor controle naar het ziekenhuis – waarna het echtpaar opgewekt huiswaarts keert. Ze willen drie weken op vakantie naar hun huis in Portugal. Dan gaat de autotelefoon. ‘Martin van Geel, de technisch directeur van Feyenoord. Of ik geïnteresseerd was in Feyenoord. Bartina zei meteen dat ik het moest doen. Diezelfde avond al zat ik in het Rotterdamse appartement van Martin met hem en algemeen directeur Eric Gudde om tafel. Het was vooral een technisch verhaal, ik wist ook dat Feyenoord geen geld te besteden had, maar ik vond het wel een mooie uitdaging. Mijn nieuwe zaakwaarnemer Guido Albers wikkelde de volgende dagen de financiële kant af. Bartina en ik gingen nog wel een week naar Portugal en daarna ging ik aan de slag bij Feyenoord.’

Vijf dagen eerder is de hevig geëmotioneerde Mario Been opgestapt als trainer van Feyenoord nadat een groot deel van de selectie hem had laten vallen. Martin van Geel zou daarop respectievelijk Louis van Gaal en Co Adriaanse hebben benaderd, maar twee keer *nee* te horen hebben gekregen. Ronald is dus derde keus. ‘Van Geel vertelde me wel dat hij Van

Gaal had benaderd, maar van Adriaanse weet ik het niet. Trouwens, zo slecht is dat toch niet? Derde keus achter Van Gaal en Adriaanse, haha!’

Het merkwaardige is dat Van Geel zich sterk heeft gemaakt voor de komst van Ronald, terwijl hij ogenschijnlijk geen fan was van de trainer. ‘Ik heb zelfs een akkefietje met Martin gehad. Hij werkte toen nog bij AZ en had een column in het AZ-blad. Ik zat bij Ajax en hij vond het maar vreemd dat een oud-speler met zo weinig ervaring zo werd opgehemeld als trainer. Daarmee wilde Martin Co Adriaanse verdedigen ten koste van mij. Toen wij met Ajax tegen AZ speelden, ben ik Van Geel dan ook voorbijgelopen en heb hem geen hand gegeven. Het grappige is wel dat Ger Lagendijk hem in een ver verleden als zaakwaarnemer begeleidde. Ik heb wel begrepen dat Van Geel mensen met wie ik gewerkt heb, onder wie Kenneth Perez, heeft benaderd om te horen hoe ik als trainer was.’

Wat heeft Martin van Geel bewogen om Ronald toch te benaderen als trainer van Feyenoord? ‘Vooropgesteld: ik heb Van Gaal alleen gebeld of hij überhaupt beschikbaar was. Louis wilde liever wachten op een groot land, dat was dus duidelijk. En Adriaanse is helemaal niet aan de orde geweest bij ons. Co zat al bij FC Twente. Wij hebben als directie voor Ronald gekozen omdat hij aan de vijf criteria voldeed die wij hadden opgesteld. Ten eerste moest de nieuwe trainer autoriteit hebben, ten tweede veel ervaring als hoofdcoach. Wij moesten natuurlijk niet met beginnersfouten te maken krijgen. Ten derde moest hij het team optimaal laten renderen en functioneren, ten vierde moest hij jeugdspelers in hun ontwikkeling stimuleren en ten vijfde moest hij discipline hoog in het vaandel hebben.’

De clubleiding heeft nog wel een vraagteken over de ontwikkeling van jeugdspelers, maar die neemt Ronald snel weg in het gesprek met Van Geel en Gudde. Van Geel: ‘Bij PSV en Valencia werd dat helemaal niet gevraagd, maar bij Ajax heeft Ronald duidelijk wel jeugdspelers laten doorstromen, zoals Sneijder en Van der Vaart. We hebben dat heel goed doorgesproken en inmiddels is natuurlijk heel duidelijk dat Ronald uitstekend met jeugd kan werken. We zijn op het ideale moment bij elkaar gekomen en we hebben in november 2012 weer besloten nog een jaar met elkaar door te gaan. Een contract voor één jaar vonden we allebei prima. Dat heeft niets te maken met het feit dat Ronald wel eens vroegtijdig bij een club is vertrokken.’

Toch wil Van Geel nog even terugkomen op de column die Ronald zo boos maakte. ‘Op een gegeven moment raak je met zo’n steeds terugkerende column door je onderwerpen heen. Daardoor heb ik het eens gehad over het feit dat oud-topvoetballers meer krediet hebben als trainer dan niet-topvoetballers. Dat was misschien niet zo slim en gebleken is ook dat oud-topvoetballers helemaal niet meer krediet hebben, al heb je honderd interlands gespeeld. Ik ben er veel later pas achter gekomen dat Ronald moeite had met die column. Maar laat één ding duidelijk zijn: zijn kwaliteiten staan buiten kijf. En wij werken fantastisch samen.’

Ronald tekent zijn eerste contract dus voor slechts één jaar, en later verlengt hij het met opnieuw voor één jaar. Is hij voorzichtiger geworden? ‘Nee hoor. Ik wilde het gewoon een jaar aankijken en Feyenoord ook. Ik heb Been niet meer gesproken na zijn vertrek. Mario zat er zó doorheen dat ik hem niet wilde lastigvallen. Dan zou je bovendien met gekleurde informatie aan de slag zijn gegaan.’

Succes in De Kuip

Na zijn aanstelling ziet Ronald een groot aantal spelers uit De Kuip vertrekken, onder wie Georginio Wijnaldum, André Bahia, Luigi Bruins, Luc Castaignos, Tim de Cler en Rob van Dijk. Nieuw zijn onder anderen Karim El Ahmadi en een aantal aan Excelsior verhuurde spelers, onder wie Jordy Clasie. Op de laatste transferdag legt Feyenoord nog wel Otman Bakkal en John Guidetti vast, maar al met al lijkt de selectie er niet sterker op geworden.

Ronald: 'Ik had als analist van de NOS Feyenoord in het seizoen ervóór al een paar keer zien spelen. Het viel me op dat er enkele opvallende talenten rondliepen. Bij mijn komst had ik het gevoel van: *ik stel geen eisen en zie het allemaal wel*, maar eenmaal aan de slag was ik toch nog verrast hoevéél talent er eigenlijk was. Die jonge jongens moesten zich nog wel ontwikkelen, maar goed. Verder misten we een spits en een aanvallende middenvelder. Net voor 1 september wisten we Guidetti en Bakkal aan te trekken, dat maakte het een stuk gemakkelijker.'

Bakal kent Ronald al uit zijn PSV-periode, van Guidetti weet hij vrijwel niets. 'Het enige wat ik van Guidetti had gezien, was een dvd van Zweden-Nederland Onder-21. Ik was daardoor niet honderd procent overtuigd van hem. Toen hij bij Feyenoord kwam, was Guidetti meteen al het mannetje. Begrijp me goed, in de positieve zin van het woord, maar ik vond wel dat hij harder moest gaan trainen. We hebben hem behoorlijk hard aangepakt. Hij bracht in elk geval reuring in de selectie.'

Feyenoord gaat voortvarend van start en blijft zes competitiewedstrijden op rij ongeslagen. 'Je kunt wel de nadruk blijven leggen op jeugdigheid, maar als je wordt opgesteld betekent dat toch dat je het niveau gewoon aankunt. Ik vond dus dat ik wat meer mocht eisen. En als het dan even meezit en je wedstrijden wint, gaat er iets ontstaan. Zo had ik het ook voor ogen, succes leidt tot meer succes.'

Pas op 25 september lijdt Feyenoord zijn eerste nederlaag, met 2-1 tegen AZ. En dat verlies is nog onverdiend óók. 'Tactisch deden we het die wedstrijd iets anders, we speelden voor het eerst met twee spitsen. We hadden de spelers met beelden uitgelegd hoe we AZ het meeste pijn konden doen. Dat gebeurde ook en we kwamen met 1-0 voor. Pas toen kreeg de groep naar mijn gevoel het idee dat er méér in deze selectie zat, het besef dat ze ook tegen grotere ploegen overeind konden blijven. We verloren uiteindelijk wel vlak voor tijd, maar zaten duidelijk op de goede weg.'

Op 11 september tegen NAC debuteert John Guidetti en scoort meteen uit een penalty. Ronald zegt na het duel: 'Ik heb nu een lieve ploeg. Iemand die brutaal is, het hoogste woord heeft, mag bij ons in zijn eerste wedstrijd zomaar een penalty nemen. Nu kan John Guidetti dat uitstekend, maar het zegt wél iets. In mijn tijd kon hij achteraan aansluiten in het rijtje. John is pas negentien, hij moet ook nog alles leren, in zijn voetballen, zijn druk zetten, noem maar op. Hij kan en moet méér gaan brengen.'

De financiële situatie dwingt Feyenoord een beroep te doen op jeugdspelers, maar dat pakt ongelooflijk goed uit. Eens te meer een bewijs dat clubs hun jeugd wat meer kansen zouden moeten geven? Ronald: 'Veel clubs gaan daar inderdaad te makkelijk aan voorbij, maar dan moet je die jeugd natuurlijk wél hebben. PSV en FC Twente bijvoorbeeld hebben minder

talenten in huis dan Ajax en Feyenoord.’

Maar als Ronald tien miljoen had kunnen besteden, zou hij dan ook geen spelers hebben gekocht? ‘Wel die spits en die aanvallende middenvelder. Nu konden we gelukkig Bakkal huren van PSV en Guidetti van Manchester City. Dat het dan zo goed uitpakt, is meegenomen. Maar je moet dat natuurlijk niet tien jaar achter elkaar doen. Dan zal het vaker niet lukken dan wel.’

Op 23 oktober 2011 speelt Feyenoord knap 1-1 bij Ajax en heeft zelfs recht op méér. De kern van Feyenoord bestaat die dag uit spelers die de club zelf heeft opgeleid: Erwin Mulder, Kelvin Leerdam, Stefan de Vrij, Bruno Martins Indi, Jordy Clasie en Jerson Cabral, aangevuld met voormalige voetballers van AZ (Ron Vlaar), FC Twente (Karim El Ahmadi), VVV-Venlo (Ruben Schaken), PSV (Otman Bakkal) en Excelsior (Guyon Fernandez). Op papier is het elftal niet sterker dan de ploeg die in januari 2011 kansloos met 2-0 verloor, maar dit Feyenoord is de baas in De Arena. Wat is er veranderd?

El Ahmadi weet het wel: ‘Ronald Koeman vertelde vooraf wat er zou gaan gebeuren. Nou, de eerste tien minuten geloofden we het nog niet, maar toen de wedstrijd zich werkelijk volgens dat scenario ontwikkelde, was dat geloof er wél. Deze coach maakt het verschil.’

Ronald heeft Feyenoord inderdaad vlot naar zijn hand gezet, maar de trainer zelf vindt niet dat hij het verschil maakt. Dat doen zijn spelers. ‘Het enige wat ik doe, is ze laten geloven dat ze het kunnen. Het is leuk te horen dat spelers denken dat ik voor zulke wedstrijden iets in petto heb. Maar het is niet zo dat ik denk: *ik pak een hoge hoed en tover er een verrassende opstelling uit*. Nee, het gaat om de intentie. Durven we te voetballen? Stralen we iets uit? Het gaat niet om de poppetjes, maar om de manier waarop je je verweert. Ajax onder druk zetten, durven we dat? Zelfs al bij de jeugd van Ajax zie je het, die spelers houden er niet van onder druk te staan. Ik geef dat aan, meer kan ik niet doen.’

Maar dan, op 25 oktober, verliest Feyenoord voor de KNVB-beker ineens met 2-1 van Go Ahead Eagles en vijf dagen later zelfs met 6-0 bij FC Groningen. De ploeg presteert dus opmerkelijk wisselvallig. ‘Die 6-0 bij FC Groningen maak je één keer in de honderd jaar mee. Zowat elk schot op doel was een doelpunt. Dat kom je wel eens tegen. De dag na die nederlaag was ik er niet, ik was met Bartina in het ziekenhuis voor een controle. De groep is toch bij elkaar gaan zitten onder leiding van mijn assistenten Jean-Paul van Gastel en Gio van Bronckhorst. Ze hebben van alles tegen elkaar gezegd, wat er allemaal fout was gegaan, en dat op papier gezet. Dat heb ik later gelezen en dat was best nuttig. Ik ben er individueel met de spelers op doorgegaan en kort daarna pakten ze de draad weer op.’

Opvallend is dat Feyenoord zowel in het seizoen 2011/12 als in 2012/13 veel punten pakt aan het einde van het kalenderjaar. ‘Dat heeft denk ik te maken met de inbreng van inspanningsfysioloog Raymond Verheijen. Daardoor blijven we in het najaar vrijwel blessurevrij, terwijl veel andere clubs juist in die periode met blessures te maken krijgen. Onze spelers zijn topfit.’

De jeugdige spelersgroep heeft veel respect voor de gelouterde coach. Bij sommigen is dat respect wel érg groot. Die spelers zijn nog net niet bang voor Ronald. ‘Ik weet niet of ze angstig voor me zijn. Ik kan me wél voorstellen dat ze me zakelijk vinden. Zo ben ik nu

eenmaal. Mijn blik in het begin is bozig, hard, zakelijk of hoe je het noemen wilt. Natuurlijk probeer ik te zorgen voor een goede sfeer. Maar ik ben de trainer en zij zijn de spelers, en daar hoort een bepaalde afstand bij. Gio van Bronckhorst en Jean-Paul van Gastel staan veel meer tussen de groep. Ik vind dat deze selectie een duidelijke en misschien wel ietwat afstandelijke aanpak nodig heeft. Ik nodig de jongens bijvoorbeeld niet uit op mijn verjaardag. Heb ik andere mensen voor. Het gaat erom dat we winnen. Het is dus duidelijk dat de wisselvalligheid eruit moet.'

Intussen gaat Ronald de strijd aan met zijn spelers, met name Diego Biseswar: 'Hij is in aanleg een groot talent, alleen heb ik hem niet nodig als middenvelder of verdediger. Hij staat linksbuiten, maar ik zie hem overal lopen, behalve op die positie. Dat is het eerlijke beeld. Hij moet binnen de teamdiscipline spelen, anders houdt het op. Dan heeft-ie een moeilijke aan zijn trainer. Maar zo zijn er meer voorbeelden, spelers met wie we dag en nacht bezig zijn. Ik vind het helemaal niet erg dingen te moeten uitleggen, maar ik moet wel progressie zien. Als je die níet ziet, wordt het niet leuk. Tegelijkertijd hoop je spelers in je groep te hebben die kunnen sturen.'

Na de thuisnederlaag tegen NEC op 6 november (0-1) worden de prestaties beter en vooral stabiel. Op 29 januari 2012 behaalt het jeugdige Feyenoord zelfs een sensationele overwinning op Ajax (4-2). 'Dat was de definitieve kentering. Feyenoord was jarenlang vrijwel altijd kansloos tegen Ajax. We begonnen nu meteen brutaal, zoals we dat seizoen ook in De Arena hadden gedaan. Toen bleek al dat je Ajax moet aanpakken, dat je in de duels met ze moet komen, ze vast moet zetten. Je moet Ajax niet laten voetballen, want daar zijn ze het best in. Maar ze zijn over het algemeen fysiek niet sterk, niet krachtig. Zo hebben we twee keer succesvol tegen Ajax gespeeld.'

In de thuiswedstrijd tegen Ajax is er een hoofdrol voor John Guidetti. Hij scoort drie keer. De Zweed is al uitgegroeid tot een volksheld die in 23 competitieduels liefst twintig keer zal scoren. 'John werd almaar belangrijker. Hij was ook leuk gek. We hadden een vrij stille groep, maar met hem erbij zat er leven in. Als we met de technische staf een gesprek met hem hadden, moesten we ons lachen inhouden. Was-ie de deur uit, dan keken we elkaar lachend aan: *Wát een leuke mafkees*. Ik moest John soms ook wel even aan een oor trekken met dat getwitter van 'm, en zo. Maar dat ging altijd op een leuke manier. Hij had ook een bepaalde angst voor mij.'

Ondanks zijn grappen en grollen is Guidetti allesbehalve een losbol. 'Op zijn vrije dag kwam hij met een zak ballen over de schouders Varkenoord op om met zijn vader op doel af te werken. Een fantastisch mannetje hoor, die Guidetti. Dankzij hem werd de uitstraling van de hele groep beter.'

Feyenoord eindigt het seizoen als tweede en mag daardoor deelnemen aan de derde voorronde van de Champions League. Een ongekende prestatie van de jeugdige ploeg. 'Aan de andere kant had ik niet het idee dat de andere ploegen nou zo veel beter waren. En ook nu wonnen we weer de laatste reeks wedstrijden van de competitie.'

Aan het begin van het seizoen 2012/13 lijkt Feyenoord opnieuw verzwakt. Vertrokken zijn onder anderen John Guidetti, Karim El Ahmadi, Otman Bakkal, Ron Vlaar en Ricky van Haaren. De belangrijkste nieuwe spelers zijn Joris Mathijsen, John Goossens, Lex Immers, Harmeet Singh, Daryl Janmaat en Ruud Vormer. Vooral het vertrek van Guidetti wordt hevig betreurd in De Kuip. ‘Het was doodzonde dat hij in april dat virus in zijn lichaam kreeg. John verloor zestig, zeventig procent aan kracht in zijn bovenbeen. Het kostte hem maanden om weer fit te worden. Pas in november 2012 mocht hij weer op het veld trainen bij Manchester City. Ik heb nog wel eens een enkele keer contact met hem en ik volg John op Twitter.’

Grote zorgen maakt Ronald zich niet over de gedecimeerde selectie. ‘Ik was vooral nieuwsgierig *hoe* ze zich zouden redden. Ik was in feite mijn hele as kwijt. El Ahmadi was enorm opgeleefd en ook Bakkal had een belangrijke rol. Dan ben je ook je topscorer nog eens kwijt en bovendien had Vlaar zich achterin qua power en uitstraling ongelooflijk verbeterd. Hij vertrok in een vrij laat stadium naar Aston Villa, waarna we Joris Mathijsen haalden, ook al vanwege zijn ervaring.’

Toch speelt de nieuwe ploeg sterk in de derde voorronde van de Champions League tegen Dinamo Kiev, dan nog zonder Mathijsen. In Kiev verliest Feyenoord met slechts 2-1 en in De Kuip mist het team van Ronald een aantal enorme kansen. Het wordt 0-1 en Feyenoord is uitgeschakeld. ‘Thuis hebben we zelfs fantastisch gespeeld. Ongelooflijk, hoeveel kansen we misten.’ Vervolgens gaat Feyenoord ook nog eens onderuit in de play-offs voor de groepsfase van de Europa League tegen Sparta Praag: 0-2 en 2-2. ‘Dat was vooral fysiek een sterke ploeg. Sterker dan wij in ieder geval. We werden terecht uitgeschakeld.’

Een opvolger van Guidetti blijkt noodzakelijk. Op de laatste transferdag huurt Feyenoord Graziano Pellè van Parma. ‘Onder aanvoering van Martin van Geel zijn we er toch weer in geslaagd een goed elftal bij elkaar te krijgen, hoewel er financieel heel weinig mogelijk was. Het past allemaal, we hebben ook heel gericht gezocht. Voor Bakkal haalden we Lex Immers, van wie ik al gecharmeerd was. Een type dat bij Feyenoord past, hij is bovendien kopsterk en komt altijd voor de goal. Voor de spitspositie hadden we nog een tijdje contact met Guidetti, maar dat bleek zinloos.’

In de slotfase van de transferperiode hoopt Feyenoord nog op een verrassing. ‘We hadden contact met de vader van Bojan die voor Barcelona en AS Roma heeft gespeeld en nu voor AC Milan uitkomt. We wilden zijn zoon huren. Hij wist dat zijn zoon zich bij Feyenoord goed zou ontwikkelen en hij was ook gecharmeerd van mij. Helaas voor ons kwam Milan ertussen. Daarop kwam Luc Castaignos nog in beeld, maar ook dat bleek niet haalbaar.’

Waarna Ronald op een curieuze manier terecht komt bij Graziano Pellè. ‘Een vriendinnetje van mijn zoon Tim, met wie hij overigens geen relatie had, was op vakantie in Spanje. Zij had er Pellè ontmoet en ze hadden het over mij gehad. Pellè was kennelijk nogal positief over mij. Tim stuurde mij daarop een sms’je. Of Pellè niks voor Feyenoord was. Ik ben erin gedoken. Iedereen was aanvankelijk sceptisch omdat hij weinig gescoord had, maar ik heb het toch doorgedrukt. Ik had bij AZ met Pellè gewerkt en had een goed contact met hem. Bovendien was hij toen fysiek al heel sterk en balvast.’

Maar dat de Italiaan zó belangrijk zou worden voor Feyenoord had zijn trainer ook niet

verwacht. ‘Ik had niet durven dromen dat hij zo veel doelpunten zou maken. Gelukkig begon hij meteen te scoren waardoor de scepsis vrij snel verdween. Bij Feyenoord is hij wél met veel meer vertrouwen gaan spelen. Bovendien is Pellè een echte prof, vergis je niet. Hij traint goed, is serieus en verzorgt zijn lichaam. Hij weegt 103 kilo, maar heeft een vetgehalte van slechts zeven, acht procent. Zo’n lichaam krijg je echt niet van de bal.’

Door de komst van de Italiaan fleurt Feyenoord zichtbaar op. Na een aarzelend begin klimt de ploeg voor de winterstop naar de vierde plaats met 37 punten uit achttien duels, slechts drie punten minder dan koploper FC Twente. Pellè scoort erop los (veertien goals in veertien competitieduels). Alleen de aankopen Vormer, Singh en Goossens lijken overbodig. ‘Vorig seizoen hadden we regelmatig junioren op de bank. We vonden dat de selectie groter moest worden, met wat ervaring erbij, maar het mocht natuurlijk niet te veel kosten. Vormer, Goossens en Janmaat kwamen transfervrij. Die hebben geen dubbeltje gekost en Singh maar drie ton.’

Vanaf 5 november 2011 – 0-1 tegen NEC – blijft Feyenoord ongeslagen in De Kuip. Intussen breken er steeds meer jonkies door, zoals Jean-Paul Boëtius en Tonny Vilhena. ‘Binnen Feye-noord was al lang bekend dat Boëtius een groot talent is. Ik kijk zelf ook regelmatig bij de A1 en weet wat eraan zit te komen. Zo had ik ook Boëtius zien spelen en ik wist dat hij er zeven, acht maanden uit was geweest door een zware knieblesure. Vanaf oktober 2012 ging hij bij de A-selectie meetrainen, zoals nog enkele talentvolle A-junioren. Bij Boëtius was het meteen raak. Hij schiet net zo makkelijk links als rechts, is snel en heel onbevangen. Tonny Vilhena zat er vorig jaar al een paar keer bij, maar viel begin dit seizoen wat terug. Wat wil je, die jongen was pas zeventien. Nu is hij weer helemaal terug.’

Vilhena zorgt voor balans op Feyenoords middenveld. ‘Clasie en Immers spelen daar vast, ik had een derde middenvelder nodig. Kelvin Leerdam speelde daar vorig jaar een aantal keren en ik heb het ook met Ruud Vormer geprobeerd. Maar Vormer is toch meer een type Clasie, met de kont voor de verdediging. Daarom gaf ik ook Tonny een kans.’

De indruk bestaat dat Vilhena vooral in de basis verschijnt omdat Leerdam weigert zijn contract met Feyenoord te verlengen. ‘Laat ik zeggen dat je iemand een tijdje moet laten staan als je hem een kans wil geven. Toen de situatie met Leerdam zich voordeed, was voor mij één plus één twee. Ik houd ook altijd in de gaten wie links- en rechtsbenig is. Vorig jaar had ik vaak drie rechtsbenige middenvelders. Vilhena is linksbenig, zodat met hem erbij de balans beter is.’

Ronald werkt uitstekend samen met de groep. ‘We zijn heel goed met elkaar. Wat ook zo prettig is: jonge jongens als Clasie, De Vrij en Indi Martins willen dolgraag beter worden en hebben daar veel voor over. En dat stralen ze ook uit. Anderen gaan daar weer in mee. Je moet ze wel voortdurend kort houden en gedeeltelijk opvoeden. Tot nu toe hebben ze zich niet misdragen, maar soms zijn er wel eens kleine dingen waarop je ze moet aanspreken. Dan bedoel ik vooral het gedrag in de kleedkamer. Ruimen ze hun spullen wel op? Gooien ze hun kleding in de daarvoor bestemde bakken? Ik vergelijk het wel eens met de opvoeding van mijn kinderen thuis. Je moet ze nog steeds een beetje opvoeden, anders wordt het een vrijgevochten bende. Voetbal is een vak en dat moet je als zodanig benaderen. Daar horen zaken bij als

discipline, jezelf per se willen verbeteren, krachttraining.’

Zijn assistenten Jean-Paul van Gastel en Giovanni van Bronckhorst zijn net als Ronald praktijkjongens. Wat is hun inbreng? ‘Die is heel groot. Dat was ook een onderwerp van het eerste gesprek over mijn contract. Ik wilde een gedeeltelijke verfrissing in de technische staf waarin wel het een en ander gebeurt als de hoofdtrainer weg moet. Van Gastel zat bij de jeugd en ik kende hem als oud-ploeggenoot bij Feyenoord goed. Jean-Paul kende alle jonge spelers. Ook met Van Bronckhorst heb ik samengespeeld. Onder Mario Been was Gio er al één dag per week, maar hem wilde ik er graag fulltime bij. Keeperstrainer Patrick Lodewijks was heel close met Mario – hem moest ik echt over de streep trekken. Met Bas van Noortwijk als een fantastische teammanager en Carlo de Leeuw als geweldige materiaalman hebben we stuk voor stuk praktijkjongens en pure Feyenoorders in de technische staf. Heel mooi.’

Begin december 2012 tekent Ronald opnieuw voor één seizoen bij. Wat geeft voor hem de doorslag? ‘Vooral omdat ik het hier fantastisch naar mijn zin heb. Over een jaar zien we wel weer.’

Tijdens de winterstop wordt Ronald met een opmerkelijke meevaller geconfronteerd. Tot ieders verrassing slaagt Van Geel erin Pellè vierenhalf jaar vast te leggen. De Italiaan tekent tot 2017 en de transfersom aan Parma is relatief laag: ruim twee miljoen euro.

Daarmee liggen de belangrijkste spelers van Feyenoord lang-durig vast. De Vrij heeft weliswaar een verbintenis tot 2014, maar Feyenoord verwacht dat ook hij na afloop van het seizoen voor een langere periode bijtekent.

Kan de ploeg dit seizoen het niveau van vóór de winterstop volhouden? Ronald: ‘Ik denk zelfs dat er meer in zit. Als ik zie wat we allemaal nog kunnen verbeteren, dan ben ik er in elk geval van overtuigd dat we bij de eerste vijf eindigen.’

Het kalenderjaar 2013 begint Feyenoord wisselvallig: een 3-0 nederlaag bij Ajax, 0-0 tegen FC Twente in De Kuip, een bekernederlaag van 2-1 tegen PSV en een 1-3 overwinning op Willem II in Tilburg. In dat laatste duel speelt Tonny Vilhena verrassend sterk *op 10* in plaats van de geschorste Lex Immers. Onmiddellijk gaan er stemmen op de jeugdige middenvelder daar te laten staan. Ronald vindt dat onzin. ‘Immers heeft het tot nu toe goed gedaan op die positie. Ik denk ook nog steeds dat Ajax, PSV en FC Twente eerder in aanmerking komen voor de titel dan wij. Zij beschikken domweg over meer mogelijkheden.’

De trainersvisie

Ronald bouwt zijn trainerscarrière in alle rust op. Hij begint medio 1998 als assistent van Guus Hiddink bij het Nederlands elftal en vervolgens van Louis van Gaal bij Barcelona. Als Ronald eind 1999 de kans krijgt hoofdtrainer te worden bij Vitesse, acht hij de tijd rijp op eigen benen te staan. Vanaf dat moment maakt hij alle mogelijke situaties mee. Hij krijgt waardering na het veroveren van landstitels, maar is evengoed mikpunt van bijtende kritiek als hij ontslagen wordt of voortijdig opstapt.

Nu Ronald trainer is van Feyenoord lijkt hij eindelijk in een stabiele fase van zijn trainersloopbaan beland. Hij is aanzienlijk rustiger dan in zijn jaren bij Vitesse, Ajax, Benfica, PSV, Valencia en AZ. Mede door de ernstige ziekte van zijn vrouw Bartina weet Ronald intussen wat het belangrijkste is in het leven en kan hij tegenslagen in de voetballerij veel gemakkelijker relativeren. Ronald Koeman is anno 2013 een ervaren, evenwichtige trainer, die in Rotterdam-Zuid op handen wordt gedragen. In dit interview gaat hij uitgebreid in op de stormachtige ontwikkeling van zijn carrière.

Als voetballer zei je in interviews vaak dat je nooit trainer zou worden. Wanneer kwam je tot het besef dat je dat toch wilde?

‘Toen het einde van mijn spelersloopbaan naderde, dacht ik steeds vaker over mijn toekomst na. Ik concludeerde dat het veld me toch meer aantrok dan bijvoorbeeld een commerciële functie. De doorslag gaf de verkorte trainerscursus, waarvoor Guus Hiddink zich sterk maakte. Die kon ik meteen volgen nadat ik als speler bij Feyenoord was gestopt. Ik hoefde dus niet eerst een jaar of zo te overbruggen. Samen met Ruud Krol, Ruud Gullit, Frank Rijkaard en Johan Neeskens kon ik zo in slechts één jaar het diploma Coach Betaald Voetbal halen. Als ik de normale weg van vijf of zes jaar had moeten bewandelen, weet ik niet of ik het wel had gedaan. Ik wilde eerst kijken of ik het vak wel leuk vond. Gaandeweg de cursus begon ik het steeds leuker te vinden. En toen wist ik zeker: ik ga door als trainer.’

Wat vond jij de goede en wat de slechte onderdelen van de cursus?

‘Slechte onderdelen waren er eigenlijk niet. Goed was vooral het geven van trainingen, de organisatie uitwerken op het veld. Vooral het onderdeel trainingskunde dat Foppe de Haan op maandag gaf vond ik leerzaam. Daarin stond conditionele voetbaltraining centraal. Dat was nieuw voor ons. Als speler maakte je vaak genoeg positiepelletjes en trap- en passvormen mee, dat beheerste je wel. Ook een wedstrijd analyseren lukte ons nog, maar wij hadden natuurlijk geen vooropleiding als leraar zoals Van Gaal en Adriaanse. Verder leerde ik veel oefenvormen van Hans Westerhof toen Neeskens en ik stage liepen bij Ajax. Die schudde hij zó uit zijn mouw. “Heb je twee man minder? Dan doen we het zo en zo”. Op het eind van de cursus kregen we nog een stuk management, ook heel leerzaam.’

Heb je daar een voorbeeld van?

‘Ik moest een trainer spelen met een ontevreden speler. Die dwarsligger was Frank Rijkaard. Die rol paste erg goed bij Frank, haha! Alles werd opgenomen en later geëvalueerd. Omgang met media zat ook in het onderdeel management, maar dat had ik voor een groot deel als speler zelf al ervaren. Ik liep ook stage bij Herbert Neumann bij NAC, weer

leerzaam. Neumann was een interessante, filosofische man. Het grappige is dat ik hem later zou opvolgen bij Vitesse.’

Als speler maakte je Crujff zeven jaar mee als trainer bij Ajax en Barcelona. Heb je van hem specifieke dingen geleerd?

‘Bij Johan dacht ik nog niet na over oefenvormen en dergelijke. Hij was natuurlijk ook geen *gestructureerde voetbaltrainer*, maar werkte veel meer vanuit zijn eigen ervaring als speler. Tonnie Bruins Slot was er voor de structuur. Van Johan leerde ik bepaalde zaken heel direct aan te pakken. Eind 2012 bijvoorbeeld wilde iemand van de Vrienden van Feyenoord vanwege zijn vijftigste verjaardag een feestwedstrijd op het hoofdveld in De Kuip spelen. Toen werd ik even boos en gooide er een *tweet* uit. De knuppel in het hoenderhok gooien dus, zoals Johan dat vroeger ook deed. Johan bekritiseerde spelers soms in de pers als hij dat nuttig vond. Dat deed ik ook toen ik nog trainer was bij Ajax, maar daar ben ik nu toch voorzichtiger in. Je kunt niet altijd zomaar eerlijk je mening geven omdat je spelers soms moet beschermen.’

Eind 2012 bekritiseerde je in pittige bewoordingen anders wel een aantal spelers die in De Kuip aan het biljarten waren, terwijl het eerste elftal een wedstrijd speelde.

‘Soms gebruik ik nog wel eens de media om spelers ergens op te wijzen of te prikkelen of juist te complimenteren. Dat doe ik niet omdat Crujff het ook deed, je leert het naarmate je de groep beter leert kennen. De een heeft extra bescherming nodig, de ander juist een schop onder zijn reet. Theo Janssen bijvoorbeeld moest je constant prikkelen. Bij buitenlandse spelers heb je weer rekening te houden met hun cultuur, vooral bij Afrikaanse jongens ligt het moeilijk. Het is een vrij ingewikkelde materie, waarvoor veel mensenkennis is vereist.’

Heeft Johan Crujff gelijk als hij stelt dat het niet werkt, een technisch/algemeen directeur met het hoogste trainersdiploma?

‘Natuurlijk heeft Crujff gelijk. Je voorkomt problemen met een directeur zonder diploma Coach Betaald Voetbal, want anders gaan ze zich vroeg of laat toch met voetbal bemoeien. Bij Feyenoord werk ik perfect samen met Martin van Geel. Hij ondersteunt zijn trainer en laat me mijn werk doen. Dat doet hij heel goed. Martin heeft dan ook geen trainersdiploma.’

Crujff zwoer bij 4-3-3 met slechts één controlerende middenvelder, omdat in dat systeem de afstanden tussen de spelers het kleinst zijn en de mogelijkheden op driehoekjes het grootst.

‘Bij Feyenoord speel ik ook met vier verdedigers en drie aanvallers, maar met maar één aanvallende middenvelder, Lex Immers. Hij heeft zo meer mogelijkheden om bij de spits te komen. Met twee aanvallende middenvelders is dat gecompliceerder. In het huidige voetbal is de balans op het middenveld steeds belangrijker geworden. Incidenteel spelen we met twee spitsen, zoals in de Champions League of tegen Ajax, PSV en AZ. Dat heeft vooral te maken met de sterkte van de tegenstander, dan speel je iets behoudender. Iedereen roept nu dat Vitesse zo offensief speelt omdat het vier aanvallers opstelt, maar bij balverlies staan ze

alle vier op eigen helft. Dat is dus helemaal niet aanvallend. Het ligt dus niet aan het aantal spitsen, maar aan de invulling. Waar zet je druk, wie doet wat, enzovoorts. Dan kan 4-4-2 aanvullender zijn dan 4-4-3.'

Bij Hiddink en Van Gaal was je assistent. Wat kreeg je van hen mee?

'Van Guus vooral hoe hij met het team omgaat, in het bijzonder tijdens het WK van '98. Hij creëerde een sfeertje waarin iedereen zich prettig én belangrijk voelde. Guus gaf mensen aandacht en sommige spelers heel slim verantwoordelijkheden. Bij PSV voelden Lerby, Van Breukelen en ik ons daardoor verantwoordelijk voor veel zaken. Van Louis leerde ik vooral trainingen voorbereiden en organiseren. Ook van zijn analyses en besprekingen stak ik veel op. Veel dingen uit zijn trainingen noteerde ik. Sommige van zijn trap- en passvormen gebruik ik nog steeds, net als positiepelletjes als vijf-tegen-drie, zes-tegen-drie en zeven-tegen-drie, steeds met spelers op een vaste positie. Bij Feyenoord spelen we nu vaak een positiepel van acht-tegen-acht met drie *neutralen* die meespelen met de acht in balbezit.'

Ook van Louis van Gaal geleerd?

'Nee, dat zag ik weer voor het eerst bij een training van Pep Guardiola bij Barcelona. Die drie *neutralen* zijn nu mijn vaste middenvelders, Clasic, Immers en Vilhena. In dat onderdeel van het voetbal hebben we met Feyenoord grote stappen gemaakt. Daarvóór was het vooral een eind weg hollen. Het stokpaardje van Johan was: niet rennen, maar de juiste positie bezetten waardoor je zo veel mogelijk afspeelmogelijkheden creëert. Johan zei altijd: "Hoe meer je loopt, hoe minder je ziet". Het liefst deed Johan een positiepel met de acht tot tien beste spelers, met de rest moest Tonnie Bruins Slot zich maar bezighouden. Ik heb van wel meer collega's geleerd. Als ikzelf geen club had, ging ik geregeld bij trainingen kijken en zag ik weer andere vormen die ik later kon gebruiken.'

Trainen ze in het buitenland anders dan hier?

'Over het algemeen wel. Het is wel veranderd, maar Engelse ploegen trainen meestal totaal anders dan wij. Ze trainen sowieso veel minder dan wij. Ik zie wel eens zogenaamd grote Engelse ploegen, waarvan ik denk dat daar toch veel meer uit te halen is. Als je zo veel kwaliteit nou eens een beetje meer gestructureerd laat voetballen, met een idee. Dat zou ik dan wel eens willen zien. Het is niet voor niks dat Nederlandse trainers in het buitenland zo succesvol waren en nog steeds zijn. Wij gaan altijd uit van balbezit. Het is toch ook veel leuker de bal te hebben dan er achteraan te lopen? Het verbaast me dat er nog steeds geen Nederlandse trainer in Italië werkt. Juventus speelt nu wat leuker en aanvullender, maar die andere ploegen... Hoe ze daar in godsnaam spelen... Vreselijk. Met onze opleiding zijn wij qua training nog steeds toonaangevend.'

Was het een bewuste keuze het trainerschap op te bouwen door als assistent te beginnen?

'Zeker. Halverwege mijn tweede seizoen bij Barcelona als assistent kwam Vitesse precies op tijd. Ik wilde het toen zelf laten zien. Ik begon heel strak, wat Louis ook wel had. Ik zat overal bovenop, te extreem soms. Elke training moest perfect zijn. Ik herhaalde ook heel veel, ook dat had ik van Louis geleerd. Een driehoeksvorm bijvoorbeeld, waarin een speler vanuit de onderste punt van die driehoek andere spelers aanspeelt die rechts moeten

aannemen en links inspelen. Daarna kwamen er het kaatsen en de een-tweetjes bij. Op zich best een leuke vorm, maar als ze die constant moesten herhalen, werd het saai en raakten de spelers mentaal vermoeid. Toen ik vertrok bij Vitesse kreeg ik van de spelers een grote foto waarop ze allemaal een stukje hadden geschreven. Marc van Hintum schreef: “Hè, hè, zijn we eindelijk van die driehoekjes af”, haha!’

Was dat misschien door een gevoel van onzekerheid?

‘Misschien wel. Nu heb ik dat minder. Een training mag best wel eens wat minder zijn, als het maar geen invloed heeft op de wedstrijd. Maar met die driehoekjes kregen ze bij Vitesse wel meer functionele techniek. En dan bedoel ik niet een bal in je nek dood leggen, maar: is je eerste aanname goed, leg je de bal goed klaar, heb je de timing en het overzicht om iemand anders aan te spelen. Dat herhaal ik ook vaak bij Feyenoord en als je ziet hoeveel ze daar beter van worden... Gigantisch. We spelen ook wel eens een *omschakelingspel* met tien-tegen-tien. Clasic is dan de vrije man en ook de twee keepers mogen meevoetballen. Het team in balbezit heeft dus altijd dertien man. Om met dertien-tegen-tien op een vrij hobbelig veld toch goed te kunnen werken, maak ik het veld wat groter. Dat maakt het makkelijker. Als het kleiner zou zijn, loopt het niet. Dat is weer een kwestie van ervaring. Ze denken echt niet: is het nou veertig meter lang? Of vijftig meter? Het gaat om de invulling.’

Bij Vitesse had je, net zoals nu bij Feyenoord, te maken met veel verschillende culturen. Bemoeilijkte dat je werk?

‘Dat viel wel mee. Van mij hoefden ze niet perfect Nederlands te spreken, maar ze moesten wel bepaalde dingen begrijpen. Voor de Zuid-Amerikanen had ik een lijstje met typische voetbaluitdrukkingen. Ze moesten weten wat *links* betekende, *rechts*, *tijd*, *kaatsen*, noem maar op. Ze moesten op het veld kunnen communiceren. Je leert ook met de gewoontes van culturen omgaan, wat ze wel of niet accepteren, hoe ze met bepaalde dingen omgaan. Soms hoorde ik via via dat ik te direct tegen een speler was geweest. Maar dat gold ook voor Nederlandse spelers. Daarin heb ik best fouten gemaakt. Ik nam Van der Vaart zijn aanvoerdersband af omdat hij geen linksbuiten wilde spelen. Dat had ik anders kunnen oplossen. Het maakt weer eens duidelijk dat trainer zijn een *ervaringsvak* is.’

Jij had als speler een fantastische trap. Die zie je bij de huidige generatie vrijwel niet. Is die trap niet aan te leren?

‘Vooropgesteld: iemand die geboren wordt met een slechte trap zal nooit een fantastische trap krijgen. Maar je kunt door meer training je traptechniek wel ontwikkelen. Ik was er vroeger veel mee bezig. Ik vind jongens als Alderweireld en Vertonghen wel een mooie trap hebben. Maar in het huidige voetbal is het veel meer *kort* dan vroeger, veel minder direct. Ik gaf vaak de lange bal op de linksbuiten, die dan *zó* naar de goal kon lopen. Dan zorgde ik er eerst wel voor goed *open te staan*. Zo zag ik in een wedstrijd Bruno Martins Indi en Stefan de Vrij verkeerd indribbelen. Stefan dribbelde vanaf rechts in het centrum schuin rechts naar voren. Dan kun je de bal nooit helemaal op links leggen. Bij Bruno was het precies andersom. Hij dribbelde vanaf links in het centrum naar de linkerkant. Zo kon hij nooit zien of onze rechtsbuiten vrijstond. Dat soort dingen laten we ze op videobeelden zien. Als je *openstaat*, recht vooruit dribbelt, kun je altijd naar twee kanten openen. Dat kan bij

Feyenoord nog steeds beter.'

Ook dat harde schot van jou zie je vrijwel nergens meer.

'Nee, het lijkt ook of er steeds minder van afstand wordt geschoten. Noem mij één speler die nog tien goals per seizoen maakt vanaf twintig meter? Alles is veel *korter* geworden, minder direct. Het is nu meer zoeken, zoeken en nog eens zoeken. Jongens als De Vrij en Martins Indi hebben een goeie trap, maar het kan nog beter. Ze moeten er zelf meer aan doen en daar staan ze gelukkig ook voor open. Toen ik bij Vitesse kwam, had Theo Janssen die mooie trap al, maar hij oefende er weinig op. Ik ben met hem vrije trappen gaan nemen. Van de tien schoot ik er vijf in en hij maar twee. Daar raakte Theo door geprikkeld en hij ging er meer op trainen. Theo moet nog steeds gewoon elk jaar minimaal vijf vrije trappen binnenschieten.'

Hoe bereid jij je trainingsprogramma voor?

'In overleg met de technische staf maak ik een weekprogramma. Wanneer doen we dit, wanneer doen we dat, enzovoorts. Ik zet alles op papier en kijk aan het eind van het jaar na wat we allemaal gedaan hebben.'

Hoe ziet een gemiddelde trainingsweek eruit als jullie van zondag tot zondag spelen?

'De groep die drie kwartier of meer in de benen heeft, doet op maandagochtend aan hersteltraining. 's Avonds spelen de beloften, waarin we iedereen laten meedoen die op zondag niet in actie kwam. Er mogen tegenwoordig maximaal drie veldspelers plus een keeper boven de 23 jaar worden opgesteld. Gelukkig hebben wij veel jongens onder die leeftijdsgrens, die doen dus allemaal mee bij de beloften. Dinsdag is onze vrije dag. Op woensdagmorgen is er voor de jongens die maandagavond speelden herstel- en daarna krachttraining. Zij zijn 's middags vrij. De groep die op zondag speelde doet eerst krachttraining en bekijkt daarna uitgewerkte beeldfragmenten van de laatste wedstrijd, met specifieke momenten. Dat duurt hooguit tien minuten. Deze jongens trainen woensdagmiddag op conditie. Soms in kleine of grote partijen, soms in circuitvorm. Op donderdag hebben we de groep compleet en trainen we één keer. Net als op vrijdag. De trainingen duren een kleine anderhalf uur, inclusief de warming-up van twintig minuten. Op vrijdag spelen we elf-tegen-elf, nadat we eerst een analyse van de komende tegenstander hebben laten zien. *Hoe en waar zetten ze druk, waar bouwen ze op*, enzovoorts. Jean-Paul van Gastel en Gio van Bronckhorst maken deze analyse en laten mij die eerst zien. Dan kan ik eventueel nog wijzigingen aanbrengen. Daarna speelt de verwachte basiself tegen elf anderen. Michel Valke filmt dat, en daar pikken we nog uit wat goed en niet goed ging. Dat laten we op zaterdag zien. Zo is iedereen optimaal voorbereid op de komende tegenstander. Die laatste partij elf-tegen-elf spelen we overigens zonder publiek.'

Waarom zonder publiek? De supporters van Feyenoord willen toch overal bij zijn?

'Dat kan wel zijn, maar ik hoef de tegenstanders toch niet te laten zien hoe wij gaan spelen? Bovendien kun je in alle rust dingen uitleggen op het veld. Dat is maar één keer per week. Bij Ajax mogen de supporters maar één keer per week bij een training zijn, de rest is besloten. Bij PSV is De Herdgang drie dagen per week dicht voor de training. Bij Barcelona kom je zelfs helemaal nooit bij een training. Dan zijn de Feyenoord-supporters dus niet

slecht af. Dat accepteren ze ook. Zo lang het goed gaat tenminste, haha!’

In relatie tot de trainingen moeten de spelers zelfs op hun computer werken.

‘Op dinsdagavond moeten ze inloggen op *Teamperformance, State of Mood*, hun gemoedstoestand. Dan zien ze twee grafieken met een vragenlijst: *is de training saai, wat kan anders*, enzovoorts. Het kost hun maar vijf minuten, maar er komt voor ons veel informatie uit. Het verklaart vaak waarom iemand vermoeid is of snel geïrriteerd. Je vraagt tenslotte niet elke morgen: *Hoe gaat het, hoe is het thuis?* En dat 24 keer. Zo werkt het niet. Jean-Paul van Gastel en ik bekijken de vragenlijsten de volgende ochtend.’

Je zit er tijdens de trainingen bovenop, maar als speler had je kennelijk wel eens moeite met de concentratie. Crujff zei tijdens een warming-up voor een wedstrijd regelmatig tegen je dat het die dag niks zou worden omdat je de bal niet hard genoeg inspeelde.

‘Ik weet het, dat werd zelfs een obsessie voor me. Dan zat het tijdens een warming-up voor een wedstrijd zó vast in mijn hoofd dat ik hard moest inspelen omdat Crujff stond te kijken. Het moest een automatisme worden en dat is me uiteindelijk ook gelukt. Daar streef ik nu ook bij Feyenoord naar. Ik zeg vaak dat ze harder moeten inspelen en dat is gelukkig al beter dan het was. Maar bij sommige spelers moet je het nog steeds constant zeggen, anders vervallen ze weer in te zachte inspelballen. Niet alleen ik zit er bovenop, ook de andere leden van de technische staf zijn heel scherp. Want ik zie natuurlijk niet alles.’

Hoe zien jouw voor- en nabesprekingen eruit?

‘Mijn voorbespreking duurt hooguit vijf minuten. We zijn al een groot deel van de week met de komende wedstrijd bezig. Op zaterdag kijken we nog eens naar de beelden van de laatste training. Wat valt er dan nog vlak voor de wedstrijd te vertellen? Dat ze hun best moeten doen? Je probeert ze alleen nog een beetje te prikkelen. De voorbespreking houd ik zo’n vijf kwartier voor de wedstrijd, als ik de opstelling van de tegenstander heb. Die zet ik op het bord met magneetjes, tegenover onze opstelling. Op een flip-over heb ik nog wat geschreven dat ik kort met ze doorneem en dat is het dan. Op maandag houden we de nabespreking met de hele groep. Die duurt wat langer, ook al omdat ik spelers dan soms iets vraag. Toen Erwin Mulder terugkwam van zijn blessure vroeg ik hem bijvoorbeeld hoe hij vond dat Kostas Lamprou hem had vervangen. In het begin schrokken ze daarvan, nu zijn ze erop voorbereid, maar het blijft moeilijk voor ze. Als ik rechtsback ben en ik moet een oordeel geven over de rechtsbuiten, dan valt dat niet mee. Maar op een gegeven moment komen ze wel los.’

Leg je een gepasseerde speler uit waarom hij wissel is?

‘Het ligt eraan of het iemand is die al veel heeft gespeeld. Zo had ik Kenneth Perez naar PSV gehaald, waar hij goed speelde. De eerste Champions League-wedstrijd speelden we tegen CSKA Moskou. Dat had drie goede, bewegende middenvelders. Kenneth was natuurlijk geen balafpakker. Op woensdagmorgen ging ik naar zijn kamer en legde hem uit dat we voor deze specifieke wedstrijd een ander type middenvelder nodig hadden. Dat werd Méndez. Perez vroeg me meteen of hij dan helemaal niet meer zou spelen, maar dat was

onzin natuurlijk. En wat gebeurde? Na 25 minuten raakte Afellay geblesseerd en moest Perez alsnog invallen. We wonnen met 2-1 en Kenneth maakte de tweede goal. Zo kan het dus ook gaan. Ik heb dit seizoen ook Lamprou uitgelegd waarom ik weer voor Mulder koos nadat die weer fit was. Maar als Wesley Verhoek of Ruud Vormer niet spelen, ga ik hun dat niet elke keer uitleggen. Bij Ajax leverde dat wel eens een conflict op. Dat waren nu eenmaal goedgebekte jongens die ineens in het eerste van Ajax stonden. Daar hebben ze ook van geleerd, net als ik.'

Je speelde zelf op topniveau. Kost het dan moeite je te verplaatsen in een veel minder getalenteerde speler?

'In het begin had ik daar moeite mee. Dan was iets voor mij normaal, maar voor de speler te moeilijk. Daar begreep ik aanvankelijk niets van. Later besepte ik dat de een het wel ziet en de ander het nooit zal leren. Als ik zie dat een rechtsback niet geweldig kan voetballen, maar wel beter wordt, dan kan ik er wel mee omgaan. Maar als hij níét beter wordt, stel ik een ander op. En het is te gek voor woorden dat sommige profspelers puur rechtsbenig zijn en niets met links kunnen. Er is zo veel tijd om daaraan te werken. Maar daar hadden ze eigenlijk op hun tiende, elfde, twaalfde aan moeten werken en veel minder als ze al 25 zijn. Hoewel, je kunt je zelfs op die leeftijd nog verbeteren. Kijk naar Ruben Schaken.'

Er zijn ook trainers die zeggen dat je spelers na pakweg hun 25ste niets meer kunt leren.

'Onzin. Je bent nooit te oud om te leren. Ik kan er niet voor zorgen dat Schaken voortaan twintig goals per seizoen maakt, die rust heeft hij niet in zijn spel, maar ik kan hem nog wel beter maken. Hij kan bijvoorbeeld nóg meer zijn snelheid benutten, betere voorzetten geven, of eerder een voorzet geven. Na de training werken de aanvallers vaak met Roy Makaay en Gaston Taument. Dat is voor jongens als Schaken, Verhoek, Pellè, Achahbar en Cissé een specifieke spitsentraining waar ze beter van worden.'

Jij bent dus een voorstander van specialisatie bij de trainingen.

'Niemand beter dan oud-spitsen als Makaay of Eijkelkamp kunnen je vertellen hoe een spits moet weglopen, wanneer hij naar de eerste of tweede paal moet gaan, noem maar op. Makaay was een fantastische spits in het *weglopen*, het juiste moment kiezen, aanname, afwerking, altijd op de goal. Het zou dom zijn te denken dat ik dat ook kan. Nee, ik stond vroeger achterin. Ik kan De Vrij en Martins Indi weer vertellen waarom ze niet naar links of rechts moeten dribbelen, maar recht vooruit. Van Gastel was middenvelder, net als Van Bronckhorst die ook linksback speelde. Zo hebben we voor elke linie wel iemand. Ook de keeperstrainer maakt al een tijd deel uit van de staf. En voor de conditie hebben we parttime een fysiologische trainer, Toine van de Goolberg. Hij komt twee, hooguit drie keer per week bij ons om een training af te bouwen. Er is bij Feye-noord nu een sfeertje waarin de jongens zich in deze fantastische groep kunnen ontwikkelen.'

In februari 2013 kwam ook Cor Adriaanse bij de technische staf. Hij trainde de B-jeugd, maar werkt nu met de verdedigers van het eerste. De knullige tegengoal in de bekerwedstrijd tegen PSV op 30 januari 2013 zou de aanleiding zijn geweest.

'Onzin. Het besluit viel al in de winterstop. Sommige media maakten ervan dat het door die

goal tegen PSV kwam. Cor was vroeger een specifieke verdediger en kan iets aan de staf toevoegen.'

Kun je uitleggen hoe je spelers beter maakt?

'Door training, door ze te wijzen op welke punten ze zich moeten ontwikkelen en daar tijd in te stoppen en door beelden te tonen waarop ze zichzelf individueel en positioneel bezig zien. Dan kunnen ze namelijk niet meer zeggen: "Ja, maar...", wat typisch Nederlands is. Mits ze talent hebben, worden ze met dat alles individueel beter, waardoor ook het team beter wordt. Daarin hebben we grote stappen gemaakt. Als je ziet hoe de samenwerking met Pellè als spits gigantisch is vooruitgegaan... Het herkennen van elkaars kwaliteiten doe je vooral via beeld. Daarmee zijn we redelijk ver in vergelijking met andere clubs.'

Je veranderde de mandekking bij Feyenoord in zonedekking. Waarom?

'Toen we nog *man-to-man* verdedigden kregen we te vaak goals tegen uit standaardsituaties. Je wordt dan vaak geblokt, waardoor je niet meer bij je man kunt komen. Je ziet wel eens dat een verdediger wordt geblokt door een kleine tegenstander, zodat een goede kopper vrij kan komen. Daarom gingen we op zonedekking over. Het is ook makkelijker in de uitvoering dan mandekking, omdat je nu alleen de zone in de gaten hoeft te houden. Voorwaarde is wel dat je de bal moet aanvallen. Als je stilstaat en de tegenstander loopt in en springt, dan komt hij altijd hoger, want jij springt uit stilstand. We zijn daar constant mee bezig.'

Jullie werken met het zogenoemde Raymond Verheijen-model. Hoe ziet dat eruit?

'Het komt erop neer dat we maar één keer per dag een veldtraining hebben en hooguit een tweede keer met krachtrainingen. Maar twee veldtrainingen op één dag komen in het boek van Verheijen niet voor. Hij stelt dat je door te zwaar trainen vermoeidheid opbouwt en daardoor ontstaan blessures. Ik dacht wel eens dat we te weinig deden, maar ik moet zeggen dat wij weinig blessures hebben. Ik had altijd het idee dat je met jongens van achttien, negentien jaar net zo veel kon trainen als je wilde. Maar het is gebleken dat je juist met die jongens voorzichtig moet zijn. Ze moeten al zó veel doen om het niveau te halen en het tempo bij te houden, dat dat voor hen al heel zwaar is. Een goed voorbeeld is Jordy Clasie. Toen hij bij ons kwam deed hij het eerste half jaar bijna geen conditietraining. Zijn wedstrijd was al zo'n grote inspanning voor hem, dat conditietraining te veel voor hem was. Het eerste half jaar heb ik hem wel zes, zeven keer na een minuut of zeventig moeten wisselen omdat hij er helemaal doorheen zat. Door zo veel mogelijk te spelen werd hij langzaam maar zeker sterker. Het werd 75, 80, 85 minuten per wedstrijd. En nu doet hij op woensdagmiddag ook mee aan de conditionele training.'

Bemoeit Verheijen zich ook met de invulling van de veldtraining?

'Dat niet. Hij geeft de hoogte van de belasting aan. Jongens als Boëtius en Vilhena doen bijvoorbeeld maar een gedeelte van de conditietraining. Maar de invulling van de training verzorgen wij.'

Een stelling luidt: oud-verdedigers zijn als trainer behoudender dan oud-aanvallers. Mee eens?

‘Het zou kunnen dat oud-aanvallers wat frivoler als trainer zijn. Als verdediger was je toch vooral bezig met de organisatie, meer met het team. Dat is weer een voordeel voor een trainer.’

Zijn échte verdedigers op te leiden?

‘Jawel, maar dan zul je ze eerst moeten scouten en daar gaat ’t nogal eens mis. Kijk naar de jeugdelftalletjes van de grotere clubs. Eigenlijk zie je daar voornamelijk kleine spelertjes, allemaal *nummertjes 10*, of spitsjes. Allemaal technisch vaardige, handige spelertjes, maar op lengte en fysiek wordt nauwelijks gescout. Ik denk dus dat de insteek moet veranderen.’

Een andere stelling is: een trainer is zo goed als zijn materiaal.

‘Daar ben ik het gedeeltelijk mee eens. Maar met goed werk en jouw ideeën over voetbal, kun je een elftal toch behoorlijk naar je hand zetten. En er zijn natuurlijk ook clubs met heel veel geld en heel veel goede spelers, die toch geen succes hebben. Die kopen om het kopen, maar er zit totaal geen gedachte achter.’

De spelers van Feyenoord vinden je een harde trainer.

Hebben ze gelijk?

‘Ik ben hard, maar ook aardig. Ik zeg alleen wél wat ik vind, wat ik wil en hoe dat moet gebeuren. Deze groep heeft daar behoefte aan. Ik wil dat ze doorkrijgen dat ze alleen kunnen winnen met volledige toewijding, maar in Nederland was dat lang te veel gevraagd. Ik heb zo vaak met spelers gezeten: *Heb je Rooney gezien? Of Eto'o? Die spelen gewoon rechtsback als het moet.* Dat fascineert mij in de coach José Mourinho. Wat je ook van hem vindt, hij krijgt het wel voor elkaar dat stervoetballers in dienst van het elftal gaan spelen. Ik probeer mijn spelers constant die spiegel voor te houden en daarbij kan ik soms hard zijn. Maar die afstand tussen hen en mij vind ik eigenlijk ook wel prettig. Als het niet goed gaat, is het wel mijn hoofd dat op het hakblok ligt.’

Heb je wel eens last van stress?

‘Ik vind het eerder gezonde spanning. Als je het toch stress wilt noemen, dan heb ik daar meer last van als we thuis tegen een kleinere club spelen dan Ajax, PSV of FC Twente. Tegen een op papier mindere tegenstander moet er meer vanuit de spelers komen om optimaal te presteren. Dat hebben ze tegen een topteam niet nodig, dan zijn ze als vanzelf gemotiveerd. Ik ben nog steeds wel heel gedreven om te winnen. Van verliezen ben ik na al die jaren nog steeds doodziek.’

Je bent soms nogal opgewonden bezig langs de lijn tijdens een wedstrijd. Sommige spelers kunnen dat als hinderlijk ervaren.

‘Ik vind dat je best kunt corrigeren vanaf de kant via een speler die vóór je loopt. Met je coaching kun je bepaalde dingen verbeteren, daar ben ik van overtuigd. Als het middenveld niet goed staat, kan ik dat toch aangeven? In ons team hebben we nog niemand die dat aangeeft. Hoewel, in de rust van de uitwedstrijd tegen NAC, toen we met tien man kwamen te staan, nam Pellè fanatiek het woord en zei dat we uit een vrije trap of corner best nog konden winnen. Die inslag heeft hij al wel. Zo is hij in Italië opgevoed. Maar ik ben het totaal niet eens met trainers die zeggen dat ze er voor de wedstrijd alles aan hebben gedaan

en tijdens de wedstrijd niets meer kunnen doen. Als je blijft zitten, geef je je over.'

Hoe ga je om met kritiek?

'Daar heb ik wel mee leren omgaan als speler, zeker in Spanje. In het begin knipte ik elk artikeltje uit en plakte dat in een plakboek, maar dat verwatert. Ze schrijven maar een eind weg. Ik gebruik de media zelfs heel af en toe door op een nette manier kritiek op een speler te leveren om hem wakker te schudden. Als je het intern al een paar keer hebt aangegeven en het helpt niet, dan kun je het best de media inschakelen. Waarom zou ik niet mogen zeggen dat ik meer verwacht van mijn aanvoerder bijvoorbeeld? Je kunt via de media je elftal ook wel eens meer vertrouwen geven. Door voor de wedstrijd tegen Ajax publiekelijk te zeggen dat er wat te halen valt.'

Was je wel eens kwaad op de media?

'Ik heb me boos gemaakt over René van der Gijp. Hij maakte in mijn AZ-tijd vervelende opmerkingen over mijn gewicht. Ik paste niet in een trainingspak, het was schandalig dat ik er zo uitzag, vond hij. Een jaar eerder, tijdens het EK van 2008, had ik nog uitgebreid met hem geluncht. Ik heb dat betaald en het was heel gezellig. We speelden ooit bij PSV samen. Dan begrijp ik niet dat je kort daarna iemand belachelijk wil maken. Ik vond dat heel ongepast en schandalig.'

Maar met alle respect: een paar kilootjes minder zou je niet misstaan.

'Twee jaar geleden volgde ik drie maanden het Dr. Frank Dieet. Ik viel elf kilo af. Het is een dieet waarbij je geen koolhydraten gebruikt. Maar als je ermee stopt, zitten de kilootjes er zo weer aan. Maar inderdaad, er zou wel weer wat af kunnen. Maar ik voel me op dit moment heel prettig en gezond. Ik drink nog te graag een goed glas wijn.'

Je blijkt bij Feyenoord heel goed met jeugd te kunnen omgaan. Ben je veranderd van resultaattrainer in opbouwtrainer?

'Ik denk dat het kan samengaan. Ik ben niet bij Feyenoord begonnen met het doel na drie jaar bij de eerste drie te staan. Al die meerjarenplannen vind ik grote onzin. Natuurlijk is er een bepaald verwachtingspatroon en krijg je een bepaalde tijd, maar bij Feyenoord vonden ze het al fantastisch als je in het linkerrijtje kwam. Je gaat pas doelen stellen als je eenmaal bezig bent en ziet dat jouw spelers zich goed ontwikkelen. Ik zou nu ook kunnen roepen geduld te hebben met Feyenoord, omdat het elftal zo jong is en er zo veel spelers zijn vertrokken. Het verhaal van Gertjan Verbeek bij AZ. Nee dus. Ik zeg dat je ook met jonge jongens resultaat kunt halen. In die zin gaan opbouwen en direct presteren dus samen.'

Is een hoofdtrainer verplicht ook de jeugdwedstrijden van zijn club te volgen?

'Ik doe het in elk geval wel. Ik wil weten wat er aankomt. Als ik bijvoorbeeld geen goeie linksbuiten heb en er staat er eentje in de A1 die waarschijnlijk binnen een jaar de stap naar het eerste kan maken, dan hoef ik dus geen linksbuiten te halen. Ik vind dat je bij alle facetten van je club betrokken moet zijn.'

Toen je zelf nog speelde in De Kuip noemde je Feyenoord meer dan Ajax en PSV een

échte voetbalclub. Kun je dat uitleggen?

‘Toevallig had ik het erover met een paar vrienden van me, Ajacieden. We dronken in Bussum een biertje en opeens ging het over de verschillen tussen Feyenoord en Ajax. Ik vertelde dat Feyenoord een échte club is. Daarmee bedoel ik te zeggen dat ik in Rotterdam geen haantjesgedrag zie zoals bij Ajax. Ik kom nog af en toe op De Toekomst en dan hangt daar zo’n typische sfeer van zien en gezien worden. Je ziet alles door elkaar lopen. Kamp-Crujff, kamp-Van Gaal, en iedereen wil er maar bij horen. In Rotterdam is dat niet. Hier heerst geen mentaliteit van belangrijk willen zijn.’

Wat was tot nu toe jouw moeilijkste club als trainer?

‘Valencia, zonder enige twijfel. Het werkklimaat was er veel te veel afhankelijk van het resultaat. Je had constant problemen met media, met spelers, met supporters. Valencia is een goeie les geweest voor me.’

In 2014 loopt jouw contract af bij Feyenoord en heeft Nederland waarschijnlijk weer een nieuwe bondscoach nodig.

‘Ik heb nooit ontkend dat ik wel eens bondscoach van het Nederlands elftal zou willen zijn. Dus wie weet. Ik heb ook wel iets met Engeland. Ook daar zou ik ooit wel eens willen werken. Uit zo’n team als Manchester City is toch veel meer te halen? Die club heeft financieel fantastische mogelijkheden, maar haalt de verkeerde spelers voor het elftal. Ze hebben bijvoorbeeld vier wereldaanvallers, maar komen op andere posities tekort.’

Is Barcelona nog steeds jouw einddoel?

‘Ik ben er minder mee bezig dan vroeger, ook al doordat het daar met de huidige trainers fantastisch loopt. Ik sluit niet uit dat ik er ooit zal werken, maar op korte termijn zie ik het niet gebeuren. Het is wel zo dat ik al eens benaderd ben toen ik nog trainer was bij Ajax. Laporta was net president en Txiki Begiristain technisch directeur. Namens Laporta belde Johan Crujff Ajax of ik eventueel naar Barcelona kon. Maar Ajax vroeg een te hoge afkoopsom. “Dan kunnen jullie Rijkaard toch nemen?”, opperde Johan nog. Maar daar ging Ajax niet op in. Toen werd Rijkaard trainer van Barcelona.’

Op het trainingsveld met de selectie van Vitesse, zijn eerste club als hoofdtrainer.

In de Gelredome behaalt Ronald prima resultaten met Vitesse: vierde in 2000, zesde in 2001.

Nijmegen, 5 mei 2002. NEC-Ajax 0-2. Op de schouders na het behalen van de landstitel.

Amsterdam, 13 mei 2002.
Met assistent Ruud Krol
(midden) en Cristian Chivu
op het Leidseplein met de
KNVB-beker.

Met Jari Litmanen. In augustus 2002 haalt Ronald de Boer terug naar Ajax.

Amsterdam, 15 november 2002. Ajax-PSV 2-4. Weerzien met Guus Hiddink, dit keer als rivaliserende collega.

9 mei 2004. De tweede landstitel met Ajax. Vanaf boven samen met Zdenek Grygera en Yannis Anastasiou; Wesley Sneijder en Nigel de Jong; Julien Escudé, John Heitinga en Rafael van der Vaart.

5 april 2006. Vlak voor de kwartfinale in de Champions League
Barcelona-Benfica (2-0) met Tom Egbers en Johan Cruyff.

Eindhoven, 17 september 2006. PSV-Feyenoord 2-1.
Terug bij PSV, ditmaal als trainer. Vanaf links: Ali Boussaboun;
Edison Mendéz, Diego Tardelli en Michael Lamey.

Eindhoven, 3 februari 2007. PSV-AZ 3-2.
Verplicht onderonsje met AZ-trainer Louis van Gaal.

Geflankeerd door Alex (links) en doelman
Heurelho Gomes tijdens de huldiging na PSV's
twintigste landskampioenschap in 2007.

Valencia, 15 december 2007. Valencia-Barcelona 0-3.
Begroeting met Frank Rijkaard, trainer van de bezoekers.

Handtekeningen uitdelen in de zomer van 2009.
De fans van AZ verwelkomen hun nieuwe trainer.

Met de Johan Cruyff Schaal
op 25 juli 2009 na de 5-1
overwinning van AZ
op Heerenveen.

1 augustus 2009. Heracles-AZ
3-2. Voor de eerste
competitiewedstrijd met
assistent Shota Arveladze en
voorzitter Dirk Scheringa.

In november 2011
met Bartina.

Tussen supporters en spelers
voor de eerste training met
Feyenoord op 25 juli 2011!

Rotterdam, 16 oktober 2011. Feyenoord-VVV-Venlo 4-0. De trainer vuurt zijn spelers aan na een van de twee benutte strafschoppen van John Guidetti.

Rotterdam, 18 december 2011. Feyenoord-FC Twente 3-2. Blij met John Guidetti, maker van alle doelpunten.

Op de schouders van Ron Vlaar (links) en Ricky van Haaren in De Kuip na terugkomst uit Heerenveen. De 2-3 zege is goed voor de tweede plaats en de voorronde van de Champions League.

Augustus 2012. Tussen zijn spelers in de aanloop naar de uit- en thuiswedstrijd tegen Dinamo Kiev in de voorronde van de Champions League. Twee nederlagen (1-2 en 0-1) werden Feyenoord uit het lucratieve toernooi.

Groningen, 7 oktober 2012.
FC Groningen-Feyenoord 2-2.
Knuffel met doelpuntenmaker
Bruno Martins Indi.
Links: Giovanni van Bronckhorst.

Rotterdam, 11 november 2012.
Feyenoord-Roda JC 5-2. Graziano
Pellè, maker van twee doelpunten,
krijgt instructies.

Op 12 januari 2013 in Marbella tijdens een oefenduel met Club Brugge.

VI IMAGES

VI IMAGES

Rotterdam, 24 februari 2013. Feyenoord-PSV 2-1. Tijdens de persconferentie met collega Dick Advocaat van PSV.

Ronald Koeman

21 maart 1963

Zaandam, Nederland

Competitiewedstrijden en -treffers

1980-81	FC Groningen	24	4
1981-82	FC Groningen	33	15
1982-83	FC Groningen	33	14
1983-84	Ajax	32	7
1984-85	Ajax	30	9
1985-86	Ajax	32	7
1986-87	PSV	34	16
1987-88	PSV	32	21
1988-89	PSV	32	14
1989-90	Barcelona	36	14
1990-91	Barcelona	21	6
1991-92	Barcelona	35	16
1992-93	Barcelona	33	11
1993-94	Barcelona	35	11
1994-95	Barcelona	32	9
1995-96	Feyenoord	31	10
1996-97	Feyenoord	30	9
	Totaal	535	193

Erelijst als speler

Nederland 78 Interlands (14 doelpunten)

Deelnemer WK '90 en '94, EK '88 en '92

Europees kampioen 1988

Ajax Kampioen 1985, KNVB-beker 1986

PSV Kampioen 1987, 1988 en 1989

KNVB-beker 1988 en 1989, Europa Cup I 1988

Barcelona Kampioen 1991, 1992, 1993 en 1994,
Beker van Spanje 1990

Super Cup van Spanje 1991, 1992 en 1995

Europa Cup 1 1992, Europese Super Cup 1993

Loopbaan als clubspeler

FC Groningen 1980/81

21/9/1980	FC Groningen-NEC	2-0		Eredivisie
18/10/1980	FC Twente-FC Groningen	3-1		Eredivisie
26/10/1980	FC Groningen-Feyenoord	0-0		Eredivisie
2/11/1980	Willem II-FC Groningen	4-1		Eredivisie
16/11/1980	NEC-FC Groningen	0-1	1	KNVB-beker
22/11/1980	Go Ahead Eagles-FC Groningen	2-0		Eredivisie
30/11/1980	FC Groningen-Roda JC	3-2		Eredivisie
20/12/1980	PSV-FC Groningen	5-0		Eredivisie
18/1/1981	FC Groningen-FC Utrecht	1-1		Eredivisie
25/1/1981	FC Groningen-FC VVV	3-2		KNVB-beker
1/2/1981	FC Groningen-Excelsior	2-2	1	Eredivisie
8/2/1981	Sparta-FC Groningen	2-2		Eredivisie
15/2/1981	FC Groningen-FC Den Haag	0-1		Eredivisie
8/3/1981	FC Groningen-PEC Zwolle	4-2	2	Eredivisie
15/3/1981	NEC-FC Groningen	1-1		Eredivisie
18/3/1981	FC Groningen-Ajax	1-1	1	KNVB-beker
21/3/1981	FC Wageningen-FC Groningen	3-0		Eredivisie
29/3/1981	FC Groningen-Ajax	0-1		Eredivisie
4/4/1981	MVV-FC Groningen	2-2		Eredivisie
12/4/1981	FC Groningen-FC Twente	0-1		Eredivisie
18/4/1981	Feyenoord-FC Groningen	3-3	1	Eredivisie

26/4/1981	FC Groningen-Willem II	0-2		Eredivisie
3/5/1981	FC Utrecht-FC Groningen	3-0		Eredivisie
10/5/1981	FC Groningen-Go Ahead Eagles	3-1		Eredivisie
16/5/1981	Roda JC-FC Groningen	4-2		Eredivisie
30/5/1981	NAC-FC Groningen	4-2		Eredivisie
6/6/1981	FC Groningen-PSV	2-0		Eredivisie

FC Groningen 1981/82

15/8/1981	NEC-FC Groningen	2-2		Eredivisie
19/8/1981	FC Groningen-HFC Haarlem	1-1		Eredivisie
23/8/1981	FC Groningen-Feyenoord	2-2		Eredivisie
26/8/1981	Willem II-FC Groningen	1-1		Eredivisie
30/8/1981	FC Groningen-PEC Zwolle	6-2	1	Eredivisie
12/9/1981	FC Twente-FC Groningen	1-1		Eredivisie
20/9/1981	FC Groningen-De Graafschap	3-2		Eredivisie
26/9/1981	Ajax-FC Groningen	6-1		Eredivisie
4/10/1981	FC Groningen-FC Den Haag	4-2	1	Eredivisie
18/10/1981	MVV-FC Groningen	3-1		Eredivisie
31/10/1981	PEC Zwolle-FC Groningen	3-2		KNVB-beker
8/11/1981	FC Groningen-NAC	1-1		Eredivisie
11/11/1981	PSV-FC Groningen	2-0		Eredivisie
22/11/1981	FC Groningen-Go Ahead Eagles	2-2		Eredivisie
6/12/1981	FC Groningen-Roda JC	2-2		Eredivisie
10/1/1982	FC Utrecht-FC Groningen	1-0		Eredivisie
31/1/1982	HFC Haarlem-FC Groningen	1-2	1	Eredivisie
7/2/1982	FC Groningen-NEC	2-0		Eredivisie
14/2/1982	Feyenoord-FC Groningen	3-2	1	Eredivisie
24/2/1982	AZ '67-FC Groningen	3-1		Eredivisie
28/2/1982	FC Groningen-Willem II	2-1	1	Eredivisie
6/3/1982	PEC Zwolle-FC Groningen	0-4		Eredivisie

14/3/1982	FC Groningen-FC Twente	3-0	1	Eredivisie
20/3/1982	De Graafschap-FC Groningen	1-3	2	Eredivisie
28/3/1982	FC Groningen-Ajax	2-3	2	Eredivisie
3/4/1982	FC Groningen-AZ '67	1-3	1	Eredivisie
10/4/1982	FC Groningen-MVV	3-0		Eredivisie
12/4/1982	FC Den Haag-FC Groningen	0-1	1	Eredivisie
18/4/1982	FC Groningen-Sparta	2-1		Eredivisie
24/4/1982	NAC-FC Groningen	0-4		Eredivisie
2/5/1982	FC Groningen-PSV	4-0	2	Eredivisie
8/5/1982	Go Ahead Eagles-FC Groningen	3-1		Eredivisie
15/5/1982	FC Groningen-FC Utrecht	1-1	1	Eredivisie
23/5/1982	Roda JC-FC Groningen	4-3		Eredivisie

FC Groningen 1982/83

21/8/1982	PEC Zwolle-FC Groningen	1-3	1	Eredivisie
25/8/1982	FC Groningen-Ajax	2-1	1	Eredivisie
29/8/1982	Roda JC-FC Groningen	5-1		Eredivisie
5/9/1982	FC Groningen-HFC Haarlem	2-2		Eredivisie
8/9/1982	AZ '67-FC Groningen	0-0		Eredivisie
12/9/1982	FC Groningen-NAC	1-1		Eredivisie
19/9/1982	Willem II-FC Groningen	0-0		Eredivisie
26/9/1982	FC Groningen-Excelsior	1-1		Eredivisie
3/10/1982	FC Utrecht-FC Groningen	1-1		Eredivisie
17/10/1982	FC Groningen-Sparta	1-1		Eredivisie
24/10/1982	Feyenoord-FC Groningen	2-1		Eredivisie
31/10/1982	FC Groningen-PSV	2-2	2	Eredivisie
6/11/1982	Helmond Sport-FC Groningen	2-2		Eredivisie
14/11/1982	Excelsior-FC Groningen	3-5		KNVB-beker
21/11/1982	FC Groningen-NEC	3-1	1	Eredivisie
28/11/1982	Fortuna Sittard-FC Groningen	1-1		Eredivisie
5/12/1982	FC Twente-FC Groningen	1-1		Eredivisie

12/12/1982	FC Groningen-Go Ahead Eagles	6-0		Eredivisie
9/1/1983	FC Groningen-Feyenoord	2-0		KNVB-beker
16/1/1983	FC Groningen-PEC Zwolle	3-0		Eredivisie
23/1/1983	Ajax-FC Groningen	5-5	1	Eredivisie
30/1/1983	FC Groningen-Roda JC	4-0	1	Eredivisie
6/2/1983	HFC Haarlem-FC Groningen	1-0		Eredivisie
20/2/1983	FC Groningen-AZ	0-1		Eredivisie
23/2/1983	PSV-FC Groningen	2-0		KNVB-beker
26/2/1983	NAC-FC Groningen	1-1	1	Eredivisie
6/3/1983	FC Groningen-Willem II	4-3	1	Eredivisie
9/3/1983	FC Groningen-PSV	2-0		KNVB-beker
13/3/1983	Excelsior-FC Groningen	3-0		Eredivisie
20/3/1983	FC Groningen-FC Utrecht	2-1	2	Eredivisie
27/3/1983	Sparta-FC Groningen	3-3	1	Eredivisie
4/4/1983	FC Groningen-Feyenoord	1-2		Eredivisie
17/4/1983	FC Groningen-Helmond Sport	4-2		Eredivisie
23/4/1983	NEC-FC Groningen	2-2		Eredivisie
1/5/1983	FC Groningen-Fortuna Sittard	3-1		Eredivisie
7/5/1983	FC Groningen-FC Twente	6-1	1	Eredivisie
14/5/1983	Go Ahead Eagles-FC Groningen	3-1	1	Eredivisie

Ajax 1983/84

21/8/1983	FC Utrecht-Ajax	1-1		Eredivisie
24/8/1983	Ajax-Willem II	5-0		Eredivisie
28/8/1983	Ajax-PEC Zwolle	4-2		Eredivisie
31/8/1983	FC Volendam-Ajax	0-2		Eredivisie
4/9/1983	Ajax-Helmond Sport	7-2		Eredivisie
11/9/1983	Fortuna Sittard-Ajax	1-2	1	Eredivisie
14/9/1983	Ajax-Olympiakos Piraeus	0-0		Europa Cup I
18/9/1983	Ajax-Feyenoord	8-2	1	Eredivisie

24/9/1983	Haarlem-Ajax	3-3	1	Eredivisie
28/9/1983	Olympiakos Piraeus-Ajax	2-0		Europa Cup I
2/10/1983	Ajax-FC Groningen	1-1		Eredivisie
9/10/1983	RVV HOV-Ajax	0-5	1	KNVB-beker
16/10/1983	FC Den Bosch-Ajax	3-0		Eredivisie
23/10/1983	Go Ahead Eagles-Ajax	1-3		Eredivisie
30/10/1983	Ajax-AZ	2-1		Eredivisie
5/11/1983	PSV-Ajax	1-0		Eredivisie
20/11/1983	Ajax-Roda JC	5-2		Eredivisie
30/11/1983	DS '79-Ajax	1-2		Eredivisie
4/12/1983	Ajax-Sparta	4-0	1	Eredivisie
11/12/1983	VV DWV-Ajax	0-6	1	KNVB-beker
11/1/1984	Excelsior-Ajax	1-1		Eredivisie
15/1/1984	Ajax-FC Utrecht	5-2		Eredivisie
21/1/1984	Willem II-Ajax	0-2		Eredivisie
1/2/1984	Ajax-Feyenoord	2-2		KNVB-beker
5/2/1984	Ajax-FC Volendam	5-0		Eredivisie
12/2/1984	Helmond Sport-Ajax	0-2		Eredivisie
15/2/1984	Feyenoord-Ajax	2-1		KNVB-beker
19/2/1984	Ajax-Fortuna Sittard	5-1		Eredivisie
26/2/1984	Feyenoord-Ajax	4-1		Eredivisie
25/3/1984	FC Groningen-Ajax	1-5	2	Eredivisie
1/4/1984	Ajax-FC Den Bosch	5-2		Eredivisie
8/4/1984	Ajax-Go Ahead Eagles	3-1		Eredivisie
15/4/1984	AZ-Ajax	1-1		Eredivisie
21/4/1984	Ajax-PSV	1-0		Eredivisie
23/4/1984	Roda JC-Ajax	1-1	1	Eredivisie
29/4/1984	Ajax-Excelsior	4-0		Eredivisie
6/5/1984	Sparta-Ajax	5-2		Eredivisie
13/5/1984	Ajax-DS '79	7-2		Eredivisie

Ajax 1984/85

2/9/1984	Sparta-Ajax	2-5	1	Eredivisie
5/9/1984	Ajax-MVV	5-1		Eredivisie
9/9/1984	Ajax-Excelsior	3-0		Eredivisie
16/9/1984	AZ '67-Ajax	1-2		Eredivisie
18/9/1984	Red Boys Differdange –Ajax	0-0		UEFA Cup
26/9/1984	NAC-Ajax	1-2	1	Eredivisie
3/10/1984	Ajax-Red Boys Differdange	14-0	3	UEFA Cup
6/10/1984	Ajax-Go Ahead Eagles	7-2		Eredivisie
13/10/1984	Ajax- HFC Haarlem	4-3		Eredivisie
24/10/1984	Ajax-Bohemians Praag	1-0		UEFA Cup
28/10/1984	FC Groningen-Ajax	2-2		Eredivisie
31/10/1984	Ajax-Fortuna Sittard	1-0		Eredivisie
4/11/1984	Ajax-FC Utrecht	1-0		Eredivisie
7/11/1984	Bohemians Praag-Ajax	1-0		UEFA Cup
10/11/1984	PEC Zwolle-Ajax	1-1		Eredivisie
17/11/1984	DOVO-Ajax	0-5	1	KNVB-beker
25/11/1984	Feyenoord-Ajax	1-3		Eredivisie
2/12/1984	Ajax-Roda JC	7-0	1	Eredivisie
9/12/1984	FC Volendam-Ajax	1-3	1	Eredivisie
16/12/1984	Ajax-PSV	1-4		Eredivisie
3/2/1985	MVV-Ajax	1-3		Eredivisie
10/2/1985	Ajax-Sparta	4-0		Eredivisie
3/3/1985	Excelsior-Ajax	0-1		Eredivisie
5/3/1985	FC Den Bosch-Ajax	1-1		Eredivisie
10/3/1985	Ajax-NAC	6-1	1	Eredivisie
13/3/1985	Ajax-PSV	1-1		KNVB-beker
14/4/1985	Go Ahead Eagles-Ajax	0-2		Eredivisie
17/4/1985	Ajax-FC Den Bosch	2-2		Eredivisie
21/4/1985	Ajax-FC Groningen	1-3		Eredivisie

23/4/1985	FC Utrecht-Ajax	0-1		Eredivisie
5/5/1985	HFC Haarlem-Ajax	1-0		Eredivisie
7/5/1985	Ajax-FC Twente	4-4	2	Eredivisie
19/5/1985	Ajax-Feyenoord	4-2		Eredivisie
25/5/1985	Roda JC-Ajax	2-3	1	Eredivisie
27/5/1985	Ajax-FC Volendam	5-2	1	Eredivisie
1/6/1985	PSV-Ajax	4-0		Eredivisie

Ajax 1985/86

18/8/1985	Excelsior-Ajax	2-3		Eredivisie
25/8/1985	AZ '67-Ajax	1-2		Eredivisie
28/8/1985	Ajax-PSV	2-4		Eredivisie
1/9/1985	FC Groningen-Ajax	2-1		Eredivisie
15/9/1985	SC Heracles-Ajax	1-8		Eredivisie
18/9/1985	FC Porto-Ajax	2-0		Europa Cup I
22/9/1985	Ajax-Roda JC	6-0	1	Eredivisie
29/9/1985	Go Ahead Eagles-Ajax	1-2		Eredivisie
2/10/1985	Ajax-FC Porto	0-0		Europa Cup I
6/10/1985	Ajax-Feyenoord	1-2		Eredivisie
9/10/1985	Ajax-Sparta	3-0		KNVB-beker
20/10/1985	FC Utrecht-Ajax	1-0		Eredivisie
27/10/1985	Ajax-HFC Haarlem	5-1		Eredivisie
3/11/1985	FC Den Bosch-Ajax	0-3		Eredivisie
10/11/1985	Ajax-Fortuna Sittard	4-1	1	Eredivisie
13/11/1985	Ajax-NEC	2-0		Eredivisie
1/12/1985	FC Twente-Ajax	1-8		Eredivisie
8/12/1985	Ajax-Sparta	9-0		Eredivisie
15/12/1985	Ajax-Excelsior	3-0	1	Eredivisie
21/12/1985	MVV-Ajax	1-4	2	Eredivisie
5/2/1986	Ajax-MVV	2-1		Eredivisie
9/2/1986	FC Utrecht-Ajax	0-4		KNVB-beker

9/3/1986	Ajax-SC Heracles	7-0		Eredivisie
16/3/1986	PSV-Ajax	1-1		Eredivisie
19/3/1986	RCH-Ajax	1-3	1	KNVB-beker
23/3/1986	Ajax-FC Groningen	1-0		Eredivisie
25/3/1986	Roda JC-Ajax	2-1		Eredivisie
29/3/1986	Ajax-Go Ahead Eagles	5-0		Eredivisie
31/3/1986	Feyenoord-Ajax	3-1		Eredivisie
6/4/1986	Ajax-FC Utrecht	3-0		Eredivisie
13/4/1986	HFC Haarlem-Ajax	1-2		Eredivisie
20/4/1986	VVV-Venlo-Ajax	1-4		Eredivisie
23/4/1986	Ajax-FC Groningen	1-0		KNVB-beker
27/4/1986	Ajax-FC Den Bosch	4-1	1	Eredivisie
4/5/1986	Fortuna Sittard-Ajax	1-4		Eredivisie
7/5/1986	NEC-Ajax	1-3		KNVB-beker
11/5/1986	NEC-Ajax	0-0		Eredivisie
25/5/1986	Sparta-Ajax	3-1		Eredivisie
25/5/1986	Ajax-FC Twente	6-0	1	Eredivisie
28/5/1986	Ajax-RBC	3-0		KNVB-beker

PSV 1986/87

16/8/1986	Sparta-PSV	1-1		Eredivisie
23/8/1986	PSV-Go Ahead Eagles	2-0	1	Eredivisie
27/8/1986	SC Veendam-PSV	0-3	1	Eredivisie
31/8/1986	Ajax-PSV	3-0		Eredivisie
3/9/1986	PSV-Fortuna Sittard	2-1		Eredivisie
6/9/1986	PSV-AZ	3-0	1	Eredivisie
17/9/1986	PSV-Bayern München	0-2		Europa Cup I
21/9/1986	FC Utrecht-PSV	1-4		Eredivisie
24/9/1986	PSV-VVV-Venlo	3-0		Eredivisie
28/9/1986	PSV-Feyenoord	0-0		Eredivisie

1/10/1986	Bayern München-PSV	0-0		Europa Cup I
5/10/1986	FC Den Bosch-PSV	1-2		Eredivisie
11/10/1986	Top Oss-PSV	0-4		KNVB-beker
18/10/1986	PSV-PEC Zwolle	3-1		Eredivisie
26/10/1986	FC Twente-PSV	0-3	1	Eredivisie
29/10/1986	PSV-FC Groningen	6-1	1	Eredivisie
1/11/1986	Roda JC-PSV	0-4		Eredivisie
8/11/1986	PSV-HFC Haarlem	5-0		Eredivisie
15/11/1986	PSV-RKC	6-1	3	KNVB-beker
23/11/1986	FC Den Haag-PSV	2-6	2	Eredivisie
29/11/1986	PSV-Excelsior	7-0	2	Eredivisie
7/12/1986	VVV-Venlo-PSV	0-0		Eredivisie
13/12/1986	PSV-Sparta	3-1		Eredivisie
26/2/1987	PSV-SC Veendam	4-0		Eredivisie
8/3/1987	Fortuna Sittard-PSV	0-1	1	Eredivisie
11/3/1987	FC Den Bosch-PSV	2-2		KNVB-beker
14/3/1987	Go Ahead Eagles-PSV	0-2		Eredivisie
29/3/1987	PSV-Ajax	1-0		Eredivisie
5/4/1987	PSV-FC Utrecht	5-0		Eredivisie
12/4/1987	Feyenoord-PSV	1-1		Eredivisie
20/4/1987	PSV-FC Den Bosch	6-1	2	Eredivisie
24/4/1987	PEC Zwolle-PSV	2-0		Eredivisie
2/5/1987	PSV-FC Twente	4-0		Eredivisie
5/5/1987	AZ-PSV	0-0		Eredivisie
10/5/1987	FC Groningen-PSV	0-2		Eredivisie
16/5/1987	PSV-Roda JC	3-0		Eredivisie
24/5/1987	HFC Haarlem-PSV	0-3		Eredivisie
28/5/1987	Excelsior-PSV	2-3	2	Eredivisie
31/5/1987	PSV-FC Den Haag	7-3	2	Eredivisie

16/8/1987	PSV-FC Den Bosch	6-1	1	Eredivisie
19/8/1987	FC Twente-PSV	2-3		Eredivisie
23/8/1987	PSV-FC Utrecht	9-0	1	Eredivisie
30/8/1987	PSV-Ajax	4-2		Eredivisie
6/9/1987	Fortuna Sittard-PSV	2-4	2	Eredivisie
12/9/1987	PSV-FC Volendam	4-1		Eredivisie
16/9/1987	PSV-Galatasaray	3-0	1	Europa Cup I
20/9/1987	VVV-Venlo-PSV	0-1	1	Eredivisie
27/9/1987	PSV-Feyenoord	3-1	2	Eredivisie
30/9/1987	Galatasaray-PSV	2-0		Europa Cup I
4/10/1987	Willem II-PSV	0-6	2	Eredivisie
10/10/1987	De Treffers-PSV	0-6	2	KNVB-beker
17/10/1987	PSV-PEC Zwolle	5-1	1	Eredivisie
21/10/1987	Rapid Wien-PSV	1-2		Europa Cup I
31/10/1987	PSV-FC Groningen	4-1		Eredivisie
4/11/1987	PSV-Rapid Wien	2-0		Europa Cup I
8/11/1987	AZ-PSV	0-4	1	Eredivisie
14/11/1987	MVV-PSV	1-3		KNVB-beker
21/11/1987	PSV-Roda JC	2-1	1	Eredivisie
28/11/1987	Sparta-PSV	0-2		Eredivisie
6/12/1987	PSV-DS '79	7-0	1	Eredivisie
13/12/1987	HFC Haarlem-PSV	1-2		Eredivisie
20/12/1987	FC Den Bosch-PSV	0-2	1	Eredivisie
16/1/1988	PSV-FC Twente	2-2		Eredivisie
31/1/1988	PSV-FC Den Haag	9-1	2	Eredivisie
7/2/1988	Ajax-PSV	0-1		Eredivisie
20/2/1988	PSV-Fortuna Sittard	2-2	2	Eredivisie
28/2/1988	FC Volendam-PSV	1-6	1	Eredivisie
2/3/1988	Girondins Bordeaux-PSV	1-1		Europa Cup I
5/3/1988	PSV-VVV-Venlo	5-0	1	Eredivisie

9/3/1988	FC Den Haag-PSV	1-1		Eredivisie
13/3/1988	Feyenoord-PSV	2-1	1	Eredivisie
16/3/1988	PSV-Girondins Bordeaux	0-0		Europa Cup I
19/3/1988	PSV-Willem II	3-1		Eredivisie
26/3/1988	PEC Zwolle-PSV	0-6		Eredivisie
30/3/1988	FC Den Bosch-PSV	0-1		KNVB-beker
6/4/1988	Real Madrid-PSV	1-1		Europa Cup I
9/4/1988	PSV-AZ	1-0		Eredivisie
13/4/1988	PSV-RBC	2-0	1	KNVB-beker
17/4/1988	Roda JC-PSV	1-1		Eredivisie
23/4/1988	FC Groningen-PSV	2-0		Eredivisie
26/4/1988	RKC-PSV	2-3	1	KNVB-beker
1/5/1988	PSV-Sparta	6-2		Eredivisie
8/5/1988	DS '79-PSV	0-4		Eredivisie
12/5/1988	PSV-Roda JC	3-2		KNVB beker
25/5/1988	PSV-Benfica	0-0		Europa Cup I

PSV 1988/89

21/8/1988	Feyenoord-PSV	2-2		Eredivisie
27/8/1988	PSV-FC Volendam	2-0		Eredivisie
31/8/1988	VVV-Venlo-PSV	0-2		Eredivisie
4/9/1988	PSV-BVV Den Bosch	5-2		Eredivisie
18/9/1988	Willem II-PSV	1-3		Eredivisie
21/9/1988	PSV-MVV	3-1	1	Eredivisie
24/9/1988	PSV-SC Veendam	3-1	1	Eredivisie
2/10/1988	Rheden-PSV	1-2		KNVB-beker
9/10/1988	Ajax-PSV	2-0		Eredivisie
12/10/1988	PSV-PEC Zwolle	2-0	1	Eredivisie
23/10/1988	Sparta-PSV	0-2	1	Eredivisie
26/10/1988	PSV-FC Porto	5-0	2	Europa Cup I
29/10/1988	PSV-FC Twente	3-0	1	Eredivisie

2/11/1988	HFC Haarlem-PSV	2-0		Eredivisie
6/11/1988	Roda JC-PSV	0-1		Eredivisie
9/11/1988	FC Porto-PSV	2-0		Europa Cup I
12/11/1988	PSV-RKC Waalwijk	5-2	1	Eredivisie
19/11/1988	PSV-FC Volendam	2-1	1	KNVB-beker
26/11/1988	Fortuna Sittard-PSV	1-0		Eredivisie
18/12/1988	FC Utrecht-PSV	1-3		Eredivisie
21/12/1988	PSV-FC Groningen	1-0	1	Eredivisie
29/1/1989	PSV-Feyenoord	1-0		Eredivisie
1/2/1989	KV Mechelen-PSV	3-0		Eur. Super Cup
8/2/1989	PSV-KV Mechelen	1-0		Eur. Super Cup
12/2/1989	FC Volendam-PSV	1-1		Eredivisie
15/2/1989	PSV-FC Twente	2-0		KNVB-beker
18/2/1989	PSV-VVV-Venlo	5-2	1	Eredivisie
26/2/1989	BVV Den Bosch-PSV	2-2		Eredivisie
1/3/1989	PSV-Real Madrid	1-1		Europa Cup I
4/3/1989	PSV-Willem II	7-0	2	Eredivisie
8/3/1989	AZ-PSV	0-2		KNVB-beker
11/3/1989	SC Veendam-PSV	1-2		Eredivisie
15/3/1989	Real Madrid-PSV	2-1		Europa Cup I
19/3/1989	PSV-Ajax	1-4		Eredivisie
25/3/1989	PEC Zwolle-PSV	0-5	1	Eredivisie
1/4/1989	PSV-Sparta	0-1		Eredivisie
9/4/1989	FC Twente-PSV	1-1		Eredivisie
12/4/1989	PSV-FC Den Haag	5-2		KNVB-beker
15/4/1989	PSV-Roda JC	4-2	1	Eredivisie
6/5/1989	PSV-Fortuna Sittard	1-0	1	Eredivisie
13/5/1989	PSV-HFC Haarlem	3-0	1	Eredivisie
15/5/1989	FC Groningen-PSV	1-2		Eredivisie
21/5/1989	PSV-FC Utrecht	3-0		Eredivisie

25/5/1989 PSV-FC Groningen 4-1 KNVB beker

Barcelona 1989/90

2/9/1989	Real Valladolid-Barcelona	2-0		Primera División
9/9/1989	Barcelona-Osasuna	4-0	2	Primera División
13/9/1989	Barcelona-Leagja Warschau	1-1	1	Europa Cup II
16/9/1989	Real Oviedo-Barcelona	2-0		Primera División
24/9/1989	Barcelona-CD Castellón	2-0	1	Primera División
27/9/1989	Legia Warschau-Barcelona	0-1		Europa Cup II
1/10/1989	Real Mallorca-Barcelona	1-0		Primera División
7/10/1989	Barcelona-Real Madrid	3-1	2	Primera División
11/10/1989	Anderlecht-Barcelona	2-0		Europa Cup II
14/10/1989	Barcelona-Rayo Vallecano	7-1	1	Primera División
18/10/1989	Barcelona-Anderlecht	2-1		Europa Cup II
21/10/1989	Real Sociedad-Barcelona	2-2	1	Primera División
28/10/1989	Barcelona-Tenerife	3-0		Primera División
5/11/1989	Celta de Vigo-Barcelona	1-2		Primera División
8/11/1989	Athletic de Bilbao-Barcelona	0-1	1	Copa del Rey
12/11/1989	Barcelona-Logroñés	4-2	1	Primera División
18/11/1989	Atlético Madrid-Barcelona	1-0		Primera División
23/11/1989	Barcelona-AC Milan	1-1		Eur. Super Cup
26/11/1989	Barcelona-Sporting Gijón	2-0		Primera División
29/11/1989	Barcelona-Athletic de Bilbao	1-0	1	Copa de Rey
2/12/1989	Valencia-Barcelona	2-1		Primera División
10/12/1989	Barcelona-Cádiz CF	5-0	1	Primera División
17/12/1989	Málaga-Barcelona	0-1		Primera División
30/12/1989	Barcelona-Sevilla	3-4		Primera División
7/1/1990	Athletic de Bilbao-Barcelona	1-2		Primera División
14/1/1990	Barcelona-Real Zaragoza	3-1	1	Primera División
17/1/1990	Real Sociedad-Barcelona	0-1		Copa del Rey

21/1/1990	Barcelona-Real Valladolid	1-0		Primera División
24/1/1990	Barcelona-Real Sociedad	3-3		Copa del Rey
27/1/1990	Osasuna-Barcelona	0-3		Primera División
31/1/1990	Barcelona-Real Oviedo	0-0		Primera División
4/2/1990	CD Castellón-Barcelona	1-0		Primera División
7/2/1990	Barcelona-Valencia	2-1	1	Copa del Rey
11/2/1990	Barcelona-Real Mallorca	1-1		Primera División
15/2/1990	Real Madrid-Barcelona	3-2		Primera División
24/2/1990	Barcelona-Real Sociedad	2-2		Primera División
28/2/1990	Valencia-Barcelona	1-1	1	Copa del Rey
4/3/1990	Tenerife-Barcelona	1-4	1	Primera División
11/3/1990	Barcelona-Celta de Vigo	6-0		Primera División
18/3/1990	Logroñés-Barcelona	1-2		Primera División
24/3/1990	Barcelona-Atlético Madrid	0-2		Primera División
5/4/1990	Barcelona-Real Madrid	2-0		Copa del Rey
8/4/1990	Barcelona-Valencia	2-1		Primera División
15/4/1990	Cádiz CF-Barcelona	0-4	1	Primera División
22/4/1990	Barcelona-Málaga	1-0		Primera División
25/4/1990	Sevilla-Barcelona	1-1		Primera División
29/4/1990	Barcelona-Athletic de Bilbao	4-2	2	Primera División
6/5/1990	Real Zaragoza-Barcelona	2-0		Primera División

Barcelona 1990/91

1/9/1990	Espanyol-Barcelona	0-1		Primera División
9/9/1990	Barcelona-Valencia	3-1	1	Primera División
15/9/1990	Real Betis-Barcelona	2-3	1	Primera División
19/9/1990	Trabzonspor-Barcelona	1-0		Europa Cup II
23/9/1990	Barcelona-Real Valladolid	1-0		Primera División
30/9/1990	Tenerife-Barcelona	0-1		Primera División
3/10/1990	Barcelona-Trabzonspor	7-2	3	Europa Cup II
6/10/1990	Barcelona-Athletic de Bilbao	4-1		Primera División

13/10/1990	Osasuna-Barcelona	0-0		Primera División
20/10/1990	Barcelona-Sporting Gijón	3-2	1	Primera División
23/10/1990	Fram Reykjavík-Barcelona	1-2		Europa Cup II
27/10/1990	Atletico Madrid-Barcelona	2-1		Primera División
20/3/1991	Barcelona-Dinamo Kiev	1-1		Europa Cup II
24/3/1991	Sporting de Gijón-Barcelona	1-0		Primera División
30/3/1991	Barcelona-Atlético Madrid	1-1		Primera División
6/4/1991	Real Burgos-Barcelona	1-3	1	Primera División
10/4/1991	Barcelona-Juventus	3-1		Europa Cup II
14/4/1991	CD Castellón-Barcelona	0-1	1	Primera División
20/4/1991	Barcelona-Sevilla	3-0		Primera División
24/4/1991	Juventus-Barcelona	1-0		Europa Cup II
27/4/1991	Real Mallorca-Barcelona	1-1		Primera División
5/5/1991	Barcelona-Real Zaragoza	2-1	1	Primera División
11/5/1991	Cádiz CF-Barcelona	4-0		Primera División
15/5/1991	Manchester United-Barcelona	2-1	1	Europa Cup II
18/5/1991	Barcelona-Real Sociedad	1-3		Primera División
26/5/1991	Logroñés-Barcelona	0-2		Primera División
2/6/1991	Barcelona-Real Oviedo	0-0		Primera División
8/6/1991	Real Madrid-Barcelona	1-0		Primera División
12/6/1991	Sevilla-Barcelona	0-4		Copa del Rey
15/6/1991	Barcelona-Sevilla	3-0		Copa del Rey
20/6/1991	Barcelona-Atlético Madrid	0-2		Copa del Rey
23/6/1991	Atlético Madrid-Barcelona	2-3	1	Copa del Rey

Barcelona 1991/92

19/1991	Barcelona-Real Sociedad	2-0	1	Primera División
7/9/1991	Sevilla-Barcelona	4-2		Primera División
14/9/1991	Barcelona-Real Zaragoza	3-1		Primera División
18/9/1991	Barcelona-Hansa Rostock	3-0		Europa Cup I

28/9/1991	Sporting Gijón-Barcelona	2-1		Primera División
2/10/1991	Hansa Rostock-Barcelona	1-0		Europa Cup I
6/10/1991	Barcelona-Real Oviedo	1-2		Primera División
19/10/1991	Real Madrid-Barcelona	1-1	1	Primera División
23/10/1991	Barcelona-1. FC Kaiserslautern	2-0		Europa Cup I
26/10/1991	Barcelona-Atlético Madrid	1-0		Primera División
29/10/1991	Barcelona- Atlético Madrid	1-1		Sp. Super Cup
3/11/1991	Logroñés-Barcelona	2-2	1	Primera División
6/11/1991	1. FC Kaiserslautern-Barcelona	3-1		Europa Cup I
10/11/1991	Barcelona-Osasuna	2-0	1	Primera División
17/11/1991	Deportivo La Coruña-Barcelona	0-4	1	Primera División
23/11/1991	Barcelona-Valencia	3-1		Primera División
27/11/1991	Barcelona-Sparta Praag	3-2		Europa Cup I
30/11/1991	Albacete-Barcelona	1-1		Primera División
11/12/1991	Benfica-Barcelona	0-0		Europa Cup I
15/12/1991	Real Burgos CF-Barcelona	2-2		Primera División
21/12/1991	Barcelona-Cádiz CF	4-1	1	Primera División
5/1/1992	Real Mallorca-Barcelona	1-2	1	Primera División
9/1/1992	Valencia-Barcelona	2-0		Copa de Rey
12/1/1992	Barcelona-Real Valladolid	2-1		Primera División
19/1/1992	Barcelona-Espanyol	4-3	1	Primera División
22/1/1992	Barcelona-Valencia	4-2		Copa del Rey
25/1/1992	Athletic de Bilbao-Barcelona	0-2		Primera División
2/2/1992	Real Sociedad-Barcelona	2-1		Primera División
8/2/1992	Barcelona-Sevilla	1-0		Primera División
15/2/1992	Real Zaragoza-Barcelona	0-4	2	Primera División
23/2/1992	Barcelona-Sporting Gijón	1-1		Primera División
29/2/1992	Real Oviedo-Barcelona	0-2		Primera División
4/3/1992	Dinamo Kiev-Barcelona	0-2		Europa Cup I
7/3/1992	Barcelona-Real Madrid	1-1	1	Primera División

14/3/1992	Atlético Madrid-Barcelona	2-2		Primera División
18/3/1992	Barcelona-Dinamo Kiev	3-0		Europa Cup I
22/3/1992	Barcelona-Logroñés	1-0		Primera División
28/3/1992	Osasuna-Barcelona	0-0		Primera División
1/4/1992	Sparta Praag-Barcelona	1-0		Europa Cup I
5/4/1992	Barcelona-Deportivo La Coruña	4-1		Primera División
11/4/1992	Valencia-Barcelona	1-0		Primera División
15/4/1992	Barcelona-Benfica	2-1		Europa Cup I
18/4/1992	Barcelona-Albacete	7-1	1	Primera División
25/4/1992	Tenerife-Barcelona	2-1		Primera División
3/5/1992	Barcelona-Real Burgos CF	1-1		Primera División
16/5/1992	Barcelona-Real Mallorca	3-0	1	Primera División
20/5/1992	Barcelona-Sampdoria	1-0	1	Europa Cup I
24/5/1992	Real Valladolid-Barcelona	0-6	2	Primera División
31/5/1992	Espanyol-Barcelona	0-4	1	Primera División

Barcelona 1992/93

5/9/1992	Barcelona-Real Madrid	2-1		Primera División
12/9/1992	Tenerife-Barcelona	1-1		Primera División
19/9/1992	Atlético Madrid-Barcelona	1-4		Primera División
27/9/1992	Barcelona-Real Burgos CF	4-1		Primera División
30/9/1992	Viking FK-Barcelona	0-0		Champions League
4/10/1992	Sporting Gijón-Barcelona	1-1		Primera División
7/10/1992	Barcelona-Albacete	3-3		Primera División
17/10/1992	Deportivo La Coruña-Barcelona	1-0		Primera División
21/10/1992	CSKA Moskou-Barcelona	1-1		Champions League
25/10/1992	Barcelona-Valencia	3-0		Primera División
31/10/1992	Logroñés-Barcelona	1-2		Primera División
4/11/1992	Barcelona-CSKA Moskou	2-3		Champions League
7/11/1992	Barcelona-Athletic de Bilbao	2-1		Primera División
11/11/1992	Atlético Madrid-Barcelona	1-2		Spaanse Super Cup

21/11/1992	Real Zaragoza-Barcelona	1-6	2	Primera División
29/11/1992	Barcelona-Espanyol	5-0	1	Primera División
6/12/1992	Cádiz CF-Barcelona	0-4		Primera División
13/12/1992	Barcelona-Saó Paulo	1-2		WK voor Clubteams
20/12/1992	Ray Vallecano-Barcelona	3-3	1	Primera División
3/1/1993	Barcelona-Celta de Vigo	2-0		Primera División
10/1/1993	Sevilla-Barcelona	0-0		Primera División
17/1/1993	Barcelona-Osasuna	2-1		Primera División
24/1/1993	Real Sociedad-Barcelona	2-2	1	Primera División
30/1/1993	Real Madrid-Barcelona	2-1		Primera División
4/2/1993	Atlético Madrid-Barcelona	0-5		Copa del Rey
7/2/1993	Barcelona-Tenerife	1-1		Primera División
10/2/1993	Werder Bremen-Barcelona	1-1		Europese Super Cup
13/2/1993	Barcelona-Atlético Madrid	1-1	1	Primera División
7/3/1993	Albacete-Barcelona	0-2		Primera División
10/3/1993	Barcelona-Werder Bremen	2-1		Europese Super Cup
13/3/1993	Barcelona-Deportivo La Coruña	3-0	1	Primera División
20/3/1993	Valencia-Barcelona	3-4		Primera División
24/3/1993	Real Valladolid-Barcelona	1-3		Copa del Rey
4/4/1993	Barcelona-Logroñés	3-0		Primera División
10/4/1993	Athletic de Bilbao-Barcelona	1-0		Primera División
2/5/1993	Espanyol-Barcelona	0-1	1	Primera División
9/5/1993	Barcelona-Cádiz CF	4-1	1	Primera División
23/5/1993	Barcelona-Rayo Vallecano	4-0	2	Primera División
30/5/1993	Celta de Vigo-Barcelona	3-2		Primera División
5/6/1993	Barcelona-Sevilla	2-1		Primera División
13/6/1993	Osasuna-Barcelona	0-1		Primera División
16/6/1993	Barcelona-Real Madrid	1-2		Copa del Rey
20/6/1993	Barcelona-Real Sociedad	1-0		Primera División

Barcelona 1993/94

5/9/1993	Barcelona-Real Sociedad	3-0		Primera División
11/9/1993	Albacete-Barcelona	0-0		Primera División
15/9/1993	Dinamo Kiev-Barcelona	3-1	1	Champions League
19/9/1993	Athletic de Bilbao-Barcelona	0-0		Primera División
26/9/1993	Barcelona-Real Zaragoza	4-1		Primera División
29/9/1993	Barcelona-Dinamo Kiev	4-1	1	Champions League
3/10/1993	Osasuna-Barcelona	2-3		Primera División
6/10/1993	Barcelona-Real Valladolid	3-0		Primera División
16/10/1993	Deportivo La Coruña-Barcelona	1-0		Primera División
20/10/1993	Barcelona-Austria Wien	3-0	2	Champions League
24/10/1993	Barcelona-Real Oviedo	1-0		Primera División
30/10/1993	Atlético Madrid-Barcelona	4-3		Primera División
3/11/1993	Austria Wien-Barcelona	1-2		Champions League
10/11/1993	Tenerife-Barcelona	2-3		Primera División
20/11/1993	Barcelona-Lleida	0-1		Primera División
24/11/1993	Galatasaray-Barcelona	0-0		Champions League
28/11/1993	Rayo Vallecano-Barcelona	2-4	2	Primera División
4/12/1993	Barcelona-Logroñés	2-2	1	Primera División
8/12/1993	Barcelona-AS Monaco	2-0		Champions League
11/12/1993	Valencia-Barcelona	0-4	1	Primera División
16/12/1993	Barcelona-Real Madrid	1-1		Spaanse Super Cup
19/12/1993	Barcelona-Celta de Vigo	1-0		Primera División
2/1/1994	Sporting Gijón-Barcelona	2-0		Primera División
4/1/1994	Sporting Gijón-Barcelona	0-3		Copa del Rey
8/1/1994	Barcelona-Real Madrid	5-0	1	Primera División
16/1/1994	Sevilla-Barcelona	0-0		Primera División
22/1/1994	Real Sociedad-Barcelona	2-1		Primera División
30/1/1994	Barcelona-Albacete	2-1		Primera División
3/2/1994	Barcelona-Real Betis	0-1		Copa del Rey
6/2/1994	Barcelona-Athletic de Bilbao	2-3		Primera División

13/2/1994	Real Zaragoza-Barcelona	6-3		Primera División
19/2/1994	Barcelona-Osasuna	8-1	2	Primera División
22/2/1994	Real Valladolid-Barcelona	1-3	2	Primera División
27/2/1994	Barcelona-Deportivo La Coruña	3-0		Primera División
2/3/1994	Spartak Moskou-Barcelona	2-2		Champions League
6/3/1994	Real Oviedo-Barcelona	1-3	1	Primera División
12/3/1994	Barcelona-Atlético Madrid	5-3		Primera División
16/3/1994	Barcelona-Spartak Moskou	5-1	2	Champions League
26/3/1994	Barcelona-Tenerife	2-1	1	Primera División
30/3/1994	Barcelona-Galatasaray	3-0	1	Champions League
2/4/1994	Lleida-Barcelona	1-2		Primera División
6/4/1994	Barcelona-Rayo Vallecano	1-0		Primera División
9/4/1994	Logroñés-Barcelona	0-0		Primera División
13/4/1994	AS Monaco-Barcelona	0-1		Champions League
23/4/1994	Celta de Vigo-Barcelona	0-4		Primera División
27/4/1994	Barcelona-FC Porto	3-0	1	Champions League
1/5/1994	Barcelona-Sporting Gijón	4-0		Primera División
7/5/1994	Real Madrid-Barcelona	0-1		Primera División
14/5/1994	Barcelona-Sevilla	5-2		Primera División
18/5/1994	Barcelona-AC Milan	0-4		Champions League

Barcelona 1994/95

27/8/1994	Real Zaragoza-Barcelona	0-2		Spaanse Super Cup
4/9/1994	Sporting Gijón-Barcelona	2-1	1	Primera División
10/9/1994	Barcelona-Racing Santander	2-1	1	Primera División
14/9/1994	Barcelona-Galatasaray	2-1	1	Champions League
17/9/1994	Espanyol-Barcelona	0-0		Primera División
28/9/1994	IFK Göteborg-Barcelona	2-1		Champions League
2/10/1994	Real Zaragoza-Barcelona	2-1	1	Primera División
8/10/1994	Barcelona-Atlético Madrid	4-3		Primera División
15/10/1994	Valencia-Barcelona	1-2	1	Primera División

19/10/1994	Manchester United-Barcelona	2-2		Champions League
23/10/1994	Barcelona-Tenerife	1-0		Primera División
29/10/1994	Real Sociedad-Barcelona	1-1		Primera División
2/11/1994	Barcelona-Manchester United	4-0		Champions League
6/11/1994	Barcelona-Real Oviedo	1-0		Primera División
19/11/1994	Real Valladolid-Barcelona	1-3	1	Primera División
23/11/1994	Galatasaray-Barcelona	2-1		Champions League
27/11/1994	Barcelona-Sevilla	0-1		Primera División
3/12/1994	Barcelona-Deportivo La Coruña	1-1	1	Primera División
7/12/1994	Barcelona-IFK Göteborg	1-1		Champions League
11/12/1994	Celta de Vigo-Barcelona	2-4	1	Primera División
21/12/1994	Barcelona-Real Betis	1-1		Primera División
7/1/1995	Real Madrid-Barcelona	5-0		Primera División
15/1/1995	Barcelona-Logroñés	3-0		Primera División
22/1/1995	Albacete-Barcelona	2-2		Primera División
28/1/1995	Barcelona-Athletic de Bilbao	1-0		Primera División
7/2/1995	Barcelona-Atlético Madrid	1-4		Copa del Rey
18/2/1995	Barcelona-Espanyol	3-0		Primera División
25/2/1995	Compostela-Barcelona	1-2		Primera División
1/3/1995	Barcelona-Paris Saint-Germain	1-1		Champions League
5/3/1995	Barcelona-Real Zaragoza	3-0	1	Primera División
15/3/1995	Paris Saint-Germain-Barcelona	2-1		Champions League
19/3/1995	Barcelona-Valencia	0-0		Primera División
2/4/1995	Tenerife-Barcelona	2-1		Primera División
9/4/1995	Barcelona-Real Sociedad	1-1		Primera División
16/4/1995	Real Oviedo-Barcelona	0-0		Primera División
23/4/1995	Barcelona-Real Valladolid	4-1		Primera División
30/4/1995	Sevilla-Barcelona	4-2	1	Primera División
6/5/1995	Deportivo La Coruña-Barcelona	1-0		Primera División
23/4/1995	Barcelona-Celta de Vigo	1-1		Primera División
25/5/1995	Barcelona-Real Madrid	1-0		Primera División

10/6/1995	Barcelona-Albacete	0-1		Primera División
18/6/1995	Athletic de Bilbao-Barcelona	0-2		Primera División

Feyenoord 1995/96

20/8/1995	Feyenoord-Vitesse	5-2		Eredivisie
27/8/1995	FC Twente-Feyenoord	2-2		Eredivisie
10/9/1995	Feyenoord-FC Volendam	5-1	1	Eredivisie
14/9/1995	DAG Liepaja-Feyenoord	0-7	1	Europa cup II
17/9/1995	FC Utrecht-Feyenoord	1-0		Eredivisie
20/9/1995	Roda JC-Feyenoord	1-1		Eredivisie
24/9/1995	Feyenoord-RKC Waalwijk	4-2		Eredivisie
1/10/1995	PSV-Feyenoord	3-0		Eredivisie
5/10/1995	Feyenoord-FC Groningen	4-1	1	Eredivisie
15/10/1995	Willem II-Feyenoord	2-2		Eredivisie
19/10/1995	Everton-Feyenoord	0-0		Europa cup II
22/10/1995	Feyenoord-Ajax	2-4		Eredivisie
2/11/1995	Feyenoord-Everton	1-0		Europa cup II
5/11/1995	Sparta-Feyenoord	3-2	2	Eredivisie
19/11/1995	Feyenoord-Go Ahead Eagles	2-2	1	Eredivisie
24/11/1995	Fortuna Sittard-Feyenoord	1-0		Eredivisie
29/11/1995	Feyenoord-RBC	3-0	1	KNVB-beker
8/12/1995	SC Heerenveen-Feyenoord	0-1		Eredivisie
17/12/1995	Vitesse-Feyenoord	0-2	1	Eredivisie
24/12/1995	Feyenoord-FC Twente	1-0	1	Eredivisie
21/1/1996	FC Volendam-Feyenoord	0-3		Eredivisie
24/1/1996	Feyenoord-NAC Breda	1-0		KNVB-beker
4/2/1996	Feyenoord-Roda JC	2-0		Eredivisie
11/2/1996	RKC Waalwijk-Feyenoord	1-1		Eredivisie
25/2/1996	Feyenoord-PSV	0-0		Eredivisie
3/3/1996	FC Groningen-Feyenoord	1-0		Eredivisie

7/3/1996	Borussia M.gladbach-Feyenoord	2-2	1	Europa cup II
10/3/1996	Feyenoord-FC Utrecht	3-0		Eredivisie
17/3/1996	De Graafschap-Feyenoord	1-1		Eredivisie
21/3/1996	Feyenoord-Borussia M.gladbach	1-0		Europa cup II
24/3/1996	Ajax-Feyenoord	2-0		Eredivisie
27/3/1996	Feyenoord-Willem II	2-0		Eredivisie
31/3/1996	Feyenoord-NEC	2-1		Eredivisie
4/4/1996	Feyenoord-Rapid Wien	1-1	1	Europa cup II
7/4/1996	Sparta-Feyenoord	1-0		KNVB-beker
10/4/1996	Feyenoord-Sparta	1-1	1	Eredivisie
14/4/1996	Go Ahead Eagles-Feyenoord	0-3		Eredivisie
18/4/1996	Rapid Wien-Feyenoord	3-0		Europa cup II
21/4/1996	Feyenoord-Fortuna Sittard	1-0	1	Eredivisie
28/4/1996	NAC Breda-Feyenoord	0-3	1	Eredivisie
5/5/1996	Feyenoord-SC Heerenveen	4-1		Eredivisie

Feyenoord 1996/97

3/9/1996	Fortuna Sittard-Feyenoord	0-2	1	Eredivisie
7/9/1996	Feyenoord-Willem II	4-1		Eredivisie
10/9/1996	CSKA Moskou-Feyenoord	0-1		UEFA Cup
15/9/1996	FC Twente-Feyenoord	0-1		Eredivisie
21/9/1996	Sparta-Feyenoord	0-1		Eredivisie
24/9/1996	Feyenoord-CSKA Moskou	1-1		UEFA Cup
29/9/1996	Vitesse-Feyenoord	4-2		Eredivisie
9/10/1996	Feyenoord-FC Groningen	3-1	1	Eredivisie
12/10/1996	RKC Waalwijk-Feyenoord	1-1		Eredivisie
15/10/1996	Espanyol-Feyenoord	0-3		UEFA Cup
20/10/1996	PSV-Feyenoord	7-2		Eredivisie
23/10/1996	Feyenoord-AZ	1-0	1	Eredivisie
26/10/1996	Feyenoord-FC Utrecht	2-1	1	Eredivisie
3/11/1996	FC Groningen-Feyenoord	0-1		Eredivisie

12/11/1996	Feyenoord-NAC Breda	1-0		Eredivisie
15/11/1996	SC Heerenveen-Feyenoord	1-0		Eredivisie
19/11/1996	Tenerife-Feyenoord	0-0		UEFA Cup
24/11/1996	Feyenoord-Ajax	2-2	1	Eredivisie
3/12/1996	Feyenoord-Tenerife	2-4		UEFA Cup
8/12/1996	De Graafschap-Feyenoord	0-4	1	Eredivisie
18/12/1996	Feyenoord-Roda JC	1-0	1	Eredivisie
22/12/1996	NEC-Feyenoord	1-2		Eredivisie
9/2/1996	Feyenoord-RKC Waalwijk	1-0		KNVB-beker
16/2/1997	FC Volendam-Feyenoord	0-2		Eredivisie
23/2/1997	Ajax-Feyenoord	3-0		Eredivisie
9/3/1997	Feyenoord-PSV	0-0		Eredivisie
12/3/1997	SC Heerenveen-Feyenoord	2-1		KNVB Beker
15/3/1997	Feyenoord-RKC Waalwijk	5-0		Eredivisie
23/3/1997	AZ-Feyenoord	0-2		Eredivisie
6/4/1997	Feyenoord-Vitesse	0-0		Eredivisie
13/4/1997	Willem II-Feyenoord	0-2		Eredivisie
19/4/1997	Feyenoord-Fortuna Sittard	4-4	1	Eredivisie
4/5/1997	NAC Breda-Feyenoord	0-2		Eredivisie
11/5/1997	Feyenoord-FC Twente	1-1		Eredivisie
19/5/1997	Feyenoord-Sparta	6-1		Eredivisie
25/5/1997	Feyenoord-SC Heerenveen	4-2	1	Eredivisie
1/6/1997	FC Utrecht-Feyenoord	2-1		Eredivisie

Interlands

1983

27/4/1983	Nederland-Zweden	0-3		vriendschappelijk
7/9/1983	Nederland-IJsland	3-0	1	EK-kwalificatie
21/9/1983	België-Nederland	1-1		vriendschappelijk

12/10/1983	Ierland-Nederland	2-3	EK-kwalificatie
16/11/1983	Nederland-Spanje	2-1	EK-kwalificatie
17/12/1983	Nederland-Malta	5-0	EK-kwalificatie

1984

23/12/1984	Cyprus-Nederland	0-1	WK-kwalificatie
------------	------------------	-----	-----------------

1985

14/5/1985	Hongarije-Nederland	0-1	WK-kwalificatie
-----------	---------------------	-----	-----------------

1986

12/3/1986	Oost-Duitsland-Nederland	0-1	vriendschappelijk
29/4/1986	Nederland-Schotland	0-0	vriendschappelijk
14/5/1986	West-Duitsland-Nederland	3-1	vriendschappelijk
10/9/1986	Tsjecho-Slowakije-Nederland	1-0	vriendschappelijk
15/10/1986	Hongarije-Nederland	0-1	EK-kwalificatie
19/11/1986	Nederland-Polen	0-0	EK-kwalificatie

1987

25/3/1987	Nederland-Griekenland	1-1	EK-kwalificatie
29/4/1987	Nederland-Hongarije	2-0	EK-kwalificatie
9/9/1987	Nederland-België	0-0	vriendschappelijk
14/10/1987	Polen-Nederland	0-2	EK-kwalificatie
28/10/1987	Nederland-Cyprus	8-0	EK-kwalificatie
9/12/1987	Nederland-Cyprus	4-0	1 EK-kwalificatie
16/12/1987	Griekenland-Nederland	0-3	1 EK-kwalificatie

1988

23/3/1988	Engeland-Nederland	2-2	vriendschappelijk
1/6/1988	Nederland-Roemenië	2-0	vriendschappelijk

12/6/1988	Sovjet Unie-Nederland	1-0		EK eindtoernooi
15/6/1988	Engeland-Nederland	1-3		EK eindtoernooi
18/6/1988	Nederland-Ierland	1-0		EK eindtoernooi
21/6/1988	West-Duitsland-Nederland	1-2	1	EK eindtoernooi
25/6/1988	Nederland-Sovjet-Unie	2-0		EK eindtoernooi
14/9/1988	Nederland-Wales	1-0		WK-kwalificatie
19/10/1988	West-Duitsland-Nederland	0-0		WK-kwalificatie
16/11/1988	Italië-Nederland	1-0		vriendschappelijk

1989

4/1/1989	Israël-Nederland	0-2		vriendschappelijk
22/3/1989	Nederland-Sovjet-Unie	2-0	1	vriendschappelijk
26/4/1989	Nederland-West-Duitsland	1-1		WK-kwalificatie
31/5/1989	Finland-Nederland	0-1		WK-kwalificatie
6/9/1988	Nederland-Denemarken	2-2	1	vriendschappelijk
11/10/1989	Wales-Nederland	1-2		WK-kwalificatie
15/11/1989	Nederland-Finland	3-0	1	WK-kwalificatie
20/12/1989	Nederland-Brazilië	0-1		vriendschappelijk

1990

21/2/1990	Nederland-Italië	0-0		vriendschappelijk
28/3/1990	Sovjet-Unie-Nederland	2-1	1	vriendschappelijk
30/5/1990	Oostenrijk-Nederland	3-2	1	vriendschappelijk
3/6/1990	Joegoslavië-Nederland	0-2		vriendschappelijk
12/6/1990	Nederland-Egypte	1-1		WK eindtoernooi
16/6/1990	Nederland-Engeland	0-0		WK eindtoernooi
21/6/1990	Nederland-Ierland	1-1		WK eindtoernooi
24/6/1990	Nederland-West-Duitsland	1-2	1	WK eindtoernooi
26/9/1990	Italië-Nederland	1-0		vriendschappelijk

1991

5/6/1991	Finland-Nederland	1-1		EK-kwalificatie
11/9/1991	Nederland-Polen	1-1		vriendschappelijk
16/10/1991	Nederland-Portugal	1-0		EK-kwalificatie
4/12/1991	Griekenland-Nederland	0-2		EK-kwalificatie

1992

12/2/1992	Portugal-Nederland	2-0		vriendschappelijk
25/3/1992	Nederland-Joegoslavië	2-0		vriendschappelijk
27/5/1992	Nederland-Oostenrijk	3-2		vriendschappelijk
5/6/1992	Frankrijk-Nederland	1-1		vriendschappelijk
12/6/1992	Nederland-Schotland	1-0		EK eindtoernooi
15/6/1992	Nederland-GOS	0-0		EK eindtoernooi
18/6/1992	Nederland-Duitsland	3-1		EK eindtoernooi
16/12/1992	Turkije-Nederland	1-3		WK-kwalificatie

1993

24/2/1993	Nederland-Turkije	3-1		WK-kwalificatie
9/6/1993	Nederland-Noorwegen	0-0		WK-kwalificatie
22/9/1993	San Marino-Nederland	0-7	1	WK-kwalificatie
13/10/1993	Nederland-Engeland	2-0	1	WK-kwalificatie
17/11/1993	Polen-Nederland	1-3		WK-kwalificatie

1994

19/1/1994	Tunesië-Nederland	2-2	1	vriendschappelijk
20/4/1994	Nederland-Ierland	0-1		vriendschappelijk
1/6/1994	Nederland-Hongarije	7-1	1	vriendschappelijk
12/6/1994	Canada-Nederland	0-3		vriendschappelijk
20/6/1994	Nederland-Saoedi-Arabië	2-1		WK eindtoernooi
25/6/1994	België-Nederland	1-0		WK eindtoernooi
29/6/1994	Marokko-Nederland	1-2		WK eindtoernooi

4/7/1994	Nederland-Ierland	2-0	WK eindtoernooi
9/7/1994	Nederland-Brazilië	2-3	WK eindtoernooi

Ronald Koeman

Competitiewedstrijden als trainer

		wedstrijden	winst	verlies	gelijk
1999-00	Vitesse	16	9	3	4
2000-01	Vitesse	34	16	7	11
2001-02	Vitesse	15	7	3	5
2001-02	Ajax	20*	13	2	5
2002-03	Ajax	34	26	3	5
2003-04	Ajax	34	25	4	5
2004-05	Ajax	22	14	3	5
2005-06	Benfica	34	20	7	7
2006-07	PSV	34	23	5	6
2007-08	PSV	9	7	0	2
2007-08	Valencia	22	4	12	6
2009-10	AZ	16	8	7	1
2011-12	Feyenoord	34	21	6	7
2012-13	Feyenoord	24	14	5	5

*de eerste wedstrijd bij Ajax was een inhaalduel.

Erelijst als trainer

Ajax Kampioen 2002 en 2004, KNVB-beker 2002, Johan Cruijff Schaal 2002

Benfica Super Cup van Portugal 2005

PSV Kampioen 2007

Valencia Beker van Spanje 2008

AZ Johan Cruijff Schaal 2009

Loopbaan als trainer

Vitesse 1 januari 2000-3 december 2001

26/1/2000	Vitesse-FC Den Bosch	1-0	KPN Telecompetitie
29/1/2000	PSV-Vitesse	0-2	KNVB Beker
2/2/2000	Vitesse-De Graafschap	3-1	KPN Telecompetitie
5/2/2000	Sparta-Vitesse	1-1	KPN Telecompetitie
13/2/2000	Vitesse-Feyenoord	3-3	KPN Telecompetitie
19/2/2000	PSV-Vitesse	3-2	KPN Telecompetitie
27/2/2000	RKC Waalwijk-Vitesse	1-1	KPN Telecompetitie
3/3/2000	Vitesse-Roda JC	2-0	KPN Telecompetitie
19/3/2000	FC Utrecht-Vitesse	2-0	KPN Telecompetitie
25/3/2000	Vitesse-SC Heerenveen	3-1	KPN Telecompetitie
1/4/2000	MVV-Vitesse	0-2	KPN Telecompetitie
8/4/2000	Willem II-Vitesse	0-4	KPN Telecompetitie
15/4/2000	Vitesse-FC Twente	4-1	KPN Telecompetitie
23/4/2000	NEC-Vitesse	1-0	KPN Telecompetitie
30/4/2000	Vitesse-Ajax	3-0	KPN Telecompetitie
7/5/2000	AZ-Vitesse	0-1	KPN Telecompetitie
14/5/2000	Vitesse-Fortuna Sittard	2-2	KPN Telecompetitie
20/8/2000	Vitesse-FC Twente	3-1	KPN Eredivisie
27/8/2000	NEC-Vitesse	4-1	KPN Eredivisie
6/9/2000	Vitesse-Sparta	5-1	KPN Eredivisie
9/9/2000	Willem II-Vitesse	2-2	KPN Eredivisie
14/9/2000	Vitesse-Maccabi Haifa	3-0	UEFA Cup
17/9/2000	Vitesse-RKC Waalwijk	1-0	KPN Eredivisie
23/9/2000	Fortuna Sittard-Vitesse	1-4	KPN Eredivisie
28/9/2000	Maccabi Haifa-Vitesse	2-1	UEFA Cup
1/10/2000	Vitesse-FC Utrecht	2-1	KPN Eredivisie
15/10/2000	Vitesse-Ajax	3-2	KPN Eredivisie

22/10/2000	AZ-Vitesse	0-2	KPN Eredivisie
26/10/2000	Internazionale-Vitesse	0-0	UEFA Cup
1/11/2000	PSV-Vitesse	2-0	KPN Eredivisie
5/11/2000	De Graafschap-Vitesse	1-2	KPN Eredivisie
9/11/2000	Vitesse-Internazionale	1-1	UEFA Cup
12/11/2000	Vitesse-FC Groningen	2-2	KPN Eredivisie
18/11/2000	Vitesse-RBC Roosendaal	2-1	KPN Eredivisie
28/11/2000	Roda JC-Vitesse	2-3	KPN Eredivisie
10/12/2000	Vitesse-SC Heerenveen	0-0	KPN Eredivisie
13/12/2000	Vitesse-AZ	3-2	KPN Eredivisie
16/12/2000	NAC-Vitesse	1-1	KPN Eredivisie
20/12/2000	Feyenoord-Vitesse	2-0	KPN Eredivisie
26/1/2001	Ajax-Vitesse	1-2	Amstel Cup
31/1/2001	Vitesse-NAC Breda	2-4	KPN Eredivisie
4/2/2001	Vitesse-NEC	2-2	KPN Eredivisie
7/2/2001	Vitesse-AZ	2-1	Amstel Cup
11/2/2001	RKC Waalwijk-Vitesse	3-0	KPN Eredivisie
24/2/2001	FC Twente-Vitesse	2-1	KPN Eredivisie
4/3/2001	Vitesse-Feyenoord	0-0	KPN Eredivisie
11/3/2001	FC Utrecht-Vitesse	0-0	KPN Eredivisie
16/3/2001	RBC Roosendaal-Vitesse	0-3	KPN Eredivisie
1/4/2001	FC Groningen-Vitesse	0-1	KPN Eredivisie
7/4/2001	Vitesse-Willem II	1-2	KPN Eredivisie
12/4/2001	Vitesse-FC Twente	0-0	Amstel Cup
15/4/2001	Vitesse-PSV	0-0	KPN Eredivisie
28/4/2001	Vitesse-De Graafschap	2-1	KPN Eredivisie
5/5/2001	Vitesse-Roda JC	1-1	KPN Eredivisie
12/5/2001	SC Heerenveen-Vitesse	0-0	KPN Eredivisie
17/5/2001	Ajax-Vitesse	1-2	KPN Eredivisie
20/5/2001	Vitesse-Fortuna Sittard	3-0	KPN Eredivisie

27/5/2001	Sparta Rotterdam-Vitesse	2-2	KPN Eredivisie
7/8/2001	RKHVV-Vitesse	0-4	Amstel Cup
11/8/2001	Sparta Nijkerk-Vitesse	0-5	Amstel Cup
14/8/2001	Vitesse-VVOG	6-0	Amstel Cup
19/8/2001	Fortuna Sittard-Vitesse	0-0	KPN Eredivisie
22/8/2001	Vitesse-AZ	1-0	KPN Eredivisie
25/8/2001	Vitesse-FC Utrecht	1-0	KPN Eredivisie
7/9/2001	SC Heerenveen-Vitesse	1-1	KPN Eredivisie
15/9/2001	Vitesse-Sparta Rotterdam	1-1	KPN Eredivisie
18/9/2001	Fortuna Sittard-Vitesse	2-1	Amstel Cup
23/9/2001	De Graafschap-Vitesse	0-2	KPN Eredivisie
29/9/2001	PSV-Vitesse	0-2	KPN Eredivisie
14/10/2001	NEC-Vitesse	1-0	KPN Eredivisie
17/10/2001	Vitesse-FC Groningen	1-0	KPN Eredivisie
20/10/2001	Vitesse-NAC Breda	1-0	KPN Eredivisie
27/10/2001	FC Twente-Vitesse	0-0	KPN Eredivisie
2/11/2001	Willem II-Vitesse	1-1	KPN Eredivisie
17/11/2001	Feyenoord-Vitesse	3-2	KPN Eredivisie
24/11/2001	Vitesse-Roda JC	2-0	KPN Eredivisie
2/12/2001	FC Utrecht-Vitesse	3-1	KPN Eredivisie

Ajax 3 december 2001-25 februari 2005

4/12/2001	Ajax-Fortuna Sittard	4-0	KPN Eredivisie
12/12/2001	Ajax-RBC Roosendaal	4-3	Amstel Cup
15/12/2001	Roda JC-Ajax	1-1	KPN Eredivisie
19/12/2001	Ajax-Vitesse	5-1	KPN Eredivisie
23/12/2001	FC Utrecht-Ajax	3-1	KPN Eredivisie
27/1/2002	FC Den Bosch-Ajax	0-1	KPN Eredivisie
3/2/2002	Willem II-Ajax	1-3	KPN Eredivisie
7/2/2002	Ajax-FC Groningen	4-0	Amstel Cup
10/2/2002	Ajax-RKC Waalwijk	3-1	KPN Eredivisie

17/2/2002	AZ-Ajax	0-0	KPN Eredivisie
24/2/2002	NAC-Ajax	0-1	KPN Eredivisie
27/2/2002	Fortuna Sittard-Ajax	1-1	KPN Eredivisie
3/3/2002	Ajax-Feyenoord	1-1	KPN Eredivisie
10/3/2002	Ajax-De Graafschap	4-0	KPN Eredivisie
17/3/2002	Ajax-SC Heerenveen	2-0	KPN Eredivisie
24/3/2002	PSV-Ajax	1-1	KPN Eredivisie
31/3/2002	Vitesse-Ajax	3-1	KPN Eredivisie
3/4/2002	Ajax-FC Groningen	4-3	KPN Eredivisie
10/4/2002	Ajax-PSV	3-0	Amstel Cup
14/4/2002	Sparta Rotterdam-Ajax	0-4	KPN Eredivisie
21/4/2002	Ajax-FC Utrecht	1-0	KPN Eredivisie
28/4/2002	Ajax-FC Den Bosch	2-0	KPN Eredivisie
5/5/2002	NEC-Ajax	0-2	KPN Eredivisie
12/5/2002	FC Utrecht-Ajax	2-3	Amstel Cup
11/8/2002	Ajax-PSV	3-1	Johan Cruijff Schaal
18/8/2002	Ajax-FC Utrecht	3-1	Holland Casino Eredivisie
25/8/2002	Vitesse-Ajax	1-2	Holland Casino Eredivisie
1/9/2002	FC Groningen-Ajax	1-3	Holland Casino Eredivisie
14/9/2002	Ajax-FC Zwolle	2-0	Holland Casino Eredivisie
17/9/2002	Ajax-Olympique Lyon	2-1	Champions League
21/9/2002	RBC Roosendaal-Ajax	2-3	Holland Casino Eredivisie
25/9/2002	Internazionale-Ajax	1-0	Champions League
29/9/2002	Ajax-NAC Breda	2-2	Holland Casino Eredivisie
2/10/2002	Rosenborg BK-Ajax	0-0	Champions League
6/10/2002	Feyenoord-Ajax	1-2	Holland Casino Eredivisie
19/10/2002	Ajax-AZ	6-2	Holland Casino Eredivisie
22/10/2002	Ajax-Rosenborg BK	1-1	Champions League
26/10/2002	RKC Waalwijk-Ajax	1-1	Holland Casino Eredivisie
30/10/2002	Olympique Lyon-Ajax	0-2	Champions League

3/11/2002	Ajax-Willem II	3-0	Holland Casino Eredivisie
8/11/2002	Roda JC-Ajax	1-1	Holland Casino Eredivisie
12/11/2002	Ajax-Internazionale	1-2	Champions League
17/11/2002	Ajax-NEC	6-0	Holland Casino Eredivisie
23/11/2002	SC Heerenveen-Ajax	0-3	Holland Casino Eredivisie
27/11/2002	Valencia-Ajax	1-1	Champions League
1/12/2002	Ajax-FC Twente	2-1	Holland Casino Eredivisie
7/12/2002	De Graafschap-Ajax	1-1	Holland Casino Eredivisie
10/12/2002	Ajax-AS Roma	2-1	Champions League
15/12/2002	Ajax-PSV	2-4	Holland Casino Eredivisie
22/12/2002	Excelsior-Ajax	0-2	Holland Casino Eredivisie
2/2/2003	Willem II-Ajax	0-6	Holland Casino Eredivisie
5/2/2003	Ajax-Roda JC	1-0	Amstel Cup
9/2/2003	Ajax-Feyenoord	1-1	Holland Casino Eredivisie
15/2/2003	Ajax-FC Groningen	2-1	Holland Casino Eredivisie
18/2/2003	Arsenal-Ajax	1-1	Champions League
23/2/2003	FC Utrecht-Ajax	1-0	Holland Casino Eredivisie
26/2/2003	Ajax-Arsenal	0-0	Champions League
2/3/2003	Ajax-Vitesse	2-0	Holland Casino Eredivisie
5/3/2003	Ajax-FC Groningen	4-1	Amstel Cup
8/3/2003	FC Zwolle-Ajax	0-5	Holland Casino Eredivisie
11/3/2003	Ajax-Valencia	1-1	Champions League
16/3/2003	Ajax-Excelsior	2-1	Holland Casino Eredivisie
19/3/2003	AS Roma-Ajax	1-1	Champions League
23/3/2003	PSV-Ajax	2-0	Holland Casino Eredivisie
5/4/2003	Ajax-RBC Roosendaal	4-1	Holland Casino Eredivisie
8/4/2003	Ajax-AC Milan	0-0	Champions League
13/4/2003	NAC Breda-Ajax	0-3	Holland Casino Eredivisie
16/4/2003	Feyenoord-Ajax	1-0	Amstel Cup
19/4/2003	Ajax-Roda JC	4-2	Holland Casino Eredivisie
23/4/2003	AC Milan-Ajax	3-2	Champions League

27/4/2003	AZ-Ajax	1-3	Holland Casino Eredivisie
3/5/2003	Ajax-RKC Waalwijk	6-1	Holland Casino Eredivisie
11/5/2003	NEC-Ajax	1-2	Holland Casino Eredivisie
18/5/2003	Ajax-De Graafschap	7-1	Holland Casino Eredivisie
25/5/2003	FC Twente-Ajax	1-2	Holland Casino Eredivisie
29/5/2003	Ajax-SC Heerenveen	3-0	Holland Casino Eredivisie
12/8/2003	Grazer AK-Ajax	1-1	Champions League
17/8/2003	Vitesse-Ajax	1-2	Holland Casino Eredivisie
23/8/2003	RBC Roosendaal-Ajax	0-1	Holland Casino Eredivisie
27/8/2003	Ajax-Grazer AK	2-1	Champions League
31/8/2003	Ajax-FC Zwolle	1-0	Holland Casino Eredivisie
13/9/2003	Ajax-RKC Waalwijk	4-1	Holland Casino Eredivisie
16/9/2003	AC Milan-Ajax	1-0	Champions League
21/9/2003	NAC Breda-Ajax	4-2	Holland Casino Eredivisie
28/9/2003	Ajax-Willem II	6-0	Holland Casino Eredivisie
1/10/2003	Ajax-Club Brugge	2-0	Champions League
5/10/2003	FC Groningen-Ajax	1-3	Holland Casino Eredivisie
17/10/2003	Ajax-FC Volendam	5-1	Holland Casino Eredivisie
22/10/2003	Ajax-Celta de Vigo	1-0	Champions League
26/10/2003	PSV-Ajax	2-2	Holland Casino Eredivisie
1/11/2003	Ajax-AZ	3-2	Holland Casino Eredivisie
4/11/2003	Celta de Vigo-Ajax	3-2	Champions League
9/11/2003	ADO Den Haag-Ajax	1-4	Holland Casino Eredivisie
23/11/2003	Ajax-SC Heerenveen	3-1	Holland Casino Eredivisie
26/11/2003	Ajax-AC Milan	0-1	Champions League
30/11/2003	Ajax-Feyenoord	2-0	Holland Casino Eredivisie
9/12/2003	Club Brugge-Ajax	2-1	Champions League
14/12/2003	Ajax-FC Utrecht	1-0	Holland Casino Eredivisie
17/12/2003	Ajax-NAC Breda	0-1	Amstel Cup
21/12/2003	FC Twente-Ajax	2-0	Holland Casino Eredivisie

21/1/2004	Roda-JC-Ajax	1-2	Holland Casino Eredivisie
25/1/2004	Ajax-NEC	1-0	Holland Casino Eredivisie
1/2/2004	Ajax-ADO Den Haag	4-0	Holland Casino Eredivisie
8/2/2004	Ajax-PSV	2-1	Holland Casino Eredivisie
15/2/2004	FC Volendam Ajax	0-2	Holland Casino Eredivisie
22/2/2004	Ajax-FC Twente	1-0	Holland Casino Eredivisie
25/2/2004	SC Heerenveen-Ajax	4-1	Holland Casino Eredivisie
29/2/2004	FC Utrecht-Ajax	1-0	Holland Casino Eredivisie
6/3/2004	RKC Waalwijk-Ajax	0-1	Holland Casino Eredivisie
14/3/2004	Ajax-Roda JC	4-2	Holland Casino Eredivisie
21/3/2004	Ajax-Vitesse	5-0	Holland Casino Eredivisie
28/3/2004	AZ-Ajax	1-1	Holland Casino Eredivisie
4/4/2004	Ajax-FC Groningen	2-1	Holland Casino Eredivisie
11/4/2004	Feyenoord-Ajax	1-1	Holland Casino Eredivisie
18/4/2004	Ajax-RBC Roosendaal	1-1	Holland Casino Eredivisie
25/4/2004	NEC-Ajax	0-0	Holland Casino Eredivisie
2/5/2004	FC Zwolle-Ajax	0-5	Holland Casino Eredivisie
9/5/2004	Ajax-NAC Breda	2-0	Holland Casino Eredivisie
16/5/2004	Willem II-Ajax	2-5	Holland Casino Eredivisie
8/8/2004	Ajax-FC Utrecht	2-4	Johan Cruijff schaal
15/8/2004	FC Twente-Ajax	2-3	Holland Casino Eredivisie
22/8/2004	Ajax-NAC Breda	6-2	Holland Casino Eredivisie
29/8/2004	Ajax-FC Utrecht	1-1	Holland Casino Eredivisie
12/9/2004	ADO Den Haag-Ajax	3-3	Holland Casino Eredivisie
15/9/2004	Ajax-Juventus	0-1	Champions League
19/9/2004	FC Den Bosch-Ajax	0-5	Holland Casino Eredivisie
25/9/2004	Ajax-Roda JC	1-0	Holland Casino Eredivisie
28/9/2004	Bayern München-Ajax	4-0	Champions League
3/10/2004	AZ-Ajax	0-0	Holland Casino Eredivisie
16/10/2004	Ajax-SC Heerenveen	1-3	Holland Casino Eredivisie
19/10/2004	Ajax-Maccabi Tel Aviv	3-0	Champions League

24/10/2004	PSV-Ajax	2-0	Holland Casino Eredivisie
31/10/2004	Ajax-NEC	1-0	Holland Casino Eredivisie
3/11/2004	Maccabi Tel Aviv-Ajax	2-1	Champions League
7/11/2004	Willem II-Ajax	1-3	Holland Casino Eredivisie
14/11/2004	Ajax-Feyenoord	1-1	Holland Casino Eredivisie
20/11/2004	De Graafschap-Ajax	0-5	Holland Casino Eredivisie
23/11/2004	Juventus-Ajax	1-0	Champions League
28/11/2004	Ajax-RBC Roosendaal	4-1	Holland Casino Eredivisie
3/12/2004	RKC Waalwijk-Ajax	1-2	Holland Casino Eredivisie
8/12/2004	Ajax-Bayern München	2-2	Champions League
12/12/2004	Ajax-Vitesse	1-0	Holland Casino Eredivisie
19/12/2004	FC Groningen-Ajax	0-4	Holland Casino Eredivisie
23/1/2005	FC Utrecht-Ajax	0-2	Holland Casino Eredivisie
27/1/2005	Ajax-SC Heerenveen	2-0	Amstel Cup
30/1/2005	Ajax-ADO Den Haag	0-0	Holland Casino Eredivisie
6/2/2005	Ajax-FC Twente	1-2	Holland Casino Eredivisie
13/2/2005	NAC Breda-Ajax	1-2	Holland Casino Eredivisie
16/2/2005	Ajax-AJ Auxerre	1-0	UEFA Cup
20/2/2005	Ajax-FC Den Bosch	2-0	Holland Casino Eredivisie
24/2/2005	AJ Auxerre-Ajax	3-1	UEFA Cup

Benfica 2006/07

20/8/2005	Académica Coimbra-Benfica	0-0	Super Liga
27/8/2005	Benfica-Gil Vicente	0-2	Super Liga
10/9/2005	Sporting Lissabon-Benfica	2-1	Super Liga
14/9/2005	Benfica-Lille	1-0	Champions League
18/9/2005	Benfica-União Leiria	4-0	Super Liga
23/9/2005	Penafiel-Benfica	1-3	Super Liga
27/9/2005	Manchester United-Benfica	2-1	Champions League
3/10/2005	Benfica-Vitória Guimarães	2-1	Super Liga

15/10/2005	FC Porto-Benfica	0-2	Super Liga
18/10/2005	Villarreal-Benfica	1-1	Champions League
22/10/2005	Benfica-Estrela Amadora	2-0	Super Liga
29/10/2005	Naval-Benfica	1-1	Super Liga
2/11/2005	Benfica-Villarreal	0-1	Champions League
6/11/2005	Benfica-Rio Ave	2-2	Super Liga
19/11/2005	Sporting Braga-Benfica	3-2	Super Liga
22/11/2005	Lille-Benfica	0-0	Champions League
27/11/2005	Benfica-Belenenses	0-0	Super Liga
3/12/2005	Marítimo Funchal-Benfica	0-1	Super Liga
7/12/2005	Benfica-Manchester United	2-1	Champions League
11/12/2005	Benfica-Boavista	1-0	Super Liga
17/12/2005	Benfica-Nacional Madeira	1-0	Super Liga
21/12/2005	Vitória Setúbal-Benfica	0-1	Super Liga
8/1/2006	Benfica-Paços Ferreira	2-0	Super Liga
11/1/2006	Tourizense-Benfica	0-2	Taça de Portugal
15/1/2006	Benfica-Académica Coimbra	3-0	Super Liga
20/1/2006	Gil Vicente-Benfica	1-3	Super Liga
28/1/2006	Benfica-Sporting Lissabon	1-3	Super Liga
4/2/2006	União Leiria-Benfica	3-1	Super Liga
8/2/2006	Benfica-Nacional Madeira	0-0	Taça de Portugal
12/2/2006	Benfica-Penafiel	4-0	Super Liga
18/2/2006	Vitória Guimarães-Benfica	2-0	Super Liga
21/2/2006	Benfica-Liverpool	1-0	Champions League
26/2/2006	Benfica-FC Porto	1-0	Super Liga
4/3/2006	Estrela Amadora-Benfica	1-2	Super Liga
8/3/2006	Liverpool-Benfica	0-2	Champions League
12/3/2006	Benfica-Naval	0-0	Super Liga
15/3/2006	Benfica-Vitória Guimarães	0-1	Taça de Portugal
19/3/2006	Rio Ave-Benfica	0-1	Super Liga
25/3/2006	Benfica-Sporting Braga	1-0	Super Liga

28/3/2006	Benfica-Barcelona	0-0	Champions League
1/4/2006	Belenenses-Benfica	1-2	Super Liga
5/4/2006	Barcelona-Benfica	2-0	Champions League
9/4/2006	Benfica-Marítimo Funchal	2-2	Super Liga
15/4/2006	Boavista-Benfica	0-2	Super Liga
23/4/2006	Nacional Madeira-Benfica	1-1	Super Liga
30/4/2006	Benfica-Vitória Setúbal	1-0	Super Liga
7/5/2006	Paços Ferreira-Benfica	3-1	Super Liga

PSV 1 juli 2006-31 oktober 2007

2006/07

13/8/2006	Ajax-PSV	3-1	Johan Cruijff schaal
20/8/2006	PSV-NEC	3-1	Eredivisie
27/8/2006	FC Twente-PSV	1-0	Eredivisie
9/9/2006	Willem II-PSV	1-3	Eredivisie
12/9/2006	PSV-Liverpool	0-0	Champions League
17/9/2006	PSV-Feyenoord	2-1	Eredivisie
20/9/2006	Kozakken Boys-PSV	0-2	KNVB-beker
23/9/2006	ADO Den Haag-PSV	0-2	Eredivisie
27/9/2006	Girondins Bordeaux-PSV	0-1	Champions League
1/10/2006	SC Heerenveen-PSV	0-0	Eredivisie
15/10/2006	PSV-Roda JC	4-1	Eredivisie
18/10/2006	Galatasaray-PSV	1-2	Champions League
22/10/2006	AZ-PSV	1-3	Eredivisie
25/10/2006	PSV-Sparta Rotterdam	7-0	Eredivisie
28/10/2006	RKC Waalwijk-PSV	0-3	Eredivisie
31/10/2006	PSV-Galatasaray	2-0	Champions League
4/11/2006	PSV-NAC Breda	3-0	Eredivisie
9/11/2006	Vitesse-PSV	0-4	KNVB-beker
12/11/2006	Ajax-PSV	0-1	Eredivisie

18/11/2006	PSV-Excelsior	4-0	Eredivisie
22/11/2006	Liverpool-PSV	2-0	Champions League
25/11/2006	PSV-FC Utrecht	5-0	Eredivisie
2/12/2006	Vitesse-PSV	0-1	Eredivisie
5/12/2006	PSV-Girondins Bordeaux	1-3	Champions League
9/12/2006	FC Groningen-PSV	0-2	Eredivisie
15/12/2006	PSV-Heracles Almelo	3-0	Eredivisie
23/12/2006	PSV-Willem II	4-0	Eredivisie
26/12/2006	Feyenoord-PSV	1-1	Eredivisie
30/12/2006	PSV-ADO Den Haag	2-1	Eredivisie
20/1/2007	PSV-SC Heerenveen	3-1	Eredivisie
25/1/2007	PSV-Go Ahead Eagles	3-2	KNVB-beker
28/1/2007	Roda JC-PSV	2-0	Eredivisie
3/2/2007	PSV-AZ	2-3	Eredivisie
11/2/2007	Sparta Rotterdam-PSV	1-1	Eredivisie
17/2/2007	Heracles Almelo-PSV	0-2	Eredivisie
20/2/2007	PSV-Arsenal	1-0	Champions League
24/2/2007	PSV-FC Groningen	1-0	Eredivisie
28/2/2007	NAC Breda-PSV	3-0	KNVB-beker
3/3/2007	PSV-RKC Waalwijk	2-0	Eredivisie
7/3/2007	Arsenal-PSV	1-1	Champions League
11/3/2007	Excelsior-PSV	0-0	Eredivisie
18/3/2007	PSV-Ajax	1-5	Eredivisie
31/3/2007	NAC Breda-PSV	1-1	Eredivisie
3/4/2007	PSV-Liverpool	0-3	Champions League
7/4/2007	NEC-PSV	2-1	Eredivisie
11/4/2007	Liverpool-PSV	1-0	Champions League
14/4/2007	PSV-FC Twente	2-0	Eredivisie
22/4/2007	FC Utrecht-PSV	1-1	Eredivisie
29/4/2007	PSV-Vitesse	5-1	Eredivisie

2007/08

11/8/2007	Ajax-PSV	1-0	Johan Cruijff schaal
19/8/2007	Heracles Almelo-PSV	0-2	Eredivisie
25/8/2007	PSV-NEC	5-0	Eredivisie
1/9/2007	FC Twente-PSV	0-0	Eredivisie
15/9/2007	PSV-Vitesse	1-0	Eredivisie
19/9/2007	PSV-CSKA Moskou	2-1	Champions League
23/9/2007	PSV-Feyenoord	4-0	Eredivisie
26/9/2007	SC Heerenveen 2-PSV	0-3	KNVB beker
29/9/2007	NAC Breda-PSV	1-1	Eredivisie
2/10/2007	Internazionale-PSV	2-0	Champions League
6/10/2007	PSV-Willem II	3-0	Eredivisie
20/10/2007	PSV-VVV-Venlo	3-1	Eredivisie
23/10/2007	PSV-Fenerbahçe	0-0	Champions League
28/10/2007	Sparta Rotterdam-PSV	1-4	Eredivisie

Valencia 31 oktober 2007-21 april 2008

6/11/2007	Valencia-Rosenborg BK	0-2	Champions League
10/11/2007	Valencia-Real Murcia	3-0	Primera División
25/11/2007	Racing Santander-Valencia	1-0	Primera División
28/11/2007	Valencia-Schalke 04	0-0	Champions League
2/12/2007	Valencia-Athletic de Bilbao	0-3	Primera División
8/12/2007	Osasuna-Valencia	0-0	Primera División
11/12/2007	Chelsea-Valencia	0-0	Champions League
15/12/2007	Valencia-Barcelona	0-3	Primera División
19/12/2007	Real Unión-Valencia	1-2	Copa del Rey
22/12/2007	Real Zaragoza-Valencia	2-2	Primera División
2/1/2008	Valencia-Real Unión	3-0	Copa del Rey
6/1/2008	Valencia-Levante	0-0	Primera División
9/1/2008	Real Betis-Valencia	1-2	Copa del Rey

13/1/2008	Atlético Madrid-Valencia	1-0	Primera División
16/1/2008	Valencia-Real Betis	2-1	Copa del Rey
19/1/2008	Villarreal-Valencia	3-0	Primera División
23/1/2008	Valencia-Atlético Madrid	1-0	Copa del Rey
27/1/2008	Valencia-Almería	0-1	Primera División
30/1/2008	Atlético Madrid-Valencia	3-2	Copa del Rey
3/2/2008	Real Valladolid-Valencia	0-2	Primera División
10/2/2008	Valencia-Real Betis	3-1	Primera División
17/2/2008	Getafe-Valencia	0-0	Primera División
23/2/2008	Valencia-Recreativo	1-1	Primera División
27/2/2008	Barcelona-Valencia	1-1	Copa del Rey
1/3/2008	Espanyol-Valencia	2-0	Primera División
9/3/2008	Valencia-Deportivo La Coruña	2-2	Primera División
15/3/2008	Valencia-Sevilla	1-2	Primera División
20/3/2008	Valencia-Barcelona	3-2	Copa del Rey
23/3/2008	Real Madrid-Valencia	2-3	Primera División
30/3/2008	Valencia-Real Mallorca	0-3	Primera División
6/4/2008	Real Murcia-Valencia	1-0	Primera División
12/4/2008	Valencia-Racing Santander	1-2	Primera División
16/4/2008	Valencia-Getafe	3-1	Copa del Rey
20/4/2008	Athletic de Bilbao-Valencia	5-1	Primera División

AZ juni 2009-5 december 2009

25/7/2009	SC Heerenveen-AZ	1-5	Johan Crujff schaal
1/8/2009	Heracles Almelo-AZ	3-2	Eredivisie
7/8/2009	AZ-Sparta Rotterdam	2-0	Eredivisie
15/8/2009	RKC Waalwijk-AZ	0-6	Eredivisie
23/8/2009	SC Heerenveen-AZ	0-2	Eredivisie
29/8/2009	AZ-Willem II	2-1	Eredivisie
12/9/2009	ADO Den Haag-AZ	2-1	Eredivisie
16/9/2009	Olympiakos Piraeus-AZ	1-0	Champions League

19/9/2009	AZ-NEC	0-1	Eredivisie
22/9/2009	AZ-Ajax 2	2-0	KNVB-beker
26/9/2009	FC Utrecht-AZ	1-0	Eredivisie
29/9/2009	AZ-Standard Luik	1-1	Champions League
3/10/2009	AZ-NAC Breda	1-0	Eredivisie
17/10/2009	FC Twente-AZ	3-2	Eredivisie
20/10/2009	AZ-Arsenal	1-1	Champions League
25/10/2009	AZ-Ajax	2-4	Eredivisie
28/10/2009	AZ-Spakenburg	5-2	KNVB-beker
31/10/2009	FC Groningen-AZ	0-1	Eredivisie
4/11/2009	Arsenal-AZ	4-1	Champions League
8/11/2009	AZ-Feyenoord	1-1	Eredivisie
21/11/2009	Roda JC-AZ	2-4	Eredivisie
24/11/2009	AZ-Olympiakos Piraeus	0-0	Champions League
28/11/2009	AZ-VVV-Venlo	2-0	Eredivisie
4/12/2009	AZ-Vitesse	1-2	Eredivisie

Feyenoord 20 juli 2011-heden

2011/12

5/8/2011	Excelsior-Feyenoord	0-2	Eredivisie
13/8/2011	Feyenoord-Roda JC Kerkrade	3-0	Eredivisie
21/8/2011	Heracles Almelo-Feyenoord	1-1	Eredivisie
28/8/2011	Feyenoord-SC Heerenveen	2-2	Eredivisie
11/9/2011	NAC Breda-Feyenoord	1-3	Eredivisie
17/9/2011	Feyenoord-De Graafschap	4-0	Eredivisie
20/9/2011	Feyenoord-AGOVV Apeldoorn	4-0	KNVB-beker
25/9/2011	AZ-Feyenoord	2-1	Eredivisie
2/10/2011	Feyenoord-ADO Den Haag	0-3	Eredivisie
16/10/2011	Feyenoord-VVV-Venlo	4-0	Eredivisie
23/10/2011	Ajax-Feyenoord	1-1	Eredivisie

27/10/2011	Go Ahead Eagles-Feyenoord	2-1	KNVB-beker
30/10/2011	FC Groningen-Feyenoord	6-0	Eredivisie
5/11/2011	Feyenoord-NEC	0-1	Eredivisie
20/11/2011	Vitesse-Feyenoord	0-4	Eredivisie
27/11/2011	RKC Waalwijk-Feyenoord	1-2	Eredivisie
4/12/2011	Feyenoord-PSV	2-0	Eredivisie
11/12/2011	FC Utrecht-Feyenoord	2-2	Eredivisie
18/12/2011	Feyenoord-FC Twente	3-2	Eredivisie
22/1/2012	VVV-Venlo-Feyenoord	2-1	Eredivisie
29/1/2012	Feyenoord-Ajax	4-2	Eredivisie
5/2/2012	NEC-Feyenoord	0-2	Eredivisie
12/2/2012	Feyenoord-Vitesse	3-1	Eredivisie
18/2/2012	Feyenoord-RKC Waalwijk	1-1	Eredivisie
26/2/2012	PSV-Feyenoord	3-2	Eredivisie
4/3/2012	Feyenoord-FC Groningen	1-0	Eredivisie
11/3/2012	Feyenoord-FC Utrecht	1-1	Eredivisie
18/3/2012	FC Twente-Feyenoord	0-2	Eredivisie
25/3/2012	De Graafschap-Feyenoord	0-3	Eredivisie
31/3/2012	Feyenoord-NAC Breda	3-1	Eredivisie
11/4/2012	Roda JC Kerkrade-Feyenoord	0-0	Eredivisie
14/4/2012	Feyenoord-Excelsior	3-0	Eredivisie
22/4/2012	ADO Den Haag-Feyenoord	1-2	Eredivisie
29/4/2012	Feyenoord-AZ	1-0	Eredivisie
2/5/2012	Feyenoord-Heracles Almelo	4-1	Eredivisie
6/5/2012	SC Heerenveen-Feyenoord	2-3	Eredivisie

2012/13

31/7/2012	Dinamo Kiev-Feyenoord	2-1	Champions League
7/8/2012	Feyenoord-Dinamo Kiev	0-1	Champions League
12/8/2012	FC Utrecht-Feyenoord	0-1	Eredivisie

18/8/2012	Feyenoord-SC Heerenveen	1-1	Eredivisie
23/8/2012	Feyenoord-Sparta Praag	2-2	Europa League
26/8/2012	Heracles Almelo-Feyenoord	1-2	Eredivisie
30/8/2012	Sparta Praag-Feyenoord	2-0	Europa League
2/9/2012	Vitesse-Feyenoord	1-0	Eredivisie
15/9/2012	Feyenoord-PEC Zwolle	2-0	Eredivisie
23/9/2012	PSV-Feyenoord	3-0	Eredivisie
26/9/2012	NEC-Feyenoord	2-3	KNVB-beker
29/9/2012	Feyenoord-NEC	5-1	Eredivisie
7/10/2012	FC Groningen-Feyenoord	2-2	Eredivisie
21/10/2012	VVV-Venlo-Feyenoord	2-3	Eredivisie
28/10/2012	Feyenoord-Ajax	2-2	Eredivisie
1/11/2012	XerxesDZB-Feyenoord	0-4	KNVB-beker
4/11/2012	FC Twente-Feyenoord	3-0	Eredivisie
11/11/2012	Feyenoord-Roda JC Kerkrade	5-2	Eredivisie
18/11/2012	Feyenoord-Willem II	3-0	Eredivisie
25/11/2012	AZ-Feyenoord	0-2	Eredivisie
1/12/2012	Feyenoord-RKC Waalwijk	2-0	Eredivisie
9/12/2012	NAC Breda-Feyenoord	2-2	Eredivisie
16/12/2012	Feyenoord-ADO Den Haag	3-2	Eredivisie
19/12/2012	SC Heerenveen-Feyenoord	2-2	KNVB-beker
23/12/2012	Feyenoord-FC Groningen	2-1	Eredivisie
20/1/2013	Ajax-Feyenoord	3-0	Eredivisie
27/1/2013	Feyenoord-FC Twente	0-0	Eredivisie
30/1/2013	PSV-Feyenoord	2-1	KNVB-beker
3/2/2013	Willem II-Feyenoord	1-3	Eredivisie
10/2/2013	Feyenoord-AZ	3-1	Eredivisie
17/2/2013	PEC Zwolle-Feyenoord	3-2	Eredivisie
24/2/2013	Feyenoord-PSV	2-1	Eredivisie

Met dank aan

In alfabetische volgorde:

Johan Cruijff

Ger van Gelder

Martin van Geel

Theo Huizinga

Marijke Koeman-Van der Gaast

Martin Koeman

Erwin Koeman,

Bartina Koeman

Debbie Koeman

Tim Koeman

Ronald Koeman junior

Keje Molenaar

Aad de Mos

Theo Verlangen

Geraadpleegde bronnen:

Het boek Koeman & Koeman

De Telegraaf

Het Parool

de Volkskrant

Algemeen Dagblad

Voetbal International

Sport International

Nieuwsblad van het Noorden

ELF

Panorama

Nieuwe Revu

Eindhovens Dagblad

PSV Flits

Biografie van Rinus Michels
(Bas Barkman)

Voetbal Magazine

Hand in Hand

Helden

Colofon

©2013 Voetbal International/de Buitenspelers, Gouda

AUTEUR	Bert Nederlof
EINDREDACTIE	Martin Donker
VORMGEVING	Remy Best
DRUK	Ten Brink B.V., Meppel
DRUKWERKBEGELEIDING	Geert Gortzak
BEELDREDACTIE	Pieter Stam de Jonge, Marieke Derksen
COÖRDINATIE	Marieke Derksen
OMSLAGFOTO	Jacqueline de Haas
FOTOGRAFIE	ANP, privé album Ronald Koeman, VI-Images, Voetbal International, Leo Vogelzang
STATISTIEKEN	Felix Aerts, Willem van Beeren, Jasper Steppé

NIETS UIT DEZE UITGAVE MAG WORDEN VERMENIGVULDIGD EN/OF OPENBAAR GEMAAKT, DOOR MIDDEL

VAN DRUK, FOTOKOPIE, MICROFILM OF OP WELKE WIJZE DAN OOK, ZONDER VOORAFGAANDE SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE UITGEVER.

DE UITGEVER HEEFT GETRACHT DE RECHTHEBBENDE VAN HET BEELDMATERIAAL TE TRACEREN. ZIJ DIE MENEN RECHTEN TE DOEN GELDEN OP FOTO'S KUNNEN CONTACT OPNEMEN MET DE UITGEVER.

Eerste druk: maart 2013

ISBN: 978 90 71359 52 1

NUR: 489